

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA
BİLİM DALI**

**CEMAL ŞAKAR'IN HİKÂYELERİNİN EĞİTSEL
İLETİLER VE TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI
(2019) 8. SINIF SÖZ VARLIĞI KAZANIMLARI
AÇISINDAN İNCELENMESİ**

**Hazırlayan
KADİR FİLİZ**

**Danışman
DOÇ. DR. SEMİH ZEKA**

Yüksek Lisans

**Eylül 2022
KAYSERİ**

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA
BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**CEMAL ŞAKAR'IN HİKÂYELERİNİN EĞİTSEL
İLETİLER VE TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI
(2019) 8. SINIF SÖZ VARLIĞI KAZANIMLARI
AÇISINDAN İNCELENMESİ**

**Hazırlayan
KADİR FİLİZ**

**Danışman
DOÇ. DR. SEMİH ZEKA**

**Eylül 2022
KAYSERİ**

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada,

- tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- görsel, işitsel ve yazılı bütün bilgi ve sonuçları bilimsel etik kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- atıfta bulunduğum eserlerin bütününe kaynak olarak gösterdiğimi,
- kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir bilimsel çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

Kadir Filiz

İmza

YÖNERGEYE UYGUNLUK

Cemal Şakar’ın Hikâyelerinin Eğitsel İletiler ve Türkçe Dersi Öğretim Programı (2019) 8. Sınıf Söz Varlığı Kazanımları Açısından İncelenmesi adlı Yüksek Lisans tezi, Erciyes Üniversitesi Lisansüstü Tez Önerisi ve Tez Yazma Yönergesi’ne uygun olarak hazırlanmıştır.

Hazırlayan

Kadir Filiz

Danışman

Doç. Dr. Semih Zeka

KABUL VE ONAY

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne,

Kadir FİLİZ'nin hazırladığı **Cemal Şakar'ın Hikâyelerinin Eğitsel İletiler ve Türkçe Dersi Öğretim Programı (2019) 8. Sınıf Söz Varlığı Kazanımları Açısından İncelenmesi** başlıklı bu çalışma jürimiz tarafından **Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Türkçe Eğitimi Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı	Unvan Ad SOYADI	
Jüri Üyesi (Danışman)	Unvan Ad SOYADI	
Jüri Üyesi	Unvan Ad SOYADI	
Jüri Üyesi	Unvan Ad SOYADI	
Jüri Üyesi	Unvan Ad SOYADI	

Bu tez Erciyes Üniversitesi Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri üyeleri tarafından ... / ... / tarihinde uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunca ... / ... / tarihi itibarıyla kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Hüseyin ARAK
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim ve çalışmalarım süresince yardımlarını ve değerli zamanını esirgemeyen, tezin hazırlanması aşamasında görüş ve önerileri ile yol gösteren, bana hep destek olan sevgili danışman hocam Doç. Dr. Semih ZEKA'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans eğitimime başladığım günden itibaren çalışmalarım ile beni teşvik eden, cesaretlendiren, bana her zaman destek olup hiçbir zaman yalnız bırakmayan, her daim motive eden, hayatım boyunca üzerimde en büyük emeği olan anneme, babama ve bende ki yeri her zaman ayrı olacak olan eşime teşekkürü bir borç bilirim.

Kadir Filiz

Ağustos 2022, KAYSERİ

ÖZ

CEMAL ŞAKAR’IN HİKÂYELERİNİN EĞİTSEL İLETİLER VE TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI (2019) 8. SINIF SÖZ VARLIĞI KAZANIMLARI AÇISINDAN İNCELENMESİ

Kadir FİLİZ

Erciyes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Yüksek Lisans Tezi, Eylül, 2022

Danışman: Doç. Dr. Semih ZEKA

Eğitsel ileti, bireylere belirlenen hedef davranışı kazandırmak için verilen örtük veya açık mesajlardır. Eğitsel iletiler; kişisel gelişimi destekleyen iletiler, toplumsal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler, ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler ve evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler olmak üzere dört alt başlık altında gruplandırılmıştır. Edebi eserler bu mesajları iletmek için en ideal yollardan biridir. Edebi eserler aynı zamanda söz varlığı açısından da zengin metinlerdir. Bir kişinin söz varlığı ne kadar zenginse kendini ifade etme becerisi de o derece gelişmiştir. Bu düşüncelerden hareketle araştırmada Cemal Şakar’ın hikâyelerinde bulunan eğitsel iletileri tespit etmek ve bu hikâyeleri 8. sınıf TDÖP’de yer alan söz varlığı kazanımlarına göre incelemek amaçlanmıştır. Araştırmanın ana problemini “Cemal Şakar’ın hikâyelerinde hangi eğitsel iletiler bulunmaktadır ve bu hikâyeler 8. sınıf söz varlığı kazanımlarıyla nasıl ilişkilendirilebilir?” sorusu oluşturmaktadır. Nitel bir araştırma olan bu çalışmada doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Cemal Şakar’a ait 12 adet hikâye kitabının tamamı araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Hikâyeler; TDÖP 8. sınıf söz varlığı kazanımlarında yer alan 7 adet kazanıma göre incelenmiş ve her kazanıma uygun örnekler tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre Cemal Şakar’ın hikâyelerinin hem eğitsel iletiler hem de söz varlığı açısından zengin olduğu ve bu hikâyelerden Türkçe öğretiminde faydalanabileceği tespit edilmiştir.

Anahtar sözcükler: Cemal Şakar, hikaye, eğitsel ileti, söz varlığı, kazanım

ABSTRACT

ANALAYSIS OF CEMAL ŞAKAR'S STORIES IN TERMS OF EDUCATIONAL MESSAGES AND TURKISH LESSON CURRICULUM (2019) 8TH GRADE VOCABULARY LEARNING OUTCOMES

Kadir FİLİZ

Erciyes University, Institute of Educational Sciences

Master's Thesis, September, 2022

Supervisor: Doç. Dr. Semih ZEKA

Educational messages are implicit or explicit messages given to individuals to gain the determined target behavior. Educational messages; messages that support personal development, support the development of social thought, support the development of national thought, and support the development of universal thought are grouped under four subheadings. Literary works are one of the most ideal ways to convey these messages. Literary works are texts rich in vocabulary. The richer a person's vocabulary, the more developed their ability to express themselves. Based on these thoughts, it was aimed to determine the educational messages in Cemal Şakar's stories and to examine them according to the vocabulary acquisitions in the 8th grade Turkish curriculum. The main problem of the research is "What educational messages are in Cemal Şakar's stories and how can these stories be associated with 8th grade vocabulary acquisitions?". In this study, which is a qualitative research, document review method was used. 12 story books of Cemal Şakar constitute the sample of the research. Based on these considerations, it was aimed to determine the educational messages in Cemal Şakar's stories and to examine them according to the vocabulary acquisitions in the 8th grade Turkish curriculum. Stories; The Turkish Curriculum was examined according to seven acquisitions in the 8th grade vocabulary acquisitions and examples were determined. According to the findings, it has been determined that

Şakar's stories are rich in terms of both educational messages and vocabulary, and we can benefit from these stories in Turkish teaching.

Keywords: Cemal Şakar, story, educational messages, vocabulary, learning outcomes

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	i
YÖNERGEYE UYGUNLUK	ii
KABUL VE ONAY	iii
TEŞEKKÜR	iv
ÖZ	v
ABSTRACT	vii
TABLolar LİSTESİ	xx
ŞEKİLLER LİSTESİ	xxii
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ	xxv
BÖLÜM I	
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Önemi	2
1.3. Araştırmanın Amacı/Alt Amaçları	3
1.4. Sayıtlar	3
1.5. Sınırlılıklar	3
1.6. Tanımlar	4
BÖLÜM II	
ARAŞTIRMANIN KURAMSAL TEMELİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	5
2.1. İleti ve Eğitsel İleti	5
2.1.1. Sunuluş biçimlerine göre iletiler	6
2.1.1.1. Doğrudan sunulan iletiler	6
2.1.1.1. Dolaylı olarak sunulan iletiler	7
2.1.2. Amaçlarına göre iletiler	7
2.1.2.1. Kişisel gelişimi destekleyen iletiler	7
2.1.2.2. Toplumsal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler	7
2.1.2.3. Ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler	8
2.1.2.4. Evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler	9
2.2. Söz Varlığı	9
2.2.1. Türkçe dersi öğretim programı (2019)	10
2.2.2. 2019 TDÖP 8. sınıf söz varlığı kazanımları	10
2.3. Cemal Şakar'ın Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri	12
2.3.1. Cemal Şakar'ın hayatı	12

2.3.2. Cemal Şakar’ın edebi kişiliği.....	14
2.3.3. Cemal Şakar’ın eserleri	15
2.4. İlgili Araştırmalar.....	18

BÖLÜM III

YÖNTEM.....	21
3.1. Araştırmanın Modeli.....	21
3.2. Araştırmanın Evreni Ve Örneklemi.....	22
3.3. Veri Toplama Süreci Ve Araçları.....	22
3.4. Verilerin Analizi.....	23

BÖLÜM IV

BULGULAR.....	25
4.1. Cemal Şakar’ın Hikayelerinde Eğitsel İletiler	25
4.1.1. Kişisel gelişimi destekleyen iletiler	25
4.1.1.1. “Gidenler Gidenler” adlı hikâye kitabındaki kişisel gelişimi destekleyen iletiler	25
4.1.1.1.1. Yeni şeyler keşfetme isteği	25
4.1.1.1.2. Umut etmek.....	25
4.1.1.1.3. Karamsar olmamak.....	26
4.1.1.1.4. Özgürlük	26
4.1.1.1.5. Sorumluluk	27
4.1.1.1.6. Yaşama sevinci	27
4.1.1.1.7. Kendine güvenmek	27
4.1.1.2. “Yol Düşleri” adlı hikâye kitabındaki kişisel gelişimi destekleyen iletiler	28
4.1.1.2.1. Öz eleştiri	28
4.1.1.2.2. Hayatı sorgulamak	28
4.1.1.2.3. Yeni bilgiler edinmek	28
4.1.1.2.4. Amacı olmak	29
4.1.1.2.5. Umut etmek	29
4.1.1.2.6. Zamanı doğru ve etkin kullanmak	29
4.1.1.2.7. Vefalı olmak	29
4.1.1.2.8. Geçmişten ders almak	30

4.1.1.2.9. Kararlılık	30
4.1.1.2.10. Planlı olmak	30
4.1.1.2.11. Dostluğun önemi	31
4.1.1.3. “Esenlik Zamanları” adlı hikâye kitabındaki kişisel gelişimi destekleyen iletiler	31
4.1.1.3.1. Merak etmek	31
4.1.1.3.2. Cesaret vermek	31
4.1.1.3.3. Değişime açık olmak	32
4.1.1.3.4. Kendini tanımak / kendini tanıma isteği	32
4.1.1.3.5. Doğruluk	32
4.1.1.3.6. Dayanışma.....	33
4.1.1.3.7. Amacı olmak	33
4.1.1.3.8. Umut etmek	33
4.1.1.3.9. Planlı olmak	34
4.1.1.3.10. Azimli olmak	34
4.1.1.3.11. Temiz ve düzenli olmak	34
4.1.1.4. “Pencere” adlı hikâye kitabındaki kişisel gelişimi destekleyen ileteler	35
4.1.1.4.1. Dostluğun önemi	35
4.1.1.4.2. Yol göstermek / öğüt vermek	36
4.1.1.4.3. Sorumluluk	36
4.1.1.4.4. Kendini tanımak / kendini tanıma isteği	36
4.1.1.4.5. İyilik yapmak	37
4.1.1.4.6. Sağlığı korumak	37
4.1.1.4.7. Maneviyata önem vermek	37
4.1.1.4.8. Emanete sahip çıkmak	37
4.1.1.4.9. Empati kurmak	38
4.1.1.4.10. Cesaret vermek	38
4.1.1.5. “Hayalperdesi” adlı hikâye kitabındaki kişisel gelişimi destekleyen ileteler	38
4.1.1.5.1. Umut etmek	38
4.1.1.5.2. Amacı olmak	39
4.1.1.5.3. Dostluğun önemi	40
4.1.1.5.4. Pes etmemek/ yeniden başlamak	40
4.1.1.5.5. Cesaret vermek	41

4.1.1.5.6. Farkında olmak	41
4.1.1.5.7. Temiz ve düzenli olmak	41
4.1.1.5.8. Azimli olmak	42
4.1.1.5.9. Selam vermek	42
4.1.1.5.10. Okumaya önem vermek	42
4.1.1.5.11. Yeni şeyler keşfetme isteği	42
4.1.1.5.12. Maneviyata önem vermek	43
4.1.1.5.13. Kendini tanımak / Kendini tanıma isteği	43
4.1.1.5.14. Pişman olmak	44
4.1.1.6. “Hikayat” adlı hikâye kitabındaki kişisel gelişimi destekleyen iletiler....	44
4.1.1.6.1. Pişman olmak	44
4.1.1.6.2. Onurlu olmak	45
4.1.1.6.3. Yol göstermek / öğüt vermek	45
4.1.1.6.4. Sabretmek	45
4.1.1.6.5. Araştırmacı olmak	45
4.1.1.6.6. Teşekkür etmek	46
4.1.1.6.7. Fedakârlık	46
4.1.1.6.8. Şefkat göstermek	46
4.1.1.6.9. Uyum sağlamak	46
4.1.1.7. “Sular Tutuştuğunda” adlı hikâye kitabındaki kişisel gelişimi destekleyen iletiler	47
4.1.1.7.1. Umut etmek	47
4.1.1.7.2. Kendini motive etmek	47
4.1.1.7.3. Özgürlük	47
4.1.1.7.4. Teşekkür etmek	48
4.1.1.7.5. Kendini tanımak / kendini tanıma isteği	48
4.1.1.7.6. Kibar davranmak	49
4.1.1.7.7. Maneviyata önem vermek	49
4.1.1.7.8. Amacı olmak	49
4.1.1.7.9. Öz eleştiri	50
4.1.1.8. “Mürekkep” adlı hikâye kitabındaki kişisel gelişimi destekleyen iletiler.	50
4.1.1.8.1. Umut etmek	50
4.1.1.8.2. Şefkat göstermek	51
4.1.1.8.3. Yol göstermek / öğüt vermek	51

4.1.1.8.4. Cesaret vermek	51
4.1.1.9. “Portakal Bahçeleri” adlı hikâye kitabındaki kişisel gelişimi destekleyen iletir	52
4.1.1.9.1. Umut etmek	52
4.1.1.9.2. Yaşama sevinci	52
4.1.1.10. “Kara” adlı hikâye kitabındaki kişisel gelişimi destekleyen iletir	53
4.1.1.10.1. Benliğini arındırmak	53
4.1.1.10.2. Umut etmek	53
4.1.1.10.3. Azimli olmak	53
4.1.1.10.4. Öz güveni olmak	54
4.1.1.11. “Adı Leyla Olsun” adlı hikâye kitabındaki kişisel gelişimi destekleyen iletir	54
4.1.1.11.1. Şefkat göstermek	54
4.1.1.11.2. Yaşama sevinci	55
4.1.1.11.3. Endişe etmek	55
4.1.1.11.4. Kibar davranmak	55
4.1.1.11.5. Gülmek/ gülümsemek	56
4.1.1.12. “Utanç” adlı hikâye kitabındaki kişisel gelişimi destekleyen iletir.....	56
4.1.1.12.1. Beğenmek/takdir etmek	56
4.1.1.12.2. Selam vermek	56
4.1.1.12.3. Çalışkan olmak	57
4.1.2. Toplumsal düşüncenin gelişimini destekleyen iletir	57
4.1.2.1. “Gidenler Gidenler” adlı hikâye kitabındaki toplumsal düşüncenin gelişimini destekleyen iletir	57
4.1.2.1.1. Büyüklere saygı	57
4.1.2.1.2. Ailenin görüşüne değer vermek.....	57
4.1.2.2. “Yol Düşleri” adlı hikâye kitabındaki toplumsal düşüncenin gelişimini destekleyen iletir	58
4.1.2.2.1. Birlik ve beraberlik	58
4.1.2.3. “Esenlik Zamanları” adlı hikâye kitabındaki toplumsal düşüncenin gelişimini destekleyen iletir	58
4.1.2.3.1. Görgü kurallarının önemi	58
4.1.2.3.2. Komşuluk ilişkilerine önem vermek.....	59
4.1.2.3.3. Yardımlaşma	59

4.1.2.3.4. Hediyeleşmek	60
4.1.2.4. “Pencere” adlı hikâye kitabındaki toplumsal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler	60
4.1.2.4.1. Misafirperverlik	60
4.1.2.5. “Hayalperdesi” adlı hikâye kitabındaki toplumsal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler	61
4.1.2.5.1. Misafirperverlik	61
4.1.2.5.2. Komşuluk ilişkilerine önem vermek.....	61
4.1.2.5.3. Birlik ve beraberlik	62
4.1.2.5.4. Yardımlaşma	62
4.1.2.6. “Hikayat” adlı hikâye kitabındaki toplumsal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler	63
4.1.2.6.1. Birlik ve beraberlik	63
4.1.2.6.2. Yardımlaşma	63
4.1.2.6.3. Toplumsal düzeni korumak	63
4.1.2.6.4. Paylaşmak	63
4.1.2.7. “Sular Tutuştuğunda” adlı hikâye kitabındaki toplumsal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler	64
4.1.2.7.1. Komşuluk ilişkilerine önem vermek	64
4.1.2.7.2. Eşitlik	64
4.1.2.7.3. Paylaşmak	64
4.1.2.8. “Portakal Bahçeleri” adlı hikâye kitabındaki toplumsal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler	65
4.1.2.8.1. Komşuluk ilişkilerine önem vermek	65
4.1.2.9. “Kara” adlı hikâye kitabındaki toplumsal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler	65
4.1.2.9.1. Kardeşlik duygusu	65
4.1.2.9.2. Eşitlik	66
4.1.2.10. “Adı Leyla Olsun” adlı hikâye kitabındaki toplumsal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler	66
4.1.2.10.1. Yardımlaşma	66
4.1.3. Ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler.....	67
4.1.3.1. “Gidenler Gidenler” adlı hikâye kitabındaki ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler	67

4.1.3.1.1. Vatan sevgisi	67
4.1.3.2. “Yol Düşleri” adlı hikâye kitabındaki ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler	68
4.1.3.2.1. Anadilin önemi	68
4.1.3.3. “Hayalperdesi” adlı hikâye kitabındaki ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler	68
4.1.3.3.1. Milli tarih bilinci	68
4.1.3.3.2. Yerli malı kullanmak	68
4.1.3.4. “Sular Tutuştuğunda” adlı hikâye kitabındaki ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler	69
4.1.3.4.1. Vatan sevgisi	69
4.1.3.5. “Mürekkep” adlı hikâye kitabındaki ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler	69
4.1.3.5.1. Vatan sevgisi	69
4.1.3.6. “Portakal Bahçeleri” adlı hikâye kitabındaki ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler	70
4.1.3.6.1. Vatan sevgisi	70
4.1.3.7. “Adı Leyla Olsun” adlı hikâye kitabındaki ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler	70
4.1.3.7.1. Vatan sevgisi	70
4.1.3.8. “Utanç” adlı hikâye kitabındaki ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler	71
4.1.3.8.1. Bayrak sevgisi	71
4.1.4. Evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler	71
4.1.4.1. “Gidenler Gidenler” adlı hikâye kitabındaki evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler	71
4.1.4.1.1. İnsanlığın geleceği için çalışmak	71
4.1.4.1.2. Adalet duygusu	72
4.1.4.1.3. Savaşın kötülüğü	72
4.1.4.2. “Yol Düşleri” adlı hikâye kitabındaki evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler	72
4.1.4.2.1. Tüm canlılar değerlidir	72
4.1.4.2.2. Eğitim-öğretimin önemi	72
4.1.4.2.3. Öldürmenin kötülüğü	73

4.1.4.3. “Pencere” adlı hikâye kitabındaki evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler	73
4.1.4.3.1. İnsanlığın geleceği için çalışmak	73
4.1.4.3.2. Adalet duygusu	73
4.1.4.4. “Hayalperdesi” adlı hikâye kitabındaki evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler	74
4.1.4.4.1. Öldürmenin kötülüğü	74
4.1.4.5. “Hikayat” adlı hikâye kitabındaki evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler	74
4.1.4.5.1. Adalet duygusu	74
4.1.4.5.2. Doğayı korumak	74
4.1.4.5.3. Öldürmenin kötülüğü	75
4.1.4.6. “Sular Tutuştuğunda” adlı hikâye kitabındaki evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler	75
4.1.4.6.1. Savaşın kötülüğü	75
4.1.4.6.2. İnsanlığın geleceği için çalışmak	75
4.1.4.7. “Mürekkap” adlı hikâye kitabındaki evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler	76
4.1.4.7.1. Savaşın kötülüğü	76
4.1.4.7.2. Öldürmenin kötülüğü	77
4.1.4.7.3. İyi insan olmak	77
4.1.4.8. “Portakal Bahçeleri” adlı hikâye kitabındaki evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler	78
4.1.4.8.1. Savaşın kötülüğü	78
4.1.4.8.2. İyi insan olmak	79
4.1.4.8.3. Aile sevgisi	79
4.1.4.9. “Kara” adlı hikâye kitabındaki evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler	80
4.1.4.9.1. Savaşın kötülüğü	80
4.1.4.9.2. Öldürmenin kötülüğü	81
4.1.4.10. “Adı Leyla Olsun” adlı hikâye kitabındaki evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler	81
4.1.4.10.1. Savaşın kötülüğü	81
4.1.4.10.2. Doğayı korumak	82

4.1.4.11. “Utanç” adlı hikâye kitabındaki evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler	82
4.1.4.11.1. Doğayı korumak	82
4.1.4.11.2. Savaşın kötülüğü	83
4.1.4.11.3. Öldürmenin kötülüğü	83
4.2. Cemal Şakar’ın Hikâyelerinde 2019 TDÖP Söz Varlığı Kazanımları.....	84
4.2.1. Cemal Şakar’ın hikâyelerinde 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları	84
4.2.1.1. Gidenler Gidenler adlı hikâye kitabındaki 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları	85
4.2.1.2. Yol Düşleri adlı hikâye kitabındaki 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları	90
4.2.1.3. Esenlik Zamanları adlı hikâye kitabındaki 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları	96
4.2.1.4. Pencere adlı hikâye kitabındaki 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları	103
4.2.1.5. Hayalperdesi adlı hikâye kitabındaki 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları	110
4.2.1.6. Hikâyât adlı hikâye kitabındaki 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları	118
4.2.1.7. Sular Tutuştuğunda adlı hikâye kitabındaki 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları	124
4.2.1.8. Mürekkep adlı hikâye kitabındaki 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları	130
4.2.1.9. Portakal Bahçeleri adlı hikâye kitabındaki 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları	135
4.2.1.10. Kara adlı hikâye kitabındaki 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları	140
4.2.1.11. Adı Leyla Olsun adlı hikâye kitabındaki 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları	144
4.2.1.12. Utanç adlı hikâye kitabındaki 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları	149
4.2.2. Cemal Şakar’ın hikâyelerinde deyimler, atasözleri ve özdeyişler	154
4.2.2.1. Cemal Şakar’ın hikâyelerinde deyimler.....	154

4.2.2.1.1. Gidenler Gidenler adlı hikâye kitabındaki deyimler	155
4.2.2.1.2. Yol Düşleri adlı hikâye kitabındaki deyimler	160
4.2.2.1.3. Esenlik Zamanları adlı hikâye kitabındaki deyimler	163
4.2.2.1.4. Pencere adlı hikâye kitabındaki deyimler	167
4.2.2.1.5. Hayalperdesi adlı hikâye kitabındaki deyimler	172
4.2.2.1.6. Hikâyât adlı hikâye kitabındaki deyimler	177
4.2.2.1.7. Sular Tutuştuğunda adlı hikâye kitabındaki deyimler	181
4.2.2.1.8. Mürekkep adlı hikâye kitabındaki deyimler	186
4.2.2.1.9. Portakal Bahçeleri adlı hikâye kitabındaki deyimler	191
4.2.2.1.10. Kara adlı hikâye kitabındaki deyimler	194
4.2.2.1.11. Adı Leyla Olsun adlı hikâye kitabındaki deyimler	198
4.2.2.1.12. Utanç adlı hikâye kitabındaki deyimler	207
4.2.2.2. Cemal Şakar'ın hikâyelerinde atasözleri	213
4.2.2.3. Cemal Şakar'ın hikâyelerinde özdeyişler	213
4.2.3. Cemal Şakar'ın hikâyelerinde söz sanatları	213
4.2.3.1. Gidenler Gidenler adlı hikâye kitabındaki söz sanatları	215
4.2.3.2. Yol Düşleri adlı hikâye kitabındaki söz sanatları	217
4.2.3.3. Esenlik Zamanları adlı hikâye kitabındaki söz sanatları	218
4.2.3.4. Pencere Adlı hikâye kitabındaki söz sanatları	220
4.2.3.5. Hayalperdesi adlı hikâye kitabındaki söz sanatları	222
4.2.3.6. Hikâyât Adlı hikâye kitabındaki söz sanatları	224
4.2.3.7. Sular Tutuştuğunda adlı hikâye kitabındaki söz sanatları	226
4.2.3.8. Mürekkep adlı hikâye kitabındaki söz sanatları	228
4.2.3.9. Portakal Bahçeleri adlı hikâye kitabındaki söz sanatları	230
4.2.3.10. Kara adlı hikâye kitabındaki söz sanatları	232
4.2.3.11. Adı Leyla Olsun adlı hikâye kitabındaki söz sanatları	234
4.2.3.12. Utanç adlı hikâye kitabındaki söz sanatları	237
4.2.4. Cemal Şakar'ın hikâyelerinde anlatım bozuklukları	238
4.2.5. Cemal Şakar'ın hikâyelerinde fiilimsiler	239
4.2.5.1. Gidenler Gidenler adlı hikâye kitabındaki fiilimsiler	241
4.2.5.2. Yol Düşleri adlı hikâye kitabındaki fiilimsiler	242
4.2.5.3. Esenlik Zamanları adlı hikâye kitabındaki fiilimsiler	244
4.2.5.4. Pencere Adlı hikâye kitabındaki fiilimsiler	246
4.2.5.5. Hayalperdesi adlı hikâye kitabındaki fiilimsiler	247

4.2.5.6. Hikâyât adlı hikâye kitabındaki fiilimsiler.....	249
4.2.5.7. Sular Tutuştuğunda adlı hikâye kitabındaki fiilimsiler.....	253
4.2.5.8. Mürekkep adlı hikâye kitabındaki fiilimsiler.....	255
4.2.5.9. Portakal Bahçeleri adlı hikâye kitabındaki fiilimsiler.....	257
4.2.5.10. Kara adlı hikâye kitabındaki fiilimsiler.....	259
4.2.5.11. Adı Leyla Olsun adlı hikâye kitabındaki fiilimsiler.....	261
4.2.5.12. Utanç adlı hikâye kitabındaki fiilimsiler.....	263
4.2.6. Cemal Şakar’ın hikâyelerinde yer alan geçiş ve bağlantı ifadeleri	265

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	268
KAYNAKÇA.....	274
ÖZGEÇMİŞ.....	278

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1 Çalışmada Kullanılan Dokümanlara Ait Bilgiler.....	22
Tablo 2 Gidenler Gidenler adlı hikâye kitabında yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları	86
Tablo 3 Yol Düşleri adlı hikâye kitabında yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları	91
Tablo 4 Esenlik Zamanları adlı hikâye kitabında yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları	97
Tablo 5 Pencere adlı hikâye kitabında yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları	104
Tablo 6 Hayalperdesi adlı hikâye kitabında yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları	111
Tablo 7 Hikayat adlı hikâye kitabında yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları	118
Tablo 8 Sular Tutuştuğunda adlı hikâye kitabında yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları	125
Tablo 9 Mürekkep adlı hikâye kitabında yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları	131
Tablo 10 Portakal Bahçeleri adlı hikâye kitabında yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları	136
Tablo 11 Kara adlı hikâye kitabında yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları	141

Tablo 12 Adı Leyla Olsun adlı hikâye kitabında yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları.....	146
Tablo 13 Utanç adlı hikâye kitabında yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları.....	151
Tablo 14 Gidenler Gidenler adlı hikâye kitabında yer alan deyimler, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları.....	155
Tablo 15 Yol Düşleri adlı hikâye kitabında yer alan deyimler, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları.....	160
Tablo 16 Esenlik Zamanları adlı hikâye kitabında yer alan deyimler, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları.....	164
Tablo 17 Pencere adlı hikâye kitabında yer alan deyimler, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları.....	167
Tablo 18 Hayalperdesi adlı hikâye kitabında yer alan deyimler, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları.....	173
Tablo 19 Hikayat adlı hikâye kitabında yer alan deyimler, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları.....	178
Tablo 20 Sular Tutuştuğunda adlı hikâye kitabında yer alan deyimler, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları.....	182
Tablo 21 Mürekkep adlı hikâye kitabında yer alan deyimler, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları.....	187
Tablo 22 Portakal Bahçeleri adlı hikâye kitabında yer alan deyimler, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları.....	191
Tablo 23 Kara adlı hikâye kitabında yer alan deyimler, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları.....	195
Tablo 24 Adı Leyla Olsun adlı hikâye kitabında yer alan deyimler, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları.....	199
Tablo 25 Utanç adlı hikâye kitabında yer alan deyimler, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları.....	208

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1 Cemal Şakar'ın hikâyelerinde yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime gruplarının sayılarının karşılaştırılması	84
Şekil 2 Gidenler Gidenler adlı hikâye kitabındaki hikâyelerde yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime gruplarının sayılarının karşılaştırılması	85
Şekil 3 Yol Düşeri adlı hikâye kitabındaki hikâyelerde yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime gruplarının sayılarının karşılaştırılması	90
Şekil 4 Esenlik Zamanları adlı hikâye kitabındaki hikâyelerde yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime gruplarının sayılarının karşılaştırılması.....	97
Şekil 5 Pencere adlı hikâye kitabındaki hikâyelerde yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime gruplarının sayılarının karşılaştırılması	104
Şekil 6 Hayal Perdesi adlı hikâye kitabındaki hikâyelerde yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime gruplarının sayılarının karşılaştırılması	111
Şekil 7 Sular Tutuştuğunda adlı hikâye kitabındaki hikâyelerde yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime gruplarının sayılarının karşılaştırılması.....	124
Şekil 8 Mürekkep adlı hikâye kitabındaki hikâyelerde yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime gruplarının sayılarının karşılaştırılması	131
Şekil 9 Portakal Bahçeleri adlı hikâye kitabındaki hikâyelerde yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime gruplarının sayılarının karşılaştırılması.....	136
Şekil 10 Kara adlı hikâye kitabındaki hikâyelerde yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime gruplarının sayılarının karşılaştırılması	141

Şekil 11 Adı Leyla Olsun adlı hikâye kitabındaki hikâyelerde yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime gruplarının sayılarının karşılaştırılması.....	145
Şekil 12 Utanç adlı hikâye kitabındaki hikâyelerde yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime gruplarının sayılarının karşılaştırılması	150
Şekil 13 Cemal Şakar'ın hikâyelerinde bulunan deyim sayılarının karşılaştırılması.....	154
Şekil 14 Gidenler Gidenler adlı kitaptaki hikâyelerde bulunan deyim sayılarının karşılaştırılması.....	155
Şekil 15 Yol Düşleri adlı kitaptaki hikâyelerde bulunan deyim sayılarının karşılaştırılması.....	160
Şekil 16 Esenlik Zamanları adlı kitaptaki hikâyelerde bulunan deyim sayılarının karşılaştırılması.....	163
Şekil 17 Pencere adlı kitaptaki hikâyelerde bulunan deyim sayılarının karşılaştırılması.....	167
Şekil 18 Hayalperdesi adlı kitaptaki hikâyelerde bulunan deyim sayılarının karşılaştırılması.....	173
Şekil 19 Sular Tutuştuğunda adlı kitaptaki hikâyelerde bulunan deyim sayılarının karşılaştırılması.....	181
Şekil 20 Mürekkep adlı kitaptaki hikâyelerde bulunan deyim sayılarının karşılaştırılması.....	187
Şekil 21 Portakal Bahçeleri adlı kitaptaki hikâyelerde bulunan deyim sayılarının karşılaştırılması.....	191
Şekil 22 Kara adlı kitaptaki hikâyelerde bulunan deyim sayılarının karşılaştırılması.....	194
Şekil 23 Adı Leyla Olsun adlı kitaptaki hikâyelerde bulunan deyim sayılarının karşılaştırılması.....	199
Şekil 24 Utanç adlı kitaptaki hikâyelerde bulunan deyim sayılarının karşılaştırılması.....	207
Şekil 25 Cemal Şakar'ın Hikayelerinde Söz Sanatları.....	214
Şekil 26 Gidenler Gidenler Adlı Hikaye Kitabında Söz Sanatları.....	215
Şekil 27 Yol Düşleri Adlı Hikaye Kitabında Söz Sanatları.....	217
Şekil 28 Esenlik Zamanları Adlı Hikâye Kitabında Söz Sanatları.....	119

Şekil 29 Pencere Adlı Hikâye Kitabında Söz Sanatları.....	221
Şekil 30 Hayalperdesi Adlı Hikâye Kitabında Söz Sanatları.....	222
Şekil 31 Sular Tutuştuğunda Adlı Hikâye Kitabında Söz Sanatları.....	226
Şekil 32 Mürekkep Adlı Hikâye Kitabında Söz Sanatları.....	228
Şekil 33 Portakal Bahçeleri Adlı Hikâye Kitabında Söz Sanatları.....	230
Şekil 34 Kara Adlı Hikâye Kitabında Söz Sanatları.....	232
Şekil 35 Adı Leyla Olsun Adlı Hikâye Kitabında Söz Sanatları.....	235
Şekil 36 Utanç Adlı Hikâye Kitabında Söz Sanatları.....	237
Şekil 37 Cemal Şakar'ın Hikâyelerinde Fiilimsiler.....	240
Şekil 38 Gidenler Gidenler Adlı Hikâye Kitabında Fiilimsiler.....	241
Şekil 39 Yol Düşleri Adlı Hikâye Kitabında Fiilimsiler.....	243
Şekil 40 Esenlik Zamanları Adlı Hikâye Kitabında Fiilimsiler.....	244
Şekil 41 Pencere Adlı Hikâye Kitabında Fiilimsiler.....	246
Şekil 42 Hayalperdesi Adlı Hikâye Kitabında Fiilimsiler.....	248
Şekil 43 Sular Tutuştuğunda Adlı Hikâye Kitabında Fiilimsiler.....	253
Şekil 44 Mürekkep Adlı Hikâye Kitabında Fiilimsiler.....	255
Şekil 45 Portakal Bahçeleri Adlı Hikâye Kitabında Fiilimsiler.....	257
Şekil 46 Kara Adlı Hikâye Kitabında Fiilimsiler.....	259
Şekil 47 Adı Leyla Olsun Adlı Hikâye Kitabında Fiilimsiler.....	261
Şekil 48 Utanç Adlı Hikâye Kitabında Fiilimsiler.....	265

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı

TDÖP: Türkçe Dersi Öğretim Programı

s.: Sayfa numarası

es.: Eski dil

yaz. : Yazın

vb.: ve benzeri

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Yazarın veya sanatçının eserinde anlatılmak istenen temel düşünceye ileti denir. Sever'e (2003) göre ileti, sanatçının okuyucular üstünde meydana getirmek istediği duygu ve fikir ortaklığıdır. Her edebi eserin içinde bulunan pek çok ileti vardır. Okuyucu bu iletileri kendine göre yorumlar. Edebi eserlerde yer alan iletiler okuyucunun kişisel gelişimine katkı sağlar, kültür birikimini artırır, bireylerin topluma uyumlu hale gelmesini sağlar. Edebi eserlerdeki iletiler, eğitsel iletiler ve diğer iletiler olarak gruplara ayrılabilir. Eğitsel iletiler, okuyucunun hayatına dokunur ve onlarda olumlu değişiklikler meydana getirir.

İnsanlarla iletişim kurmak için en çok dil kullanılır. Bir kişinin söz varlığı ne kadar zenginse kendini ifade etme becerisi de o derece gelişmiştir. Edebi eserlerde de durum böyledir. Söz varlığı açısından zengin edebi eserlerin anlatımı akıcı ve etkileyici olur. Edebi bir eser içerisinde yer alan sözcük çeşitliliği, deyimler, atasözleri, ikilemeler, terimler; o edebi eserin söz varlığı açısından zengin olduğunun göstergeleridir.

Edebi eserler söz varlığı açısından zengindir. Hikâye türü de söz varlığı açısından zengin türlerden birisidir. Ne kadar çok hikâye okursak kelime hazinemiz o kadar zengin olur. Aksan' a (1996) göre "Söz varlığı, sadece bir dilde bir takım seslerin bir araya gelmesiyle kurulmuş simgeler, kodlar- ya da dilbilimdeki terimiyle göstergeler- olarak değil, aynı zamanda o dili konuşan toplumun kavramlar dünyası, maddi ve manevi kültürünün yansıtıcısı, dünya görüşünün bir kesiti olarak düşünülmelidir" (s.7). Korkmaz (1992) ise sözcük dağarcığı ile ilgili; bir dile ait tüm sözcükler, bir kişinin ya da bir grubun kelime hazinesinde bulunan sözcüklerin tümü diye bir tanım oluşturmuştur.

Eğitimde bireye belirli bir sistem içerisinde önceden belirlenen kazanımlar edindirilmeye çalışılır. Bu kazanımları bireye edindirmek için edebiyatın farklı

türlerinden ve özellikle hikâyeden yararlanılır. Ciravoğlu'na (2000) göre hikâye; belli bir zaman ve belli bir yerde geçen, çoğunlukla az sayıda karakteri olan, gerçek hayata uyan olayların kişilerle beraber duygu dolu, heyecan verici ve kısa şekilde anlatıldığı gözleme ya da düşünceye dayalı eserlerdir. Edebi türler arasında öykü, kısa olması, sade bir olay örgüsüyle anlatılması, okuyanlarda aynı ve etkili duygular uyandırması, bir de az sayıda karakterin yer almasıyla diğer edebi türlerden ayrılır.

Geçmişten günümüze toplumun, bireyin ve özelde çocuğun eğitiminde sıklıkla kullanılan hikâye türünde eserler kaleme alan günümüzün önemli isimlerinden biri Cemal Şakar'dır. Cemal Şakar, Türkiye'de postmodern öykünün önemli temsilcilerinden biridir. Kayıtlar, Hece ve Hece Öykü adlı dergileri çıkaran yazar grubu içinde yer alan Cemal Şakar aldığı birçok ödülle edebiyat dünyasına yeni bir ses getiren yazarlar arasındadır. Yazar ve hikâyeleri üzerine beş adet tez çalışması yapılmıştır; fakat yazarın hikâyeleri üzerine Türkçe eğitimi alanında herhangi bir çalışma bulunmamaktadır. Cemal Şakar ile ilgili eğitim alanında yapılan bir çalışmanın olmamasından dolayı bu çalışmayı yapmaya karar verdik. Bu çalışmanın amacı Cemal Şakar'ın hikâyelerinde bulunan eğitsel iletileri tespit edip hikâyeleri 2019 Türkçe Öğretim Programında yer alan 8. sınıf söz varlığı kazanımları açısından incelemektir. Araştırmanın ana problemini "Cemal Şakar'ın hikâyelerinde hangi eğitsel iletiler bulunmaktadır ve bu hikâyeler 8. sınıf söz varlığı kazanımlarıyla nasıl ilişkilendirilebilir?" sorusu oluşturmaktadır. Alt problem cümlesi ise "Cemal Şakar'ın hikâyelerinin Türkçe eğitimine katkıları nelerdir?" sorusudur.

1.2. Araştırmanın Önemi

Çalışmamızın amacı Cemal Şakar'ın hikâyelerinde bulunan eğitsel iletileri tespit etmek ve bu hikâyeleri 2019 Türkçe Öğretim Programında yer alan 8. sınıf söz varlığı kazanımları açısından incelemektir. Edebi eserler eğitsel iletileri verebilmek için en ideal yollardan biridir. Edebi eserler aynı zamanda söz varlığı açısından da zengin metinlerdir. Bir kişinin söz varlığı ne kadar zenginse kendini ifade etme becerisi de o derece gelişmiştir. Cemal Şakar'ın on iki hikâye kitabı bulunmaktadır. Yazar ve hikâyeleri üzerine beş adet tez çalışması yapılmıştır; fakat yazarın hikâyeleri üzerine Türkçe eğitimi alanında herhangi bir çalışma bulunmamaktadır. Bu çalışma Cemal Şakar'ın hikâyelerinden Türkçe eğitiminde nasıl yararlanılabileceğini ortaya koyması açısından önemlidir.

1.3. Araştırmanın Amacı/Alt Amaçları

Bu araştırmanın amacı Cemal Şakar’a ait “Gidenler Gidenler, Yol Düşleri, Esenlik Zamanları, Pencere, Hayalperdesi, Hikayat, Sular Tutuştuğunda, Mürekkep, Portakal Bahçeleri, Kara, Adı Leyla Olsun, Utanç” adlı on iki adet hikâye kitabında yer alan eğitsel iletileri tespit etmek ve bu hikâyeleri 2019 Türkçe Öğretim Programı’nda (2019) yer alan ve:

1. Bağlamdan yararlanarak bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder.
2. Deyim, atasözü ve özdeyişlerin metne katkısını belirler.
3. Metindeki söz sanatlarını tespit eder.
4. Metindeki anlatım bozukluklarını belirler.
5. Fiilimsilerin cümledeki işlevlerini kavrar.
6. Geçiş ve bağlantı ifadelerinin metnin anlamına olan katkısını değerlendirir.
7. Metindeki anlatım biçimlerini belirler (s.48).

şeklinde ifade edilen yedi adet söz varlığı kazanımına göre incelemektir. Araştırmanın ana problemi “Cemal Şakar’ın hikâyelerinde hangi eğitsel iletiler bulunmaktadır ve bu hikâyeler 8. sınıf söz varlığı kazanımlarıyla nasıl ilişkilendirilebilir?” sorusudur. Alt problemi ise “Cemal Şakar’ın hikâyelerinin Türkçe eğitimine katkıları nelerdir?” sorusudur.

1.4. Sayıtlar

Cemal Şakar’ın hikâyelerinin eğitsel iletiler açısından zengin olduğu ve bu hikâyelerin Türkçe Öğretim Programı’nda (2019) yer alan 8. sınıf söz varlığı kazanımlarının edindirilmesinde kullanılabileceği düşünülmektedir.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırma Cemal Şakar’a ait “Gidenler Gidenler”, “Yol Düşleri”, “Esenlik Zamanları”, “Pencere”, “Hayalperdesi”, “Hikayat”, “Sular Tutuştuğunda”, “Mürekkep”, “Portakal Bahçeleri”, “Kara”, “Adı Leyla Olsun” ve “Utanç” adlı on iki hikâye kitabı ile sınırlandırılmıştır. Eğitsel iletiler açısından çalışmamız; kişisel gelişimi destekleyen iletiler, toplumsal düşüncenin gelişimi destekleyen iletiler, ulusal düşüncenin gelişimi destekleyen iletiler ve evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler ile sınırlıdır. Söz varlığı açısından çalışmamız; 8. sınıf düzeyinde

anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları, deyim, atasözleri ve özdeyişler, söz sanatları (benzetme, kişileştirme, konuşurma, abartma), anlatım bozuklukları (dil bilgisi yönünden anlatım bozuklukları), fiilimsiler, geçiş ve bağlantı ifadeleri (oysaki, başka bir deyişle, özellikle, kısaca, böylece, ilk olarak, son olarak) ile sınırlıdır. Araştırmanın söz varlığı kazanımları bölümünde yer alan ve Türkçe Öğretim Programı'nda (2019) "T.8.3.11. Metindeki anlatım biçimlerini belirler" (s.48). şeklindeki kazanım, incelenen dokümanların hikâye olması ve incelenen tüm hikayelerde öyküleyici anlatımın ağır basması dolayısıyla araştırmaya dahil edilmemiştir.

1.6. Tanımlar

Hikâye: "(isim, edebiyat) Gerçek veya tasarlanmış olayları anlatan düzyazı türü, öykü" (Sozluk, 2022).

İleti: "1. Söz ya da yazıyla gönderilen ve belli bir anlamı olan haber, mesaj. 2. Bir devlet büyüğünün ya da sorumlunun ilgililere ya da kamuoyuna gönderdiği haber, mesaj. 3. Dilsel bildirişimde konusunun dinleyiciye yönelttiği göstergesel bütün, bildiri, mesaj. 4. Bir yapıtın, bir yaratının dokusunda bulunan, sanatçının, yapıtın iletmek istediği temel düşünce, bildiri, mesaj. 5. Bildirişimde, vericinin belli bir anlam yükleyerek alıcıya gönderdiği ve onun da anlamını çözdüğü herhangi bir simge, mesaj" (Püsküllüoğlu, 2000, s.487).

Eğitsel İleti: "Eğitsel ileti, bireylerin belli yaşantılar edinmesi için olumlu davranış değişiklikleri oluşturacak iletilerin hedef kitleye ulaşmasıdır" (Durdu, 2019, s.30).

Söz Varlığı: "Bir dildeki sözlerin bütünü, söz hazinesi, söz dağarcığı, sözcük hazinesi, kelime hazinesi, kelime kadrosu, vokabüler" (Sozluk, 2022).

Kazanım: "Öğrencilerin, öğretim faaliyetleri süresince kazanacakları/ kazanmaları gereken bilgi, beceri ve alışkanlıkları gösteren ifadelerdir" (Millî Eğitim Bakanlığı, 2006, s.8).

BÖLÜM II

ARAŞTIRMANIN KURAMSAL TEMELİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. İleti ve Eğitsel İleti

İleti ve eğitsel ileti kavramlarına geçmeden önce iletişim kavramının üzerinde durmak gerekmektedir çünkü ileti, iletişimin bir parçasıdır. İletişim, kişiler arasında gerçekleşen ve duygu, düşünce, bilgi vb. paylaşımının yapıldığı bir eylemdir. Kaya'ya (2018) göre iletişim; karşılıklı olarak en az iki bireyin hislerini, fikirlerini, bilgilerini, yaşadıklarını belirli yöntemlerle birbirlerine aktardıkları ve bir sürece yayılan psiko-sosyal bir olaydır.

Sağlıklı bir iletişimde bulunması gereken belirli özellikler vardır. Jakobson'a (1973) göre iletişimin kaynak (verici), hedef (alıcı), ileti (mesaj) ve kanal olarak dört ana ögesi bulunmaktadır. Kaynak, iletiyi gönderen kişi; hedef, iletiyi alan kişi; ileti, hedefe iletilmek istenen her şey; kanal iletilerin gönderildiği araçlardır.

İletişim sadece sözlü değildir. Yazılı iletişim de en sık kullanılan iletişim türlerindendir. İletişimin dört temel ögesini yazılı iletişime göre düşünürsek; kaynağa yazar, hedefe okuyucu, iletiye ana düşünce veya ana duygu, kanala ise edebi eserdir diyebiliriz. Yazınsal iletişim, Sever'e (2019) göre; bir sanatçı olarak yazarın hayal ve düşünceleriyle oluşturduğu, dilin imkânlarıyla düzenlediği, hayat ve insanlarla ilgili gerçeklerin okuyucularca alınması ve bunları kendilerine göre tamamlamaları işidir.

İletişimin dört temel birleşeninden biri olan ileti, bir araç ile alıcılara aktarılacak istenen duygu, düşünce veya hayaller olarak tanımlanabilir. Güleriyüz'e (2006) göre ileti, kaynağın ürettiği içeriklerde bulunan his, fikir ve savların tamamıdır. Püsküllüoğlu (2000), Türkçe Sözlük'te ileti kelimesi için beş farklı tanıma yer vermiştir:

1. Söz ya da yazıyla gönderilen ve belli bir anlamı olan haber, es. mesaj. 2. Bir devlet büyüğünün ya da sorumlunun ilgililere ya da kamuoyuna gönderdiği haber, es. mesaj. 3. dil. Dilsel bildirişimde konusunun dinleyiciye

yönelttiği göstergesel bütün, bildiri. es. mesaj. 4. yaz. Bir yapıtın, bir yaratının dokusunda bulunan, sanatçının, yapıtın iletmek istediği temel düşünce, bildiri. es. mesaj. 5.ruhb. Bildirişimde, vericinin belli bir anlam yükleyerek alıcıya gönderdiği ve onun da anlamını çözdüğü herhangi bir simge. es. mesaj (s.487).

Özdemir'e (2000) göre yazar için konu, iletilerini okuyuculara aktarırken bir araçtır. Gerçek hedefse duyulması ve anlaşılması istenen iletilerdir. İleti kelimesi ana fikir olarak da kullanılmaktadır. İleti de dense, ana fikir de dense, yazarın bir şeyler yazmasının gerçek sebebi budur. Dolayısıyla iletiyi, yazıya yol gösteren ana öge diye düşünebiliriz.

Eğitsel iletilere ise alıcıda meydana gelmesi istenen olumlu davranış değişikliklerini sağlayacak olan iletilerdir diyebiliriz. Eğitsel ileti, bireye ve topluma fayda verecek her türlü davranışı ortaya çıkarmaya yarar. İletiler alıcıya aktarılma biçimlerine göre ve amaçlarına göre çeşitli gruplara ayrılır.

2.1.1. Sunuluş biçimlerine göre iletiler

Kimi iletiler okuyucuya doğrudan verilirken kimileri ise sezdirilerek verilir. İletilerin doğrudan mı dolaylı mı olarak verildiği iletinin bulunduğu yere göre, metin türüne göre değişiklik gösterir. Özdemir (1983) iletilerin yer aldıkları eserlere göre değişik özellikler sergileyeceğini söylemektedir. Özdemir'e (1983) göre öğretici özelliği olan gazete, dergi gibi yayınlarda iletiler daha önce belirlenmiştir. Konu ise iletileri somutlaştırıp verebilmeyi sağlayan araçtır. Edebi eserlerdeki ileti net bir cümle şeklinde yazılarak verilemez. Örtük ileti, saklı bir mana saklı bir içerik taşır. Yalçın ve Aytaş'a (2003) göre ise; bir yazının yazılma nedeni olan ileti, diğer bir adıyla ana düşünce metinde açık ya da gizli olarak verilebilir. İletiler çoğunlukla dolaylı anlatımın görüldüğü, duygulara çokça yer verilen öykü, şiir, roman ve tiyatro metinlerinde daha çok gizliken; araştırmalar, bilimsel yazılar, dergi ve gazetelerde ise açıktır. Biçimlerine göre iletiler, doğrudan iletiler ve dolaylı iletiler olarak ikiye ayrılır.

2.1.1.1. Doğrudan sunulan iletiler

Verilmek istenen mesaj bir öğüt gibi doğrudan aktarılır. Genelde öğretici metinlerde bu tip iletilere rastlanır. Bu tip iletilerin amacı doğrudan bilgi vermek ve

öğretmektir. Alıcıya doğrudan ileti vermenin etkisi dolaylı iletilere göre daha azdır. Demirel vd. (2011) doğrudan veya dolaylı olarak aktarılan iletiler için şöyle düşünmektedir: “Bilgi vermek amacıyla kaleme alınan öğretici metinlerde iletiler doğrudan aktarılmaktadır. Dolaylı aktarım ise üçüncü kişi anlatımının hâkim olduğu hikâye, roman ve benzer nitelikte hikâye etme tekniğiyle yazılmış eserlerde kahramanlar aracılığı ile aktarılan iletilerdir” (s.57).

2.1.1.2. Dolaylı olarak sunulan iletiler

Bu tip iletiler edebi eserin içine yayılarak sunulur. Okur iletiyi kendi yaşam tecrübelerinden faydalananarak yorumlar. Okura sunulan kurgu içerisindeki iletiyi okuyucunun kendisinin bulup çıkarması gerekir. Doğrudan iletilere göre daha etkilidir ve iletinin benimsetilmesi daha kolaydır. Dilidüzgün’e (1996) göre de eserin iletişi, onu oluşturanın düşüncelerini açığa çıkarır veya savunur özellikte olmamalıdır.

2.1.2. Amaçlarına Göre İletiler

Eğitsel iletiler araştırmacılar tarafından çeşitli gruplara ayrılmaktadır. Kazandırılmak istenen davranışa göre eğitsel iletileri gruplandırabiliriz. Bu çalışmada eğitsel iletiler dört farklı grupta incelenmiştir:

2.1.2.1. Kişisel gelişimi destekleyen iletiler

Sever’e (2003) göre kişisel gelişim; günlük hayatta ortaya çıkabilecek problemleri çözme, hislerini normal bir şekilde ifade etme, topluma ayak uydurma vb. kişilerin yaşamı boyu devam eden bir süreci ifade eder. Kişisel gelişimi destekleyen iletiler okurun kendini geliştirmesine yönelik mesajları içermektedir. Bu tip iletiler bireylerin zihinsel, bedensel, duygusal ve sosyal becerilerini geliştirmesine katkı sağlayacak olan iletilerdir. Okur, kendini hikâye kahramanlarının yerine koyarak onların yaşadıkları deneyimleri içselleştirir ve kendine dersler çıkarır.

2.1.2.2. Toplumsal Düşüncenin Gelişimini Destekleyen İletiler

İnsan doğası gereği toplumsal bir varlıktır. Belirli bir sosyal grup içerisinde ve sürekli etkileşim halinde yaşar. İnsanın diğer insanlarla birlikte etkileşim içinde yaşamasına toplumsallaşma denir. Toplumsallaşma güncel Türkçe sözlükte “Bireyin

kişilik kazanarak belli bir toplumsal çevreye hazırlanması, toplumla bütünleşmesi süreci, sosyalleşme” (Sozluk, 2022) olarak tanımlanmaktadır.

Toplumun kendini devam ettirebilmesi için belirli birtakım kuralları vardır. İnsanlar bu kurallara uydukları sürece toplumun sağlıklı bir parçası olurlar. Toplumsal kurallara uymayan insanlar zamanla dışlanır ve kendini bir anda sosyal grupların dışında bulur.

Edebi eserlerde verilen toplumsal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler hem bireyin hem de toplumun sağlıklı yaşamını devam ettirebilmesine katkı sağlar. Toplumsal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler eserlerde sezdirilerek verilir. Okur kendi yaşamı ile okudukları arasında ilişkiler kurarak verilen iletileri kendi yaşamında uygulamaya başlar. Bu tip iletiler yaşanan toplumun kültür aktarımında önemli bir role sahiptir. Toplumlar gelecek nesillere kendi kültürlerini aktarırken bu tip iletileri kullanırlar.

2.1.2.3. Ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler

Ulus; belirli bir yerde aynı dili, tarihi ve kültürel özellikleri paylaşan insan topluluğuna denir. Ulusal düşünce ise ortak tavır ve davranışların sergilenmesini sağlayan ortak düşüncelerin toplamıdır. Milli eğitimimizin temel amaçlarından biri de ulusal düşüncenin gelişimini desteklemektir. Milli Eğitim Temel Kanunu’nda, Türk milli eğitiminin genel amaçları madde 2’de bu amaç şöyle ifade edilmektedir:

Atatürk inkılap ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek (Mevzuat, 2022, s.5101).

Ulusal bilince sahip bireyler vatan, bayrak, dil gibi ulusal değerlere sahip çıkar. Vatani ve milleti için çalışır. Ulusal değerlerin gelecek nesillere aktarılmasında önemli rol oynar.

2.1.2.4. Evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler

Güteryüz (2006) edebi ürünlerdeki evrenselliğin tanımını şöyle yapar: “Edebiyat ürünleri, insanlığın oluşturduğu değerlerden yararlanılarak, üst düzey düşünsel birleşimler sonucunda oluşmaktadır. Bu nedenle ele aldığı konular ve oluşturduğu değerlerin herkesi ilgilendirmesi evrensellik olarak değerlendirilir.” (s.37). Dünyanın neresinde yaşarsa yaşasın, hangi kültürde yetiştirilirse yetiştirilsin tüm insanlar ortak özelliklere sahiptir ve bazı ortak değerleri paylaşır. Sevgi, saygı, mutluluk, huzur, güvelik gibi tüm insanların sahip olmak istedikleri değerler evrenseldir. Tüm dünyadaki insanların barış içinde yaşaması için bu ortak değerlere gereken önem verilmelidir. Evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler tam da bu amaca hizmet eder.

2.2. Söz Varlığı

Söz varlığı bir dili oluşturan kelimelerin, deyimlerin, atasözlerinin, kalıplaşmış ifadelerin, terimlerin vb. toplamıdır. Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlüğünde söz varlığı şöyle tanımlanmaktadır: “Bir dildeki sözlerin bütünü, söz hazinesi, söz dağarcığı, sözcük hazinesi, kelime hazinesi, kelime kadrosu, vokabüler” (Sozluk, 2022). Aksan’a (2006) göre “Bir dilin söz varlığı denince, yalnızca, o dilin sözcüklerini değil, deyimlerin, kalıp sözlerin, kalıplaşmış sözlerin, atasözlerinin, terimlerin ve çeşitli anlatım kalıplarının oluşturduğu bütünü anlıyoruz” (s.7). Çotuksöken’e (1989) göre ise söz varlığı; tarihsel söz varlığı ve güncel söz varlığı olarak iki bölüme ayrılabilir. Tarihsel söz varlığı, dildeki anlamlı birimlerin kronolojik olarak incelenmesi, güncel söz varlığı ise, günümüzdeki veya tarihin belli bir bölümündeki anlamlı birimlerinden oluşmaktadır.

Söz varlığı zengin olan dillerde bireylerin düşüncelerini daha rahat ve doğru biçimde aktarmaları doğaldır. Dilimiz söz varlığı açısından zengin diller arasındadır. Dilimizdeki söz varlığının korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması gerekmektedir. Bir dilin söz varlığının gelecek kuşaklara aktarılmasındaki en büyük rol o ülkenin milli eğitim kurumlarına düşmektedir. Milli eğitim kurumlarında uygulanan programlar dilin canlı tutulmasını sağlar, yozlaşmasını ve yabancı dillerin yoğun etkilerini engeller. 2019 yılında hazırlanan TDÖP Türkçenin söz varlığının korunması açısından büyük önem arz etmektedir.

Sözcük öğretimi sürekli ve düzenli bir şekilde Türkçe derslerinde yapılmaktadır. Dil becerilerini geliştirmek ana dili olarak Türkçenin öğretiminde temel hedeftir. Bu becerilerin geliştirilmesi kişilerin kendini ifade etmesini kolaylaştırmakta ve anlama yetilerini de geliştirmektedir. Sözcük öğretimi bu becerilerin geliştirilmesinde önemli bir parçadır. Edebi eserler sözcük öğretiminde en çok yararlanılan metinlerdendir.

2.2.1. 2019 Türkçe dersi öğretim programı

Teknolojide yaşanan hızlı gelişmeler toplumun tüm alanlarında olduğu gibi eğitimde de büyük değişiklikler meydana getirmektedir. Değişen dünyaya ayak uyduramayan sistemler yıkılmaya mahkumdur. Gelişen teknolojiye ve değişen dünyaya ayak uydurabilmek için eğitimin de aynı oranda gelişmesi gerekmektedir. Bu amaçla belirli aralıklarla öğretim programlarında güncellemeler yapılmaktadır. Öğretim programlarının salt bilgi aktarımından ziyade beceri kazandırma hedefiyle bireysel farklılıklara dikkat edilerek hazırlanması gerekmektedir. Bireysel farklılıklara dikkat edilerek hazırlanan eğitim programlarında kazanımların kalıcılığı daha yüksek olmaktadır.

TDÖP, öğrencilerin yaşam boyu kullanacakları dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazmadan oluşan dört temel beceriyi kazanmaları için hazırlanmaktadır. Öğrencilerden bu becerileri kullanarak kendilerini bireysel ve sosyal yönden geliştirmeleri, etkili iletişim kurmaları beklenmektedir. Aynı zamanda Türkçe sevgisiyle, ulusal bilince sahip bireylerin yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Tematik yaklaşım esas alınarak hazırlanan programda on altı farklı tema ve onlarca konu önerisi yer almaktadır. Ayrıca metin seçiminde dikkat edilmesi gereken özellikler maddeler halinde sıralanmıştır. TDÖP 1.sınıf, 2. sınıf, 3.sınıf, 4. sınıf, 5. sınıf, 6. sınıf, 7. sınıf ve 8. sınıf düzeylerini kapsamaktadır ve programda ve her sınıf düzeyinde dört temel dil becerisini geliştirmeye yönelik kazanımlar yer almaktadır. Gerekli görülen yerlerde kazanımların açıklaması da yer almaktadır.

2.2.2. 2019 TDÖP 8. sınıf söz varlığı kazanımları

Söz varlığı kazanımları dört temel dil becerisi arasından okuma becerisi alt başlığı altında yer almaktadır. Söz varlığı kazanımları bölümünde yedi ayrı kazanım

yer almaktadır. 2019 TDÖP’de 8. Sınıf söz varlığı kazanımları aşağıdaki şekilde yer almaktadır:

T.8.3.5. Bağlamdan yararlanarak bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder.

a) Öğrencilerin tahmin ettikleri kelime ve kelime gruplarını öğrenmek için sözlük, atasözleri ve deyimler sözlüğü vb. araçları kullanmaları sağlanır.

b) Öğrencinin öğrendiği kelime ve kelime gruplarından sözlük oluşturması teşvik edilir.

T.8.3.6. Deyim, atasözü ve özdeyişlerin metne katkısını belirler.

T.8.3.7. Metindeki söz sanatlarını tespit eder.

Benzetme (teşbih), kişileştirme (teşhis), konuşurma (intak) ve karşıtlık (tezat), abartma (mübalağa) söz sanatlarının belirlenmesi sağlanır.

T.8.3.8. Metindeki anlatım bozukluklarını belirler.

Dil bilgisi yönünden anlatım bozuklukları üzerinde durulur.

T.8.3.9. Fiilimsilerin cümledeki işlevlerini kavrar.

Fiilimsilerin türleri fark ettirilir. Ekler ezberletilmez.

T.8.3.10. Geçiş ve bağlantı ifadelerinin metnin anlamına olan katkısını değerlendirir.

Oysaki, başka bir deyişle, özellikle, kısaca, böylece, ilk olarak ve son olarak ifadeleri üzerinde durulur.

T.8.3.11. Metindeki anlatım biçimlerini belirler (s.48).

2019 TDÖP’de ilk sırada yer alan kazanım, “Bağlamdan yararlanarak bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder” (s.48). şeklinde ifade edilmiştir ve kelime ve kelime gruplarının anlamlarının öğretilmesinin amaçlandığı kazanımdır. Öğrencilerin kelime hazinesini geliştirmesine katkı sağlaması açısından önemlidir. Fikir yürütme ve sözlük kullanma becerilerini geliştirir. Öğrenciler ne kadar çok sözcük bilirlerse kendilerini ifade etmeleri de o kadar kolaylaşır. Bu kazanımın, Türkçe söz varlığının öğretilmesi ve gelecek kuşaklara aktarılmasında önemli etkisi vardır.

2019 TDÖP’de yer alan diğer bir kazanım olan “Deyim, atasözü ve özdeyişlerin metne katkısını belirler” (s.48). aynı zamanda toplumun kültür yapısını yansıtan deyim ve atasözlerinin öğretilmesi açısından önemlidir. Deyimler ve atasözleri ortaya çıktığı topluma özgüdürler yani milli kültürün bir parçasıdır. Konuşmalarında deyim, atasözü veya özdeyiş kullanan kişilerin anlatımı daha

etkileyici olur. Aksan'a (1996) göre deyimler, insanların his ve fikirlerini göstermekteki becerilerini; benzetme, dolaylama ve esprili ifadelerle olan ilgilerini belli eder. Parlatır (2007) ise atasözünü şöyle tanımlar: “Uzun deneme ve gözlemlere dayanan düşüncelerden doğan, kesin hükümler içeren, bilgece bir tavırla öğüt verir ve yol gösterir nitelikte olan, yüzyıllar boyu sözlü geleneğin içinde beslenerek halk tarafından benimsenmiş bulunan ve de halkın ortak değer yargılarını taşıyan kalıplaşmış özlü sözlerdir” (s.2). Deyim, atasözü ve özdeyişlerin edebi eserlere katkısı fark ettirildiğinde bunları günlük konuşmalara da yansıtma isteği doğacaktır.

2019 TDÖP’de yer alan “Metindeki söz sanatlarını tespit eder” (s.48). kazanımı estetik düşüncenin gelişimi açısından önemlidir. 8. sınıflar için sadece benzetme, kişileştirme, konuşturma, karşıtlık ve abartma sanatlarına yer verilmektedir. Edebi eserlerde yer alan saklı güzelliklerin keşfedilmesi öğrencilerin edebiyata ve dile olan ilgilerini artırır.

2019 TDÖP’de yer alan “Metindeki anlatım bozukluklarını belirler” (s.48). kazanımı doğru anlatımın nasıl olması gerektiğini kavratır. Bu kazanımda sadece dil bilgisel anlatım bozuklukları üzerinde durulmaktadır. Anlama dayalı bozukluklar kapsam dışı bırakılmıştır. Türkçe öğretiminin esas hedeflerinden bir tanesi de temel dil bilgisi kurallarının kavratılmasıdır. 2019 TDÖP’de yer alan “Fiilimsilerin cümledeki işlevlerini kavrar” (s.48). adlı kazanım öğrencilerin Türkçeyi daha düzgün ve kurallarına uygun biçimde kullanmalarına katkı sağlar.

2019 TDÖP’de yer alan “Geçiş ve bağlantı ifadelerinin metnin anlamına olan katkısını değerlendirir” (s.48). kazanımı öğrencilerin düşünceler arasında sağlıklı geçiş ve bağlantılar kurabilmelerini sağlaması açısından önemlidir. Düşünceler arası geçişler ve bağlantılar ne kadar iyi olursa anlatılmak istenen o kadar kolay anlaşılır. 2019 TDÖP’de yer alan “Metindeki anlatım biçimlerini belirler” (s.48). şeklindeki kazanım, hangi metinlerde ne tür anlatım biçimlerinin daha çok kullanıldığını kavratır. Anlatım biçimleri ile metin türleri arasında bağlantılar kurulmasını sağlar.

2.3. Cemal Şakar’ın Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri

2.3.1. Cemal Şakar’ın hayatı

Cemal Şakar 2 Şubat 1962’de Balıkesir ili, Gönen ilçesine bağlı Kocapınar köyünde doğmuştur. Kemal ile Emine Şakar’ın iki çocuğundan ikincisidir. Babası Kemal Bey esnaftır. Çok varlıklı olmasalar da durumları iyidir. 1973’te Karesi

İlkokulu'nu, 1976'da Atatürk Ortaokulu'nu bitirmiştir. O yıllarda okuduğu Kemalettin Tuğcu'dan etkilenmiştir (Şakar, 2017f).

Lise yıllarında pek çok kitap okur. Arkadaşı Ümit Şentürk ile harçlıklarını biriktirip yeni kitaplar alırlar. 1979'da Muharrem Hasbi Lisesi'nden mezun olur. Üniversiteye kadar Balıkesir'de yaşayan Cemal Şakar öğrenim hayatına Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ile devam eder. Üniversite zamanları sağ-sol çatışmalarının yaşandığı zor dönemlerdir. Üniversitenin ilk yıllarında Marksizm'i benimser fakat zamanla İslamcı görüşe ilgi duymaya başlar. Sınıf arkadaşı olan Necip Tosun ile birlikte Maveria Dergisi'ne gitmeye başlarlar. Ankara'da öğrenci olduğu yıllarda Zafer çarşısındaki kitapçılara sık sık gider ve zamanının çoğunu burada geçirir. Okumaları İslami eserler üzerinde yoğunlaşır. Şakar'ın Bir Yıldız Kayar Bir İnsan Ölülmüş adlı hikâyesi 1982 yılında Aylık Dergi'de yayımlanır. Bir süre hikâyelerini Aylık Dergi'de yayımlar daha sonra Maveria'ya geçer (Şakar, 2017f).

1983'te üniversiteyi bitirdikten sonra Balıkesir'e döner. Aile şirketine muhasebecilik yapar. Hasan Aycın'la tanışması Cemal Şakar'ın hayatını oldukça etkiler. İkisi de bir süre Balıkesir'de yaşadıkları için arkadaşlıkları derinleşir. İslam üzerine sohbetleri Şakar'ı derinden etkiler. Hasan Aycın daha sonra İstanbul'a taşınır. Şakar'ın Gidenler Gidenler adlı ilk hikâye kitabı Yediiklim Yayınları'ndan 1990 yılında çıkar, Şakar, aynı yıl kurulan Kayıtlar dergisinin kurucuları arasında yer alır. 1997'de Hüseyin Su, Ali Göçer, Arif Ay, Ömer Lekesiz, Ali Karaçalı, Abdurrahim Karadeniz ve Necip Tosun gibi birçok sanatçıyla Hece Dergisinin kuruluşunda da yer alır (Şakar, 2017f).

Yol Düşleri adlı hikâye kitabı 1996'da, bu kitaptan üç yıl sonra 1999 yılında da Esenlik Zamanları adlı hikâye kitabı yayımlanır. Esenlik Zamanları adlı hikâye kitabı, Türkiye Yazarlar Birliği ödülünü alır. Üç hikâye kitabından sonra 2006'da ilk inceleme kitabı olan Yazı Bilinci, Hece Yayınları'ndan çıkar. 2003 yılında Pencere adlı hikâye kitabı daha sonra 2008 yılında Hayalperdesi adlı hikâye kitabı yayımlanır. Bir dönem yaşadığı ekonomik sıkıntılar nedeniyle 2010 yılında İstanbul'a taşınır. İstanbul'a taşındıktan sonra üretkenliği artar. 2011'de Sel ve Kum kitabı yayımlanır, bu kitap ilk dört öykü kitabının bir araya getirilmesiyle oluşturulmuştur. 2013'te yayımlanan Sessiz Harfler adlı kitap ise, Harf inkılâbını konu edinen farklı yazarlara ait hikâyelerden oluşan Cemal Şakar seçkisidir. 2012'de çıkardığı Mürekkep adlı hikâye kitabı aynı yıl içinde Ömer Seyfettin Öykü ödülü ve

Edebiyat Sanat ve Kültür Araştırmaları Derneği (ESKADER)  d l ne, 2016’da Bayburt  niversitesi’nin verdiği Dede Korkut Edebiyat  d l ne, 2019 yılında ise Necip Fazıl hikâye-roman ödülüne layık görülmüştür. 2014’te Portakal Bahçeleri, 2016’da Kara adlı hikâyeleri yayımlanır. Aykut Ertuğrul’un yönettiği Post  yk  dergisine katkıda bulunur.  z yayıncılık içinde Muhayyel Kitaplar’ı başlatır. Uzun süre Hece ve Hece  yk  dergilerinde yazar; sonraları Yediiklim,  ,  tibar, Tasfiye, Temmuz gibi edebiyat dergilerinde de yazmaya başlar. Edebiyat dışında yazdıkları ise Kur’ani Hayat, Söz ve Adalet, Eski Yeni gibi dergilerde yayımlanır. 2018’de Adı Leyla Olsun, 2020’de Utanç adlı hikâyeleri yayımlanır. Portakal Bahçeleri ve Pencere adlı öykü kitapları Arnavutça’ya; bazı öyküleri de Farsça, Azerbaycan Türkçesi ve Korece’ye çevrilmiştir. Günümüzde  stanbul’da bir kamu kuruluşunda çalışmaktadır. Bir e-edebiyat dergisi olan www.edebistan.com’un yayın yönetmenliğini yapmaktadır (Cemalsakar, 2022).

2.3.2. Cemal şakar’ın edebi kişiliği

Cemal şakar, “Beyaz Gömlek” adlı hik yesinin 1982’de G ldeste isimli dergide yayımlanmasıyla edebiyat dünyasında yer almaya başlar. Kayıtlar, Hece ve Hece  yk ’n n çıkışında yer alır. Portakal Bahçeleri ve Pencere adlı öykü kitapları Arnavutça’ya; bazı öyküleri de Farsça, Azerbaycan Türkçesi ve Korece’ye çevrilmiştir.

Cemal şakar, Türkiye’de postmodern öykünün önemli temsilcilerinden biridir. Edebiyatımızda içinde pek çok iletiler bulunan ve söz varlığı açısından zengin hik yeleriyle ön plana çıkan Cemal şakar, yazmayı insana bir şeyler kazandırma aracı olarak görür. şakar’a göre insan yazdıklarının hesabını verebilmelidir.

Cemal şakar’ın hikâyelerinde sürekli bir yenilik ve yenilenme görülür. Adeta her hikâye kitabıyla okuyucuyu şaşırtmaktadır. Biçim ve içerik yönüyle hikâyenin sınırlarını zorlamaktadır. Tosun’a (2015) göre “şakar, tema olarak tümüyle geleneğe yaslanırken biçimsel anlamda modern öykünün imk nlarını kullanır. (...) Son dönem öykülerinde ise daha çok mesaja yaslanan bir öykü anlayışını benimsemiştir. şakar biçimsel anlamda ise yenilikçidir.  stkurmacadan minimal öyküye, sembolik yaklaşımdan sinemasal tekniklere farklı yazınsal tutumlar sergiler” (s.153-162).

Şakar'ın öyküsü geleneksel öykünün özelliklerini bir kenara bırakır. Kimi hikâyelerinde yazarı sanki şiir okuyormuş gibi okuruz. Yalın ve sade bir dili vardır. Hikâyelerinde çok sayıda imge kullanır. Kullandığı mecaz yüklü ve şiirsel anlatım hikâyelerini şiire yaklaştırır. Onu diğer yazarlardan farklı kılan özelliği de bu üslubudur. Biçim olarak da hikâyenin sınırlarını zorlayan yazar farklı biçimsel özelliklere sahip hikâyelere imza atmıştır. Güdek'e (2014) göre:

İç içe geçmiş parçalı anlatımlar; yalnız diyaloglardan oluşan anlatımlar; bir televizyon haber programı ya da bir sinema filminde kameranın kaydettiği sahneler benzeyen parçalardan oluşan anlatımlar; öykü kaleme alınırken sağına soluna kıyısına köşesine alınan notlar ve karalamaların da yer aldığı anlatımlar; bir günlük ya da anı defterinden bölümlerin oluşturduğu anlatımlar; Kur'an ayetleri referans alınarak oluşturulan anlatımlar; aynı öykünün beş farklı bakış açısıyla kaleme alındığı anlatımlar; onun biçimsel denemelerinin ilk akla gelen örnekleridir (s.245-246).

Yazarlar dünya görüşlerini eserlerine yansıtmaktadırlar. Cemal Şakar'ın dünya görüşünü de eserlerinde görmek mümkündür. Şakar'a (2017f) göre her eser onu ortaya koyan kişinin ideolojisini yansıtır. “Büyük dava sahibi olmayanlardan büyük bir edebiyatçı da olamaz” (s.311). Eserlerinde İslami hassasiyeti göz önünde bulunduran yazara göre sanatçı eserinden sorumludur. Güdek'e (2014) göre Cemal Şakar öyküsü: “Referans noktası İslam olan, maddi dünyayı anlatırken bir ayağı manevi dünyada bulunan, mümin bir bakışla ve onun yüklediği sorumlulukların bilinciyle kaleme alınan, metafizik ve şiirsel bir öyküdür” (s.243). İlk dönem öykülerinde yol, yolculuk, arayış konuları üzerinde duran yazarın son dönem hikâyeleri genellikle toplumdaki aksak yönleri, hayatın göze görünmeyen kötü yanlarını, baskıyı, zulmü, İslam coğrafyasının durumunu konu edinmektedir.

2.3.3. Cemal Şakar'ın eserleri

Cemal Şakar'ın bugüne kadar yayımlanmış on iki adet hikâye kitabı ve on bir adet incelemesi mevcuttur.

Öykü kitapları:

1. Gidenler Gidenler, İstanbul 1990

Kitapta dokuz hikâye bulunmaktadır. Kitapta yer alan hikâyeler şunlardır: Gidenler Gidenler, Bir Savaştan Slaytlar, Ora Özlemleri, Ölü Zaman, Bildik Düşbozumları, Nostalji, Dağılan Şeyler, Yapıştırılmalar ve İnşirah.

2. Yol Düşleri, İstanbul 1996

Kitapta sekiz adet öykü bulunmaktadır, bunlar sırasıyla; Sır, Sırdaş, Bir Masal, Terci'hâne, Yolculuk, Ev İçi, Ayna ve Ses'tir.

3. Esenlik Zamanları, İstanbul 1999

Kitapta on bir öykü bulunmaktadır, bunlar sırasıyla; Eşik, Dört Güzel Şey, Atlas, Rüya, Sergerdân, İzlek, Birkaç Kırık Görüntü, Saat Henüz Üç, Şâr, Irmak ve Saatli Maarif Takvimi'dir.

4. Pencere, Ankara 2003

Kitap iki bölümden oluşmaktadır ve kitapta dokuz hikâye bulunmaktadır. İlk bölümün adı Pencere'dir ve Pencere, Yöneliş, Denizin Sonsuz Maviliği, Biz Birbirimizi İçimizde Taşırız, Suskunluktaki Hayret Verici Aydınlık adlı öykülerden oluşmaktadır. İkinci bölümün adı Ve Diğerleri'dir ve Öykünmek, Otacı, Dilemmâ, İstidrad ismini taşıyan öykülerden oluşmaktadır.

5. Hayalperdesi, İstanbul 2008

Kitapta on iki hikâye bulunmaktadır ve bunlar sırasıyla; Ateşböceği, A/B, Uzak Kara Derin Bir Ayrılık, Mevlit, İhtilaç, Anlatabilmeliydim, Bağdat Kudüs Kabil, Küp, Çılgılık, Koza, Masmavi Bir Gök ve Güneşe Yürümek'tir.

6. Hikâyât, İstanbul 2010

Kitap 'Bir' ve 'Çok' adlı iki bölümden oluşmaktadır. Toplamda 64 hikaye bulunmaktadır. Bir başlıklı bölümde yer alan öyküler; Tezahür, İstiğna, Misak, Saika, Tevbe, Dönüş, Örtü, İp, Diriliş, Sâmiri, Körlük, İftah, Ahkâf, Yâkin, Arım, Şek, Sayha, Ahzap, Hâmân, Tubbe, Habeta, Na'ka, Râ'inâ, Hecera, İnas, Şürekâ, Şeyâtin, Şerik, Yankı, Mekr, Vehim, Perde, Mülk, Zulüm, Gaflet ve Handek'tir. "Çok" adlı bölümde bulunan öyküler; Yolcu, Av, Hiç, Lamba, Menzil, Tezhip, Zenginlik, Minnet, Hicap, Müjde, Kavuşma, Okul, Gül, Dua, Toz, Şiir, Dönüş, Bağlanma, Cevap, Ateş, Kuyu, Hikâye, Kuşlar, Su, Bozkır, Televizyon, Denk ve Kar'dır.

7. Sular Tutuştuğunda, Ankara 2010

Kitap on iki hikâyeden oluşmaktadır ve sırasıyla şunlardır: Har, Muntazar, Fragmanlar, Hadi, Tekasür, Çemberler, Âlemdağı'nda Var Bir Panco, Nokta, Karşılaşma, Zindan, Bir Derginin Fenomenolojisi, Ana Haber Bülteni.

8. Mürekkep, İstanbul 2012

Kitapta on yedi hikâye bulunmaktadır ve bunlar sırasıyla: Kılıç, Geçişler, Battaniye, Sesler, Mama, Nil, Bıçak, Güneş, Bir Öykü Tahlili, Önce Vatan, Hançer, Koku, Babamın Kokusu, Uzak, Modern Hayatın Hikâyecisi, Küçük Şeyler Düeti ve Bir Tip'tir.

9. Portakal Bahçeleri, İstanbul 2014

Kitapta on sekiz hikâye bulunmaktadır ve bunlar sırasıyla: Zarurat-ı Hamse, Renkler, Vüsat, Parataksis, Portakal Bahçeleri, Cennet Kokusu, Cennet Güzeli, Maide, Yarım, Bahar, Otuz Saniye, Avm, Kendisi Bir Upuzun, Defter, Sokaktan Aşağıya, Fısıltı, Kol Düğmeleri ve Esfel-i Sâfilin'dir.

10. Kara, İstanbul 2016

Kitapta on yedi hikâye bulunmaktadır. Bunlar; Masamda Ruhumla, Cesetler Hemen Her Yerde, Ömer Hayyam Canisi, Yumak, Adı Leyla Olsun, The Mahrem Palace, Mustafaaammm, Bir Avuç Dünya, Sonsuzluk ve Bir Gün, Arzın Titrediği An, Kül, Kumsalda Denizden, Küf, Bakış, Unutuş, Bir Öyküye Giremeyen Parçalar ve Göl'dür.

11. Adı Leyla Olsun, İstanbul 2018

Kitapta 17 hikâye bulunmaktadır. Bunlar sırasıyla: Ah Kızım, Tabii Ki Özenti Değil Elbette Yaşantımız Bu, Burası Böyledir, Patlayan İki Tüfek, Hayatın Kıyısında, Kader Ânı, Kanyon'da, Hayat İşte, Sırtımdaki Ben, Aykız, Şahmeran, Kendime Giden Bir Yol, Kanadında Bir Kuşun, Tohum, Yasa, Mutfakta Bir Öykü, Utanç'tır.

12. Utanç, İstanbul 2020

Kitapta 14 hikâye bulunmaktadır. Bunlar sırasıyla: Yağmurun Altında, Ağustos Böcekleri, Bu Sabah, Mavi Trakt, Cevşen, Gelecek Bazen Gelmez, Matematik Defteri, Dudağımdaki Tuz, Bana Joker Deyin, Memurun Dirilimi, Son Dakika, Risale-i Perihan, Evamir-i Aşere, Şirin'in Gözleri'dir.

İncelemeleri:

1. Yazı Bilinci, Ankara 2006
2. Yazının Gizledikleri, İstanbul 2010
3. Edebiyatın Sırça Kulesi, İstanbul, 2011
4. İmge, Gerçeklik ve Kültür, İstanbul 2012
5. Sessiz Harfler (Ed.), İstanbul, 2013.
6. Edebiyat Ne Söyler, İstanbul 2014

7. Hasan Aycın'ın Çizgi'si, İstanbul 2016
8. Dile Kolay (Söyleşiler), İstanbul 2017
9. 40 Soruda Türk Öyküsü (Ed.), İstanbul 2018
10. Edebiyatın Doğası, İstanbul 2019
11. Satır Arasındaki Anlam, İstanbul 2020
12. Dilsiz'in Dile Gelişi (Ed.), İstanbul 2021

2. 4. İlgili Araştırmalar

Erbakar (2019) yaptığı “Cemal Şakar'ın Öykücülüğü” adlı çalışmasında Cemal Şakar'ın günümüz edebiyatındaki önemini ve konumunu belirlemeye çalışmıştır. Hikâyeciliğinde birçok yapısal özellik ve tema bulunduran yazarın edebiyat dünyasındaki yerine değinmiştir. Kayaoğlu (2018), “Birey ve Toplum İlişkileri Ekseninde Cemal Şakar'ın Hikâyeleri ve Hikâyeciliği” adlı bir çalışma yapmıştır. Bu çalışmada Cemal Şakar'ın hikâye kitaplarının; yapısı, temaları, simgesel değerleri, dili ve üslubu incelenmiştir. Tezin ilk bölümünde; Şakar'ın yaşamı, edebî kişiliği ve yapıtları ile ilgili bilgiler verilmiştir. İkinci bölümde hikâyelerin yapısı, üçüncü bölümde hikâyelerdeki temalar, dördüncü bölümde hikâyelerdeki simgesel unsurlar, son bölümde ise hikâyelerin diline ve üslubuna yer verilmiştir.

Bulut (2019) ise “Cemal Şakar'ın Öykülerinde Yapı ve Tema” adlı bir çalışma yapmıştır. Bu çalışmada Cemal Şakar'ın hikâyelerinin temaları, hikâyelerde işlenen insan ve problemleri, toplumu ilgilendiren konular ve Kur'an'dan etkilenilen bölümler hikâyelerden örnekler verilerek açıklanmıştır. Hikâyelerin yapısal özellikleri ile ilgili “mekân, zaman, karakterler, anlatıcı ve odaklanmalar, anlatım teknikleri, dil ve üslup” olarak altı başlık altında inceleme yapılmıştır.

Derhem (2017) “Cemal Şakar'ın Öykücülüğü ve Öyküleri Üzerine Tematik Bir İnceleme” adlı bir tez yazmıştır. Bu tezde Cemal Şakar'ın hikâyeleri tematik bir şekilde incelenmiş ve yazarın hikâyeciliğimizdeki yeri tespit edilmeye çalışılmıştır. Yazarın hikâyeleri bireysel temalar ve toplumsal temalar şeklinde iki başlık halinde incelenmiştir.

Erdi (2008) “Türkiye'de 1980-1985 ve 2000-2005 Yılları Arasındaki Çocuk Kitaplarında Eğitsel İletiler-Karşılaştırmalı Bir Çalışma” adlı bir tez yazmıştır. Bu tez disiplinler arası bir araştırmadır. Tezde, 1980-1985 ve 2000-2005 yılları arasında

Ülkemizde politik, sosyal ve ekonomik olarak yaşananların, ocuk edebiyatındaki eserlerde bulunan eğitsel iletileri ne kadar etkilediği tespit edilmeye çalışılmıştır.

Küçük (2005) “İlköğretim 6, 7 ve 8. Sınıflarda Okutulan Türkçe Kitaplarındaki Düz Yazı Metinlerinin ocuğa Görelilik İlkesine ve Metinlerin İçerdiği Eğitsel İletilere Göre İncelenmesi” adlı bir çalışma yapmıştır. Küçük, alışmasında Türkçe Eğitim Programı'nda yer alan hedeflere göre hareket etmiştir. İlköğretim 6., 7. ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki eğitsel iletileri ve çocuğa görelilik ilkesini kitaplardaki düz yazı metinlerini ele alarak incelemiştir.

Kavak (2018) “Koray Avcı akman'ın Hikyelerndeki Eğitsel İletiler zerine Bir Araştırma” adlı bir çalışma yapmıştır. Bu alışmada Koray Avcı akman'ın ocuk öykülerindeki eğitsel iletiler ve bu eğitsel iletilerin hangi amaçla kullanıldığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Eğitsel iletiler “sevgiye yönelik, iletişime yönelik, kişisel gelişime yönelik ve evrensel değerlere yönelik” şeklinde gruplandırılarak öykülerdeki dağılımı tespit edilmiştir.

Turhan (2010) “8.Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Söz Varlığı Açısından İncelenmesi” adlı bir tez çalışması yapmıştır. Bu tezde 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında bulunan metinlerdeki kelimelerin tümü söz varlığı açısından incelenmiştir. Çalışmada “sözcük, söz varlığı, Türkçe ğretim Programı'na göre sözcük ğretimi ve Türkçe ders kitapları” ile ilgili bilgiler verilmiş ve kitaplardaki söz varlığı unsurları tespit edilmiştir.

Arslan Kutlu (2006) “MEB İlköğretim 6, 7 ve 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Söz Varlığı Açısından Değerlendirilmesi” adlı bir çalışma yapmıştır. Arslan Kutlu çalışmasında 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarının söz varlıklarını tespit etmiştir. Sınıflar arasında karşılaştırmalar yapmış ve sınıf düzeyinin artmasıyla birlikte metinlerdeki söz varlığının da arttığını görmüş, fakat bu artmanın söz varlığının unsurlarının tümünde bulunmadığını, hatta bazılarında azalmaların görüldüğünü belirtmiştir.

Akkuş (2019) “Seza Kutlar Aksoy'un yklerinde Söz Varlığı” adlı bir çalışma yapmıştır. Bu alışmada Seza Kutlar Aksoy'un hikâyelerindeki söz varlığı incelenmiştir. Seza Kutlar Aksoy ile ilgili bilgiler verilmiş, hikâye türü ile bilgilere yer verilmiş ve hikâyelerdeki söz varlığı incelenmiştir. Aksoy'un hikâyelerinde ikileme ve deyim miktarının diğer söz varlığı unsurlarına göre daha çok olduğu tespit edilmiştir.

Yalçın (2005) “İlköğretim 1. ve 5. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Söz Varlığı Unsurlarının Eğitsel Açıdan Değerlendirilmesi” çalışmasında ders kitaplarındaki kelimeleri bilgisayara aktarmış, sonra da bu kelimelerin sayılarını, söz varlığı içindeki dağılımlarını, yer alma miktarlarını ve kökenlerini tespit etmiştir. Kelimelerle ilgili bulgular, grafiklerle sunulmuştur. Bulgulara göre 1. ve 5. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin, söz varlığı bakımından yeterli olmadığı ve metinlerdeki söz varlığının, yaşa ve zihinsel gelişime ve buna dayalı oluşturulan öğretim ilkelerine göre hazırlanmadığı tespit edilmiştir.

Özlek (2014) “Kırk Vezir Hikâyelerinde Eğitici Değerler ve Söz Varlığı” adlı bir tez yazmıştır. Bu tezde Şeyh-zâde Ahmet Mısri’nin yazdığı Kırk Vezir Hikâyeleri adlı kitapta bulunan metinlerdeki eğitici değerler ve bu değerlerin okuyucuya nasıl verildiği tespit edilmeye çalışılmıştır. Kitaptaki söz varlığı unsurları belirlenmiş ve Türkçe öğretimine katkıları incelenmiştir. Kitaptan seçilen bir öyküdeki adlar ve eylemler tespit edilerek kitabın tamamında Türkçenin nasıl kullanıldığı belirlenmeye çalışılmıştır.

Esen (2016) “Memduh Şevket Esendal’ın Hikâyelerinin Söz Varlığı ve Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi” adlı bir çalışma yapmıştır. Bu çalışmada Memduh Şevket Esendal’ın elli adet öyküsü söz varlığı ve değerler eğitimi bakımından incelenmiştir. Memduh Şevket Esendal’ın öykülerinin söz varlığı bakımından kalıplaşmış ifadeler ve atasözleri dışında yeterli düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Değerler eğitimi bölümünde ise öykülerde bulunan değerlerin hemen hemen tümünün "Bireylerde Gerçekleşmesi İstenen Davranışlar" ve "Sosyal Hayatla İlgili Telkinler" şeklinde gruplanan değerler grubuna girdiği görülmüştür.

Daştan (2019) “Refik Halid Karay’ın Roman ve Hikâyelerinde Eğitsel İletiler” adlı bir tez yazmıştır. Bu araştırmada Refik Halid Karay’ın yirmi romanı ve iki öyküsü eğitsel iletiler açısından incelenmiştir. İletiler; kişisel, toplumsal, ulusal, evrensel, ahlaki ve dinî şeklinde gruplara ayrılarak incelenmiştir. Karay’ın ne tip iletilerden daha çok faydalandığı ve okuyuculara nasıl mesajlar verdiği tespit edilmeye çalışılmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada Cemal Şakar'ın hikâyeleri, eğitsel iletiler ve 2019 TDÖP içinde yer alan 8. sınıf söz varlığı kazanımlarına uygunluğu açısından incelendiği için nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemi, Yıldırım ve Şimşek'e (2021) göre “(...)gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir”(s. 37). Cemal Şakar'ın hikâyelerinin eğitsel iletiler ve 2019 TDÖP 8. sınıf söz varlığı kazanımları açısından incelenmesini içeren bu araştırmada doküman inceleme modelinden yararlanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e (2021) göre “Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar” (s.189). Bu çalışmada “tek başına” doküman inceleme modeli kullanılmıştır. Çünkü araştırmada ele alınan Cemal Şakar'ın kaleme aldığı hikâyeler, yazılı birer materyal niteliği taşımaktadır. Yıldırım ve Şimşek'e (2021) göre “(...) doküman incelemesi veya analizi tek başına bir araştırma yöntemi olabildiği gibi, diğer nitel yöntemlerin kullanıldığı durumlarda ek bilgi kaynağı olarak da işe yarayabilir” (s. 189).

Araştırmada Cemal Şakar'a ait “Gidenler Gidenler”, “Yol Düşleri”, “Esenlik Zamanları”, “Pencere”, “Hayalperdesi”, “Hikayat”, “Sular Tutuştuğunda”, “Mürekkap”, “Portakal Bahçeleri”, “Kara”, “Adı Leyla Olsun” ve “Utanç” adlı on iki hikâye kitabı incelenmiştir. Bu incelemenin birinci safhasında sözü edilen eserlerde yer alan eğitsel iletiler üzerinde durulmuştur. İncelemenin ikinci safhasında ise yine yukarıda sözü edilen hikâye kitaplarında yer alan hikâyeler, 2019 TDÖP içinde yer alan 8. sınıf söz varlığı kazanımlarına göre ele alınmıştır.

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırma evreni, bütün hikâye kitaplarıdır. Araştırmanın örneklemini, Cemal Şakar'a ait; "Gidenler Gidenler", "Yol Düşleri", "Esenlik Zamanları", "Pencere", "Hayalperdesi", "Hikayat", "Sular Tutuştuğunda", "Mürekkep", "Portakal Bahçeleri", "Kara", "Adı Leyla Olsun", "Utanç" adlı on iki hikâye kitabı oluşturmaktadır. Aşağıdaki tabloda kitaplara ait bilgiler yer almaktadır:

Tablo 1

Çalışmada Kullanılan Dokümanlara Ait Bilgiler

Cemal Şakar'ın İncelenen Hikâye Kitabı	İncelenen Baskı ve Yılı	Hikâye Kitabının Sayfa Sayısı
Gidenler Gidenler	5. Baskı / 2014	93 sayfa
Yol Düşleri	5. Baskı / 2017	69 sayfa
Esenlik Zamanları	3. Baskı / 2014	85 sayfa
Pencere	4. Baskı / 2017	115 sayfa
Hayalperdesi	2. Baskı / 2015	116 sayfa
Hikayat	3. Baskı / 2016	85 sayfa
Sular Tutuştuğunda	4. Baskı / 2017	102 sayfa
Mürekkep	2.Baskı / 2017	102 sayfa
Portakal Bahçeleri	2. Baskı / 2019	102 sayfa
Kara	2. Baskı / 2017	134 sayfa
Adı Leyla Olsun	1. Baskı / 2018	136 sayfa
Utanç	1. Baskı / 2020	112 sayfa

3.3. Veri Toplama Süreci ve Araçları

Cemal Şakar'ın araştırmanın evrenini oluşturan on iki hikâye kitabı incelenmiştir. Bu incelemede veriler, doküman incelemesi usulüyle elde edilmiştir. Öncelikle Cemal Şakar'ın on iki hikâye kitabı temin edilmiş; Cemal Şakar'ın edebi yönü, eğitsel iletiler ve 2019 TDÖP bağlamında alanyazın taraması yapılmıştır. Araştırmanın verilerinin elde edilmesi noktasında araştırmanın amacı ve sınırlılığı göz önünde bulundurulmuştur.

Cemal Şakar'ın hikâyelerinin incelenmesinde eğitsel iletiler ile 2019 TDÖP içinde yer alan ve 8. sınıf söz varlığı kazanımları başlığı altında ifade edilen unsurlar ele alınmıştır. Cemal Şakar'ın on iki hikâye kitabında yer alan eğitsel iletilere ve 8. sınıf söz varlığı kazanımlarına dair unsurlar tespit edilmiş ve bu unsurlara dair örnekler verilmiştir. Eğitsel iletiler; kişisel gelişimi destekleyen iletiler, toplumsal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler, ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler ve evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler olarak dört alt başlık altında kodlanarak gruplandırılmıştır. Söz varlığı kazanımları ise; anlamı bilinemeyebilecek kelime ve kelime grupları, deyim-atasözü ve özdeyişler, söz sanatları, anlatım bozuklukları, fiilimsiler ve son olarak da geçiş ve bağlantı ifadeleri şeklinde kodlanarak altı alt başlık halinde gruplandırılmıştır. Elde edilen bulguların yorumlanması ile sonuçlara ulaşılmıştır. Ulaşılan sonuçlar bağlamında da Cemal Şakar'ın hikâyelerinin Türkçe eğitiminde kullanılması açısından önerilerde bulunulmuştur.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmanın amacı, Cemal Şakar'ın yayınlanmış on iki hikâye kitabının eğitsel iletiler ve 2019 TDÖP 8. sınıf söz varlığı kazanımlarına uygunluğu açısından incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda elde edilen veriler, tümevarımsal nitel analiz tekniklerinden “içerik analizi” ve tümdengelimsel nitel analiz teknikleri içinde yer alan “betimsel analiz”e göre ele alınmıştır. Araştırmanın ilk bölümünü oluşturan eğitsel iletiler kısmındaki veriler bulunurken tümevarım tekniği kullanılmıştır çünkü elde henüz bir veri yoktur, ikinci bölümü oluşturan söz varlığı kazanımları kısmında ise elde hazır bir kazanım listesi bulunduğu için tümdengelim tekniği kullanılmıştır. Bu sebeple bu araştırmada iki farklı analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Cemal Şakar'ın hikâyelerinin eğitsel iletiler ve 2019 TDÖP 8. sınıf söz varlığı kazanımları açısından incelenmesi başlıklı çalışmanın eğitsel iletiler kısmı tümevarımsal nitel araştırma tekniklerinden “içerik analizi”ne göre incelenmiştir. Yıldırım ve Şimşek'e (2021) göre “Bu analiz türünde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamak ve sonuçlara ulaşmaktır” (s. 250). Bu bağlamda Cemal Şakar'ın on iki hikâye kitabı eğitsel iletiler bağlamında okunmuş, elde edilen veriler “Kişisel Gelişimi Destekleyen İletiler”, “Toplumsal

Düşüncenin Gelişimini Destekleyen İletiler”, “Ulusal Düşüncenin Gelişimini Destekleyen İletiler” ve “Evrensel Düşüncenin Gelişimini Destekleyen İletiler” temaları altında ele alınmıştır. Cemal Şakar’a ait her bir hikâye kitabından elde edilen veriler, yukarıda sözü edilen dört tema altında eğitsel iletilere ait kodlarla ele alınmıştır. Yıldırım ve Şimşek’e (2021) göre “Kodlamada kullanılan kavramlar, araştırmacının kendisinden, okuduğu alanyazından ya da verinin içinden gelebilir” (s. 252). Bu nedenle temalara ait kodlamaların oluşturulmasında araştırmacının kendisi, araştırmacının taradığı alanyazın ve okunan hikâyelerin içeriği etkili olmuştur.

Cemal Şakar’ın hikâyelerinin eğitsel iletiler ve 2019 TDÖP 8. sınıf söz varlığı kazanımları açısından incelenmesi başlıklı çalışmanın ikinci bölümünü oluşturan hikâyelerin 2019 TDÖP 8. sınıf söz varlığı kazanımları açısından incelenmesi, tümdengelimsel nitel analiz teknikleri içinde yer alan “betimselanaliz”e göre yapılmıştır. Yıldırım ve Şimşek’e (2021) göre “Bu yaklaşıma göre, elde edilen veriler, daha önceden araştırma sorusu veya alt sorularından yola çıkılarak belirlenmiş temalara göre özetlenir ve yorumlanır” (s. 244). Bu bağlamda 2019 TDÖP içinde yer alan 8. sınıf söz varlığı kazanımları araştırmanın bu bölümünün çerçevesini oluşturmuştur. Bu çerçeveye göre elde edilen veriler, incelenmiş ve kodlanmıştır. Yıldırım ve Şimşek’e (2021) göre “Oluşturulan çerçeveye göre bazı veriler dışarıda kalabilir ya da önemli olmayabilir” (s. 246). Araştırmanın “anlamı bilinemeyebilecek olan kelime ve kelime grupları” bölümünde kelimeler bulunduktan sonra uzman görüşüne başvurulmuş ve kelimeler arasında bazı elemeler ve değişiklikler yapılmıştır. Bu aşamanın ardından da kodlanan veriler betimlenmiş ve gerekli görülen yerlerde doğrudan alıntılarla desteklenme yoluna gidilmiştir.

Cemal Şakar’ın on iki hikâye kitabı eğitsel iletiler ve 2019 TDÖP 8. sınıf söz varlığı açısından ele alınmıştır. Sonuç bölümünde öncelikle elde edilen bulgular eğitsel iletiler bağlamında yorumlanmıştır. İkinci olarak elde edilen veriler, 2019 TDÖP 8. sınıf söz varlığı kazanımları bağlamında yorumlanmıştır. Son olarak elde edilen sonuçlardan hareketle önerilerde bulunulmuştur.

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Cemal Şakar’ın Hikâyelerinde Eğitsel İletiler

4.1.1. Kişisel gelişimi destekleyen iletiler

4.1.1.1 “Gidenler Gidenler” adlı hikâye kitabındaki kişisel gelişimi destekleyen iletiler

4.1.1.1.1. Yeni şeyler keşfetme isteği

Cemal Şakar’ın hikâyelerinde yeni yerler keşfetme isteğini vurguladığı görülür. “Gidenler Gidenler” adlı hikâyede olay şehrin eski bir mahallesinde geçer. Yaşadığı mahalleden memnun olmayan hikâye kişisi, evini müteahhide vererek bu eski yerleşim yerinden kurtulmak ve yeni bir hayat kurmak ister. Bu isteğini de şu sözlere dile getirir: “Sokağın cehenneminden evimin karabasanından kaçıp kurtulmak, öteki sokakları, yeni hayatları tanımak istiyordum” (Şakar, 2014a, s.13).

“Yapıştırıcılar” adlı hikâyede yaşadığı yeri bırakarak rastgele bir otobüse atlayan ve tanımadığı bir yere gelen hikâye kişisi, yanındaki arkadaşına, “Hep yeni yerler bırakıp gitmeler mi gerekli?” diye sorar. Arkadaşının buna verdiği cevap, yeni yerler keşfetmenin önemini vurgular niteliktedir: “Evet yeni yerler, yeni biçimler, yeni diller gerekli” (Şakar, 2014a, s.80). Böylece Şakar, hikâye kişinin ağzından yeni yerler diller ve biçimler görmenin, keşfetmenin değerini belirtmiş olur.

4.1.1.1.2. Umut etmek

Umut etmek, insanoğlunu hayata bağlayan önemli unsurlardan biridir. Geleceğe dair umutlarını yitirmiş insanlardan oluşmuş bir topluluğun da ataletle sürüklendiği bir gerçektir. Bu nedenle Cemal Şakar’ın üzerinde durduğu iletilerden biridir. O, umut etmenin değerini “Ora Özlemleri” adlı hikâyesinde ifade eder. Bu hikâyede bir baba, çocuğuna gelecek ile ilgili düşlerini anlatır. Yaşadığı yerden ayrılp daha güzel bir yere gitmeyi düşünen bu baba, çocuğuna şöyle der: “Her şey

birden değişecek; hayat sadece güzel anılarıyla kalacak, yeni bir hayat başlayacak; sevgi dolu, umut dolu.” (şakar, 2014a, s.26). Böylece hikâyenin kişiisi çocuğuna geleceğe dair umut dolu ifadeler kullanırken okur da yine geleceğe dair her daim umut beslemesi gerektiği iletilesini almış olur.

4.1.1.1.3. Karamsar olmamak

Cemal şakar, hayata karamsar gözlüklerin ardından bakan insanların karşısına onları karamsar olmamaya ikna etmeye çalışan diğer hikâye kişilerini çıkarır. Yazar, bu kişilerin söyledikleri ile okura karamsar olmamalarına dair iletiyi vermiş olur. “Ora zlemleri” adlı hikâyede küçük yaşta annesini kaybeden ve babasının terk ettiği bir gencin kendini hayattan soyutlaması ve bir odaya kapanması üzerine genci hayata kazandırmak için yanına gelenler şöyle der: “Dışarıya ık, burada yaşam var, sevinçler, umutlar, çiçekler, aşklar var” (şakar, 2014a, s.33). Böylece yazar, bu ifadelerle okura hayatın her yönüyle kabul edilecek denli güzel olduğunu, bu dünyada karamsarlığa yer olmadığını belirtir.

“l Zaman” adlı hikâyede hikâye kişisinin karamsar bir ressam arkadaşı vardır. Bu kişi, sürekli ölümden ve ölülerden bahseden biridir. Bir gün arkadaşını düşünde görür. Düşünde arkadaşı bir silah bulur, karmaşık düşünceler içinde olan ressam en nihayetinde şöyle der: “Aslında intihar yenilgidir” (şakar, 2014a, s.42)... Böylece yazar, karamsarlığın en acı sonucu olan intiharı bireyin hayat karşısında bir yenilgisi olarak gösterir ve bu yenilgiden kaçınılmasını da örtük bir şekilde ifade etmiş olur.

4.1.1.1.4. zgrlk

Cemal şakar’ın hikâyelerinde verdiği iletilerden biri de bireyin özgürlüğü ile ilgilidir. Bu zgrlk bireyin içinde bulunduğu kimi toplumsal kurallardan kendini sıyrıp bilgeliğe ulaşmayı işaret eder. “l Zaman” adlı hikâyenin kişiisi, o ana kadar kendisine zaman ayırmadığını fark eder ve kendiyle baş başa kalmanın, hatta doğanın bir parçası olmanın önemini idrak eder. O, bu düşüncelerini şöyle dile getirir: “şimdi tüm sınırlarımı açmak, bağlarımdan kurtulmak, yalnızlığın yüceliğini ve bilgeliğini yaşamak istiyorum” (şakar, 2014a, s.37). Böylece yazar, bu hikâye kişiisi üzerinden bireyin zaman zaman kendi kendine kalmanın özgürlüğünü yaşaması gerektiği iletisini verir.

4.1.1.1.5. Sorumluluk

Cemal Şakar, bireyin zor şartlar altında olsa dahi sorumluluklarını yerine getirmesi gerektiğine dair iletiyi verir. Örneğin “Nostalji” adlı hikâyede çocukluğunu hatırlayan hikâyeye kişisine ninesi ve ablası “Sen git derslerine çalış” (Şakar, 2014a, s.65). der. Hikâyeye kişisi ise “Derslerime hep ablamın çeyiz sandığının üzerinde çalışırdım” (Şakar, 2014a, s.65). diyerek kendisinin omuzlarına yüklenen ders çalışma ve başarılı olma sorumluluğunu zor şartlar altında yerine getirdiğini belirtir.

4.1.1.1.6. Yaşama sevinci

Cemal Şakar’ın üzerinde durduğu iletilerden biri de yaşama sevincinin hiçbir şekilde yitirilmemesi gereğidir. “Dağılan Şeyler” adlı hikâyenin kişisi, kasabasından ayrılarak hiçbir şeye karışmadan, yalnız yaşamak için kente gelir ve bu kentte otobüs durağında gördüğü kıza âşık olur. Yazar kahramanımızın içinden geçirdiklerini şöyle aktarır: “Giden otobüsün ardından bakarken, ‘yaşam yine de katlanılası bir yük’ diye geçirecekti içinden” (Şakar, 2014a, s.74). Böylece yazar, hayatın içinde kimi olumsuzluklar olsa da onu yaşama sevinci ile kucaklamamıza vesile olacak unsurların her an karşımıza çıkabileceğini gösterir.

4.1.1.1.7. Kendine güvenmek

Değişen toplumsal şartlar bireyi her an bir mücadelenin içine iter. Her konuşma, her toplantı, her bir söz altında gizli bir mücadeleyi barındırır. Kimi zaman insanlar, kalabalık kent yaşamının birer parçası olan insanlar, bu mücadeleden yorulur ve gerek insani gerekse iş ilişkilerinde başarısız olma kaygısını yaşarlar. Bu kaygı bozukluğu beraberinde bireyin kendine olan güvenini azaltır. Cemal Şakar’ın üzerinde durduğu iletilerden biri de bireyin kendine güven duyması gereğiğidir.

Cemal Şakar, kent yaşamının bireyde yarattığı güven kaybını “İnşirah” adlı hikâyesinde ifade eder. “İnşirah” adlı hikâyenin kişisi hep içinden gelen sesleri duyar. Bu ses onun kendisine güvenmesini ister. Yazar kahramanımızın duyduğu sesleri şöyle tarif eder: “‘beni bir ses sahibi kıl, kefarete hazırım’ diyebilecek kadar cesaret göstermemi isteyen ses” (Şakar, 2014a, s.88).

4.1.1.2. “Yol Düşleri” adlı hikâye kitabındaki kişisel gelişimi destekleyen iletiler

4.1.1.2.1. Öz eleştiri

Günümüz insanın en önemli özelliklerinden biri hayatı çok hızlı yaşamasıdır. Bu hız içinde birey durup kendini değerlendirmeye zaman bulmaz. Bunun bir sonucu da bireylerin öz eleştiriye kapalı olmasıdır. Cemal Şakar, öz eleştirinin kaçınılması değil üzerinde durulması gereken bir özellik olduğu iletisini okura verir. “Bir Masal” adlı hikâyede kahramanımız sabah erken uyanmıştır. Şehir hala uykuda... Yeni güne kendisine öğretilen şeyleri hatırlayarak başlar. Ona her şeyin bir işaret olabileceği öğretilmiş, aynı hataları yapmaması gerektiği söylenmiş. Bunları düşünürken içinden şöyle geçirir: “Kirlerimden arınmalı, çok eski zamanlardan kalma bir denizcinin tahta bacağına, kesik elinin yerine takılan çengele benzeyen yanlışlarımdan kurtulmalıyım” (Şakar, 2017a, s.26). Böylece hikâyenin kişisi kendisinin de hataları olabileceği öz eleştirisini yapmış olur.

4.1.1.2.2. Hayatı sorgulamak

“Bir Masal” adlı hikâyenin kişisi arınmak ister. O, yaşadıklarını ardında bırakmak; bilinmezlere yol almak ister. Kendine sürekli sorular sorar: “Ben neyim? Hayat ne? Benim masalım? İkimizin birlikte anlamı? Sonra hep birlikte var olmak” (Şakar, 2017a, s.29)? Böylece yazar, hikâye kişisi üzerinden bireyin kendini sorgularken hayatı da sorgulaması gerektiği iletisini vermiş olur.

4.1.1.2.3. Yeni bilgiler edinmek

“Terci’hane” adlı hikâyede kahramanımız bir külliyyededir. Burayı yıllardır aradığı bir korunak olarak görür ve yitirmek istemez. Neler yapması gerektiğini düşünür ve şu sonuca varır: “Hep kendimde yaşamaya zorunlu olduğum bu hayata ve ötesine ait yeni çıkarımlar bulmalıyım” (Şakar, 2017a, s.33). Aynı hikâyede kahramanımız artık kendisini, eşyayı bilmek istemez, yeni şeyler arar. Geçmişi geride bırakmak, aynı sözcüklerden kurtulmak ister: “Âlemi, bana el olan âlemleri bilmek istiyorum. Gönlüm zenginleşsin, dilim sözcük aramasın” (Şakar, 2017a, s.35). Böylece yazar, yeni bilgiler edinmek, bilinenin ötesine geçmek gerektiği iletisini verir.

4.1.1.2.4. *Amacı olmak*

İnsanı hayata bağlayan unsurlardan biri hayata dair bir amaç belirlemesidir. Cemal Şakar, bununla ilgili iletisini “Yolculuk” başlıklı hikâyesinde okura aktarır. Bu hikâyenin kişisi, kendisine ait olan ne varsa geride bırakır; hatta geride kendisinden hiç iz kalsın istemez. Onun yeni bir hayata yönelik amacını yazar şu şekilde belirtir: “Güneşin doğduğu, zamanın başladığı o ilk ana gidip yeniden başlatmak istiyordu kendini” (Şakar, 2017a, s.40). Yazar, kendini yeniden başlatmak amacıyla hikâye kişisini hayata daha bağlanmış gösterirken bireyin hayata ilişkin bir amacının olması gerektiği iletisini de vermiş olur.

4.1.1.2.5. *Umut etmek*

“Eviçi” adlı hikâyede dostlarından ayrı düşen bir adamın yalnızlığı anlatılır. Yalnızlığı, yaşadığı duyguları sözcüklerle ifade edememenin çaresizliği içinde olan adam, geçmişi anımsayarak zihninde canlandırdığı dostlarına şöyle der: “Sizinle her gün umudum biraz daha artıyordu. Zaten her şey küçük bir umutla başlamıştı” (Şakar, 2017a, s.49). Böylece yazar, insanın etrafındaki diğer insanlarla olumlu ilişkisini, onun hayata umutla bakması noktasında teşvik edici bir unsur olarak ön plana çıkarır.

4.1.1.2.6. *Zamanı doğru ve etkin kullanmak*

“Eviçi” adlı hikâyede dostlarından ayrı düşen bir adamın yalnızlığı anlatılır. Adam geçmişi hatırlar ve bir iç hesaplaşma yaşar. Geleceği değil geçmişte yaptıklarını düşünen bu hikâye kişisi bir dostunun söylediklerini hatırlar: “Bu kısa hayat içinde ertelenebilecek bir anın olmadığını, hayatla uzlaşmak, onun bizi kuşatmasına izin vermek, yüklerimizi taşımak ve borçlarımızı ödemek zorunda olduğumuzu söylüyorsun, çayımı getirirken” (Şakar, 2017a, s.51). Bu ifadeler üzerinden yazar, bireyin zamanı doğru ve etkin kullanması gerektiği iletisini verir.

4.1.1.2.7. *Vefalı olmak*

“Eviçi” adlı hikâyede dostlarından ayrı düşen bir adamın yalnızlığı anlatılır. Yalnızlığı gittikçe artan hikâye kişisi için arada bir yüz yüze olmayan görüşmeler yalnızlığı gidermeye yeterli gelmez. Aklında dostları vardır, onlar hakkında şöyle düşünür: “Arada bir telefonlaşmalar, bayramdan bayrama ilimizin meydanını

gösteren bir kartpostalın arkasına yazılan kısa özlem cümleleri, dualar, bana sizi anımsatmıyor, size ulaşamıyorum” (Şakar, 2017a, s.46). Yazar, eski dostların birbirlerine vefalı olup birbirlerini araması gerektiği iletisini verir.

4.1.1.2.8. Geçmişten ders almak

“Ayna” adlı hikâyede önceleri sık sık geldiği sahil kasabasına yıllar sonra dönen bir adam anlatılır. Hiç yabancı olmamış bu kasabayı tekrar dolaşır ve hep kaldığı pansiyon odasında aynaya bakar. Geçmişini anımsayan bu kişi, içinden geçenleri şöyle ifade ediyor: “İstedim ki, eski bir hayata yepyeni bir cümleyle başlayayım” (Şakar, 2017a, s.60). Böylece yazar, geçmişte yapılan hatalardan ders alarak hayata yeniden başlamanın önemini vurgulamış olur.

4.1.1.2.9. Kararlılık

“Ses” adlı hikâyede bir din büyüğünü ziyarete giden eski bir mürit anlatılır. Din büyüğünün son arzusu kendisini görmek olduğu için hikâye kişisi telaşlıdır. İçinde bir korku vardır. Yine de onu görmekte kararlıdır. Onun ruh halini yazar yine onun ifadeleri ile şu şekilde verir: “Ne içimdeki korku ne de zamansız sorular beni yolumdan alıkoymamalı” (Şakar, 2017a, s.63). Böylece yazar, “bazı davranışları gerçekleştirme yolunda insanı o yoldan alıkoyacak düşünceler olsa da insan bunları bir kenara bırakmalı yoluna devam etmelidir” iletisini verir.

4.1.1.2.10. Planlı olmak

Bir din büyüğünü ziyarete giden eski bir müridin anlatıldığı “Ses” adlı hikâyenin kişisi görüşmeye geç kalmak istemez: “Geç kalmaktan korkuyorum. Boğazımdaki hırıltıya aldırmadan adımlarımı biraz daha açıyorum” (Şakar, 2017a, s.63). Hikâyenin kişisi, din büyüğü ile buluştuktan sonra onunla aralarında bazı konuşmalar geçer. Din büyüğü ölüme gideceğini bile bile geç kalmak istemez ve hikâye kişisine şöyle der: “Vakit geliyor. Onları daha fazla bekletmeyelim” (Şakar, 2017a, s.67). Hikâye kişisi ise “Geç kalmak, birilerini bekletmek istemiyor gibiydi” (Şakar, 2017a, s.68). der. Böylece yazar, yapılacak bir iş varsa bunun ertelenmeden plana uygun bir vaziyette gerçekleştirilmesinin önemini belirtir.

4.1.1.2.11. Dostluğun önemi

İnsanın hayatın zorlukları karşısında sığınacağı bir limanın olması çok önemlidir. Bu limanlardan biri gerçek dostlardır. İnsan, bütün sıkıntılarını, geleceğe dair ümitlerini ya da kaygılarını bu dostla paylaşırken aslında bunları gerçekleştirmek ya da sorunlarının üstesinden gelmek için ihtiyaç duyduğu gücü elde eder. Cemal Şakar, “Ses” adlı hikâyesinde dostluğun önemini ön plana çıkarır. Bu hikâyede son arzusu eski bir müridini görmek olan din büyüğü ile müridi buluşur. İkisinin de fazla vakitleri yoktur. Din büyüğünün müridi olan kişi üzgündür. Çünkü bu onların son konuşmaları olacaktır. Aklından şöyle geçirir: “Her şeyi geride bırakıp birine gitmek ya da her şeyi bırakıp size geleceğine emin olduğunuz insanların olduğunu bilmek hayatı yaşanır kılar” (Şakar, 2017a, s.66). Böylece yazar, hayatın dostlarla yaşanabilir olduğu iletisini verir.

4.1.1.3. “Esenlik Zamanları” adlı hikâye kitabındaki kişisel gelişimi destekleyen iletiler

4.1.1.3.1. Merak etmek

“Eşik” adlı hikâyede yazar babaannesini anlatır. Yumuşak yüzlü, insanı koruyan, evlerinin aydınlığı babaanne artık yoktur. Onu kaybetmenin hüznü içerisinde. Hep ona benzemek istemiştir. Babaannesinin söylediği sözlerin ötesini anlamak ister: “Onun, hayatı yumuşatan, başka bir dünyanın kokularıyla süslediği sözlerinin ardındaki sırrı anlamak istiyordum” (Şakar, 2014b, s.10). Böylece yazar, merak duygusunun hemen yakınımızdaki insanların sözleri bağlamında da harekete geçebilecek bir haslet olduğunu iletir.

4.1.1.3.2. Cesaret vermek

“Dört Güzel Şey” adlı hikâyede yazar bir nehir kenarındadır. Ulaşmak istediği kişi nehrin karşı tarafındadır ve onu karşıya geçmesi için cesaretlendirmeye çalışır. Yağmur sularıyla coşan nehri paçalarını sıvayarak geçmesini ister. Ayakların bile ıslanmayacak diyerek ona güç vermeye çalışır: “Kalk ve yürü. Bir damlada boğulmuyorsan nehri de aşabilirsin, okyanusu da” (Şakar, 2014b, s.13). Böylece yazar, insanın hayatta karşılaşacağı küçükten büyüğe her engeli aşabileceği iletisini verir.

4.1.1.3.3. Değişime açık olmak

“Atlas” adlı hikâyede uzun zamandır yaşadığı ve kendisine yeni şeyler sunmayan kentten ayrılıp günlerdir elinden düşürmediği atlasla işaretlediği kente gitmek isteyen biri anlatılır. Hikâye kişisi, çölün ortasındaki kente yolculuğa çıkar. Atlasın gösterdiği yere geldiğinde kent ortada yoktur. Kendinden şüphe duyar. Yoksa her şey düşlerinde miydi? Üç gün üç gece güneye yürüdükten sonra kenti bulur. Buraya neden geldiğini tekrar hatırlar: “O, buraya elbiselerinden soyunup yeni renklere boyanmaya gelmişti” (Şakar, 2014b, s.25). Böylece yazar, değişimin çok zor bir süreç olduğunu ama bireyin yılmadan olumlu anlamda değişime kendini uydurması gerektiği iletilisini verir.

4.1.1.3.4. Kendini tanımak / Kendini tanıma isteği

“Rüya” adlı hikâyede sabah namazı vakti abdest aldıktan sonra ocaktaki ateşin karşısında ısınan bir adam anlatılır. Ocaktan yükselen alevlerin oluşturduğu ışıklar ve gölgeleri bir şeylere benzetmeye başlar. Avludan nal sesleri gelir. Bir adam atının yükünü avlusuna indiriyordur. Hanımı namaza geç kalıyorsun diye omuzlarından dırter. Ezanla birlikte çıkar. Avlusunda gördüğü adamı arar. Onunla toprak yolda karşılaşır ve aralarında şöyle bir konuşma geçer:

“-Buralarda ne arıyorsun?

-Kendi peşimde koşarak rüyamı arıyorum.

-Ben de rüyalarda gezerek kendimi arıyorum” (Şakar, 2014b, s.31).

Böylece yazar, insanın en önemli uğraşlarından birinin kendini araması olduğunu altını çizer.

4.1.1.3.5. Doğruluk

“İzlek” adlı hikâyede yazmaya çalışan ama yazdıklarını bir türlü beğenmeyen bir yazar vardır. Bu kişi, sinirlenir ve masanın üzerinde ne varsa yere savurur. Kitaplığına sığmayan kitaplara göz gezdirir. Yanına birkaç kitap alarak masaya oturur. Aldığı kitaplardan biri de Elmalılı’ya aittir. Elmalılı’nın bir sözü duyulur kulaklarında: “Hakikate uygun konuşma veya düşünmenin şahsi bir kıymet ve önemi vardır” (Şakar, 2014b, s.45). Böylece yazar, Elmalılı Hamdi Yazır üzerinden okura doğruluğun ne denli önemli olduğu iletilisini verir.

4.1.1.3.6. *Dayanışma*

“Birkaç Kırık Görüntü” adlı hikâye Sultanahmet Meydanındaki bir çay ocağında geçer. Burada daha otuzuna varmadan kitapları yayınlanmış iki yazar buluşur. Erkek olan şehir dışından gelmiştir. Birbirlerinin hikâyelerine ilgi duymaktadırlar, birikimlerini paylaşmak ikisinin de işine yarayacaktır. Dayanışma içinde olan bu iki yazarın düşünceleri şöyle aktarılır: “Tanışarak, konuşarak, beraberliklerini çoğaltarak öykülerini besleyeceklerini düşünüyorlardı” (Şakar, 2014b, s.49). Yazar, bu iki genç yazarın düşünceleri üzerinden bireylerin birbirlerine yardım ederek çok daha iyi noktalara gelebilecekleri iletisini verir.

“Saatli Maarif Takvimi” adlı hikâyede bir fotoğrafçı anlatılır. Şehirdeki son saraç ile sohbet etmektedir. Saraçın fotoğraflarını çekmek ister. Geçmişe dair uzun bir sohbe başlarlar. Saraç sohbetin bir yerinde eski esnaf komşularından şöyle söz eder: “Ustamın yokluğunu hissettirmemeye uğraşırlardı. Beni hayata hazırlamak için uzun sohbetlerini dükkânımda yaparlardı” (Şakar, 2014b, s.79). Yazar, bu saraç bağlamında acıların azaltılması ve bireylerin hayata tutunması noktasında dayanışmanın önemini vurgulamış olur.

4.1.1.3.7. *Amacı olmak*

Amaç bir sanat eserinin ya da el ürününün ortaya çıkmasında dahi vazgeçilmez bir unsurdur. Bir amaç dâhilinde yapılan her şey mutlaka bir değere kavuşur. Yazar, bunu “Birkaç Kırık Görüntü” adlı hikâyede vurgular. İki genç yazar geçmiş zaman üzerine konuşurlar. Şimdinin sahteliğine vurgu yaparak erkek olanı şöyle der: “Eskiler, hep bir şeyler anlatmak peşindeymişler” (Şakar, 2014b, s.52). Böylece yazar, bir zanaat eserinde dahi insanların bir şeyler anlatma kaygısı yaşadığını belirtirken amacın da önemini gösterir.

4.1.1.3.8. *Umut etmek*

“Saat Henüz Üç” adlı hikâye gecenin sonlarına doğru evinin balkonundan şehri izleyen bir esnafı anlatır. Bu kişi, uyumayarak bir günün daha geçmesine engel olmaya çalışır. Yıldızlara bakar. Çocukken yıldızlarla söyleştiklerini anımsar. Karamsar bir ruh halindedir ama hala umutları vardır: “Bugün başka bir gün olacak diye umutlanırdı hep. Ertelediklerine bu yeni günde başlayacaktı” (Şakar, 2014b, s.56).

4.1.1.3.9. Planlı olmak

“Şar” adlı hikâye bir yaz mevsiminde Ankara’da geçer. Hikâyenin kişisi, yıllar sonra öğrenciliğini geçirdiği bu şehre gelmiştir. O zamanlar da sevmediği şehirde bir arkadaşıyla buluşacaktır. Arkadaşıyla çayevlerinin birinde otururlar. Öğrenciyken sürekli yaptığı şeyler aklına gelir: “Okula gitmeden buraya uğrar, hep aynı masaya oturur, hep aynı göğe bakar, hep akşam trafiğinin telaşına kalmamak için erken kalkar, hep hava kararmış olur, minibüse bindiğinde yepyeni acılarla tanışmış olmasına şaşardı” (Şakar, 2014b, s.61). Yazar, insanın bilinçli olmasa da alışkanlıklar bağlamında planlı yaşadığının altını çizer.

4.1.1.3.10. Azimli olmak

“İrmak” adlı hikâye ırmak kenarına kurulmuş bir yerleşim yerinde geçer. Irmağın karşı kıyısında oturan arkadaşına mektup yazan ancak zihnindekileri kâğıda tam olarak aktaramadığını düşünen hikâyenin kişisi, yazdıklarını sürekli yırtıp atar. Hikâyenin kişisi, Kaç gecedir toprağı eşleyip bir şeyler arayan bir adamı izler. Her gece eli boş dönen adamı sabah namazında cami avlusunda yakalar. Aralarında geçen konuşma şöyle aktarılır: “Leyla gibi bir inciye toprakta aramakla bulamayacağını söyledim. Aramazsa hiç bulamayacağını söyledi. Bu isteğinden vazgeçemezmiş. Neresi olursa, nerede olursa olsun buluncaya kadar arayacağını söyledi” (Şakar, 2014b, s.69).

Hikâyenin devamında kahramanımız köydeki aktara gider. Geçmişini, kapalı kapıları, geçemediği eşikleri, paylaşamadığı rüyalarını anlatır. Şöyle bir yanıt alır aktardan: “Gözlerin ve kalbin hep kapalıymış. Bütün yüklerini kulübende bırak. Aramana devam et” (Şakar, 2014b, s.76). Böylece yazar, bireyin başarıya ulaşmasında ona engellen olan içsel engelleri bir kenara bırakıp bir işe azimle sarılmanın önemli olduğu iletisini verir.

4.1.1.3.11. Temiz ve düzenli olmak

“Saat Henüz Üç” adlı hikâye gecenin sonlarına doğru evinin balkonundan şehri izleyen bir esnafı anlatır. Bu esnaf, sabah namazı için evden çıkar. Cemaati beklerken çay içebileceğini düşünerek çay ocağına gelir. Namaz sonrası dükkânına doğru ilerler biraz daha geç kalırsa komşularının ayıplayacağını düşünür. Birçok kişi sabah temizliğini bitirmiştir bile. Yazar bu esnafı ve dükkânın günlük rutinini şu

şekilde anlatır: “Dükkânını erken açar, yanında çalışanlar müşteriye hürmeten her yeri bir güzel siler, süpürürdü” (Şakar, 2014b, s.58). Yazar, bu ifadesiyle bu esnaf üzerinden temizlik ve düzenin bireyin sadece kendisine değil etrafındaki insanlara da saygısının bir göstergesi olduğu iletisini aktarır.

4.1.1.4. “Pencere” adlı hikâye kitabındaki kişisel gelişimi destekleyen iletiler

4.1.1.4.1. Dostluğun önemi

“Pencere” adlı hikâyede bir sahil kasabasına eski arkadaşını ziyarete gelen biri anlatılır. Ziyaretine geldiği arkadaşını birkaç sene önce hastalanıp yürüme engelli kalmıştır. Bu iki arkadaş, ayrı kaldıkları süre boyunca mektuplaşırlar. Arkadaşının evine giden hikâye kişisi, evin salonunda onunla sarılır. Yazar, bu iki arkadaşın o andaki durumunu şu şekilde ifade eder: “Ancak iki dost böyle sıcak ve uzun uzun sarılabilir” (Şakar, 2017b, s.11). Böylece yazar, bu iki kişi üzerinden gerçek bir dostluğun ne kadar önemli olduğu iletisini verir.

“Suskunluktaki Hayret Verici Aydınlık” adlı hikâyeye “Pencere” adlı hikâyedeki olayların ev sahibi olan engelli babanın gözüyle anlatılmasıdır. Hikâyeye kişisi, kendisini ziyarete gelen arkadaşının ayrılmasının ardından düşüncelere dalar. O, bu ziyaretle mutlu olmuş; dostluğun önemini tekrar anlamıştır: “İçinden bir şeylerin uçup arkadaşının yüreğine konduğunu gördüğünde; yüzünü, yarınlara taşıyabilecek mutlu, aydınlık bir ifade kapladı. Yıllar sonra yeniden dostlarına tutunduğunu hissetti. Artık, dostlarına konan yanının peşinde koşacaktı” (Şakar, 2017b, s.71). Yazar, bu hikâyeye kişisi üzerinden dostluğun yarattığı güven atmosferinin bireyi hayata bağlayan önemli bir unsur olduğunun altını çizer.

“Dilemma” adlı hikâyeye, bir yazarın hikâyeye yazma denemelerini ve yazdıklarını anlatır. Bir hikâyesinde üniversitede arkadaşlarıyla beraber yaşayan kahramanı bir gece uyuyamaz. Kan ter içinde, korkuyla uyanır. Orta odada kalan arkadaşını aklına gelir ama bu aralar onu çok rahatsız ettiği aklına gelir ve onun hakkında şöyle düşünür: “Gitse orta odada kalan arkadaşını kaldırsa, o yine sabırla, müşfik bir dille tüm sorularını ve sorunlarını çözmeye çalışırdı, biliyordu” (Şakar, 2017b, s.95). Yazar, bu ifadesiyle dostun bireyin zor anlarında yanında olan ona destek veren özelliğini ön plana çıkarmak suretiyle dostluğunun ne denli önemli olduğu iletisini verir.

4.1.1.4.2. Yol göstermek / Öğüt vermek

“Yöneliş” adlı hikâye “Pencere” adlı hikâyenin kişisi olan engelli babanın çocuğunun gözünden anlatılmasıdır. Bir hastalık sonucu yürüme yetisini kaybeden baba zaman zaman oğluna öğütler verir. Bu öğütlerden biri şudur: “Nerdeyse her aklına geldiğinde bana, Taha’nın şairi dediği bir yazarı durmadan anımsatırdı; ülkemizin en büyük şairiymiş, düşünceleri de çok önemliymiş, onun tüm eserlerini okumalıyım” (Şakar, 2017b, s.26-27). Baba, bunun yanında oğluna dostlarını daha yakından tanınması gerektiğini böylece dünyasının manevi manada zenginleşeceğini ifade eder. Bu yolla yazar, kimi durumlarda hayat karşısında çok daha tecrübeli bireylerin gençlere tecrübelerini aktarması gerektiği iletisini verir.

4.1.1.4.3. Sorumluluk

“Denizin Sonsuz Maviliği” adlı hikâye “Pencere” adlı hikâyedeki olayların yürüme engelli babanın karısı gözüyle anlatılmasıdır. Engelli baba, misafirini bağ evinde ağırlamak ister. Karısının gelmesini istemez çünkü hem karısının hem kendilerinin rahat edemeyeceklerini düşünür. Sadece oğlumuz bizimle bağ evine gelsin der. Karısıyla oğulları hakkında konuşurlarken şöyle bir cümle kurar: “Artık o, adam olmaya başladı. Bir evin sorumluluğunu almaya başlamalı” (Şakar, 2017b, s.39). Yazar, bu ifade ile gençlerin belli bir yaştan sonra evleri başta olmak üzere hayatın farklı alanlarında sorumluluk alması gerektiğini vurgular.

4.1.1.4.4. Kendini tanımak / Kendini tanıma isteği

“Biz Birbirimizi İçimizde Taşırız” adlı hikâye “Pencere” adlı hikâyenin ziyarete gelen misafir arkadaş gözüyle anlatılmasıdır. Misafir; arkadaşıyla konuşurken aslında artık yorulduğunu, evinde oturup sadece okumak ve yazmak istediğini söyler. Ama hayatının yırtık bir fotoğrafın parçaları gibi dağıldığını, bir yanının hep bir yerlerde kaldığını da ilave eder. Kendini bulmak istediğini şöyle belirtir: “Biliyorum. Artık oturamam. Kendi peşimde koşmalıyım” (Şakar, 2017b, s.54). Onun bu ifadeleri kendini tanıyan ya da tanıma uğraşında olan bireyin düşünceleridir. Bu bağlamda yazar, okura kişinin kendisini tanımasının ya da bu noktada çaba sarf etmesinin önemli olduğu iletisini verir.

4.1.1.4.5. İyilik yapmak

“Öykünmek” adlı hikâye, tiyatro izleyen birini ve sahnede canlandırılan olayları anlatır. Hikâyenin kişisi, sahnenin hemen önünden almıştır biletini. İlk sahnede aracı çamura saplanan bir akademisyeni köylünün birinin misafir etmesi anlatılır. Oyunda misafir ile köylü arasında konuşmalar geçer. Köylü zamanın hızlı akmasından şikâyet eder. Önemli olanın iyilik olduğunu ise şöyle anlatır: “Yaşlandık gitti... ardımda iyi şeyler bırakmış olmayı umarım. (...) Eğer iyilikle yâd edilmezsem, bir ömür mahvoldu demektir” (Şakar, 2017b, s.80). Yazar, hikâye kişinin bu ifadeleri ile insanın öldükten sonra geride bırakacağı en önemli mirasının iyilikler yaptığı insanlar olacağı gerçeğini vurgular. Böylece okura iyilik yapmanın önemli olduğu iletisini aktarmış olur.

4.1.1.4.6. Sağlığı korumak

“Otacı” adlı hikâye bir aktarı anlatır. Bu otacı, hastaları için bitki karışımları hazırlar. Bir gün başına bir sancı saplanır. Bu, yılda bir iki kez yaşadığı keskin bir sancıdır. Gece uyku tutmaz. Bahçede biraz dolaşır. Bir sigara yakar, sonra şöyle diyerek söndürür sigarasını: “‘Kurtulamadık şu illetten’ diyerek söndürdü sigarayı” (Şakar, 2017b, s.85). Böylece yazar, öncelikle sigaranın bir illet olduğu gerçeğini vurgular, ardından da bu illetin sağlığın en büyük düşmanı olduğunu belirtir.

4.1.1.4.7. Maneviyata önem vermek

Cemal Şakar, “Otacı” adlı hikâyesinde maneviyatın insan için ne denli önemli olduğunu belirtir. O, başına saplanan keskin ağrıdan kurtulmak için maddi sebeplerin yanında manevi yollara da başvurur. Bunları yazar hikâyesine şu şekilde yansıtır: “AyetelKürsi’yi okuyup yattı. (...) Doksan dokuz estağfirullah çekecek, uyuyamazsa çıkıp bahçede biraz dolaşacaktı” (Şakar, 2017b, s.84). Böylece yazar, hikâye kişisi üzerinden bazen hastalıkların iyileşmesinde maneviyatın da önemli olduğu iletisini verir.

4.1.1.4.8. Emanete sahip çıkmak

“Otacı” adlı hikâyenin kişisi, bir aktardır ve hastaları için hazırlayacağı ilaçlara malzemeleri İstanbul’dan getirir, bulamadıkları varsa senede on-on beş gün dağlara çıkar. Dağlara çıktığı bir gün arabayla daha fazla ileri gidemeyeceği için

köylünün birine arabasını emanet eder. Döndüğünde ise arabayı bulamaz. Yoldan geçen birine sorar. Adam şöyle cevap verir: “Yüreğin ferah olsun, burada kimse emanete hıyanetlik etmez” (Şakar, 2017b, s.89). Böylece yazar, hem insanlara güvenmek gerektiği hem de insanların emanete sahip çıkmalarının gurur duyulacak bir haslet olduğu iletisini verir.

4.1.1.4.9. Empati kurmak

“Dilemma” adlı hikâye, bir yazarın hikâye yazma denemelerini anlatır. Bir hikâyesinde okulu asarak tüm vaktini kitapçılarda harcayan hikâye kişisi, eve ilk kez farklı bir yazarın kitabı ile gelir. Kemal Tahir’in Yedi Çınar Yaylası... Babası koynunda sakladığı kitabı görünce korkar. Aman oğlum ortalık anarşist kaynıyor diyerek oğlunu uyarır. O ise sadece farklı insanların hayatlarını anlamak istiyordu. Bunu şu satırlardan anlayabiliriz: “Oysa sen sadece, öksüz kalmış, köprü altlarında terk edilmiş, üvey anne ıstırapıyla acı çeken çocukların dünyasını anlamaya çalışıyordun” (Şakar, 2017b, s.94).

4.1.1.4.10. Cesaret vermek

Cesaret sadece bedenen gerçekleşen faaliyetler ile görünür olmaz. O, kimi soyut faaliyetlerle de karşımıza çıkar. Örneğin bir şey öğrenme uğraşı içinde de birey cesarete ihtiyaç duyar. Yazar, bu durumu “Dilemma” başlıklı hikâyesinde belirtir.

“Dilemma” adlı hikâye, bir yazarın hikâye yazma denemelerini ve yazdıklarını anlatır. Bir hikâyesinde üniversitede arkadaşlarıyla beraber yaşayan hikâye kişisi, elifba öğrenmektedir. Yanlış okuduğu yerler olmasına rağmen arkadaşı ona cesaret verir: “Yanlış okuduğunu seziyordu. Ama arkadaşı: tamam, oldu. Söyle söyle; yahu geri dönüp durma; bak oluyordu işte, diyerek onu cesaretlendirmeye çalışıyordu” (Şakar, 2017b, s.98). Böylece yazar, hikâye kişinin arkadaşından cesaret vermenin soyut yönünü gösterir.

4.1.1.5. “Hayalperdesi” adlı hikâye kitabındaki kişisel gelişimi destekleyen iletiler

4.1.1.5.1. Umut etmek

“Ateşböceği” adlı hikâyede son zamanlarda hayatın kendisine anlamsız geldiği hikâye kişisi, evde durmaktan sıkılır. Kitaplarda ve insanlarda bulamadığını

aramak için şehrin eski mahallesine gider. İçinde aradığını bulabileceğine dair hala umut vardır: “Küçük bir umudun peşinde sokaklarda dolaşıyordu” (Şakar, 2015, s.7). Böylece yazar, insanın farklı mekânlar aracılığıyla olsa da insanın hayata bağlanma noktasında umudunu yitirmemesi gerektiğini ifade eder.

“Koza” adlı hikâyede iki arkadaş gün batımında bir pencere önünde oturmaktadır. Yaşları elliye aşmış bu iki hikâye kişisi, geçmişe dair bir sohbet ederler. İçlerinde yapamadıklarından dolayı biraz pişmanlık vardır. Ama bilirler ki umut hep var olacaktır: “Koza demiştin, evet belki de koza imgesi daha güzel anlatıyordur; bir gün çatlatıp çıkacağımız... salim bir dünyayı” (Şakar, 2015, s.87).

Yukarıda sözü edilen iki hikâye kişisi arasında sohbet devam ederken gelecek hakkında umutla konuşan ve koza benzetmesi yapan arkadaşına diğeri şöyle der: “Ne de güzel imgeler uydurmuşsun, bir gün çatlayacak ve içinden yenilenmiş biri olarak çıkıvereceksin” (Şakar, 2015, s.88). Birlikte geçmişini hatırladıkça hüzünlenirler. Umuttan, yeniden başlamak söz etmeye devam ederler: “‘Yenilenmek, yeniden bıraktığı yerden başlamak?’ diye düşündüler. Çok mu zor? Buna hakkımız olmalı değil mi” (Şakar, 2015, s.90)? Cemal Şakar, bu hikâye kişisi üzerinden en dibe indiğini düşündüğünde dahi insanın geleceğe dair umudunu yitirmemesi gerektiği, içlerindeki “koza”nın mutlaka yarılp içinden güzelliklerin çıkacağı iletisini aktarır.

4.1.1.5.2. *Amacı olmak*

“Ateşböceği” adlı hikâyede son zamanlarda hayatın kendisine anlamsız geldiği hikâye kişisi, evde durmaktan sıkılır. Şehrin eski mahallelerinden birine gider. Yolda gördüğü bir taş dikkat kesilir. Onun buraya nasıl geldiği, başından neler geçmiş olabileceğini düşürür. O sırada cep telefonuna bir mesaj gelir. Mesaj gönderen arkadaşıyla bir ikinci vakti boğazı seyrederler. Aynı şehirde doğup büyüdüğü halde bir ülkü uğruna arkadaşını başka şehre taşınmıştır: “Arkadaşı bir ülkü için başka bir şehre gitmiş; o aynı ülkü için doğduğu şehirde kalmıştı” (Şakar, 2015, s.11). Böylece yazar, insanların kimi zaman hayata dair amaçlarının olması gerektiğini, bu amaç doğrultusunda kimi fedakârlıkta bulunmaları gerektiği iletisini verir.

4.1.1.5.3. Dostluğun önemi

“Ateşböceği” adlı hikâyede dolaylı olarak dostluğun önemi vurgulanır. Son zamanlarda hayatın kendisine anlamsız geldiği kahramanımız evde durmaktan sıkılır. Şehrin eski mahallelerinden birine gider. Yolda gördüğü bir taşa dikkat kesilir. Onun buraya nasıl geldiği, başından neler geçmiş olabileceğini düşürür. O sırada cep telefonuna “İlk kez bir ateşböceği görüyorum. Ya sen” (Şakar, 2015, s.8)? diye bir mesaj gelir. Arkadaşına cevap yazarken mutlu olur. Dostluklarını düşündükçe sevinir. Mesajlaştıkça yüreklerinin yan yana olduğunu hisseder.

4.1.1.5.4. Pes etmemek/ Yeniden başlamak

“A/B” adlı hikâye bir gemide geçer. Yolcular arasında A ve B adlı kahramanlarımız yan yana oturmaktadırlar. Sanki bir yerlerde karşılaşmış gibi birbirleri hakkında düşünmeye başlarlar. A kitap okumaya çalışır. B ise bir bahane bulup sohbet başlatmak ister. Yolculuk bitene kadar tek kelime edemezler. B gemiden inerken A hala oturmaktadır, düşünceler içinde sadece birbirleriyle göz göze gelebilirler.

A’nın gemiye binme sebebi şöyle açıklanır. “A/ İçimdeki coşkuyu bir an önce yaşadığım yere taşıyabilmek; orada yeniden başlayabilmek için gemiye aceleyle binmişim” (Şakar, 2015, s.19). B’nin düşüncelerinde ise yeniden başlamak şöyle yer alır: “Arıyordum yeniden başlayacak bir yer, bir yön, bir zaman... Her şeyi unutacak ve yeniden başlayacaktım” (Şakar, 2015, s.19).

“Uzak Kara Derin Bir Ayrılık” adlı hikâyede bir öğretmen fazla kaçırdığı bir akşam yemeğinden sonra dinlenmektedir. Televizyon izlerken kapının arkasına attığı ve içinde yazılı kâğıtları olan çantasını görür. Karşı odaya geçerek öğrencilerin kompozisyonlarını okumaya başlar. Sonra kendi karaladıkları gelir aklına. Yıllarca taşrada öğretmenlik yapmış, o sıralar yazdıklarını dosyalamıştır. Ancak geçim derdi, gurbet, yalnızlık gibi sebeplerle çok denemesine rağmen yazmayı bırakmıştır: “Kaç kez doğmayı denemişti; içindeki uzak, kara derin yaralardan. Kopan dallarından çiçeklenmeyi; kaç kez denemişti” (Şakar, 2015, s.29). Böylece yazar, pes etmenin ileride insanın yüreğine nasıl bir acı verdiğini anlatmak suretiyle gerçekte pes etmemek gerektiği iletisini yansıtır.

4.1.1.5.5. Cesaret vermek

“A/B” adlı hikâye bir gemide geçmektedir. Yolcular arasında A ve B adlı kahramanlarımız yan yana oturmaktadırlar. Sanki bir yerlerde karşılaşmış gibi birbirleri hakkında düşünmeye başlarlar. A kitap okumaya çalışmaktadır. B ise bir bahane bulup sohbet başlatmak istemektedir. Yolculuk bitene kadar tek kelime edemezler. A kendine cesaret vermeye çalışır: “Bir adım atılmalıydı; atılmalıydı ki.../ ‘Bir adım atmak yeni bir defter açmak anlamına gelmiyor mu?’ diye düşündü A” (Şakar, 2015, s.20). Yazar, cesaretin insani ilişkilerin ilk adımını atma noktasında dahi önemli bir unsur olduğu gerçeğini verir.

4.1.1.5.6. Farkında olmak

İnsanlar, genelde başkalarının kendilerine yaptığı hataları fark ederler. Kendilerinin ne kadar ihmal edildiği düşüncesine kapılırlar. Bununla birlikte insanın başkalarına karşı sergilediği ihmalkârlığı fark etmesi de önemlidir. Cemal Şakar, “Uzak Kara Derin Bir Ayrılık” adlı hikâyesinde bir öğretmen üzerinden bunu gösterir.

Yukarıda sözü edilen öğretmen, fazla kaçırdığı bir akşam yemeğinden sonra dinlenmektedir. Televizyon izlerken kapının arkasına attığı ve içinde yazılı kâğıtları olan çantasını görür. Öğrencilerinin sınavlarını hala okumamıştır: “Kahvesi geldiğinde, kapının arkasına atıverdiği çantasını gördü: Öğrencilerin ‘hocam sınavlarımızı daha okumadınız mı’ yakınmalarını anımsadı. Öğrencilere haksızlık ettiğini düşündü” (Şakar, 2015, s.23). Böylece bu öğretmen, kendisi için önemsiz olan bir şeyin başkaları için nasıl dört gözle beklenen bir vaziyette olabileceğini kavrar.

4.1.1.5.7. Temiz ve düzenli olmak

“İhtilaç” adlı hikâye şehre yeni gelen birini anlatır. Bu kişi otobüsten iner inmez ona her yer tanıdık gelir. Sanki daha önce burada yaşamış gibidir. Bir otele yerleşir. Gece vakti içini bir sıkıntı kaplar. Bu şehirde sanki birisi onu bekliyordur. Otel odasından hiç çıkmamaya, bu şehre hiç etki etmemeye karar verir. Buranın hep hayallerindeki gibi kalmasını ister. Her şey yerli yerinde olmalıdır: “Eşya ve nesneler hatta çevremdeki her şey sadece benim istediğim kadar, benim kendilerine uygun gördüğüm yerleri almalılar. Düzensizliğe tahammül edemiyorum” (Şakar, 2015,

s.45). Yazar, onun iç konuşmaları ile düzenin, kişinin kendine göre sağladığı düzenin, ne denli önemli olduğu iletisini verir.

4.1.1.5.8. Azimli olmak

“Anlatabilmeliydim” adlı hikâye bir türlü istediği gibi yazamayan bir yazarı anlatır. Bu yazar, yazmaya başlar, karalar; tekrar yazar, yine karalar. Onlarca buruşturulan kâğıda rağmen istediği gibi bir yazı ortaya çıkaramaz. Ama vazgeçmez: “Yeni bir ümitle başlığı attı çizgili kâğıda” (Şakar, 2015, s.53).

4.1.1.5.9. Selam vermek

“Küp” adlı hikâye bir yazarı anlatmaktadır. Bu yazar, yıllardır öykü yazmaktadır. Bir gün yazdığı bir öyküde doktor arkadaşı ile aralarındaki konuşmalara yer veren hikâye kişisine doktor arkadaşı çıkarır. O, doktor arkadaşının söylediklerini unutamaz. Yazıyor ama eleştiriler karşısında sarsılıyordur. Daha iyi yazabilmek için okumaya özen göstermektedir. Hikâyenin hemen başında insanların beraber oturdukları bir mekâna giren yazar önce selam verir: “Gergin ve titrek bir sesle selam verdi” (Şakar, 2015, s.67). Yazar, bir yere girişin, oranın bir parçası olmanın ilk adımı olarak selam vermeyi ön plana çıkarır.

4.1.1.5.10. Okumaya önem vermek

“Küp” adlı hikâyenin kişisi, doktor arkadaşının kendisine söylediği sözleri aklından çıkaramamaktadır. Bunun üzerine daha iyi yazabilmek için daha fazla okumaya başlar. Yazar, onun bu halini şu şekilde verir: “Her gece yatmadan önce mutlaka menkıbe okurdu; menkıbeler, tezkireler yazdıklarını kartondan evlere, kumdan kalelere dönüştürürdü” (Şakar, 2015, s.70). Yazar, bu ifadelerle kurmaca bir kişi olsa da daha iyi yazabilmenin yolunun fazla okumaktan geçtiği iletisini okura verir.

4.1.1.5.11. Yeni şeyler keşfetme isteği

“Çılgılık” adlı hikâyede yolda olan biri anlatılır. İki uç arasında nereye gitmekte olduğunu kestiremeyen biri vardır. Düşünceleri, anıları ile kahramanın iç dünyası anlatılır. Bu hikâye kişisi, yenilik ister, yeni bir yaşam ister. Bu, hikâyede şu şekilde dile getirilir:

“Çoğalmak;
bütünlenmek istiyordum;
yeni bir yön;
yeni bir yol;

akacak yeni bir mecra; belki de” (Şakar, 2015, s.77, s.80). Bu ifadelerle yazar, yeni başlangıçların insanın hayatı için ne denli önemli olduğu iletilisini verir.

4.1.1.5.12. Maneviyata önem vermek

“Masmavi Bir Gök” adlı hikâyede bir adam bir yazara gelerek yaşadığı olayları yazmasını ister. Yazar ise kendisinin araya girmesiyle adamın yaşadıklarının ona ait olmaktan çıkacağını ve değişeceğini söyler. Yazar, anlatıcılığın ne kadar zor olduğunu düşünür. Adam çocukluğunu anımsar, imam hatibe gidiş sebebini yazara şöyle anlatır: “Dinimi, diyanetimi öğrenecektim; ilim olmadan neyi, nerede arayacaktım” (Şakar, 2015, s.94). Böylece yazar, hikâye kişisi üzerinden dinin, insanın manevi yönünün ihmal edilmemesi gerektiği iletilisini verir.

4.1.1.5.13. Kendini tanımak / Kendini tanıma isteği

“Masmavi Bir Gök” adlı hikâyede bir adam bir yazara gelerek yaşadığı olayları yazmasını ister. Yazar ise kendisinin araya girmesiyle adamın yaşadıklarının ona ait olmaktan çıkacağını ve değişeceğini söyler. Adam bir öykü kurmasını beceremediği için yazara geldiğini söyler:

İstedim ki, benim hikâyemden bir öykü kur; ben, senin kurduğun bu öyküyü okurken hep aradığım kendimi bulayım; bir an aynada kendimle yüz yüze gelmem gibi; bir an aynaların yüz yüze gelmesi gibi; aynalar yüz yüze gelince bilirsin, aralarında kalanlar, aynaların sonsuzluğunda çoğalır ha çoğalırlar ya... Ben de çoğalıp çağıldayayım; ellerimi uzattığımda, tüm insanlığın elleriyle buluşsun (Şakar, 2015, s.77, s.97).

Burada öncelikle bireyin kendini fark etme isteği fark edilir. Bunun ardından da kendini tanımak yolunda bir şeyler yapılması gerektiği bilinci ön plana çıkar. Bu ise beraberinde bir sanat eserinde kendisini görme arzusuna dönüşür. Bir eser bireye bir ayna gibi kendisini gösterecektir. Böylece yazar, örtük de olsa bireyin kendini tanıma isteğini önemser ve ön plana çıkarır.

4.1.1.5.14. *Pişman olmak*

“Mevlit” adlı hikâye bir cenaze evini anlatır. Mevlit okunacaktır. İnsanlar baş sağlığı dilemeye gelir. Ev sahibi hüznüne rağmen onlara hürmet etmeye çalışır. Mevlit başlar dinleyenlerden bazıları geçmişlerini düşünüp yaptıklarından veya yapmadıklarından dolayı pişmanlık duyar: “Herkes içine saklanmış kimi dinliyor, (yaptıklarını, yapamadıklarını düşünüp nedamet duyup tövbeler); kimi dinler gibi yapıyor” (Şakar, 2015, s.35)... Yazar, bu ifade ile insanların geçmişlerine dair yaptıkları ya da yapmadıklarıyla pişmanlıklarını ön plana çıkarır. Bunu yaparken de hakikatte pişman olmanın insani bir haslet olduğunun da altını çizer.

4.1.1.6. *“Hikayat” adlı hikâye kitabındaki kişisel gelişimi destekleyen iletiler*

4.1.1.6.1. *Pişman olmak*

“Tevbe” adlı hikâye peygamberin seferine katılmayan üç sahabenin pişman olmasını anlatır. Çok pişmandırlar. Onların pişmanlıkları hikâyeye şu şekilde yansıtılır:

“İhtiyarların yüzlerine bakamadıklarından mescide gidemiyor; çocuklardan utandıklarından sokağa çıkamıyorlardı.

Evlerinde hanımlarının, çocuklarının sorularına cevap bulamıyorlardı.

Yeryüzü onlara dar gelmeye başlamıştı. Yürekleri daraldı da daraldı” (Şakar, 2016, s.13).

Böylece yazar, gerçek pişmanlığın nasıl olması gerektiğini vurgular. Pişmanlık sadece ağızla söylenmez, o yürekte de hissedilmelidir.

Cemal Şakar, pişmanlığın fayda etmeyeceği mahşer gününün pişmanlığından da söz eder hikâyesinde. “Yakin” adlı hikâye mahşer günü yapıp ettiklerinden pişman olan insanları anlatır: “Nedamet içindeydiler; ama hiçbir şeyin fayda etmediği bir gündü” (Şakar, 2016, s.24). “Şüreka” adlı hikâye ise mahşer günü Allah’a ortak koşan insanların durumunu anlatır. Hepsi pişman olmuştur ama artık çok geçtir: “Ateşin başına dikilecekleri zaman: ‘Ah, keşke hayata geri döndürülseydik; o zaman Rabbimizin mesajlarını yalanlamaz ve müminlerden olurduk’, diyecekler” (Şakar, 2016, s.40).

4.1.1.6.2. Onurlu olmak

“İp” adlı hikâyede başkalarına hiçbir zararı dokunmadıkları halde sırf farklı inanca sahip oldukları için şehrin en güçlü adamlarından birinin küfürlerine maruz kalan insanların onurlu davranışı anlatılır. Yazar bu insanların vakur duruşunu şu şekilde verir: “Cehaletine verip vakur davranmaya devam ettiler” (Şakar, 2016, s.17).

4.1.1.6.3. Yol göstermek / Öğüt vermek

“Sayha” adlı hikâye kendilerine gönderilen elçileri yalanlayan bir topluluğu anlatır. Kendilerine gelen dördüncü elçiyi de yalanladıkları sırada kentin uzak bir yerinden bir adam gelerek topluluğu uyarır: “Ey kavmim bu elçilere uyun, dedi, sizden hiçbir karşılık beklemeyen ve kendileri doğru yolda olan bu kimselere” (Şakar, 2016, s.27). Yazar, böylece her toplulukta insanlara yol gösterecek hakikati görebilme tecrübesine ve yeteneğine sahip insanların olacağı gerçeğini belirtir. Bunun yanında o, diğer insanların da kendilerine yol gösterecek kişilere kulak vermeleri gerektiği iletisini de ifade eder.

4.1.1.6.4. Sabretmek

“Yankı” adlı hikâye bir topluluğa elçi olarak gönderilenler ile o topluluğun elçileri inkârını anlatır. Elçiler görevlerini yaptıklarını, kendilerine bir zarar dokunursa sabredeceklerini söylerler: “Yalnızca Allah’a güvenip yaslanacağız ve bize çektirdiklerinize mutlaka göğüs gereceğiz” (Şakar, 2016, s.44).

4.1.1.6.5. Araştırmacı olmak

“Hiç” adlı hikâye hayatın anlamını arayan, bulamasa da vazgeçmeyen birini anlatır:

“– Hayatın anlamına dair sorular sorar mısın kendine?

- Sormam. Ya sen?

- Ben her daim bu soruların peşindeyim” (Şakar, 2016, s.59). Böylece yazar, hikâye kişi üzerinden insanların hayatın anlamını ararken bu hayata dair araştırmacı yönlerini ön plana çıkarmaları gerektiği iletisini yansıtır.

4.1.1.6.6. Teşekkür etmek

“Minnet” adlı hikâyede, çok bereketli geçen bir hasat sonrası haline şükreden biri anlatılır. Bağbozumu sırasında bir hayırcıya üzüm ikram eder ve hayırdüa alır:

“Elindeki sepeti uzattı, dilediği kadar alsın diye.

Sadece üç salkım aldı. Bin türlü duayla heybesine koydu.

Dua ede ede uzaklaşıyordu. Minnet içindeydi” (Şakar, 2016, s.65).

4.1.1.6.7. Fedakârlık

“Okul” adlı hikâye sadece iki satırdan oluşmaktadır:

“Annelerimiz bizden bir saat kadar önce evden çıkarlar. Korkmayalım diye, okul yolundaki cesetleri toplarlar” (Şakar, 2016, s.69). Yazar, bu sembol diliyle annelerin çocuklarının hayatını kolaylaştırmak için çalıştıkları, fedakârlıkta bulundukları gerçeğini ifade eder.

4.1.1.6.8. Şefkat göstermek

“Su” adlı hikâye günlerdir göle bakıp ağlayan bir adamı anlatır. Neden ağladığını kimse bilmeseydi çevresindekiler durumuna acır: “Teselli etmek için bir şeyler yapmak zorunda hissediyorlardı kendilerini” (Şakar, 2016, s.81). Böylece yazar, insanların içinde hiç tanımadıkları birilerine dahi yardım edilmesi gerektiğini söyleyen bir vicdanın, bir şefkat duygusunun olduğunu ifade eder.

4.1.1.6.9. Uyum sağlamak

“Bozkır” adlı hikâye, tatilini geçirmek için bir motosiklete atlayıp bozkırda dolaşan bir adamı anlatır. Bu kişi üzerinden yazar, bireyin doğaya uyum sağlayarak aslında kendi iç huzuruna da ulaşacağı gerçeğini belirtir. Bu durum hikâyede şu şekilde ifade edilir: “Doğada, doğal bir uyumla kendini dengelemenin peşindeydi” (Şakar, 2016, s.82).

4.1.1.7. “Sular Tutuğuğunda” adlı hikâye kitabındaki kişisel gelişimi destekleyen iletiler

4.1.1.7.1. Umut etmek

“Muntazar” adlı hikâye yeni akredite edilmiş Muntazar adlı Iraklı bir gazeteciye anlatır. Basın toplantısının yapılacağı yere duvar diplerine saklanarak, korkuyla gider. Onun için Bağdat’ta her an ölümle burun buruna gelmek sıradandır. Halkı için bir şeyler yapabilmek ister. Halkına umut vermek isteyen bu gazeteci şöyle der: “Umuttan söz etmenin bir yolunu bulmalıydım; bunca acı içinde; umutsuzluk, karanlık artık içimizdeyken...bir yolu olmalıydı” (Şakar, 2017c, s.18)! Yazar, onlarca insanın bir patlamayla ölümünün sıradan bir olay olarak görülmeye başlandığı Irak’tan bir gazeteci üzerinden geleceğe umutla bakmanın önemi iletilisini verir.

4.1.1.7.2. Kendini motive etmek

Bireylerin zorluklarla karşılaştıklarında başkalarından kendilerini güdüleyici sözler duymak istediğı bir gerçektir. Bununla birlikte asıl etkili olanın bireyin kendi kendini zorluklar karşısında güdüleyebilmesidir. Cemal Şakar, “Fragmanlar” adlı hikâyesinde bu gerçeğı vurgular. Yazar, bu hikâyede Amerika’nın Irak’ı işgali sırasında yaşananlardan kesitler sunar. Ülkesi için bir şeyler yapmak isteyen bir adam evinden ayrılmaktadır. Yazar bu adamın kendi kendine konuşmasını şu şekilde verir: “Gitmeliyim: Gitmek yol üzere olmaktır: Yola çıkmayan istikamet bulamaz” (Şakar, 2017c, s.21). Böylece yazar, insanı asıl harekete geçirenin kendi iç sesi olduğu iletilisini verir.

4.1.1.7.3. Özgürlük

“Fragmanlar” adlı hikâye Amerika’nın Irak’ı işgali sırasında yaşananlardan kesitler sunar. Etrafı tanklarla çevrili meydanda Saddam’ın heykeli yıkılmak üzeredir. Halk öfkeli ve Saddam’a olan kinlerini sanki heykelden çıkarırlar. Bu sırada “Hürriyet aşkının en güzel ifadesi olan sloganlar” (Şakar, 2017c, s.22)... özgürlük sloganları atılır.

“Çemberler” adlı hikâye bir gece ansızın hapse atılan bir şairi anlatır. Hapse alışmak zordur. Şair, göğün maviliğini bile özler. Bir imge oluşturur kafasında; elini

pencere parmaklıklarından dışarı uzatır, göğün maviliğini avuçlar ve ranzasına uzanır. Ancak böyle rahatlayabiliyordur. Hapisten çıkınca da kendini bir türlü özgür hissedemez: “Bir tekme savurmak istedim beni kendi içine hapseden sınırlara, sınırlarıma, çemberler” (Şakar, 2017c, s.54)... Böylece yazar, bireyin hem gerçek anlamda özgürlüğünü kaybedebileceği hem de düşünce planında özgürlüğünden mahrum kalabileceği iletisini verir.

4.1.1.7.4. Teşekkür etmek

“Tekasür” adlı hikâye hayatında ilk kez cuma namazına giden birini anlatır. Akşam Tekasür Suresini ezberler. Hikâye kişisi camiye geç kalır ve sadece bahçede yer bulabilir. Sağa sola bakınır ama oturacak yer bulamaz. Bu sırada esnaftan biri yardımcı olur: “Sanırım esnaftan biriydi; ortalıkta aval aval dolaştığımı fark etmiş olmalı; bir koli verdi; Allah razı olsun demeyi denedim, beceremedim; sağ ol diyebildim” (Şakar, 2017c, s.42). Yazar, bu hikâyesi bağlamında yapılan bir iyiliğe teşekkür etmeyi, sağ ol diyebilmeyi insani bir özellik olarak aktarır.

4.1.1.7.5. Kendini tanımak / Kendini tanıma isteği

“Alemdağı’nda Var Bir Panco” adlı hikâye yolda karşılaştığı birine “Panco Panco” diye seslenerek konuşmak isteyen bir yazarı anlatır. Hâlbuki yoldan geçen kişinin neden söz ettiğinden haberi bile yoktur. Sırf daha fazla rezil olmamak için yanına gelir. Sonra içi bir tuhaf olur ve yazarla bir yere oturup konuşmaya başlarlar. Yazar karşısındakine şöyle der: “Kendimi kaybolmuş hissediyorum; seni de kaybetmekten korkuyorum; sen de olmazsan ben bir daha nasıl kendime dönerim, kendimi bulurum. Beni anlat ki kaybolmayayım; bana anlat ki var olayım” (Şakar, 2017c, s.57). Yazar, bireyin kendini keşfetmesinin hayatın karmaşıklığı içinde yok olmamanın en önemli unsuru olarak görür ve okurlarına bunu bir ileti olarak verir.

“Zindan” adlı hikâyede yaşadığı yerden ayrılıp gitmek isteyen ama bunu bir türlü başaramayan biri anlatılır. Zindan olarak adlandırdığı yerden ne zaman dışarı çıkmaya çalışsa kanadı kırık kuş gibi duvar diplerine düşmektedir. Ancak hayallerinde ayrılabilirdi zindanından. Gidebilse kendini bulacaktır oralarda. Hikâyede kendi zindanından çıkma hayali şöyle anlatılır: “Uzun bir yola çıkacaktı; orada birine anlatacaktı yaşadığı kopuşu, bütünlenemeyişi... Ve o biri, ona dair hikâyeler kuracaktı. Kendini tanımlanmış, bütünlenmiş olarak bulacaktı o

hikâyelerde” (Şakar, 2017c, s.78). Yazar, günümüzde insanın en önemli uğraşlarından birinin kendi özelliklerini keşfetmesi olduğunun altını çizer.

4.1.1.7.6. Kibar davranmak

“Karşılaşma” adlı hikâye tanıştıkları günden beri sık sık buluşan ve sohbet eden iki arkadaşı anlatmaktadır. Biri sürekli okuyup beğendiği gazete yazılarını, internetten indirdiği veya dergilerin eski sayılarından bulduğu ilginç notları alıp gelmektedir. Yine bir gün sözleşmedikleri halde topladığı yazılarla arkadaşının yanına gider. Arkadaşı onu kırmamaya, kibar olmaya çalışır: “Aslında senin getirdiğin şeylerde, bir cevher her zaman var, dedim. Mürailik miydi yaptığım! Anımsamıyorum; ama gönlünü almak, şevkini kırmamak istediğim kesindi” (Şakar, 2017c, s.64). Böylece yazar, toplumsal yaşamda insanların birbirlerini kırmamak adına kimi zaman hissettiklerinden farklı davranabilecekleri iletisini verir.

4.1.1.7.7. Maneviyata önem vermek

“Karşılaşma” adlı hikâyede hikâye kişisi Bursa’da bulduğu eski bir kitabı arkadaşına götürür. Arkadaşı kitaba bir göz gezdirir. Okurken kitaptaki kahramanın arkadaşına söylediği şöyle bir cümleye rastlar: “Biliyorsun, dedi, bunca yıl Türkiye’de hatta devrimden sonra İran’da iyi, güzel, hayra davet eden ne duydumsa, hemen orada onlarla olmak istedim; feyz almak; onların beraberliğiyle bereketlenmek için hep koştum” (Şakar, 2017c, s.68). Yazarın güzellikleri yayan insanların yanında olmayı, onlarla sadece maddi dünyayı değil insana hayata tutunmasında yardımcı olan manevi dünyayı paylaşmayı da önemseydiği fark edilir.

4.1.1.7.8. Amacı olmak

“Bir Derginin Fenomenolojisi” adlı hikâye doçentliğe hazırlanan bir yazarı anlatmaktadır. Bu kişi, eski bir dergide yazan birkaç yazar ile görüşmektedir. Dergilerinin nasıl ortaya çıktığı, neler yaptığı ve neden sonlandırıldığını araştırmaktadır. Hikâyede dergiyi çıkaranlarla yaptığı görüşmeler yer almaktadır. Derginin çıkarılış amacı hakkında şöyle derler:“ Dünyayı değiştirebileceğimize inanıyorduk. Böyle inandığımız için yazıyorduk. Dergiyi de bunun için çıkarmıştık. Kendimiz olmak; kendi sesimizi özgür bırakmak için” (Şakar, 2017c, s.83). Bu

hikâyede yazar, insanın gerçekleştirilmesi pek mümkün olmasa da insanın büyük idealler peşinde koşmasının önemli olduğu iletisini verir.

4.1.1.7.9. *Öz eleştiri*

Doçentliğe hazırlanan bir yazarı anlatan “Bir Derginin Fenomenolojisi” adlı hikâyede hikâyenin kişisi, dergilerinin nasıl ortaya çıktığı, neler yaptığı ve neden sonlandırıldığını araştırmaktadır. Hikâyede dergiyi çıkaranlarla yaptığı görüşmeler yer almaktadır. Bir görüşmede yazarlardan biri kendi edebiyat anlayışlarının değişmesi gerektiğini şu şekilde ifade eder: “Dünya değişiyor; Müslümanlar acı içerisinde; sadece özel sayıyla olmaz bu işler; edebiyat anlayışımızı sorgulamamız lazım” (Şakar, 2017c, s.88)... Yazar, bir derginin başarısızlığının temelinde yatan sebeplerin araştırılması sırasında bireylerin özeleştiri yaptıklarına da örnek vermiş olur.

4.1.1.8. *“Mürekkep” adlı hikâye kitabındaki kişisel gelişimi destekleyen iletiler*

4.1.1.8.1. *Umut etmek*

“Kılıç” adlı hikâye karamsar bir ruh hali içinde olan birini anlatmaktadır. Gecenin karanlığında dünyadaki tüm zulümler devam etmektedir. Güneşin doğması kötülükleri engelleyememektedir. Tüm bunlara rağmen kahramanımız umudunu yitirmemiştir: “Ölülerin diriltilebildiğini hatırladı; körlerin gözlerinin açıldığını, cüzamlıların sağaltıldığını. İçinde bir umut yeşerdi” (Şakar, 2017d, s.9).

“Sesler” adlı hikâye evlerinin bahçesinde oyun oynayan küçük bir kızın bombardıman sonucu yıkıntılar arasında kalmasını ve eniştesinin onu kurtarıp hastaneye getirmesini anlatmaktadır. Şoke olan kız çocuğunun kulağında hiç kesilmeyen sesler vardır. Hastanede kendinden geçen bu çocuğun aklına babasının kendilerine söylediği umut dolu sözler gelir: “Çocuklar dedi babam, çocuklarım, sizde arta kalanlardan yeni bir şehir doğacak” (Şakar, 2017d, s.25).

“Uzak” adlı hikâye başka bir ülkeye sığınmak zorunda kalan mültecilerinden birini anlatmaktadır. Tel örgüler içindeki teneke barakalarda yaşamaktadırlar. Kamptaki görevliler onlara hep kötü davranmaktadır. Geride bıraktıkları her şeyi özlemektedirler. Bunun yanında geri dönmeyi hiç akıllarından çıkaramazlar: “Bir daha oralara dönme umutları vardı; dönebilmeyi umuyorlardı” (Şakar, 2017d, s.71).

4.1.1.8.2. Şefkat göstermek

“Koku” adlı hikâye, cezaevi aracıyla nakil yapılan suçluların kaza sonucu yanarak öldüklerini anlatmaktadır. Suçlulardan birinin çocuğu ve karısının evdeki halleri yansıtılmaktadır. Kazadan sonra eve cenaze aracı geldiğinde çocuk çok üzgündür, tanıdıklarından biri çocuğu kucağına alır: “Kalabalığın arasından çekip bir el almıştı onu; sıkıca bedenine yapıştırmıştı” (Şakar, 2017d, s.63)... Bu durum şefkatin söz değil fiil halini yansıtmayı bakımından önemlidir.

4.1.1.8.3. Yol göstermek / Öğüt vermek

“Babamın Kokusu” adlı hikâyede babası cezaevinde olan bir çocuk anlatılmaktadır. Bu çocuk, karne günü teşekkür almış olmasına rağmen diğer çocuklar gibi sevinememektedir. Öğretmeni onlara günlük tutmalarını söylemiştir:

Her gün yazmasanız da olur, ama alışkanlık kazanmanız için sıkça yazmaya çalışın. Ne yazdığınız önemli değil. O gün, illa bir şey olması gerekmez; önemli gördüğünüz ne varsa yazın. Sadece, bugün hava çok sıcak, deseniz bile yeterli olur. İlerde bunlar sizin için bir hazine gibi olacak. Bugünleri, çocukluğunuzu, bugün neler düşündüğünüzü bulacaksınız. Yıllar sonra günlüklerinizi okurken bugüne geleceksiniz, güzel değil mi (Şakar, 2017d, s.65)?

Öğretmen, çocuklara tavsiyesi ile onların üzüntülerini kâğıda dökmelerine vesile olur. Onların üzüntülerini, yalnızlıklarını bir yük gibi yüreklerinde taşımalarına izin vermez. Bu noktada yazar; bir büyüğün -burada öğretmenin- yol göstericiliğinin ne kadar değerli olduğunu gösterir.

4.1.1.8.4 Cesaret vermek

“Küçük Şeyler Düeti” adlı hikâye bir mekânda buluşan ve sohbet eden iki arkadaş anlatılmaktadır. Dışarı yağmurludur ve bu iki arkadaş, bahar yağmuru altında yürümeye karar verirler. Birbirleriyle hayat hakkındaki düşüncelerini paylaşırlar. Hakikatte bu iki arkadaş sözleri ile birbirlerini hayata dair cesaretlendirmektedir.

4.1.1.9. “Portakal Bahçeleri” adlı hikâye kitabındaki kişisel gelişimi destekleyen iletiler

4.1.1.9.1. Umut etmek

“Renkler” adlı hikâye yeni bir hayat için küçücük teknelerle umuda yolculuk yapan mültecileri anlatır. Teknedekilerin umudu sadece insanca yaşayabilmektir. Teknenin ambarına sıkıştırılmış onlarca insan ve onların umutları biraz sonra mavi sulara gömülür: “Yemyeşil ovalarda, serin rüzgârların altında, buz gibi pınarların koynunda kurulacak yeni bir hayat” (Şakar, 2019, s.15). Bununla birlikte onları ölümün kıyısında yürümeye götüren de geleceğe dair umutlarıdır. Bu da umudun insanı harekete geçiren en büyük etken olduğu iletilerini anlatır.

“Esfel-i Safilin” adlı hikâyede kendilerine verilen kelimeleri kullanarak kısa bir hikâye yazmaları istenen üç grup ve yazdıkları anlatılmaktadır. C kümesi kendi aralarında konuşurken verilen kelimelerin birbiriyle alakasız olduğunu düşünmektedir. İçlerinden biri karamsar değildir: “Umutsuzluğa kapılmak yok. Altı aydır buradayız. Hiç mi faydasını görmedik” (Şakar, 2019, s.97). Böylece yazar, hayatın en anlamsız anlarında dahi umudu elden bırakmamak gerektiği iletilerini verir.

4.1.1.9.2. Yaşama sevinci

“Kendisi Bir Upuzun” adlı hikâye bir mahkûmun gördüğü işkenceler sonrası bilincinde beliren düşünceleri anlatır. Bu kişi, yaşadığı tüm zorluklar karşısında her şey yolundaymış gibi davranır, güzel şeyler hayal eder. Böylece o, hayatın zorlukları arasından dahi hayatın yaşamaya değer olduğunu fark eder. Onun ruh halini yazar şu şekilde aktarır: “Masmavi bir gök; muazzam bir gök kubbe. Güneş özgürlükle birleşince... bulutlar tül perde gibi... melekler sonra... içine çekti, kana kana içine çekti güneşi, gök kubbeyi; sonra sevdiği ama unuttuğu yerleri, tek tek gezdi” (Şakar, 2019, s.69).

“Sokaktan Aşağıya” adlı hikâye yılbaşı akşamı sokaklardan kâğıt toplayan küçük bir çocuğu anlatır. O gece bir kutlama vardır ve bu çocuk, kutlama alanının kenarında bekler. Üşümek için daha önce bulduğu bir mukavvayı kutu haline getirerek içine girer. Her taraf teneke içecek kutuları ile doludur. Toplamak için kalabalığın dağılmasını bekleyen çocuk, kalabalık biraz dağılınca teneke kutularını eze eze toplar. Sevinçlidir çünkü arabasını teneke kutularla doldurmuştur. Arabasıyla

bir yokuşun tepesinden aşağı giderken hep yaptığı gibi ayaklarını yerden kaldırır. Çocuk, mutludur ve yazar onun mutluluğunu eserine şu şekilde yansıtır: “Off be! Güzel bi dünyada. Güzel bi sokakta. Güzel bi denize doğru” (Şakar, 2019, s.80). Yazar, küçük bir çocuk da olsa insanın en zorlu yaşam şartları altında yaşamının güzelliğini bulabileceği iletisini verir.

4.1.1.10. “Kara” adlı hikâye kitabındaki kişisel gelişimi destekleyen iletiler

4.1.1.10.1. Benliğini arındırmak

“Masamda Ruhumla” adlı hikâyede yazarın ruhu ile konuşması anlatılır. Yazar ruhun beden içinde çürüdüğünü düşünerek onu özgür kılmak ister. Ruh çıkınca dünyadaki kötülükleri görerek şaşırır. Yazar ruhuna Irak, Filistin ve Suriye’de öldürülen binlerce masum insanı anlatır. Ona öğütler verir: “Her kim benliğini arındırırsa, kesinlikle mutluluğa erişecektir, onu karanlığa gömen ise hüsrandır” (Şakar, 2017e, s.10-11). Yazar, insanı kötülüğe sürükleyen unsurların başında kendisini ve isteklerini tam anlamıyla kavrayamamasını görür. Benliğinin farkına varan insan bu dünyada ne olduğunu ve ne yapması gerektiğini anlayacak ve bu değişim onu olumlu yönde bir değişime sürükleyecektir.

4.1.1.10.2. Umut etmek

“Ömer Hayyam Canisi” adlı hikâye bir sokak serserisini anlatmaktadır. Hikâyenin kişisi, küçükken babası kumar borcu yüzünden öldürülmüş annesi ise hayata tutunamamış, kötü yola düşmek zorunda kalmış biridir. Yetiştği kötü ortamda kendi tabiriyle artık bir ceset olmuştur; hissizleşmiştir. Bununla birlikte içindeki umudu yitirmemiştir. Yazar onun bu durumunu şu şekilde yansıtır: “Bir gecede her şeyin değişeceğine inanıyordu. Bir mucizeye, ama illa bir gece vakti gelecek, doğacak mucizeye hep inanmıştı” (Şakar, 2017e, s.19). Böylece yazar, bütün olumsuzlukların içinden insanın geleceğe umutla bakabilecek bir aydınlık yakalayabileceği iletisini verir.

4.1.1.10.3. Azimli olmak

“Yumak” adlı hikâye babası dağlarda kaçakçılık yaparken ölen ve annesini de onun arkasından kaybeden bir çocuğun hayata tutunma çabasını anlatır. Bu çocuk, ninesi ile beraber İstanbul’a gelmek zorunda kalır. Ninesinin elinde hep bir yumak

vardır ve tüm acılarını o yumağa sarmaktadır. Çocuk çok çabalar; çalışır, didir ama başaramaz. Ninesi de yılmaması için ona hep destek olur: “Dayanacaksın. Nelere dayandım ben. Sen de dayanacaksın. Dayanacaksın, yanacaksın ve pişeceksin” (Şakar, 2017e, s.30). Böylece yazar, çocuğun ninesi üzerinden insanı karşılaştığı kimi zorlukların olgunlaştırdığı bundan dolayı da insanın hayata azimle sarılması gerektiği iletisini verir.

4.1.1.10.4. Öz güveni olmak

“Bir Avuç Dünya” adlı hikâye İstanbul’da öğrenim gören genç bir kızın okulunu bırakarak memleketine dönmek zorunda kalmasını ve üzüntüsünü anlatır. Okulunu, sevdiğini ve geleceğini İstanbul’da bırakır. Yeni hayatına alışmaya çalışır. Komşu kızıyla samimi olan hikâye kişisi, eğlence parkına giderek dertlerini unutmaya çalışır. Orada tarot falı baktırır. Falda kendine güvenmesi gerektiği ile ilgili şeyler görünür: “Ancak istediğiniz sonucu alabilmek için irade ortaya koymalısınız; kendinize güvenmelisiniz. Sorunuz, sorunuz her neyse, onun çözümünde kimseden medet ummamalısınız” (Şakar, 2017e, s.57). Tarot falı adeta onun bilinçaltını gün yüzüne çıkarır. Çünkü aslında o da hayata tutunmak için kendisine güvenmesi gerektiğini bilir. O da irade göstermesi halinde kendisine güvenmesi halinde yaşadığı zorlukların üstesinden gelecektir. Bunun için tarot falı ona şunu da der: “İrade göstermelisiniz, kendinize güvenmelisiniz” (Şakar, 2017e, s.57). Böylece yazar, bireyin kendine güvenmesi halinde üstesinden gelemeyeceği güçlüğün olmadığı iletisini verir.

4.1.1.11. “Adı Leyla Olsun” adlı hikâye kitabındaki kişisel gelişimi destekleyen iletiler

4.1.1.11.1. Şefkat göstermek

“Ah Kızım” adlı hikâye kocası çalışmadığı ve ikiz çocuklarına bakmak zorunda olduğu için hizmetçilik yapan bir kadını anlatır. Bu hikâye kişisi, zamanla çocuklara bakamaz duruma düşünce onları babasının evine bırakır. Bir gün hanımı çatlamış ellerini görür, kadının haline acır ve kremler getirip sargı bezleri ile onun elini sarar. “O ellerimi sardıkça içim ısındı, sanki anamın elleri değiyordu kalbime” (Şakar, 2018, s.7). diyen hikâye kişisi, hakikatte her insanın ihtiyaç duyduğu şefkate

muhatap olmuştur. Yazar, böylece şefkat göstermenin insanları birbirlerine bağlayan en önemli bağlardan biri olduğu iletisini verir.

“Aykız” adlı hikâye önce annesi sonra babası evi terk edince dedesi tarafından büyütülen bir çocuğu anlatır. Dedesinin evi küçük kıza sıkıcı gelir, hüzünlü gelir. Ninesi kızın durumunu anlayınca yanına gidip onunla ilgilenir. Bu küçük çocuk daha sonraki yaşamında ninesinin ona şefkatle muamelesini hatırlar. Yazar, şefkatin yıllar geçse de insanların zihinlerinden çıkmayan insani bir değer olduğu gerçeğini hatırlatır.

4.1.1.11.2. Yaşama sevinci

“Hayat İşte” adlı hikâye bir bekâr odasında yaşayan altı kişiden biri olan Mehmet’i anlatır. İçki, uyuşturucu içmek gibi toplum tarafından kabul edilmeyen her türlü kötü işi yapan arkadaş grubu ikinci vakti ancak uyanabilir. Akşama doğru sokağa çıkınca Mehmet’e bir öz güven gelir. Arkadaşları fena bir şey yapmasın diye onu uyardıklarına rağmen sevdiği kız için planları vardır: “Baygın bir rüzgâr açık yakalardan bağırlara dolar, gömlekler şişer, saçlar hafiften ırgalanır... İşte o zaman bir güven, bir efelik, yollar daha güzel, hayat güzel, güzel işte” (Şakar, 2018, s.68)! Yazar, insanın her türlü kötülüğün içinde bulunsa da sevginin gücü onu yaşama sevinci ile doldurur iletisini verir.

4.1.1.11.3. Endişe etmek

“Sırtımdaki Ben” adlı hikâye kötülük üzerine doktora tezi yazan genç bir kızın ruhsal durumunu anlatır. Bu hikâye kişisi, kendisini eve kapatır, kimse ile iletişime geçmez. Evi darmadağındır. Kendine zarar verdiği kolundaki kesiklerden anlaşılır. Arkadaşı onun adına endişelenir, endişesini yazdığı mesajlarda belli eder. Yazar bu mesajlarla insanın hayatta yalnız kalmaması gerektiği, onu düşünen bir arkadaşın ne denli kıymetli bir varlık olduğu gerçeğini aktarır.

4.1.1.11.4. Kibar davranmak

“Kendime Giden Bir Yol” adlı hikâye kör bir adamın her gün Ulu Cami’ye ikinci namazı için gitmesini anlatır. Ülkesinde savaş vardır. Her gün bir yerleri bombalayan jetlerin sesi insanları rahatsız eder. Kör adam ezberlediği yoldan hiç zorlanmadan kendi başına camiye gidebilmektedir. Giderken yanından geçtiği esnaf

ona hürmet eder: “... esnafın çay davetine, hal hatır sormalarına, samimiyetle kardeşlikle benimle ilgilenmelerine mukabele edememenin utancıyla hızlansam da bitmez camdan sokak” (Şakar, 2018, s.95). Yazar, bütün zor hayat koşulları altında insanların birbirlerine kibar, insanca davranmalarının belki de onların hayata sarılmasının sebeplerinden olduğu gerçeğinin altını çizer.

4.1.1.11.5. Gülmek/ Gülümsemek

“Mutfakta Bir Öykü” adlı hikâye otuzlu yaşlardaki iki yazar arkadaşın mutfakta hikâye yazmalarını anlatır. Mutfak duman altı olduğu için yazarın karısı sinirlenerek kocasına ve kocasının arkadaşına kızar, balkon kapısını açıp gider. Arkadaşlar kafa kafaya verip çalışırlar. Yazar, bu iki kişi üzerinden hayatta karşılaşılan olumsuzlukların -burada ev sahibinin eşi evi terk etmiştir- gülümseyerek ve gülümseterek geçebileceğini ima eder.

4.1.1.12. “Utanç” adlı hikâye kitabındaki kişisel gelişimi destekleyen iletiler

4.1.1.12.1. Beğenmek/Takdir etmek

“Ağustos Böcekleri” adlı hikâye çocukları evlenip kendi yuvalarını kuran ve karısını da kaybettikten sonra emekli olup köyüne yerleşen bir öğretmeni anlatır. Bu kişi, köyde bir kooperatif kurulmasını sağlar, başkan olarak da köylüler kendisini seçer. Mao derler ona gerçek adı unutulmuştur. Köylüler için çok çalışır, onların hakkını her yerde savunur. Herkes yaptıklarını takdir etmektedir: “... köylü Mao’nun iyi niyetli çabalarını görüyor ve onu alttan alta takdir ediyordu” (Şakar, 2020, s.21). Böylece yazar, insanlara faydalı olan kişilerin etraflarındaki insanların saygısını ve takdirini kazandığını göstermiş olur.

4.1.1.12.2. Selam vermek

“Evamir-i Aşere” adlı hikâye Amerikalılar tarafından işgal edilmiş bir şehri ve şehirde yaşananları anlatmaktadır. Hikâyede Kuran-ı Kerim’den on ayet yer almakta ve ayetlerin altında işgal altındaki şehirde yaşananlardan kesitler sunulmaktadır. Savaşın getirdiği kötülükler anlatılmaktadır. Pazarcının biri bahçeden topladığı birkaç zerzevatı satmak için bin bir korkuyla pazar yerine gider. Çevresindekilerle selamlaşır. Böylece yazar, pazarcı bağlamında selam vermenin insani ilişkilerin önemli bir parçası olduğu gereceğini yansıtır.

4.1.1.12.3. Çalışkan olmak

“Şirin’in Gözleri” adlı hikâye Şirin adlı birinin hayata bakış açısını anlatır. İnsanlığın ilk yıllarının doğayla uyumlu ve barış içinde geçtiğinden söz eder. Zamanla insan doğaya hükmetmek istemiş, bu da yetmeyince diğer insanlara hükmetme isteğiyle çatışmalar ortaya çıkmıştır. İnsanın doğayla uyum içinde yaşadığı zamanlarda insanların çalışkan olduğundan söz edilmektedir: “Emeğin teri düşünce toprağa, toprak bereketle açardı bağrını” (Şakar, 2020, s.96). Yazar, emeğin karşılıksız kalmayacağını, insanın yeter ki çalışmasını bilmesi gerektiğini vurgular.

4.1.2. Toplumsal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler

4.1.2.1. “Gidenler Gidenler” adlı hikâye kitabındaki toplumsal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler

4.1.2.1.1. Büyüklere saygı

“Gidenler Gidenler” adlı hikâyede evi terk etmeye karar veren ağabeyini kararından vazgeçirmek isteyen küçük kardeş, ağabeyinin büyüklere saygılı olduğunu düşünür ve ağabeyi hakkında şöyle der: “Belki döner, diyordum. Abim yufka yüreklidir, yüreği sızlar geri döner. Felçli annesinden helallik diler, elini öper, evimiz şenlenir” (Şakar, 2014a, s.12). Hikâye kişisi üzerinden büyüklere saygının insanların kimi kararlarında belirleyici unsur olacak denli önemli olduğunun altını çizer.

4.1.2.1.2. Ailenin görüşüne değer vermek

“Gidenler Gidenler” adlı hikâyede evini bırakıp yeni bir hayata başlamak isteyen kahramanımız tereddüt içerisinde ve ailesinin görüşünü almak ister. Yazar, hikâye kişinin durumunu şu şekilde verir. “Anneme ve babama gidip yaptığının doğru olup olmadığını sordum” (Şakar, 2014a, s.14). Bu hikâyede olumlu bir davranışın, aile büyüklerinin görüşünü almak, örneğini vermek suretiyle ailenin görüşüne değer vermenin önemi iletisini somutlaştırmış olur.

4.1.2.2. “Yol Düşleri” adlı hikâye kitabındaki toplumsal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler

4.1.2.2.1. Birlik ve beraberlik

“Sır” adlı hikâyede yalnızlığı yaşama biçimi hale getirmiş bir adam anlatılır. Bu adam, farklı bir kente gelir. Büyük kentlerin yabancısıdır. O da herkes gibi hayata karışmak, toplumla bütünleşmek ister ama bir türlü bunu başaramaz. Elinde bir adres vardır oraya gitmeden önce aklından geçenler şöyledir: “Elimdeki adresi aramaya başlamadan önce sokaklarda gezmeyi, evcil hayvanlar gibi insanlarla diz dize, kucak kucağa yaşamayı denemek istiyorum” (Şakar, 2017a, s.8). Buradan insanın toplum içinde diğer insanlarla etkileşim içinde yaşaması gereken bir canlı olduğu görülür. Diğer insanlardan kendini soyutlayan insanlar bir yönleriyle eksiktirler.

“Sırdaş” adlı hikâyede bir Mevlevi tarikatına yeni katılan bir adam anlatılır. Bu kişi, kapıdan girer, birisi onu karşılar ve ona bir oda gösterir. Kendisine yeni elbiseler verilir, onları giyer, iki rekât namaz kılar ve avluya çıkar. Burası birlik ve beraberliğin yaşatıldığı bir mekândır. Hikâyede bu atmosfer şöyle aktarılır: “Bundan sonra, dervişin ruhen, ahlaken temizlenip kemale ermesi için himmet eteğini tutabilmesi gayesiyle cemaat bais-i rahmettir sırrına uyarak dervişleri bir araya toplar” (Şakar, 2017a, s.17).

4.1.2.3. “Esenlik Zamanları” adlı hikâye kitabındaki toplumsal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler

4.1.2.3.1. Görgü kurallarının önemi

“İrmak” adlı hikâye ırmak kenarına kurulmuş bir yerleşim yerinde geçmektedir. Köylüler yabancılara karşı çok misafîrperver davranırlar. Köye gelenlerle mutlaka ilgilenirler. Buraya gelen bir yabancıyı görünce kahramanımızın düşüncesi şu olur: “Yabancıнын biri abdest alıyordu. Hoş geldin deyip hatır sormalıydı” (Şakar, 2014b, s.70). Hikâyenin devamında kahramanımız kahveye gider. Oturanların çoğu tarlaya gidemeyen yaşlılardır. Selam verip hal hatır sorar: “Selam verip yanlarına oturdu. Attarı soracaktı. Önce hatırlarını sordu” (Şakar, 2014b, s.75). Yazar, bu hikâyesinde insani ilişkilerin olumlu ilerlemesinde görgü kurallarına uymanın gerekliliği iletilisini verir.

4.1.2.3.2. Komşuluk ilişkilerine önem vermek

“Sergerdan” adlı hikâyede eskici dükkânlarının olduğu bir çarşıda tüm esnaf birbirine değer vermektedir. Çoğu dükkânlarını açık bırakıp camiye gider gözü arkada kalmaz. Eskicilerden biri şu şekilde anlatılır: “Komşularını güleç bir yüzle esenleyip koynuna aldığı aynasıyla birlikte dağlara yürüyecekti, ardında geniş yürekler bırakarak” (Şakar, 2014b, s.37).

4.1.2.3.3. Yardımlaşma

“Atlas” adlı hikâyede uzun zamandır yaşadığı ve kendisine yeni şeyler sunmayan kentten ayrılıp günlerdir elinden düşürmediği atlasta işaretlediği kente gitmek isteyen biri anlatılır. Çöllerden geçerek kente varır. Burası ve buranın insanları hakkında düşünür. Aydınlık yüzlü insanlardır. Onların aydınlık düşüncelerinden birine şöyle yer verilir: “Surlarımızı biraz daha genişletmeliyiz. Kentimize yeni gelenler endişesiz katılabilmeli bize” (Şakar, 2014b, s.27).

“Irmak” adlı hikâye ırmak kenarına kurulmuş bir yerleşim yerinde geçer. Irmağın karşı kıyısında oturan arkadaşına mektup yazan ancak zihnindekileri kâğıda tam olarak aktaramadığını düşünen kahramanımız yazdıklarını yırtıp atar. Sürekli karşı kıyıya geçer. Yine bir gün sandalcıya giderken imeceye giden köylülerle karşılaşması şöyle anlatılır: “Kestane ağacının gölgesinde öğle istirahatlarını tamamlamış, imeceye giden bir grupta karşılaştı. Selamlaştılar” (Şakar, 2014b, s.67).

Hikâyenin devamında kahramanımız bir gün sabah namazı için camiye doğru yola koyulur. Köye ilk geldiği zamanlarda kaldığı tek gözlü evin yanında dinlenir. Bu yapıdan şöyle söz edilir: “Yolcular, garipler, yitikler için bina edilen tek odalı yapının şadırvana bakan duvarına yaslanıp kuş seslerine daldı.” (Şakar, 2014b, s.70) O, bu odada günlerce tek başına kalmıştır. Köylü bu sırada yardımlarını esirgememiştir. Köylünün yardımlarını şöyle aktarır: “Köylü yalnızca onun için konak çıkarıyordu. ‘Getirmeyin, mahcup oluyorum,’ dediyse de kabul ettirememişti” (Şakar, 2014b, s.71).

“Saatli Maarif Takvimi” adlı hikâyede bir fotoğrafçı anlatılır. Şehirdeki son saraç ile sohbet etmektedir. Saraçın fotoğraflarını çekmek ister. Geçmişe dair uzun bir sohbe başlarlar. Saraç sohbetin bir yerinde insanların birbirine yardım etmesi ile ilgili şöyle der: “Eskiden yaşam daha kolaymış. Şehir insanlar için tanzim edilirmiş. Hayat insanlarla birlikte akıp gidermiş” (Şakar, 2014b, s.82). Yazar, yardımlaşmayı

ve yardımlaşmanın insanların ruh dünyalarına etkilerini hikâye kişilerin yaşamlarından örnekler vererek somutlaştırır.

4.1.2.3.4. Hediyeleşmek

“Rüya” adlı hikâyede sabah namazı vakti abdest aldıktan sonra ocaktaki ateşin karşısında ısınan bir adam anlatılır. Bu adam, ocak başında ara sıra hülyalara dalar. Hep gitmek istediği yerleri hayal eder ama evini, işini kaybetmek, bir daha kendisi olarak dönememekten korkmuştur; bunun için de gidememiştir hiçbir yere. Hâlbuki hacıların seyahat hikâyelerini dinlerken hep rahatlamıştır. Hacıların dönüşte getirdikleri hediyeler şöyle yer alır aklında: “Hacıların, o kentin kokusunu uğradıkları yerlerdeki insanlara da taşımaları; elden ele, ülkeden ülkeye ulaştırmak için aldıkları armağanlar sanki onun için bir çağrı, onu oraya davet eden bir andaçtı” (Şakar, 2014b, s.32). Küçük de olsa bir hediyeğin kimin iç dünyasında hangi yankıları oluşturacağı bilinmez. Böylece yazar, üstü örtük olsa da insanların birbirlerine hediyeler almasının önemini vurgulamış olur.

4.1.2.4. “Pencere” adlı hikâye kitabındaki toplumsal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler

4.1.2.4.1. Misafirperverlik

“Pencere” adlı hikâyede bir sahil kasabasına eski arkadaşını ziyarete gelen biri vardır. Misafirin geleceği haber alındığı için ev önceden temizlenip düzenlenmiştir. Misafir kapıda karşılanır. Kendisine ikramlarda bulunulur.

“Yöneliş” adlı hikâye “Pencere” adlı hikâyenin engelli babanın çocuğunun gözünden anlatılmasıdır. Bir hastalık sonucu yürüme yetisini kaybeden babasına ziyarete gelen eski bir arkadaşı vardır. Çocuk misafiri kapıda karşılar, misafire ikramlarda bulunulur. Bu çocuk, misafir giderken de aynı hassasiyeti gösterir.

“Denizin Sonsuz Maviliği” adlı hikâye “Pencere” adlı hikâyedeki olayların yürüme engelli babanın karısı gözüyle anlatılmasıdır. Engelli baba, yarın misafirini bağ evinde ağırlamak ister. Karısının gelmesini istemez; çünkü hem karısının hem kendilerinin rahat edemeyeceklerini düşünür. Karısına şöyle der: “Hem sen öteki odada, mutfakta hep misafirimizi layıkıyla ağırlayamadığını düşünüp rahatsız olacaksın. Kim bilir neler gelecek aklına, ne ikramlar, ne titizlenmeler” (Şakar, 2017b, s.39). Aynı hikâyenin devamında engelli adamın karısı misafirleri hakkında

“kocamı ziyarete nereden kalkıp geldi” diye düşünecekken vazgeçer. Kocasının arkadaşlarına saygı duyar. Hikâyenin sonuna doğru misafir ayrılacağı sırada engelli adamın karısı oğluna şöyle der: “Misafirimizi garağa kadar götür. Çantasını oraya kadar sen taşı. Herkese karşı hürmetkâr ol” (Şakar, 2017b, s.44).

“Öykünmek” adlı hikâye, tiyatro izleyen birini ve sahnede canlandırılan olayları anlatır. Hikâyenin kişisi, sahnenin hemen önünden almıştır biletini. İlk sahnede aracı çamura saplanan bir akademisyeni köylünün birinin misafir etmesi anlatılır. Akademisyen köylü tarafından büyük ısrarla eve götürülünce aklından şöyle geçirir: “İnsanlar, yabancı birini teklif tekellüf olmadan nasıl misafir edebiliyorlar” (Şakar, 2017b, s.76). Hikâyenin devamında köylü, akademisyene sorular sorar. Doktora tezi için Avşar köylerine gittiğini öğrenir. Buralardan İstanbul’a haber götürüp götürmediğini sorar. Misafir akademisyen cevaben onlardan etkilendiğini söyler. Misafirperverlikleri hakkında şöyle der: “Yani bazen sizden etkilendiğim oluyor. Tanımadığınız birini misafir etmeniz mesela” (Şakar, 2017b, s.79). Cemal Şakar, hikâye kişilerinin davranışları üzerinden kimi olumlu davranışları somut hale getirir. O, bunu yaparken okurun gözünde de bu davranışları herkesin sergilemesi gerektiğinin iletisini verir.

4.1.2.5. “Hayalperdesi” adlı hikâye kitabındaki toplumsal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler

4.1.2.5.1. Misafirperverlik

“Mevlit” adlı hikâye bir cenaze evini anlatır. Mevlit okunacaktır. İnsanlar baş sağlığı dilemeye gelmektedir. Ev sahibi hüznüne rağmen onlara hürmet etmeye çalışır: “Misafirlere hürmeten kapıya en yakın boşluğa çekmişti sandalyesini. Gelenlerle tek tek ilgileniyordu” (Şakar, 2015, s.32). Yazar, Türk geleneklerinde insanın en acılı gününde dahi insanlara saygıda kusur etmediğini göstermek suretiyle bu misafirperverliğin somut bir örneğini sunar ve okura misafire önem verilmesi gerektiği iletisini verir.

4.1.2.5.2. Komşuluk ilişkilerine önem vermek

“Mevlit” adlı hikâye bir cenaze evini anlatır. Cenaze sahibine komşu kızları yardım ederler. Hikâyenin iki yerinde şöyle bir cümle geçer: “Sağ olsun komşu kızları hizmette kusur etmiyor ve onu ellerinden geldiğince sandalyesinde oturtmaya

alışıyorlardı” (şakar, 2015, s.42). Evinden cenaze çıkan bir kişinin açısını yaşarken cenazeye gelenlerle meşgul olması zor bir iştir. Bu noktada komşunun kızları gelen misafirlerle ilgilenmek suretiyle komşuluk vazifelerini yaparlar ve böylece komşuluk ilişkilerinin ne kadar önemli olduğu iletisini verirler.

4.1.2.5.2. Birlik ve beraberlik

“Mevlit” adlı hikâyede Mevlidin bir bölümünde herkes ayağa kalkar ve kibleye döner: “Avuçlarını açmışlardı. Rahmet. Mağfired. Birbirlerinin sırtlarını sıvazladılar; avuçlarındaki iyi, güzel şeylerle. Paylaştıkları iyi, güzel şeylerle dolu avuçlarını sonra yüzlerine sürdüler” (şakar, 2015, s.39). Böylece inanç birliği içinde olan insanların zor anlarında birlik ve beraberlik içinde acılarını en aza indirdikleri iletisi verilir.

4.1.2.5.3. Yardımlaşma

“Masmavi Bir Gök” adlı hikâyede bir adam bir yazara gelerek yaşadığı olayları yazmasını ister. Yazar ise kendisinin araya girmesiyle adamın yaşadıklarının ona ait olmaktan çıkacağını ve değişeceğini söyler. Yazar adamın dedesiyle ilgili olan kısmı biraz değiştirdiği için adam bozulur. Yazar dedesini fırsatçı olarak anlatmıştır. Adam dedesinin iyi biri olduğunu insanlara yardım etmeye çalıştığını anlatır: “O, alım gücü olmayanlara bir yıllık vade açarak onların elini genişletiyordu. O zamanlar eşkıyalık daha bitmemişti, paralarını emanete alarak riske giriyordu” (şakar, 2015, s.97).

“Güneşe Yürümek” adlı hikâyede hem doğrudan hem de dolaylı olarak yardımlaşma iletisi işlenmiştir. Hikâyenin genelinde hapishaneden çıkan bir karı koca ve çevresindekilerin yardımlaşarak hayata tutunmaya çalışmaları işlenmiştir. Hapisten yeni çıkmış olmalarına rağmen insanlara yardım etmek için ellerinden geleni yaparlar: “Bir şeyler yapmak lazımdı. Hem içerdekiler hem de dışarıdakiler için” (şakar, 2015, s.110).

4.1.2.6. “Hikayat” adlı hikâye kitabındaki toplumsal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler

4.1.2.6.1. Birlik ve beraberlik

“İftah” adlı hikâye Nuh peygamber ve ona inananların birlikte gemi inşa etmesini inkârcıların ise birlik olup peygamberle ve ona inananlarla alay etmelerini anlatır: “Beraberlikten, birliktelikten güç alıyorlardı” (Şakar, 2016, s.21). Böylece yazar, menfi bir hedef doğrultusunda dahi olsa insanların birlik ve beraberlik sergilediklerinin altını çizer. İnkârcılar, inançsızlıklarında dahi birlik ve beraberlik içinde olabiliyorsa olumlu hedefleri gözeten insanlar da mutlak surette bu hasletle hareket etmelidirler iletileri verilir.

4.1.2.6.2. Yardımlaşma

“Ahzap” adlı hikâye inkârcı bir toplumu anlatmaktadır. Kendilerine gelen elçiye yalanlamaktadırlar. İşbirliği içinde hareket etmektedirler: “Kendi aralarındaki işbirliğini biraz daha arttırdılar, böylece mağlup olmayacaklarını düşünüyorlardı” (Şakar, 2016, s.29). Yardımlaşma, inkârcıları dahi kazanacaklarına dair ümitlendiriyorsa olumlu hedefler etrafında bir araya gelenler yardımlaşma ile her türden engeli aşabileceklerini unutmamalıdır.

4.1.2.6.3. Toplumsal düzeni korumak

“Vehim” adlı hikâye mahşer günü inkârcıların durumunu anlatmaktadır. İnkârcılar, pişman olmuştur ama iş işten geçmiştir. Azap korkusuyla titremektedirler. Bozgunculuklarından dolayı cezalarını çekeceklerdir: “Hakkı inkâra kalkışan ve başkalarını Allah’ın yolundan çeviren kimselerin üzerine; bozgunculuklarından, sebep oldukları toplumsal çürüme ve yozlaşmadan dolayı azap üstüne azap yığılır” (Şakar, 2016, s.47). Böylece toplumsal düzeni bozanların, iç çatışma çıkarmaya çalışanların mahşer gününde cezalandırılacakları belirtilir.

4.1.2.6.4. Paylaşmak

“Zenginlik” adlı hikâye fakir bir aileyi anlatır. İnşaat işçisi baba son parasıyla çocuklarına simit alıp eve gider. Aldığı simitlerin peynir ve reçel ile iyi gideceğini

düşünür. Eve gelince hanımı buzdolabında ne varsa kocası ölen komşusuna gönderdiğini söyler. Çocuk babasına şöyle sorar:

“Baba, dedi, çocuk; biz zengin miyiz?

– Zengin olan Allah’tır. Bize ihtiyacımız olanı, ihtiyacı olanlarla paylaşmak yakıştır. Bu da bizim zenginliğimizdir” (Şakar, 2016, s.64). Böylece insanların kendileri ihtiyaç sahibi olsalar da kendilerinden daha zor durumdaki insanlara yardım ederek yardımlaşmanın göz ardı edilmeyecek bir toplumsal değer olduğu iletisi verilir.

4.1.2.7. “Sular Tutuştuğunda” adlı hikâye kitabındaki toplumsal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler

4.1.2.7.1. Komşuluk ilişkilerine önem vermek

“Hadi” adlı hikâye ülkesi işgal altında olduğu için yaşadığı yerleri terk etmek zorunda kalan birini anlatır. Hikâye kişisi, çok sevdiği, aslında ayrılmak istemediği ama ayrılmak zorunda kaldığı vataniyle bir veda konuşması yapar. Kasabası, ailesi, komşuları aklına gelir. Böylece yazar, komşuları akrabalarla bir tutarken komşuluğun ne kadar önemli olduğunu da vurgular.

4.1.2.7.2. Eşitlik

“Tekasür” adlı hikâye hayatında ilk kez cuma namazına giden birini anlatır. Hikâye kişisi, Akşam Tekasür Suresini ezberlemiştir. Aklına Muhammed Esed adlı âlim gelir çünkü o bu sure sayesinde Müslüman olmuştur. Hutbede de tesadüfen Tekasür Suresi sayesinde Müslüman olan Muhammed Esed anlatılmaktadır. Tekasür suresinde insanların dünya malını biriktirmeye olan düşkünlüklerinden ve ahiret hallerinden söz edilmektedir. Kahramanımız da insanların sömürülmesine, sermaye biriktirmeye karşıdır: “Sermayeye, sömürüye karşı nefretim sürüyordu; emeğe, eşitliğe olan inancım sürüyordu” (Şakar, 2017c, s.46).

4.1.2.7.2. Paylaşmak

“Karşılaşma” adlı hikâye tanıştıkları günden beri sık sık buluşan ve sohbet eden iki arkadaşı anlatır. Biri sürekli okuyup beğendiği gazete yazılarını, internetten indirdiği veya dergilerin eski sayılarından bulduğu ilginç notları alır gelir. Bunu yapmasının nedenini arkadaşı şöyle açıklıyor: “Böyle yapmasının birkaç nedeni

vardı: Paylaşmayı Allah'ın emri olarak görmesi belki en önemlilerindendi. Hiç üşenmemiş infak ayetlerinin Kur'an'da kaç kez geçtiğini hesaplamıştı” (Şakar, 2017c, s.63)... Paylaşmak dendiğinde akla öncelikle maddi varlıkların insanlar arasında paylaşılması gelir. Ancak insanların bilgiyi, düşünceyi, sevgiyi de paylaşabileceği pek akla gelmez. Yazar bu hikâyesinde insanların bilgiyi de Allah rızası için paylaşabileceği iletisini verir.

4.1.2.8. “Portakal Bahçeleri” adlı hikâye kitabındaki toplumsal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler

4.1.2.8.1. Komşuluk ilişkilerine önem vermek

“Parataksis” adlı hikâye birbirinden bağımsız 29 cümleden oluşmaktadır. Okuyucu cümleleri istediği gibi sıralayıp yeni hikâyeler oluşturabilir. Yazarın düzenlemesinde mültecilerin akın ettiği bir ülke sınırı anlatılmaktadır. Büyük bir ovayı ikiye bölen tel örgünün bir tarafında mülteci kampı diğer tarafında sınıra yeni gelip bekleyen insanlar vardır. Dokuz numaralı cümlede komşuluk ile ilgili bir hadisi şerif yer alır: “ Komşusu açken tok yatan bizden değildir” (Şakar, 2019, s.29). Cemal Şakar, komşuluğun sadece iki hane arasında olmadığını ülkeler arasında da komşuluk münasebeti olacağı gerçeğinin altını peygamber efendimizin sözünden hareketle vurgular.

4.1.2.9. “Kara” adlı hikâye kitabındaki toplumsal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler

4.1.2.9.1. Kardeşlik duygusu

“Masamda Ruhumla” adlı hikâyede yazarın ruhu ile konuşması anlatılır. Yazar ruhun beden içinde çürüdüğünü düşünerek onu özgür kılmak ister. Ruh çıkınca dünyadaki kötülükleri görerek şaşırır. Yazar ruhuna Irak, Filistin ve Suriye’de öldürülen binlerce masum insanı anlatır. Sonra Medine gelir aklına. Orası kardeşliğin şehridir: “... Medine’nin toprakları şanslıdır, ayın ön dördüdür, kucaklaşır kardeşler, kucaklaşan kardeşler” (Şakar, 2017e, s.9)... Böylece yazar, Medine şehri bağlamında her yerin Medine haline getirilebileceğini bunun da insanların birbirlerine kardeşçe sarılmasından geçtiğinin altını çizer.

4.1.2.9.2. Eşitlik

“Cesetler Hemen Her Yerde” adlı hikâye, İstanbul’daki dilenciler ve yoksullar hakkındadır. Yağmura yakalanıp sırlıslık olan bir adam karşılaştığı bir dilenciye para verip vermeme konusunda bir iç çatışma yaşar. Çevresinden onların gerçekten ihtiyacı olmadığını sahtekârlık yaptıklarını duymaktadır. Toplumdaki gelir dengesizliğinin anlatıldığı hikâyede insanlar arasında eşitlik olması gerektiği mesajı verilir.

4.1.2.10. “Adı Leyla Olsun” adlı hikâye kitabındaki toplumsal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler

4.1.2.10.1. Yardımlaşma

“Tabii Ki Özenti Değil Elbette Yaşantımız Bu” adlı hikâye bir balıkçıda buluşup sohbet eden fakat gitmeye niyetlendiklerinde arabaları çalışmadığı için orada kalan iki yazar arkadaşı ve onlara yardım eden bir kamyon şoförünü anlatır. Hikâye kamyon şoförünün ağzından aktarılır. Bu kamyon şoförü, gençler yardım isteyince dayanamaz kalkıp onlara bakar. Arabanın aküsü bitmiştir. Yakındaki kasabaya götürerek akü almalarını sağlar:“ Mevzu belli, iş başa düşüyor. Ben götürem sizi. Valla güzel olur amca; sevaba girersin” (Şakar, 2018, s.12-13).

“Hayatın Kıyısında” adlı hikâye kasabadaki tefeciye borcu olan Mustafa adlı bir çiftçiye anlatır. Mustafa’nın ürünü borcunun ancak yarısını karşılar. Köye Hacı diye bilinen tefecinin adamı gelip borcu ister. Mustafa, şu an veremeyeceğini yarın kasabaya gelip Hacı’ya uğrayacağını söyler. Ertesi gün Hacı’ya durumu anlatır. Hacı fırsattan istifade etmek isteyip yeni bir traktör almasını böylece borcunun iki sene erteleneceğini söyler ama tarlasını ipotek ister. Mustafa düşünmek için köye döner. Sabah karısı elinde tarlanın tapusunu görünce tarlayı satacağından korkup ağlamaya, yalvarmaya başlar. Kasabaya inince kızı ve damadının onu beklediğini görür. Babalarına yardımcı olabilmek için düğünde takılan altınlarını satıp getirmişlerdir. Bu durum hikâyede şu şekilde geçer.

“ Damadı şefkatle tuttu ellerini.

- Akşam Fatma’yla konuştuk. Bu Hacı ocağımızı söndürecek. Bileziğimizi ve beşibiryerdemizi az önce bozdurduk. Beş bin iki yüz elli lira tuttu. Yeter değil mi” (Şakar, 2018, s.46)?

“Kanyon’da” adlı hikâye zengin bir kızın bir gününü anlatır. Bu genç kızın, arkadaş çevresiyle bir alışveriş merkezinde görüşmesi ve sosyal medyaya yüklediklerine gelen beğeni ve yorumlara göre hareket etmesi aktarılır. O, bütün zenginliğine karşın mutsuzdur. Böyle bir hayat ona sıkıcı gelmeye başlamıştır. AVM’nin kapısındaki dilenci çocuklara para verince içine bir ferahlık gelir. Farklı bir şey yapmak ister:

“Mama kolilerini doldursa, giyecek, içecek filan...

Afrika’ya mı gitse.

Yüzünde bişey.

Mutlu” (Şakar, 2018, s.65).

“Kanadında Bir Kuşun” adlı hikâye tüm ailesini ülkesindeki savaşta kaybeden bir kadını anlatır. Bu kadın, önce babası sonra çocukları daha sonra annesi ve kocasını kaybetmiştir. Mülteci olarak başka bir ülkeye gider orada ona Ali adında bir adam yardımcı olur, onu işe sokar: “Ali daha ne yapsındı! Sokakta bulmuş, almış işe sokmuş, kadınların kaldığı eve yerleştirmiş... Başkalarına sahip çıktığı gibi ona da sahip çıkmış; görmüş, gözetmiş” (Şakar, 2018, s.101)...

Yazar, yolda kalmış birilerini gidecekleri yere götürmek, borcu olana elindeki tek güvencesi altınları bozdurup vermek, bir alışveriş merkezinin kapısında bir dilenciye biraz vermek, başka ülkelerde kimsesiz kalmış birine ev ve iş bulmak olsun her türden yardımın asıl yardımı yapana yaradığı gerçeğini vurgular. Yardım eden hakikatte asıl yardımı kendisine yapıyordur iletisini görmek mümkündür Cemal Şakar’ın kimi hikâyelerinde.

4.1.3. Ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler

4.1.3.1. “Gidenler Gidenler” adlı hikâye kitabındaki ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler

4.1.3.1.1. Vatan sevgisi

“Bir Savaştan Slaytlar” adlı hikâyede işgal altında bir ülke vardır. Savaş, açlık, sefalet insanları perişan eder. Ülkeleri işgal altında olanlar işgalcilere şöyle seslenir: “Size değil o istediğiniz kentleri vermek, bir tek çakıl taşı dahi vermeyiz. Bu toprakları, var oldu olalı biz işledik. Biz işleyeceğiz. Siz askerlerinizi uçaklara doldurup geldiğiniz o denizaşırı ülkenize döneceksiniz. (...) Biz, bizim olanı

korumaya çalışacağız ve öleceğiz” (Şakar, 2014a, s.22). Yazar, vatanın hiçbir zaman ve hiçbir yerde düşmana teslim edilmemesi gereğini vurgular. Vatan ancak onun uğranda ölecek kimse kalmadığı zaman başka ülkelerin egemenliğine geçer iletisini bu noktada görmek mümkündür.

4.1.3.2. “Yol Düşleri” adlı hikâye kitabındaki ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler

4.1.3.2.1. Anadilinin önemi

“Sırdaş” adlı hikâyede bir Mevlevi tarikatına yeni katılan bir adam anlatılır. Kapıdan giren ve tedirgin olan hikâyeye kişinin yanına bir adam gelir ve ona bir oda gösterir. Bu kişi, farklı bir âleme girmiş gibi duran kahramanımıza şöyle der: “Dildeşinden ayrı düşen, yüz türlü nağmesi olsa bile dilsizdir” (Şakar, 2017a, s.15). Her ne kadar burada aynı ruh dilinden konuşmak kastedilmiş olsa da bu hikâyede aynı lisanı konuşan birini yanında bulamayan kişinin asıl yalnızlığı yaşayan olduğu iletisi verilir.

4.1.3.3. “Hayalperdesi” adlı hikâye kitabındaki ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler

4.1.3.3.1. Milli tarih bilinci

“Bağdat Kudüs Kabil” adlı hikâyede yedi arkadaş bir araya gelir. Televizyon açıktır. Sohbet edilecek konuyu kararlaştırmaya çalışırlar. Bir ara Türkiye-AB ilişkilerinden bahsederler. Aralarından biri AB’ye kendi isteğimizle değil zorla girdirilmeye çalışıldığımızı söyler. Bir diğer arkadaş şöyle cevap verir: “Ama bizim yüzümüz Osmanlı’dan beri, hatta Oğuzlar’dan beri hep Avrupa’ya dönüktü. Bu bizim ezeli bir tercihimiz, şimdi o yolda yürümeye devam ediyoruz” (Şakar, 2015, s.63). Yazar, gündelik bir konunun anlaşılmasında dahi bireyin milletin tarihine hâkim, tarih bilincinin üst seviyede olması gerektiği iletisini verir.

4.1.3.3.2. Yerli malı kullanmak

“Bağdat Kudüs Kabil” adlı hikâyede yedi arkadaş bir araya gelmiştir. Televizyon açıktır. Sohbet edilecek konuyu kararlaştırmaya çalışırlar. Siyaset, din,

futbol üzerine ufak konuşmalar yapılır. İkram olarak yerli bir içecek gelir. Bu durum şu şekilde hikâyeye yansır:

“ -Kolalar da Turka cinsinden valla. İlkeleri hayatın her alanına taşıyorsun, bravo.

-Biz ilkelerimizle varız” (Şakar, 2015, s.65). Yazar, bu hikâyesinde yerli malı kullanmanın bir ilke haline gelmesi iletisini yansıtır.

4.1.3.4. “Sular Tutuştuğunda” adlı hikâye kitabındaki ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler

4.1.3.4.1. Vatan sevgisi

“Hadi” adlı hikâye ülkesi işgal altında olduğu için yaşadığı yerleri terk etmek zorunda kalan birini anlatır. Hikâye kişisi, çok sevdiği, aslında ayrılmak istemediği ama ayrılmak zorunda kaldığı vataniyle bir veda konuşması yapmaktadır. Bu konuşmada o, vatanından ayrılmanın zor olacağını belirtir çünkü o, vataniyle birlikte dönüştüğünü, onunla bir olduğunun farkındadır. Yazar, bu hikâye kişinin düşünceleri üzerinden vatan sevgisinin yücelik sebebini de ifade etmiş olur.

4.1.3.5. “Mürekkep” adlı hikâye kitabındaki ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler

4.1.3.5.1. Vatan sevgisi

“Önce Vatan” adlı hikâye vatan sevgisini içten duyan birini anlatır. Askerlik yaparken silah arkadaşlarından biri vurulmuştur. Kendisi de sol omzundan yaralanmış, pazısından bir et parçası kopmuş ve böylece vücudunda kapanmayacak bir yara açılmıştır. Terhis olduktan sonra bile bu olayı hiç unutamaz. Bunun yanında o, vatani için bir şeyler yapmak ister: “Vatan, bayrak aklına geldikçe kalbi daha bir heyecanla atıyordu” (Şakar, 2017d, s.49).

Tekrar asker olabilmek için başvuru yapmıştır ancak görev başındayken yüreğindeki sıkıntılardan kurtulabiliyordur. Şehit cenazesine katıldığı bir gün kız arkadaşından ayrılmak istediğini mesaj atarak ona söyler: “Kendimi vatanıma ve bayrağıma adadım. Seninle olamam. Sıcak günlerden geçiyoruz. Vatanımın ve bayrağımın bana en çok ihtiyaç duyduğu şu günlerde, kalbim her şeye kapalı” (Şakar, 2017d, s.48). Yazar, hikâye kişisini vatani ile sevdiği kadın arasında bir tercih

yapar vaziyette gösterir ve ona vatanını tercih ettirerek vatanın ne denli önemli olduğu iletisini verir.

Hikâye kişisi, boş kaldığı zamanlarda kendine uğraşacak bir şeyler arar, başka işlere yoğunlaşmaya çalışır ama yüreğindeki vatan aşkını hafifletemez: “...yüreğindeki vatan duygusunu hafifletemiyordu, nazlı hilal mutlaka dalgalanmalıydı” (Şakar, 2017d, s.50). Şehit cenazesine katıldığı zaman vatan hainlerine karşı öfkesi daha da şiddetlenmektedir. Bir an önce dağlara, görev başına gitmek istemektedir. Yazar, bu hikâye kişisi üzerinden vatan sevgisinin ne olduğunu somut bir hale getirir ve vatan sevgisi her şeyden önemlidir iletisini verir.

4.1.3.6. “Portakal Bahçeleri” adlı hikâye kitabındaki ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler

4.1.3.6.1. Vatan sevgisi

“Parataksis” adlı hikâye birbirinden bağımsız 29 cümleden oluşur. Yazarın düzenlemesinde mültecilerin akın ettiği bir ülke sınırı anlatılmaktadır. Büyük bir ovayı ikiye bölen tel örgünün bir tarafında mülteci kampı diğer tarafında sınıra yeni gelip bekleyen insanlar vardır. On beş numaralı cümlede mültecilerden birinin düşüncesi şöyle yer alır: “Herkes gidiyor. Herkes giderse ülkemiz için kimler savaşıacak” (Şakar, 2019, s.29). Böylece yazar, vatan uğrunda savaşmanın da vatan sevgisinden kaynaklandığı iletisini verir. Asıl olan savaştan kaçmak değil savaşın içine girip vatani korumaktır.

“Otuz Saniye” adlı hikâye askerlik görevini yaparken pusuya düşürülerek şehit edilen birinin anılarını anlatmaktadır. Birbirinden bağımsız otuz cümle hikâye oluşturacak şekilde sıralanmıştır. Bu hikâyede ise yazar, askerin vatan sevgisini anlatırken vatan sevgisi önemlidir iletisini vermiş olur.

4.1.3.7. “Adı Leyla Olsun” adlı hikâye kitabındaki ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler

4.1.3.7.1. Vatan sevgisi

“Patlayan İki Tüfek” adlı hikâye, ülkede darbenin yeni yapıldığı zamanlar bir köyde yaşananları anlatır. Eylül ayı, sokağa çıkma yasağı vardır. Bir gün jandarma köye gelir. Herkeste bir korku ve telaş vardır. Ne için geldiklerini merak ederler.

Kısa Remzi başçavuşu görünce duygulanır: “Başçavuşun üniformasında ve gözlerindeki keskin bakışta devletin somutlaşmış halini görürdü. Askerliği aklına gelir, bayrak gelir, vatan gelir, şehitlik gelir, gazilik gelir” (Şakar, 2018, s.26). Böylece yazar, kimi somut nesnelerin milletin nazarında vatan sevgisinin birer tezahürüdür ve onlara vatan sevgisini hatırlatır.

4.1.3.8. “Utanç” adlı hikâye kitabındaki ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler

4.1.3.8.1. Bayrak sevgisi

“Bu Sabah” adlı hikâye İstanbul’da bir bodrum katında karısıyla yaşayan bir inşaat işçisini anlatır. Çocuklarını evlendirmiş, yaşadıkları bodrum katını da sağdan soldan borç alarak anca alabilmiştir. Nihayet borçlarını bitirmiş rahat nefes alabilecek zamanlara erişmiştir. Ara sıra köye dönmeyi düşünse de çocukları burada olduğu için dönmekten vazgeçmektedir. O sabah mutlulukla uyanmıştır. İçine sebepsiz bir neşe dolmaktadır. Sabah namazını kıldıktan sonra metrobüse biner. İşe gitmektedir. Yolda TRT’nin bahçesindeki büyük Türk bayrağını görünce gururlanır:“... Bebek üzerinden Ulus tepelerindeki TRT’nin bahçesinde dalgalanan Türk bayrağına geldi. Gururlandı. Allah vatanımıza, milletimize zeval vermesin diye dua etti” (Şakar, 2020, s.31).

4.1.4. Evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler

4.1.4.1. “Gidenler Gidenler” adlı hikâye kitabındaki evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler

4.1.4.1.1. İnsanlığın geleceği için çalışmak

“Nostaji” adlı hikâyede ülkesindeki bazı sorunlar nedeniyle ailesini bırakıp çeşitli faaliyetlerde bulunan ve bu yüzden cezaevine giren hikâye kişisi, yıllar sonra evine döner. Geçmişi, evi terk ederken ailesiyle yaptıkları konuşmayı hatırlar. Yaptığının bencillik olmadığını hatta diğer insanlar adına fedakârlık yaptığını anlatmaya çalışır: “Benimle gurur duymalısınız, ben buradan tüm insanlar adına gidiyorum” (Şakar, 2014a, s.53).

4.1.4.1.2. Adalet duygusu

“Nostaji” adlı hikâyede evi terk etmek isteyen bir genç ile babası tartışmaktadır. Babasının karşı çıkmalarına rağmen hikâye kişisi, ülkede haksızlığın hüküm sürdüğünü düşünmekte ve bir şeyler yapmak istemektedir. Babasına şöyle der: “Hayır baba, sorun Mülkiye’den benim gibi eşkıya çıkıp çıkmaması değil, ezilen insanlar” (Şakar, 2014a, s.54). Böylece yazar, maddi olanaksızlıklar içinde yaşayan insanların da belli bir yaşam düzeyine ulaşması gerektiği iletisini verir.

4.1.4.1.3. Savaşın kötülüğü

“Bir Savaşın Slaytlar” adlı hikâyede dolaylı olarak savaşın kötülüğü anlatılır. Bu hikâyede yerle bir olan şehir, sürekli atılan bombalar, ölümler, açlık tasvir edilir. Böylece yazar, savaşın olumsuz sonuçlarını somut bir şekilde okurun gözünde canlandırır ki okur savaşın ne denli kötü olduğunu anlasın.

4.1.4.2. “Yol Düşleri” adlı hikâye kitabındaki evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler

4.1.4.2.1. Tüm canlılar değerlidir

“Eviçi” adlı hikâyede dostlarından ayrı düşen bir adamın yalnızlığı anlatılır. Bu kişi, eski beraberliklerini özler. O, dostlarından çok uzaktadır. Hâlbuki tüm canların değerli olduğunu onlardan öğrenmiştir. Dostluklarını aklından geçirir ve şöyle der: “Böylesine basit, yalın, içinde hiçbir duyguyu barındırmayan bir cümleyle; bana sudan yaratılan tüm canlılarla kardeş olduğumu öğreten beraberliklerimi ifadelendirmek istemezdim” (Şakar, 2017a, s.49).

4.1.4.2.2. Eğitim-öğretimin önemi

“Eviçi” adlı hikâyede dostlarından ayrı düşen bir adamın yalnızlığı anlatılır. Çok şey öğrenen ve öğrendikçe daha fazlasını isteyen kahramanımız şöyle düşünür: “Öğrendikçe her şeyi kucaklayabileceğimi düşünmeye başlamıştım” (Şakar, 2017a, s.49). Böylece yazar, bilginin bir amaç olmadığını insanları, bütün varlıkları kucaklayabilme olgunluğuna ulaşmanın bir aracı olduğunu ifade eder.

4.1.4.2.3. Öldürmenin kötülüğü

“Ses” adlı hikâyede bir din büyüğünü ziyarete giden eski bir mürit anlatılır. Hocası, ona yol gösteren dostu, birazdan öldürülecektir. Çaresizdir. Aklından şöyle geçirir: “Öldürmenin haklı sayıldığı tüm toplumsal hakları ortadan kaldırmak istiyordum” (Şakar, 2017a, s.67). Böylece yazar, hak gibi görünse de öldürmenin tasvip edilmemesi gereken bir fiil olduğu iletisini verir.

4.1.4.3. “Pencere” adlı hikâyede evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler

4.1.4.3.1. İnsanlığın geleceği için çalışmak

“Susunluktaki Hayret Verici Aydınlik” adlı hikâyede, ev sahibi kendisini ziyarete gelen arkadaşıyla sohbetin ardından düşüncelere dalar. Dostluğun önemini tekrar anlar. Üniversite yılları ve o zamanki planları aklına gelir: “Üniversiteyi bitirdikten sonra da dostlarıyla birlikte yaşayacaktı, çıkarmaya başladıkları dergi bir ömür devam edecek ve birlikte dünyayı değiştireceklerdi” (Şakar, 2017b, s.64). Hikâyenin devamında arkadaşının kendisini ziyarete gelmesine çok sevinen kahramanımız ona şöyle der: “Sen bana çok öncelerimi; okuduklarımı, yazdıklarımı, dünyayı kurtarma kaygılarıyla geçen uykusuz gecelerimi getirdin” (Şakar, 2017b, s.67).

4.1.4.3.2. Adalet duygusu

“İstidrad” adlı hikâyede yağmurlu bir akşam yazmaya çalışan bir yazar balkona çıkarak bir sigara yakar. Yalnızdır. Yalnızlık ona ilham verirmiş eskiden. Şimdilerde ise ürpermektedir yalnızlıktan. Yazacaklarını ve neden yazmayı seçtiğini düşünür: “Yaşamı değiştireceğine, haksızlıkları ortadan kaldıracağına, zulmü durduracağına inandığın; büyük bir şiiri okuduktan sonra yaşadığın değişimi, başkalarına da yaşatmak için çırpındığın zamanlarda bile anlatmak yerine, yazmayı seçmiştin” (Şakar, 2017b, s.114).

4.1.4.4. “Hayalperdesi” adlı hikâye kitabındaki evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler

4.1.4.4.1. Öldürmenin kötülüğü

“Küp” adlı hikâye bir yazarı anlatır. Bu yazar, yıllardır öykü yazmaktadır. Zaman zaman olumsuz eleştirilerle karşılaşsa da yazmaya devam etmektedir. Hikâyede akşam vakti televizyon izleyen yazar, televizyonda gösterilen şiddet olaylarına daha fazla dayanamaz ve televizyonu kapatır: “Katliam görüntülerine, görüntüler üzerine edilen laflara daha fazla tahammül edemeyecekti” (Şakar, 2015, s.69). Yazar, ölümün, öldürmenin sıradanlaştığı bir ortamda öldürmenin aslında dayanılmayacak kadar kötü bir fiil olduğu gerçeğini yansıtır.

4.1.4.5. “Hikayat” adlı hikâye kitabındaki evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler

4.1.4.5.1. Adalet duygusu

“Zulüm” adlı hikâye zulüm ve haksızlığı kendileri için meşru gören bir topluluğu anlatır. Bu topluluk, hiçbir uyarıyı dikkate almamaktadırlar. Hâlbuki geçmiş toplumların hali ortadadır, yok olan medeniyetler hikâyede şöyle anlatılır:

“Oysa zulmü ve haksızlığı yaşama biçimi haline getirenlerin başına gelenler ortadaydı. Nice şehirler helak edilmişti; öyle ki, şimdi hepsinin yerinde yeller esiyordu; çatıları çökmüş, kuyuları kurumuş, bir zamanlar göğe doğru yükselen sarayları yerle bir olmuştu” (Şakar, 2016, s.50). Yazar, böylece adaletin bir toplumun varlığını sürdürmesinin koşullarından biri olduğu iletilisini verir. Adaletin olmadığı toplumlar yıkılmaya mahkûmdur.

4.1.4.5.2. Doğayı korumak

“Ateş” adlı hikâye sohbet ederken yanlışlıkla sönmek üzere olan kor ateşe basan birini ve arkadaşının doğayı korumak için ateşi söndürmesini anlatmaktadır:

“Birden bir avuç kora bastım. Piknikçilerden kalmış olmalıydı. Umursamadım. Yürümeye devam edecektim; arkadaşım durdu. Avuçladığı toz toprakla ateşi söndürmeye girişti.
- Boş ver, dedim.

- Olmaz, dedi; ateş her zaman, her yana yayılır” (Şakar, 2016, s.77). Yazar, ateşi söndüren hikâye kişisi üzerinden doğanın korunması gerektiği, en küçük bir ihmalin boş vermişliğin doğanın geri dönülmeyecek kerte zararı görmesiyle neticelenebileceği gerçeğini ifade eder.

4.1.4.5.3. Öldürmenin kötülüğü

“Televizyon” adlı hikâye ekran başında oturan iki kişinin izledikleri ölüm ve şiddet olayları karşısında yaptıkları konuşmaları anlatır. Öldürmenin kötü olduğu vurgulanır: “Üzgün, alabildiğine ağlamaklı bir ses tonuyla: İzliyor musun, her gün onlarca masum insan öldürülüyor. Zalimler! Hele çocuk ölümlerini izlemeye yüreğim hiç dayanmıyor” (Şakar, 2016, s.83).

4.1.4.6. “Sular Tutuştuğunda” adlı hikâye kitabındaki evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler

4.1.4.6.1. Savaşın kötülüğü

“Har” adlı hikâye Emeviler ile Medineliler arasında yapılan savaştan bir kesiti anlatmaktadır. Medinelilerin savaşı kaybetmesi sonucu şehir yağmalanmaktadır. Yağma, ölüm, tecavüz gibi olaylarla savaşın kötülüğü dolaylı olarak verilir. Hikâyede Taberi isimli tarihçi bu olayı insanlığından utandığından dolayı kaleme alamamıştır.

“Fragmanlar” adlı hikâye Amerika’nın Irak’ı işgali sırasında yaşananlardan kesitler sunar. Geceleri şehir bombalanmaktadır. İnsanlar korku içindedir, dışarıyı kıyamet gibidir. Gündüzlerin de gecedden farkı yoktur Iraklılar için. Hep bir ölüm korkusu içinde yaşamak zorundadırlar. Silah sesinin geldiği an birileri ölmüş demektir:

“Ana Haber Bülteni” adlı hikâye bir televizyon kanalındaki haberlerin olduğu gibi yazıya aktarılmış halidir. Haberlerde Irak ve Filistin’deki olaylar, yaşanan insanlık dramı, ölümler anlatılır. Savaşın yaşandığı ülkelerde yaşanan insanlık dışı olaylardan söz etmek suretiyle bu hikâyelerde savaşın kötülüğü vurgulanır.

4.1.4.6.2. İnsanlığın geleceği için çalışmak

“Bir Derginin Fenomenolojisi” adlı hikâye doçentliğe hazırlanan bir yazarı anlatır. Bu yazar, dergilerinin nasıl ortaya çıktığını, neler yaptığını ve neden

sonlandırıldığını araştırmaktadır. Hikâyede hikâye kişinin dergiyi çıkaranlarla yaptığı görüşmeler yer alır. Yazarlardan ikisi dergilerini dünyayı değiştirmek için çıkardıklarını, insanlık adına çalıştıklarını anlatır: “İslam coğrafyası yanıyor; mutlaka bir şeyler yapmalıyız; böyle oturmakla bir şey olmuyor, bu işler şiir yazmakla filan olmaz” (Şakar, 2017c, s.83, s.88).

4.1.4.7. “Mürekkap” adlı hikâye kitabındaki evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler

4.1.4.7.1. Savaşın kötülüğü

“Geçişler” adlı hikâye bir kandil gecesini tüm insanlar için dua eden sonra kenar mahalledeki evine gidip televizyon izleyen bir adamı ve Bağdat’ta savaş muhabirliği yapan birini anlatmaktadır. Adam tüm insanlar için dua ederken birileri, çok uzaklarda birilerine kıymış ve tüm insanlık çoktan öldürülmüştür. Hikâyede savaşın kötülüğü şu sözlerle anlatılmaktadır: “Silahlar, toplar, füzeler, kanlar, leşler, irinler insanlar, her şey her şeye karışıp kirleniyordu” (Şakar, 2017d, s.19).

“Battaniye” adlı hikâye, yağmur sonrası bir divanın üzerinde uyuyakalmış birinin rüyasını anlatır. Rüyasında Kaysum dağının üzerinde Şam şehrini izlemektedir. Yanında dört büyük melekten Mikail vardır. Şehre bombaların yağdığı bir andır ve şehirdeki insanlar için bir şeyler yapabilmek ister. “Keşke onlarca, binlerce kanatlarım olsa; bir şimşek gibi çaksam şehrin üzerine; gök yıldızları tutsa, yer karanlığı yutsa” (Şakar, 2017d, s.21).

“Sesler” adlı hikâye evlerinin bahçesinde oyun oynayan küçük bir kızın bombardıman sonucu yıkıntılar arasında kalmasını ve eniştesinin onu kurtarıp hastaneye getirmesini anlatmaktadır. Kız çocuğu şoktadır. Kulağında hiç kesilmeyen sesler vardır: sirenler, alarmlar, bomba gürültüleri... Babasının annesine söylediği sözler aklına gelir: “Ördükleri duvarlar yetmezmiş gibi bir de sokağa çıkma yasaklarıyla ev hapisleri. Topluca öldürmek kolay olsun diye yapıyorlar” (Şakar, 2017d, s.24-25).

“Mama” adlı hikâyede dolaylı olarak savaşın kötü olduğu mesajı verilmektedir. Hikâyede ünlü bir kadın, bir mülteci kampını ziyaret etmektedir. Zayıflıktan neredeyse kaburgaları kırılacak olan bir mülteci çocuğu kucağına alır ve yanında getirdiği mama ile bu çocuğu besler. Medya ordusu ise tel örgünün dışında fotoğraf çekmek için beklemektedir.

4.1.4.7.2. Öldürmenin kötülüğü

“Bıçak” adlı hikâyede bir yazar anlatılmaktadır. Bir arkadaşı kendisine yazacaklarına kaynak oluşturması için fotoğraflardan oluşan bir dosya getirmiştir. Dosyayı bıraktıktan sonra arkadaşı ara sokaklardan birinde bıçaklanır. Yazar son anda yetişir ama elinden bir şey gelmez. Hikâyenin ilk cümlesi onun hakkındadır: “Bir insan öldürüldüğünde, bütün insanlar öldürülmüş gibi hissederdin; gözlerin büyüdü. Yetmezdi, bütün cinayetlerde bir payın olduğunu düşünürdün; omuzların düşerdi” (Şakar, 2017d, s.30).

“Güneş” adlı hikâye öldürmenin kötü bir şey olduğunu dolaylı olarak anlatmaktadır. 31 Ekim 2010’da Taksim Meydanı’nda meydana gelen bombalı saldırı, o an orada olan bir kişinin yaşadıkları üzerinden anlatılmaktadır. Bu kişi, her gün geçtiği meydandan iş yerine giderken patlama sonucu kendini yerde bulur. Uyandığında kanlar içindedir, üzerinde başkalarına ait et parçaları bulunmaktadır. Siren sesleri, polisler, hızır aciller...

“Bir Öykü Tahlili” adlı hikâye savcının kararı sonucu kazılmaya karar verilen gizli bir mezar yerinde geçer. Katil zanlısı, savcı, kaymakam, jandarma, gazeteciler, halk... Hepsinin gözü kepçenin kazdığı çukurdadır. Herkesin aklında farklı düşünceler vardır. Çukur başına toplanan insanlardan iki kişinin öldürmek ile ilgili düşünceleri bağlamında insanların öldürülmesinin kötülüğü vurgulanır.

“Hançer” adlı hikâye düşmandan kaçarken dağların arasında bir yerde kısıtılan insanları anlatmaktadır. Bir anne çocuğunu kayaların arasına saklar ve kesinlikle çıkmamasını söyler. Çocuk dışında herkes öldürülmüştür. Yazar, ölümün yarattığı dehşeti anlatırken gerçekte ölümün kötü bir fiil olduğu iletisini verir.

4.1.4.7.3. İyi insan olmak

“Modern Hayatın Hikâyecisi” adlı hikâyede yozlaşmış bir mahallede kötü yola düşmüş bir kadın anlatılmaktadır. Bu kadın, bu hayata artık dayanamamaktadır ve umutsuzdur. Hikâyenin bir yerinde ana konudan bağımsız olarak, mitinge katılan birinin dünyadaki kötülüklere karşı düşündükleri yer alır. Onun düşünceleri üzerinden iyi insan olmanın fazileti vurgulanır.

4.1.4.8. “Portakal Bahçeleri” adlı hikâye kitabındaki evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler

4.1.4.8.1. Savaşın kötülüğü

“Zarurat-ı Hamse” adlı hikâyede Ebubekir isimli biri evde karısı ve üç çocuğuyla birlikte öldürülmüştür. Hikâye, Ebubekir’i öldürülmemiş gibi düşündürür, kaçsaydı neler olacağını anlatır. Savaştan kaçan otuz kişilik bir insan grubu kan ter içinde her gün durmaksızın yürürler. Ebubekir de onların arasındadır. Açlıktan bir deri bir kemik kalmışlardır. Sadece buldukları otlarla beslenebilirler. İçlerindeki korku bir an olsun tükenmez. Yürüyen ölümlerden farkları kalmaz. Savaş yüzünden bu duruma düşmüşlerdir.

“Vüsat” adlı hikâye mülteci kampında yaşamak zorunda kalan genç bir kızın hayallerini anlatır. Bu genç kız, savaş yüzünden annesini, babasını ve ağabeyini yitirmiştir. Sadece ninesi hayattadır. İnsanlar, küçükük konteynırlarda, çadırlarda yaşamaktadır.

“Cennet Kokusu” adlı hikâye savaş sırasında küçük bir köyde geçer. Bir gün köye gençler gelir, ellerinde insan parçalarının olduğu bir çuval vardır. Bu cesetlerin kimlere ait olduğu teşhis edilsin diye bu şekilde getirmişlerdir. Köylüler meydana toplanır. Babalar anlayamaz kimin çocuğu olduğunu. Anneler gelir. Birisi atılır ortaya, neresinden sarılacağını bilemediği çocuğuna sarılır.

“Cennet Güzeli” adlı hikâyede Filistinlilerin evlerini yıkmaya çalışan İsrail’e karşı duran ancak dozer paleti altında kalarak ölen Rachel Corrie adlı bir aktivist anlatılır. Rachel’in ismi, Filistin veya İsrail isimleri geçmez. Ancak yazar hikâyenin başına ‘16 Mart 2003, Unutmayacağım!’ yazarak bu olayı anımsatır ve dolaylı olarak savaş karşıtı mesajını verir.

“Maide” adlı hikâye gece bombalandıktan sonra sabah hiç kimsenin canlı kalmadığından emin olmak için şehri dolaşan iki askeri anlatır. Bu askerlerin içleri nefret doludur. Hiçbir canlıya acımazlar.

“Yarım” adlı hikâye, Cezayir asıllı bir Fransız askerin savaşa gittiği başka bir ülkeden babasına yazdığı mektuptur. Bu asker, savaşın ne kadar kötü olduğunu, yaptıklarının içine sinmediğini, insanları öldürdükçe kendisinin de öldüğünü anlatır. Savaş bittiğinde her şeyin daha güzel olacağını bile bile yine de babasına sorar: “Silahlar susunca her şey daha güzel mi olacak? İnsanlar daha mutlu, şehirler

mamur? Can vermiş şu kadar insan, şimdi bitkiler, ağaçlar, dağlar, taşlar daha mı verimli; daha mı bir güzel” (Şakar, 2019, s.50)?

“Bahar” adlı hikâye köylerinden silah zoruyla sürülen insanları ve bu olaya küçük bir çocukken şahit olan bir adamın düşüncelerini anlatır. Bu hikâye kişisi, yıllar sonra bile küçük bir çocukken yaşadıklarını unutamaz: “Bir cipin önünde sürü gibi güdülen köylülerle birlikte, her şeyi geride bırakmıştık. (...) İçimde koca bir köyü taşıyordum: ...Öldürülen hayvanlarımızı. Yakılan damlarımızı. Alevleri. Dumanları. Annemin ağıtlarını. Babamın gırtlığındaki öfkeyi” (Şakar, 2019, s.54). Cemal Şakar, hikâye kişilerinin yaşadıkları zorluklar üzerinden bu zorlukların tek müsebbibi olarak savaşın insan hayatında ne gibi sorunlara sebep olduğunu gösterirken savaş kötüdür iletisini de verir.

4.1.4.8.2. İyi insan olmak

“Vüsat” adlı hikâye mülteci kampında yaşamak zorunda kalan genç bir kızın hayallerini anlatır. Bu kız, savaş yüzünden annesini, babasını ve ağabeyini yitirir. Tüm yaşadıkları onda insanlar için bir şey yapabilme isteği oluşturur. Yazar onun bu ruh halini şu şekilde verir:

“Bir genişlik, bir genişlik kaplasa içimi;
İçime bütün kamplar sığsa, bütün muhacirler, bütün hicretler;
Evimiz, köyümüz, şehrimiz, ülkemiz, bütün dünya;
Ve sonra bütün aydınlıklar...
OLMAZ MI” (Şakar, 2019, s.28)?

4.1.4.8.3. Aile sevgisi

“Kol Düğmeleri” adlı hikâye kendini eğlence mekânlarına kaptırmış bir babayı anlatır. Bir akşam yaptıklarından pişman olur ve evine döner. Eve girer girmez küçük kızı kendisini sıcak bir sarılmayla karşılar. Böylece yazar, insanın en büyük huzuru yine aile ocağında bulacağı iletisini verir.

4.1.4.9. “Kara” adlı hikâye kitabındaki evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler

4.1.4.9.1 Savaşın kötülüğü

Savaşın kötü olduğu “Arzın Titrediği An” adlı küçük hikâyede etkili şekilde anlatılmaktadır. Hikâyenin tamamı şöyledir:

“- Çok kirlendim.

- Öyle deme! Bütün çocuklar temizdir.

- Savaş işte! Savaşta...

- Sus! Öyle deme!

- Ama çok kirlendim” (Şakar, 2017e, s.75).

“Kül” adlı hikâye savaş nedeniyle yaşadığı yer bombalanan ve kaçmak zorunda kalan genç bir kızı anlatır. Yerle bir olmuş kasabadan sadece amcası kalmıştır. Mülteci olarak İstanbul’a gelirler. Yaşadığı yerde eczacılık okuyan kız burada dilencilik yapmaktan başka çare bulamaz. Utansa da yapacak başka bir şeyi yoktur. Yazar, savaşın insanların hayatını olumsuz manada değiştirdiğini, insanları hiçbir zaman akıllarına gelmeyecek durumlara soktuğunu göstermek suretiyle savaşın kötülüğünü göstermiş olur.

“Kumsalda Denizden” adlı hikâye İsrail savaş gemisinin kumsalda top oynayan çocukları bombalamasını ve dört çocuğun öldürülmesini anlatır. Öldürülen çocukların babalarının yaşadığı dram ve çaresizlik yansıtılır. “Unutuş” adlı hikâyede vatanlarını savunurken düşman askeri tarafından yakalanan bir grup direnişçinin yaşadıkları anlatılır. Yaşadıkları yerde yabancı askerler tarafından insanlara zulüm edilmektedir. Ellerinden geldiği kadar düşmanla mücadele etmeye çalışırken bir gün yakalanıp günlerce kamyon kasasında taşınırlar. Aralarından bir kısmını öldürüp diğerlerini sözde toplumsal barış için salıverirler. Düşmanın yaptıklarını ve kendilerine yaşattıklarını asla unutamazlar.

“Bir Öyküye Giremeyen Parçalar” adlı hikâye Suriye’de yaşanan dramı anlatır. Önce babasını sonra anne ve kardeşlerini kaybeden bir gencin düşünceleri verilir. Hikâye kişisi, mülteci olarak başka bir ülkeye gider. Yolculuk boyunca omzundaki melekler konuşmaktadır. Bu konuşmalardan şehirlerin moloz, enkaz yığınları haline geldiği, bağların bozulduğu, annelerin, babaların, kardeşlerin öldüğü, insanların düşmandan kurtulmak için farklı farklı ülkelere gitmek zorunda kaldığı

fark edilir. Böylece yazar, savaşın ne denli kötü olduğunu ortaya çıkardığı sonuçlar bağlamında gösterir.

4.1.4.9.2 Öldürmenin kötülüğü

“Göl” adlı hikâye bir yazarın öldürülen çocuklar karşısında yaşadığı üzüntüyü ve çaresizliği anlatır. Bilgisayarda gördüğü çocuk ölümleri onu düşüncelere daldırır:

“Hep yine çocuklar.

Yine atılmış çuvalar gibi çocuklar” (Şakar, 2017e, s.129).

“Dünyanın tamamı insan kanının bir damlasına değmezdi değil mi” (Şakar, 2017e, s.130)?

4.1.4.10. “Adı Leyla Olsun” adlı hikâye kitabındaki evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler

4.1.4.10.1. Savaşın kötülüğü

“Sırtımdaki Ben” adlı hikâye kötülük üzerine doktora tezi yazan genç bir kızın ruhsal durumunu anlatır. Kendisini eve kapatır ve kimse ile iletişime geçmez. Ev darmadağındır. Kendine zarar verdiği kolundaki kesiklerden anlaşılır. Arkadaşı onun adına endişelenir. Hikâye kötü bir savaş sahnesinin anlatılmasıyla başlamaktadır. Yazar bu hikâyeyi savaşın çirkin yüzünü göstererek şu şekilde başlatır: “Jetler peş peşe. Ne yapacağını bilemeyen insanlar. Jetlerin insanın beyininde patlayan sesleri. Bırakılan bombalar. Sokak ortasında, yerlerde, kimisi kan içinde hareketsiz, kimisi kan içinde sürüne sürüne bir yıkıntıya sığınmaya çalışan insanlar” (Şakar, 2018, s.75).

“Kendime Giden Bir Yol” adlı hikâye kör bir adamın her gün Ulu Cami’ye ikindi namazı için gitmesini anlatır. Ülkesinde savaş vardır. Her gün bir yerleri bombalayan jetlerin sesi insanları rahatsız eder. Kör adam ezberlediği yoldan hiç zorlanmadan kendi başına camiye gidebilmektedir. Bir gece bombardıman nedeniyle evleri de başına yıkılır. Bununla birlikte o camiye gitmeye karardır. Yazar, onun cami yolunda herkeste bir korku ve telaşın olduğunu ifade eder: “Sirenler, can derdine düşmüş insan sesleri, koşuşturmalar, feryatlar, figanlar, sirenler, hep sirenler, hep can derdine düşmüş insan sesleri” (Şakar, 2018, s.97).

“Kanadında Bir Kuşun” adlı hikâye tüm ailesini ülkesindeki savaşta kaybeden bir kadını anlatır. Bu kadın, önce babası sonra çocukları daha sonra annesi ve

kocasını kaybeder. Mülteci olarak başka bir ülkeye gider orada Ali adında bir adam yardımcı olur, onu işe sokar. Hastalanmıştır doktor sadece ilaçlarla iyileşemeyeceğini söyler. Savaş koca bir aileyi tüketmiştir.

“Utanç” adlı hikâye, aslında yazarın Utanç adlı kitabına yönelik arkadaşlarından gelen mesajlardan oluşan bölümdür. Bu bölümde kitaba yönelik eleştiriler ve bunların içinde savaş karşıtı iletiler yer alır. Savaştan kaçarken denizde boğulan Aylan bebek ve Filistinlilerin evlerinin yıkılmasına karşı çıkarken dozerle ezilen Rachel Corrie’den söz edilir. Yazar, savaşla kimi insanların vicdanlarını ve utanma duygusunu kaybettiğini vurgular.

4.1.4.10.2. Doğayı korumak

“Tohum” adlı hikâye insanların duyarsızlıklarına karşı bir şeyler yapmak isteyen bir marangozu anlatır. Bu marangoz, öğle sıcağında bir zeytin ağacının gölgesine sığınır. Uzakta görünen bir zamanların bereketli ovasına bakar, şimdi ise o bereketli ova bir çöldür: “Uzattı ellerini, uzattı ama çöl derin bir boşluk olarak karşılık verdi. Bunca hırpalanınca tabiat.. tabiattan bir şey beklemek..bağrından ne fıskırsın her yanı külle kaplanmışken” (Şakar, 2018, s.106). Yazar, savaşın sadece insanların bedenlerini ve ruhlarını tahrip etmediğini, doğaya da büyük zararlar verdiğini göstererek savaşın kötü olduğu iletişini verir.

4.1.4.11. “Utanç” adlı hikâye kitabındaki evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler

4.1.4.11.1. Doğayı korumak

“Risale-i Perihan” adlı hikâye, yanında şöhretli bir türbe bulunan bir köyü anlatır. İnsanlar türbeye akın akın gelir ve bu durum köylülerin hoşuna gider. Bir zaman sonra türbeye gelen giden kimse kalmaz. Akşamları göğe mavi bir ışık yayılmakta ardından gümbürtü sesi gelmektedir. Sebebini merak eden köylüler araştırmaya başlarlar. Sonunda Amerikalıların jetlerle yolları, kentleri bombaladığı, insanların bu yüzden gelmedikleri anlaşılır. Jetler her akşam bomba yağdırmaya devam eder. Köylünün tarlaları, bağları, bahçeleri de zarar görür. Yazar, savaşları engellemekle sadece insan ve hayvanların canlarının korunmayacağı aynı zamanda doğanın da bütün güzelliği ile korunacağı iletişini verir. Yazar, böylece bakış açısını

savaş bağlamında sadece insana odaklamaz. Onun görüş açısında doğa da vardır ve bu, doğanın ne denli önemli olduğu iletisini aktarır.

4.1.4.11.2. Savaşın kötülüğü

“Risale-i Perihan” adlı hikâyede Amerikalılar teröristlerin önünü açmış; onlar da köyleri, kasabaları ele geçirmeye başlamışlardır. Bu teröristlerin yaptıklarını şu şekilde hikâyesine dâhil eder: “Evler yakılıyor, hayvanlar öldürülüyor, kadınlar kızlar kaçırılıyor, kalanlar kalkan olarak kullanılıyormuş” (Şakar, 2020, s.85).

“Evamir-i Aşere” adlı hikâye Amerikalılar tarafından işgal edilmiş bir şehri ve şehirde yaşananları anlatır. Hikâyede Kuran-ı Kerim’den on ayet yer alır ve ayetlerin altında işgal altındaki şehirde yaşananlardan kesitler sunulur. Savaşın getirdiği kötülükler ise şu şekilde verilir: “Açlık ve hastalıkla baş etmek zordu. Veba gibi hızla yayılıyordu kasabalara. Tarlalar bombalardan, füzelerden, mermilerden altı üstüne gelmiş ve kurşunla kaplanmış haldeydi. Meyve ağaçları tarumar olmuştu” (Şakar, 2020, s.90-91). Yazar, savaşın yol açtığı durumu ölüm bağlamında ele alır ki savaşın kötülüğünü göstermiş olur.

4.1.4.11.3. Öldürmenin kötülüğü

“Evamir-i Aşere” adlı hikâye Amerikalılar tarafından işgal edilmiş bir şehri ve şehirde yaşananları anlatır. Hikâyede Kuran-ı Kerim’den on ayet yer alır ve ayetlerin altında işgal altındaki şehirde yaşananlardan kesitler sunulur. Savaşın getirdiği kötülükler anlatılmaktadır. Altıncı sırada verilen ayet Maide Suresi’nin 32. ayetidir ve bu ayet öldürmekten söz eder. Yazar, böylece bir insanı öldürmenin bütün bir insanlığı öldürmek kadar kötü olduğunu hatırlatır.

“Şirin’in Gözleri” adlı hikâye Şirin adlı birinin hayata bakış açısını anlatır. İnsanlığın ilk yıllarının doğayla uyumlu ve barış içinde geçtiğinden söz eder. Zamanla insan doğaya hükmetmek istemiş, bu da yetmeyince diğer insanlara hükmetme isteğiyle çatışmalar ortaya çıkmıştır. İnsan sadece doğaya değil kendi türüne de zarar vermeye başlamıştır. Yazar, Şirin üzerinden insanoğlunun öldürdükçe nasıl da vahşileştiğini anlatır.

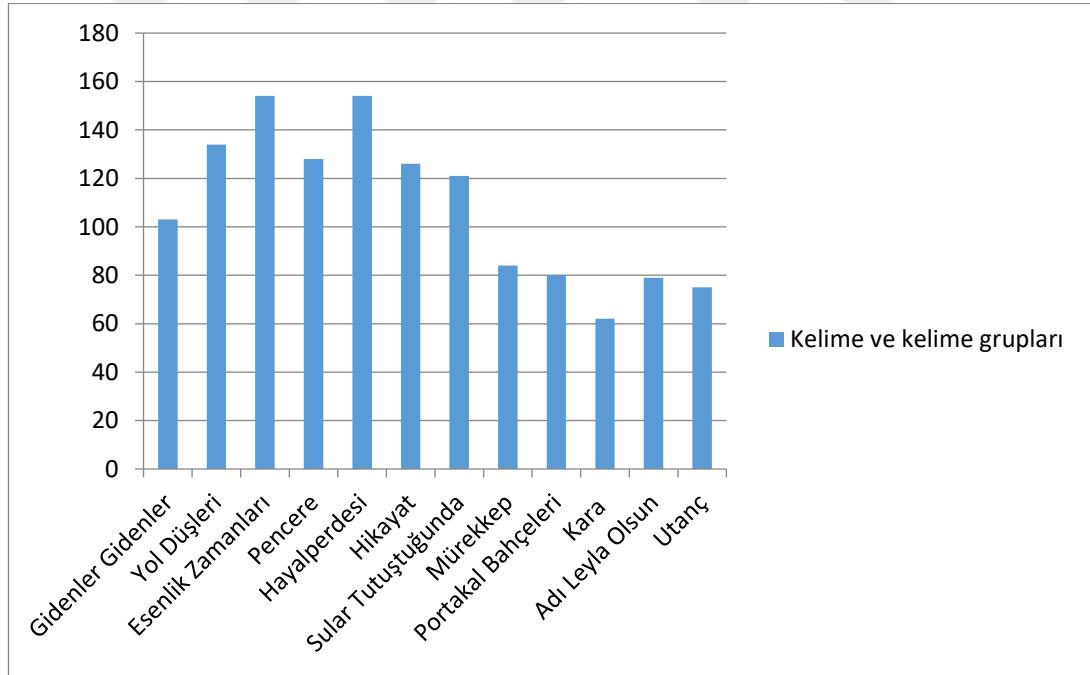
4.2. Cemal Şakar'ın Hikâyelerinde 2019 TDÖP Söz Varlığı Kazanımları

4.2.1. Cemal Şakar'ın hikâyelerinde 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları

Cemal Şakar'ın hikâyelerinde bulunan, anlamı bilinemeyebilecek ve 8. Sınıf öğrencilerine öğretilebilecek toplam 1300 adet kelime ve kelime grubu tespit edilmiştir. Bu kelimeler tespit edilirken uzman görüşüne başvurulmuştur. Bu kelime ve kelime gruplarının 103 adedi Gidenler Gidenler, 134 adedi Yol Düşleri, 154 adedi Esenlik Zamanları, 128 adedi Pencere, 154 adedi Hayalperdesi, 126 adedi Hikayat, 121 adedi Sular Tutuştuğunda, 84 adedi Mürekkep, 80 adedi Portakal Bahçeleri, 62 adedi Kara, 79 adedi Adı Leyla Olsun ve 75 adedi Utanç adlı hikâye kitaplarında tespit edilmiştir. Aşağıdaki grafikte hikâye kitaplarında bulunan kelime ve kelime grubu sayıları karşılaştırılmıştır.

Şekil 1

Cemal Şakar'ın hikâyelerinde yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime gruplarının sayılarının karşılaştırılması

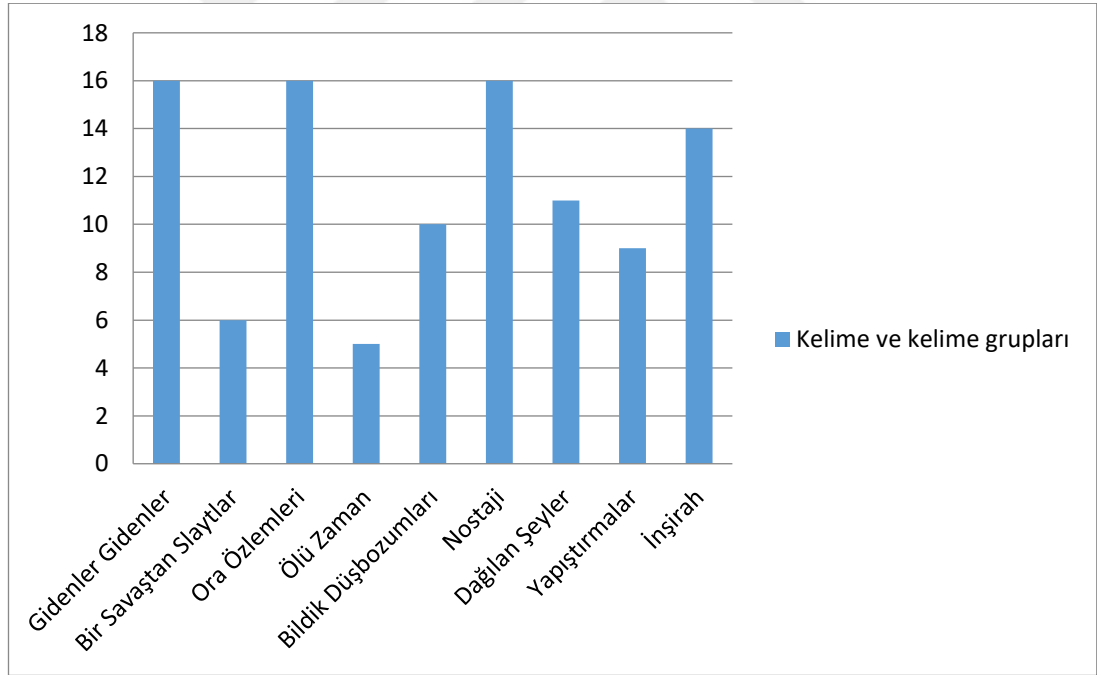

4.2.1.1. *Gidenler Gidenler* adlı hikâye kitabındaki 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları

Gidenler Gidenler adlı hikâye kitabında anlamı bilinmeyen ve 8. Sınıf öğrencilerine öğretilebilecek toplam 103 adet kelime ve kelime grubu tespit edilmiştir. Bu kelime ve kelime gruplarının 16 adedi Gidenler Gidenler adlı hikâyede, 6 adedi Bir Savaşın Slaytları adlı hikâyede, 16 adedi Ora Özlemleri adlı hikâyede, 5 adedi Ölü Zaman adlı hikâyede, 10 adedi Bildik Düşbozumları adlı hikâyede, 16 adedi Nostaji adlı hikâyede, 11 adedi Dağılan Şeyler adlı hikâyede, 9 adedi Yapıştırıcılar adlı hikâyede, 14 adedi İnşirah adlı hikâyede yer almaktadır. Gidenler Gidenler adlı hikâye kitabındaki hikâyeler kelime ve kelime grupları açısından aşağıdaki grafikte şu şekilde gösterilmiştir:

Şekil 2

Gidenler Gidenler adlı hikâye kitabındaki hikâyelerde yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime gruplarının sayılarının karşılaştırılması

Gidenler Gidenler adlı hikâye kitabında yer alan kelime ve kelime grupları geçtiği hikâye ve yeri ile birlikte aşağıdaki tabloda şu şekilde gösterilmiştir:

Tablo 2

Gidenler Gidenler adlı hikâye kitabında yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları

Sözcük/Sözcük Grubu	Sözcük/Sözcük Grubunun Geçtiği Hikâye	Atıf
Cumba	Gidenler Gidenler	(Şakar, 2014a, s.11)
Viranelik	Gidenler Gidenler	(Şakar, 2014a,s.12)
Müşfik	Gidenler Gidenler	(Şakar, 2014a,s.12)
Araf	Gidenler Gidenler	(Şakar, 2014a,s.12)
Müteahhit	Gidenler Gidenler	(Şakar, 2014a, s.13)
Apışıp oturmak	Gidenler Gidenler	(Şakar, 2014a, s.13)
Karabasan	Gidenler Gidenler	(Şakar, 2014a, s.13)
Hafıfmeşrep	Gidenler Gidenler	(Şakar, 2014a, s.13)
Tozan	Gidenler Gidenler	(Şakar, 2014a, s.14)
Mezat	Gidenler Gidenler	(Şakar, 2014a, s.14)
Köhnemek	Gidenler Gidenler	(Şakar, 2014a, s.14)
Teksir etmek	Gidenler Gidenler	(Şakar, 2014a, s.14)
Tuhafiye	Gidenler Gidenler	(Şakar, 2014a, s.15)
Pazen	Gidenler Gidenler	(Şakar, 2014a, s.15)
Sunak	Gidenler Gidenler	(Şakar, 2014a, s.15)
Eğreti	Gidenler Gidenler	(Şakar, 2014a, s.16)
Karartma	Bir Savaştan Slaytlar	(Şakar, 2014a, s.19)
Talan Etmek	Bir Savaştan Slaytlar	(Şakar, 2014a, s.21)
Harman Yeri	Bir Savaştan Slaytlar	(Şakar, 2014a, s.23)
Denizaşırı	Bir Savaştan Slaytlar	(Şakar, 2014a, s.23)
Tebessüm Etmek	Bir Savaştan Slaytlar	(Şakar, 2014a, s.23)
Mekanizma	Bir Savaştan Slaytlar	(Şakar, 2014a, s.25)
Hasır	Ora Özlemleri	(Şakar, 2014a, s.26)
Gelincik	Ora Özlemleri	(Şakar, 2014a, s.27)
Esrikleşmek	Ora Özlemleri	(Şakar, 2014a, s.27)
Pikap	Ora Özlemleri	(Şakar, 2014a, s.29)
Güçük	Ora Özlemleri	(Şakar, 2014a, s.29)
Şark	Ora Özlemleri	(Şakar, 2014a, s.30)

Tablo 2'nin devamı

Barok	Ora Özlemleri	(Şakar, 2014a, s.30)
Ezgi	Ora Özlemleri	(Şakar, 2014a, s.30)
Görkem	Ora Özlemleri	(Şakar, 2014a, s.30)
Dekor	Ora Özlemleri	(Şakar, 2014a, s.30)
Arabesk	Ora Özlemleri	(Şakar, 2014a, s.31)
Sükunet	Ora Özlemleri	(Şakar, 2014a, s.32)
Acz	Ora Özlemleri	(Şakar, 2014a, s.33)
Sahaf	Ora Özlemleri	(Şakar, 2014a, s.34)
Gövmek	Ora Özlemleri	(Şakar, 2014a, s.34)
Yordam	Ora Özlemleri	(Şakar, 2014a, s.35)
Sorum	Ölü Zaman	(Şakar, 2014a, s.37)
İzdüşüm	Ölü Zaman	(Şakar, 2014a, s.38)
Teksir	Ölü Zaman	(Şakar, 2014a, s.38)
Divan	Ölü Zaman	(Şakar, 2014a, s.39)
Çap	Ölü Zaman	(Şakar, 2014a, s.42)
İtır	Bildik Düşbozumları	(Şakar, 2014a, s.43)
Onmak	Bildik Düşbozumları	(Şakar, 2014a, s.43)
Garsoniyer	Bildik Düşbozumları	(Şakar, 2014a, s.44)
Dizge	Bildik Düşbozumları	(Şakar, 2014a, s.44)
Uçarı	Bildik Düşbozumları	(Şakar, 2014a, s.44)
Ulam	Bildik Düşbozumları	(Şakar, 2014a, s.45)
Koruluk	Bildik Düşbozumları	(Şakar, 2014a, s.45)
Kayıntı	Bildik Düşbozumları	(Şakar, 2014a, s.46)
Devindirmek	Bildik Düşbozumları	(Şakar, 2014a, s.46)
Ören	Bildik Düşbozumları	(Şakar, 2014a, s.48)
Ud	Nostaji	(Şakar, 2014a, s.48)
Çapraşık	Nostaji	(Şakar, 2014a, s.48)
Söylev	Nostaji	(Şakar, 2014a, s.48)
İpotek	Nostaji	(Şakar, 2014a, s.50)
Susku	Nostaji	(Şakar, 2014a, s.51)
Feodal	Nostaji	(Şakar, 2014a, s.51)
Yıvışık	Nostaji	(Şakar, 2014a, s.52)

Tablo 2'nin devamı

Nadas	Nostaji	(Şakar, 2014a, s.53)
Üleşmek	Nostaji	(Şakar, 2014a, s.57)
İlişmek	Nostaji	(Şakar, 2014a, s.57)
Keşköl	Nostaji	(Şakar, 2014a, s.59)
Naftalin	Nostaji	(Şakar, 2014a, s.60)
Senfoni	Nostaji	(Şakar, 2014a, s.62)
İstiflemek	Nostaji	(Şakar, 2014a, s.65)
Büro	Nostaji	(Şakar, 2014a, s.67)
Seki	Nostaji	(Şakar, 2014a, s.68)
Koşutluk	Dağılan Şeyler	(Şakar, 2014a, s.71)
Çetin	Dağılan Şeyler	(Şakar, 2014a, s.71)
Elgin	Dağılan Şeyler	(Şakar, 2014a, s.72)
Tasnif Etmek	Dağılan Şeyler	(Şakar, 2014a, s.72)
Devşirmek	Dağılan Şeyler	(Şakar, 2014a, s.74)
Betim	Dağılan Şeyler	(Şakar, 2014a, s.74)
Tasa	Dağılan Şeyler	(Şakar, 2014a, s.74)
İngelem	Dağılan Şeyler	(Şakar, 2014a, s.74)
Postal	Dağılan Şeyler	(Şakar, 2014a, s.76)
Yıvışık	Dağılan Şeyler	(Şakar, 2014a, s.76)
Devinim	Dağılan Şeyler	(Şakar, 2014a, s.77)
Nadas	Yapıştırıcılar	(Şakar, 2014a, s.80)
Pıtrak	Yapıştırıcılar	(Şakar, 2014a, s.80)
Buhur	Yapıştırıcılar	(Şakar, 2014a, s.82)
İkona	Yapıştırıcılar	(Şakar, 2014a, s.82)
Erdem	Yapıştırıcılar	(Şakar, 2014a, s.84)
Kurşuni	Yapıştırıcılar	(Şakar, 2014a, s.84)
Söylev	Yapıştırıcılar	(Şakar, 2014a, s.84)
Erim	Yapıştırıcılar	(Şakar, 2014a, s.86)
Uzam	Yapıştırıcılar	(Şakar, 2014a, s.86)
Plak	İnşirah	(Şakar, 2014a, s.88)
Gövmek	İnşirah	(Şakar, 2014a, s.88)
Kefaret	İnşirah	(Şakar, 2014a, s.88)

Tablo 2'nin devamı

Divan	İnşirah	(Şakar, 2014a, s.88)
Yörük	İnşirah	(Şakar, 2014a, s.88)
Bezirganbaşı	İnşirah	(Şakar, 2014a, s.89)
Şoför Mahalli	İnşirah	(Şakar, 2014a, s.90)
Iramak	İnşirah	(Şakar, 2014a, s.90)
Uçarı	İnşirah	(Şakar, 2014a, s.90)
Şeb-i Yelda	İnşirah	(Şakar, 2014a, s.91)
Ebabil	İnşirah	(Şakar, 2014a, s.92)
Hurafe	İnşirah	(Şakar, 2014a, s.92)
Balya	İnşirah	(Şakar, 2014a, s.93)
Mutlanmak	İnşirah	(Şakar, 2014a, s.93)

Cemal Şakar'ın Gidenler Gidenler adlı hikâye kitabında yer alan ve 8. Sınıf öğrencilerinin öğrenebileceği kelime ve kelime gruplarına dair örneklerden birkaçı aşağıda verilmiştir:

Cumba:

“Cumbalar, cumbalara değerdi” (Şakar, 2014a, s.11).

Talan Etmek:

“Gidin evlerimizi talan edin” (Şakar, 2014a, s.21).

Hasır:

“İşinden dönünce pijamalarını giyer, asmanın altına hasırını serip sofrasını kurar, altmış voltluk seyyar lambayı dışarıya uzatır, beni dizine yatırır, bir yandan yiyip içer, bir yandan da saçlarımı okşayarak anlatırdı” (Şakar, 2014a, s.26).

Sorum:

“İnsanlarla paylaşacak sorumlarımı yitirdim” (Şakar, 2014a, s.37).

İtır:

“Kurutulmuş ıtır yaprağı artık kokmayan, masamda duruyor” (Şakar, 2014a, s.43).

Ud:

“Koskocaman ülkenin bir semtine sıkışmış yaşamların, örümcek ağlarının altında kalmış udlardan yayılan o ince hüznün, ince sızın son temsilcisi olmak istiyorum” (Şakar, 2014a, s.48).

Koşutluk:

“Kent ile kasabalarındaki göl arasında kendince koşutluklar buldu” (Şakar, 2014a, s.71).

Nadas:

“Nadasa bırakılmış tarlanın içinden geçip gittiler, pıtraklar paçalarına takılıyordu” (Şakar, 2014a, s.80).

Plak:

“Yıllar öncesinin sahibinin sesi plakları” (Şakar, 2014a, s.88).

Gövmek:

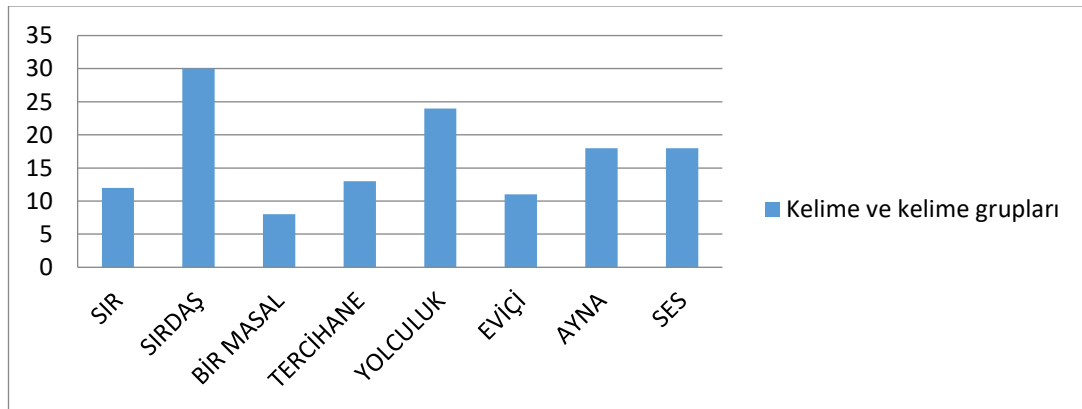
“Hep içimde gövmüş, içimde sönmüş, onu ortaya koyabilecek yüreği arayan ses” (Şakar, 2014a, s.88).

4.2.1.2. Yol Düşleri adlı hikâye kitabında yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları

Yol Düşleri adlı hikâye kitabında anlamı bilinmeyen ve 8. Sınıf öğrencilerine öğretilebilecek toplam 134 adet kelime ve kelime grubu tespit edilmiştir. Bu kelime ve kelime gruplarının 12 adedi Sır adlı hikâyede, 30 adedi Sırdaş adlı hikâyede, 8 adedi Bir Masal adlı hikâyede, 13 adedi Terci'hâne adlı hikâyede, 24 adedi Yolculuk adlı hikâyede, 11 adedi Eviçi adlı hikâyede, 18 adedi Ayna adlı hikâyede, 18 adedi Ses adlı hikâyede yer almaktadır. Yol Düşleri adlı hikâye kitabındaki hikâyeler kelime ve kelime grupları açısından aşağıdaki grafikte şu şekilde gösterilmiştir:

Şekil 3

Yol Düşleri adlı hikâye kitabındaki hikâyelerde yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime gruplarının sayılarının karşılaştırılması

Yol Düşleri adlı hikâye kitabında yer alan kelime ve kelime grupları geçtiği hikâye ve yeri ile birlikte aşağıdaki tabloda şu şekilde gösterilmiştir:

Tablo 3

Yol Düşleri adlı hikâye kitabında yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları

Sözcük/Sözcük Grupları	Sözcük/Sözcük Gruplarının Geçtiği Hikaye	Atıf
Münzevi	Sır	(Şakar, 2017a, s.7)
Katip	Sır	(Şakar, 2017a, s.8)
Tahammül Etmek	Sır	(Şakar, 2017a, s.8)
Neon	Sır	(Şakar, 2017a, s.8)
İzah Etmek	Sır	(Şakar, 2017a, s.8)
Bezgin	Sır	(Şakar, 2017a, s.9)
Üleşmek	Sır	(Şakar, 2017a, s.9)
Yordam	Sır	(Şakar, 2017a, s.10)
Sükut	Sır	(Şakar, 2017a, s.11)
Siluet	Sır	(Şakar, 2017a, s.11)
Motif	Sır	(Şakar, 2017a, s.12)
Şifahen	Sır	(Şakar, 2017a, s.13)
Tedirgin	Sırdaş	(Şakar, 2017a, s.14)
Çıkın	Sırdaş	(Şakar, 2017a, s.14)
Nağme	Sırdaş	(Şakar, 2017a, s.15)
Minder	Sırdaş	(Şakar, 2017a, s.16)
Rahle	Sırdaş	(Şakar, 2017a, s.16)
Lügat	Sırdaş	(Şakar, 2017a, s.16)
Tez Canlı	Sırdaş	(Şakar, 2017a, s.16)
Himmet	Sırdaş	(Şakar, 2017a, s.17)
Derviş	Sırdaş	(Şakar, 2017a, s.17)
Gaye	Sırdaş	(Şakar, 2017a, s.17)
İğreti	Sırdaş	(Şakar, 2017a, s.18)
Edep	Sırdaş	(Şakar, 2017a, s.18)
Azık	Sırdaş	(Şakar, 2017a, s.19)
Sema	Sırdaş	(Şakar, 2017a, s.19)
Dağarcık	Sırdaş	(Şakar, 2017a, s.19)

Tablo 3'ün devamı

Tecelli	Sırdaş	(Şakar, 2017a, s.20)
Metruk	Sırdaş	(Şakar, 2017a, s.21)
Argın	Sırdaş	(Şakar, 2017a, s.21)
İzah Etmek	Sırdaş	(Şakar, 2017a, s.21)
Mukabele	Sırdaş	(Şakar, 2017a, s.23)
Semahane	Sırdaş	(Şakar, 2017a, s.23)
Sırça	Sırdaş	(Şakar, 2017a, s.23)
Mazi	Sırdaş	(Şakar, 2017a, s.23)
Panjur	Sırdaş	(Şakar, 2017a, s.24)
Gülistan	Sırdaş	(Şakar, 2017a, s.25)
Alaturka	Sırdaş	(Şakar, 2017a, s.25)
Tekke	Sırdaş	(Şakar, 2017a, s.25)
Dergâh	Sırdaş	(Şakar, 2017a, s.25)
Şeyh	Sırdaş	(Şakar, 2017a, s.25)
Mevlevihane	Sırdaş	(Şakar, 2017a, s.25)
Devinim	Bir Masal	(Şakar, 2017a, s.26)
Transistor	Bir Masal	(Şakar, 2017a, s.27)
Divane	Bir Masal	(Şakar, 2017a, s.28)
Hâle	Bir Masal	(Şakar, 2017a, s.28)
Lime Lime	Bir Masal	(Şakar, 2017a, s.29)
Sırma	Bir Masal	(Şakar, 2017a, s.29)
Mahfaza	Bir Masal	(Şakar, 2017a, s.29)
Yekinmek	Bir Masal	(Şakar, 2017a, s.30)
Küllîye	Terci'hâne	(Şakar, 2017a, s.33)
Şadırvan	Terci'hâne	(Şakar, 2017a, s.33)
Abes	Terci'hâne	(Şakar, 2017a, s.33)
Rahle	Terci'hâne	(Şakar, 2017a, s.33)
Ümmet	Terci'hâne	(Şakar, 2017a, s.33)
Cihet	Terci'hâne	(Şakar, 2017a, s.33)
Metruk	Terci'hâne	(Şakar, 2017a, s.34)
Zât	Terci'hâne	(Şakar, 2017a, s.35)
Balçık	Terci'hâne	(Şakar, 2017a, s.35)

Tablo 3'ün devamı

Akis	Terci'hâne	(Şakar, 2017a, s.36)
Suret	Terci'hâne	(Şakar, 2017a, s.36)
Har	Terci'hâne	(Şakar, 2017a, s.36)
Meczip	Terci'hâne	(Şakar, 2017a, s.37)
Şilte	Yolculuk	(Şakar, 2017a, s.39)
Kandil	Yolculuk	(Şakar, 2017a, s.39)
Yalın kat	Yolculuk	(Şakar, 2017a, s.40)
Şose	Yolculuk	(Şakar, 2017a, s.40)
Yalak	Yolculuk	(Şakar, 2017a, s.40)
Patika	Yolculuk	(Şakar, 2017a, s.40)
Mukayyet	Yolculuk	(Şakar, 2017a, s.40)
Ören	Yolculuk	(Şakar, 2017a, s.40)
Çehre	Yolculuk	(Şakar, 2017a, s.41)
Avare	Yolculuk	(Şakar, 2017a, s.41)
Hıfzetmek	Yolculuk	(Şakar, 2017a, s.41)
Takat	Yolculuk	(Şakar, 2017a, s.41)
Bukağı	Yolculuk	(Şakar, 2017a, s.41)
Şavk	Yolculuk	(Şakar, 2017a, s.42)
Arz	Yolculuk	(Şakar, 2017a, s.42)
Arş	Yolculuk	(Şakar, 2017a, s.42)
Hikmet	Yolculuk	(Şakar, 2017a, s.42)
Kevser	Yolculuk	(Şakar, 2017a, s.42)
Kırba	Yolculuk	(Şakar, 2017a, s.42)
Katre	Yolculuk	(Şakar, 2017a, s.42)
Arı	Yolculuk	(Şakar, 2017a, s.43)
Tozan	Yolculuk	(Şakar, 2017a, s.43)
Vasıta	Yolculuk	(Şakar, 2017a, s.44)
Tez Elden	Yolculuk	(Şakar, 2017a, s.44)
Tenha	Eviçi	(Şakar, 2017a, s.46)
Aforizma	Eviçi	(Şakar, 2017a, s.47)
Oba	Eviçi	(Şakar, 2017a, s.47)
Azık	Eviçi	(Şakar, 2017a, s.48)

Tablo 3'ün devamı

Asude	Eviçi	(Şakar, 2017a, s.48)
Taşra	Eviçi	(Şakar, 2017a, s.48)
Serüven	Eviçi	(Şakar, 2017a, s.48)
Elif	Eviçi	(Şakar, 2017a, s.49)
Aykırı	Eviçi	(Şakar, 2017a, s.50)
İllâ	Eviçi	(Şakar, 2017a, s.51)
Mukayyet	Eviçi	(Şakar, 2017a, s.52)
İzah Etmek	Ayna	(Şakar, 2017a, s.55)
Avuntu	Ayna	(Şakar, 2017a, s.55)
Sütliman	Ayna	(Şakar, 2017a, s.55)
Sükunet	Ayna	(Şakar, 2017a, s.55)
Tereddüt Etmek	Ayna	(Şakar, 2017a, s.56)
Aşına	Ayna	(Şakar, 2017a, s.57)
Katre	Ayna	(Şakar, 2017a, s.58)
Kanıksamak	Ayna	(Şakar, 2017a, s.58)
Somya	Ayna	(Şakar, 2017a, s.59)
Pansiyon	Ayna	(Şakar, 2017a, s.60)
Sır	Ayna	(Şakar, 2017a, s.60)
Tellal	Ayna	(Şakar, 2017a, s.61)
Ahali	Ayna	(Şakar, 2017a, s.61)
Ücra	Ayna	(Şakar, 2017a, s.61)
Ecza	Ayna	(Şakar, 2017a, s.62)
Ufuk	Ayna	(Şakar, 2017a, s.62)
İzzet	Ayna	(Şakar, 2017a, s.62)
Ulak	Ayna	(Şakar, 2017a, s.62)
Ulamak	Ses	(Şakar, 2017a, s.63)
Hercai	Ses	(Şakar, 2017a, s.63)
Seki	Ses	(Şakar, 2017a, s.64)
Aba	Ses	(Şakar, 2017a, s.64)
Gönenmek	Ses	(Şakar, 2017a, s.65)
Mazeret	Ses	(Şakar, 2017a, s.65)
Enikonu	Ses	(Şakar, 2017a, s.65)

Tablo 3'ün devamı

Atik	Ses	(Şakar, 2017a, s.65)
Hançere	Ses	(Şakar, 2017a, s.66)
Muktedir	Ses	(Şakar, 2017a, s.67)
Yordam	Ses	(Şakar, 2017a, s.67)
Kargış	Ses	(Şakar, 2017a, s.67)
İmamet	Ses	(Şakar, 2017a, s.67)
Huşu	Ses	(Şakar, 2017a, s.68)
Rüku	Ses	(Şakar, 2017a, s.68)
Secde	Ses	(Şakar, 2017a, s.68)
Hasır	Ses	(Şakar, 2017a, s.68)
İvecen	Ses	(Şakar, 2017a, s.68)

Cemal Şakar'ın Yol Düşleri adlı hikâye kitabında yer alan ve 8. Sınıf öğrencilerinin öğrenebileceği kelime ve kelime gruplarına dair örneklerden birkaçı aşağıda verilmiştir:

Münzevi:

“Ben bir münzeviyim” (Şakar, 2017a, s.7).

Tedirgin:

“Tedirgindi” (Şakar, 2017a, s.14).

Çıkın:

“Çıkınım boştu, çıkınımdakilerden utandım, omzumdan sıyırıp taş eşığe doğru fırlattım” (Şakar, 2017a, s.14).

Devinim:

“İlk kez; herkes rüyalarında yaşarken, kenti alacakaranlıkta, kimsesiz, sessiz, devinimsiz gören ilk insan olmak istedim” (Şakar, 2017a, s.26).

Şadırvan:

“Bir külliye'nin tam ortasında, şadırvanın serinliği yüzüme vurmazken, toprağa alışımlı bu can kuşunu tenle diriltmeye çalışmam, biten şeylerin korkusuyla hayata öneriler sunmam belki abes” (Şakar, 2017a, s.33).

Şilte:

“Hayatımı örtmek için kullandığım eşyaları yere indirdim, perdeleri yırttım, şilteleri, kilimleri, kitapları orta yere devirdim” (Şakar, 2017a, s.39).

Tenha:

“Bu küçük kentin tenhaliğında, evimin içindeki çörek kokuları arasında sık sık yakalandığım duygu fırtınaları, kırık dökük çağrışımlar altında galiba sessizce, sizlere belli etmeden aranızdan çekiliyorum” (Şakar, 2017a, s.46).

İzah Etmek:

“Alışkanlıklarımdan kurtulup bilmediğim yerlere gitmeye, oralarda rehbersiz, haritasız, pusulasız dolaşmaya niyetlenip hep tanıdık yazlıkçı yüzlerle dolu, defalarca geldiğim bu kasabaya gelişimi, buranın sokaklarında ezbere dolaşmalarımı artık izah edemiyorum” (Şakar, 2017a, s.55).

Ulamak:

“Dolunayda dağılan ve karanlığa ulanan gölgeler” (Şakar, 2017a, s.63).

İvecen:

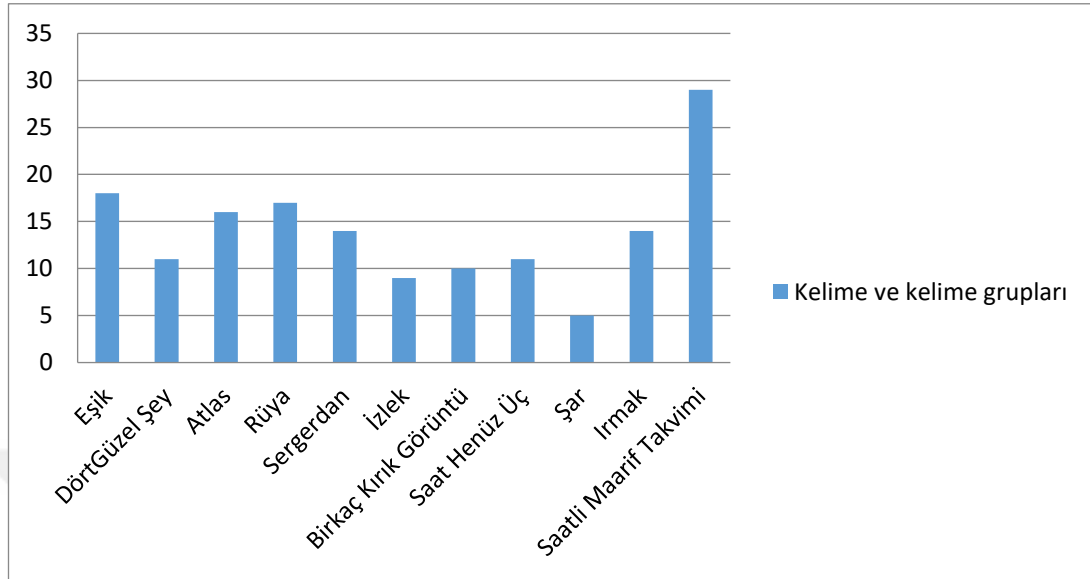
“İvecen davranmamı istediğinde kendime geldim” (Şakar, 2017a, s.68).

4.2.1.3. Esenlik Zamanları adlı hikâye kitabında yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları

Esenlik Zamanları adlı hikâye kitabında anlamı bilinmeyen ve 8. Sınıf öğrencilerine öğretilebilecek toplam 154 adet kelime ve kelime grubu tespit edilmiştir. Bu kelime ve kelime gruplarının 18 adedi Eşik adlı hikâyede, 11 adedi Dört Güzel Şey adlı hikâyede, 16 adedi Atlas adlı hikâyede, 17 adedi Rüya adlı hikâyede, 14 adedi Sergerdan adlı hikâyede, 9 adedi İzlek adlı hikâyede, 10 adedi Birkaç Kırık Görüntü adlı hikâyede, 11 adedi Saat Henüz Üç adlı hikâyede, 5 adedi Şar adlı hikâyede, 14 adedi Irmak adlı hikâyede, 29 adedi Saatli Maarif Takvimi adlı hikâyede yer almaktadır. Esenlik Zamanları adlı hikâye kitabındaki hikâyeler kelime ve kelime grupları açısından aşağıdaki grafikte şu şekilde gösterilmiştir:

Şekil 4

Esenlik Zamanları adlı hikâye kitabındaki hikâyelerde yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime gruplarının sayılarının karşılaştırılması

Esenlik Zamanları adlı hikâye kitabında yer alan kelime ve kelime grupları geçtiği hikâye ve yeri ile birlikte aşağıdaki tabloda şu şekilde gösterilmiştir:

Tablo 4

Esenlik Zamanları adlı hikâye kitabında yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları

Sözcük/Sözcük Grupları	Sözcük/Sözcük Gruplarının Hikâye	Atıf Geçtiği
Çehre	Eşik	(Şakar, 2014b, s.7)
Fistan	Eşik	(Şakar, 2014b, s.7)
Divan	Eşik	(Şakar, 2014b, s.7)
İmame	Eşik	(Şakar, 2014b, s.7)
Efsun	Eşik	(Şakar, 2014b, s.7)
Fanus	Eşik	(Şakar, 2014b, s.7)
Akide Şekeri	Eşik	(Şakar, 2014b, s.8)
Yunak	Eşik	(Şakar, 2014b, s.8)
Zemheri	Eşik	(Şakar, 2014b, s.8)
Aşır	Eşik	(Şakar, 2014b, s.8)
Ahretlik	Eşik	(Şakar, 2014b, s.9)

Tablo 4'ün devamı

Methiye	Eşik	(Şakar, 2014b, s.9)
Enikonu	Eşik	(Şakar, 2014b, s.9)
Servi	Eşik	(Şakar, 2014b, s.9)
Tabaklamak	Eşik	(Şakar, 2014b, s.10)
Setretmek	Eşik	(Şakar, 2014b, s.11)
Maşinga	Eşik	(Şakar, 2014b, s.12)
Mazeret	Eşik	(Şakar, 2014b, s.12)
Tarumar	Dört Güzel Şey	(Şakar, 2014b, s.12)
Endam	Dört Güzel Şey	(Şakar, 2014b, s.15)
Raptetmek	Dört Güzel Şey	(Şakar, 2014b, s.15)
Ulanmak	Dört Güzel Şey	(Şakar, 2014b, s.15)
Haşır	Dört Güzel Şey	(Şakar, 2014b, s.18)
Neşr	Dört Güzel Şey	(Şakar, 2014b, s.18)
Neşter	Dört Güzel Şey	(Şakar, 2014b, s.21)
Efsun	Dört Güzel Şey	(Şakar, 2014b, s.21)
Sır	Dört Güzel Şey	(Şakar, 2014b, s.21)
Hale	Dört Güzel Şey	(Şakar, 2014b, s.21)
Tozan	Dört Güzel Şey	(Şakar, 2014b, s.22)
Tahayyül Etmek	Atlas	(Şakar, 2014b, s.23)
Tacir	Atlas	(Şakar, 2014b, s.23)
Aşına	Atlas	(Şakar, 2014b, s.23)
Ufuk	Atlas	(Şakar, 2014b, s.24)
Kervan	Atlas	(Şakar, 2014b, s.24)
Heybe	Atlas	(Şakar, 2014b, s.24)
Kadim	Atlas	(Şakar, 2014b, s.24)
Fay	Atlas	(Şakar, 2014b, s.24)
Serap	Atlas	(Şakar, 2014b, s.24)
Seyyah	Atlas	(Şakar, 2014b, s.24)
Yabanıl	Atlas	(Şakar, 2014b, s.25)
Sur	Atlas	(Şakar, 2014b, s.25)
Mazgal	Atlas	(Şakar, 2014b, s.25)
Dulda	Atlas	(Şakar, 2014b, s.25)

Tablo 4'ün devamı

Muhayyile	Atlas	(Şakar, 2014b, s.25)
Ağmak	Atlas	(Şakar, 2014b, s.27)
Tulumba	Rüya	(Şakar, 2014b, s.29)
İmge	Rüya	(Şakar, 2014b, s.29)
Mahmuzlamak	Rüya	(Şakar, 2014b, s.30)
Hamsin	Rüya	(Şakar, 2014b, s.30)
Sağrı	Rüya	(Şakar, 2014b, s.30)
Esenlik	Rüya	(Şakar, 2014b, s.31)
Sima	Rüya	(Şakar, 2014b, s.31)
Kuşluk	Rüya	(Şakar, 2014b, s.31)
Sütire	Rüya	(Şakar, 2014b, s.31)
Avara	Rüya	(Şakar, 2014b, s.31)
Azade	Rüya	(Şakar, 2014b, s.31)
Andaç	Rüya	(Şakar, 2014b, s.32)
Şadırvan	Rüya	(Şakar, 2014b, s.32)
Minber	Rüya	(Şakar, 2014b, s.32)
Cüppe	Rüya	(Şakar, 2014b, s.32)
Sarık	Rüya	(Şakar, 2014b, s.32)
Tedarik Etmek	Rüya	(Şakar, 2014b, s.34)
Arasta	Sergerdan	(Şakar, 2014b, s.35)
Padavra	Sergerdan	(Şakar, 2014b, s.35)
Şadırvan	Sergerdan	(Şakar, 2014b, s.36)
Kubbe	Sergerdan	(Şakar, 2014b, s.36)
Kuğurma	Sergerdan	(Şakar, 2014b, s.36)
Yen	Sergerdan	(Şakar, 2014b, s.36)
Çemremek	Sergerdan	(Şakar, 2014b, s.36)
Mahfil	Sergerdan	(Şakar, 2014b, s.36)
Nefha	Sergerdan	(Şakar, 2014b, s.37)
Tehir Etmek	Sergerdan	(Şakar, 2014b, s.37)
Sökün Etmek	Sergerdan	(Şakar, 2014b, s.37)
Pervaz	Sergerdan	(Şakar, 2014b, s.38)
Tabir Etmek	Sergerdan	(Şakar, 2014b, s.38)

Tablo 4'ün devamı

Enikonu	Sergerdan	(Şakar, 2014b, s.38)
Örselenmek	İzlek	(Şakar, 2014b, s.41)
Uzam	İzlek	(Şakar, 2014b, s.42)
İzlek	İzlek	(Şakar, 2014b, s.43)
Badana	İzlek	(Şakar, 2014b, s.43)
Tasavvur	İzlek	(Şakar, 2014b, s.44)
Mana	İzlek	(Şakar, 2014b, s.45)
Engin	İzlek	(Şakar, 2014b, s.45)
Denizlik	İzlek	(Şakar, 2014b, s.45)
Şebnem	İzlek	(Şakar, 2014b, s.45)
Savuşturmak	Birkaç Kırık Görüntü	(Şakar, 2014b, s.47)
Direşken	Birkaç Kırık Görüntü	(Şakar, 2014b, s.49)
Kof	Birkaç Kırık Görüntü	(Şakar, 2014b, s.49)
Alamana	Birkaç Kırık Görüntü	(Şakar, 2014b, s.51)
Metruk	Birkaç Kırık Görüntü	(Şakar, 2014b, s.51)
Şavk	Birkaç Kırık Görüntü	(Şakar, 2014b, s.52)
Tirşe	Birkaç Kırık Görüntü	(Şakar, 2014b, s.52)
Yeltenmek	Birkaç Kırık Görüntü	(Şakar, 2014b, s.53)
Müşkül	Birkaç Kırık Görüntü	(Şakar, 2014b, s.53)
Muhayyel	Birkaç Kırık Görüntü	(Şakar, 2014b, s.53)
Denizlik	Saat Henüz Üç	(Şakar, 2014b, s.55)
Sondördün	Saat Henüz Üç	(Şakar, 2014b, s.55)
Harman Yeri	Saat Henüz Üç	(Şakar, 2014b, s.55)
Mihmandarlık	Saat Henüz Üç	(Şakar, 2014b, s.56)
Müezzin	Saat Henüz Üç	(Şakar, 2014b, s.56)
Ulamak	Saat Henüz Üç	(Şakar, 2014b, s.56)
Mimoza	Saat Henüz Üç	(Şakar, 2014b, s.57)
Çitlembik	Saat Henüz Üç	(Şakar, 2014b, s.57)
Mahcup Olmak	Saat Henüz Üç	(Şakar, 2014b, s.57)
Manifaturacı	Saat Henüz Üç	(Şakar, 2014b, s.58)
Vinleks	Saat Henüz Üç	(Şakar, 2014b, s.59)
Şakak	Şar	(Şakar, 2014b, s.60)

Tablo 4'ün devamı

Hayıflanmak	Şar	(Şakar, 2014b, s.60)
Yen	Şar	(Şakar, 2014b, s.63)
Meczip	Şar	(Şakar, 2014b, s.63)
Kurum	Şar	(Şakar, 2014b, s.64)
Sarık	Irmak	(Şakar, 2014b, s.66)
İmece	Irmak	(Şakar, 2014b, s.67)
Yar	Irmak	(Şakar, 2014b, s.68)
Noksan	Irmak	(Şakar, 2014b, s.68)
Temenni	Irmak	(Şakar, 2014b, s.69)
Şadırvan	Irmak	(Şakar, 2014b, s.70)
Attar	Irmak	(Şakar, 2014b, s.70)
Müsvedde	Irmak	(Şakar, 2014b, s.72)
Patika	Irmak	(Şakar, 2014b, s.72)
Pösteği	Irmak	(Şakar, 2014b, s.73)
Yasmak	Irmak	(Şakar, 2014b, s.73)
Iraklaşmak	Irmak	(Şakar, 2014b, s.74)
Servi	Irmak	(Şakar, 2014b, s.75)
Mukadder	Irmak	(Şakar, 2014b, s.76)
Dolgu Flaşı	Saatli Maarif Takvimi	(Şakar, 2014b, s.77)
Çitilemek	Saatli Maarif Takvimi	(Şakar, 2014b, s.77)
Taziye	Saatli Maarif Takvimi	(Şakar, 2014b, s.77)
Saraç	Saatli Maarif Takvimi	(Şakar, 2014b, s.77)
Savatlı	Saatli Maarif Takvimi	(Şakar, 2014b, s.77)
Falçete/falçata	Saatli Maarif Takvimi	(Şakar, 2014b, s.78)
Diafon	Saatli Maarif Takvimi	(Şakar, 2014b, s.78)
Masat	Saatli Maarif Takvimi	(Şakar, 2014b, s.78)
İbrik	Saatli Maarif Takvimi	(Şakar, 2014b, s.79)
Zembil	Saatli Maarif Takvimi	(Şakar, 2014b, s.79)
Nalbant	Saatli Maarif Takvimi	(Şakar, 2014b, s.79)
Nalbur	Saatli Maarif Takvimi	(Şakar, 2014b, s.79)
Zanaat	Saatli Maarif Takvimi	(Şakar, 2014b, s.79)
Hicran	Saatli Maarif Takvimi	(Şakar, 2014b, s.79)

Tablo 4'ün devamı

Yad	Saatli Maarif Takvimi	(Şakar, 2014b, s.79)
Şadırvan	Saatli Maarif Takvimi	(Şakar, 2014b, s.80)
Muhafaza	Saatli Maarif Takvimi	(Şakar, 2014b, s.80)
Çitlembik	Saatli Maarif Takvimi	(Şakar, 2014b, s.80)
Harim	Saatli Maarif Takvimi	(Şakar, 2014b, s.81)
Cüz	Saatli Maarif Takvimi	(Şakar, 2014b, s.81)
Objektif	Saatli Maarif Takvimi	(Şakar, 2014b, s.82)
Külhan	Saatli Maarif Takvimi	(Şakar, 2014b, s.81)
Maarif	Saatli Maarif Takvimi	(Şakar, 2014b, s.82)
Tanzim Etmek	Saatli Maarif Takvimi	(Şakar, 2014b, s.82)
Hamut	Saatli Maarif Takvimi	(Şakar, 2014b, s.84)
Paldım	Saatli Maarif Takvimi	(Şakar, 2014b, s.84)
Dizgin	Saatli Maarif Takvimi	(Şakar, 2014b, s.84)
Yular	Saatli Maarif Takvimi	(Şakar, 2014b, s.84)
Hayırlar Taşı	Saatli Maarif Takvimi	(Şakar, 2014b, s.85)

Cemal Şakar'ın Ezenlik Zamanları adlı hikâye kitabında yer alan ve 8. Sınıf öğrencilerinin öğrenebileceği kelime ve kelime gruplarına dair örneklerden birkaçı aşağıda verilmiştir:

Harim:

“Eskiden evlerin, dükkanların içi harimdi” (Şakar, 2014b, s.81).

Iraklaşmak :

“Sandalı ırmağın durulduğu bu genişlikte rüzgara uymuş yavaş yavaş aşağıya doğru iraklaşıyordu” (Şakar, 2014b, s.74).

Meczip:

“Hacı Bayram'da bir meczup vardı” (Şakar, 2014b, s.63).

Harman Yeri:

“Çocukluğunda köyün hemen dışındaki harman yerinde, sırtüstü uzanıp yıldızlarla söyleşilere dalar; Samanyolu'nun onu meleklerle götüreceğini düşlerdi” (Şakar, 2014b, s.55).

Fistan:

“Zamanın ve sık sık gelen hastalıkların yıprattığı beden, uzun yıllar giydiği fistanının altında kaybolmuştu” (Şakar, 2014b, s.7).

Mana:

“Manalar, asla harfe girmez” (Şakar, 2014b, s.45)...

Tabir Etmek:

“Hep aynı rüya. Bunu ancak siz tabir edebilirmişsiniz” (Şakar, 2014b, s.38).

Sarık:

“Beyaz cüppeli, beyaz sarıklı imama uydu” (Şakar, 2014b, s.32).

Ağmak:

“Güneş surlara ağdı ağacaktı” (Şakar, 2014b, s.27).

Tahayyül Etmek:

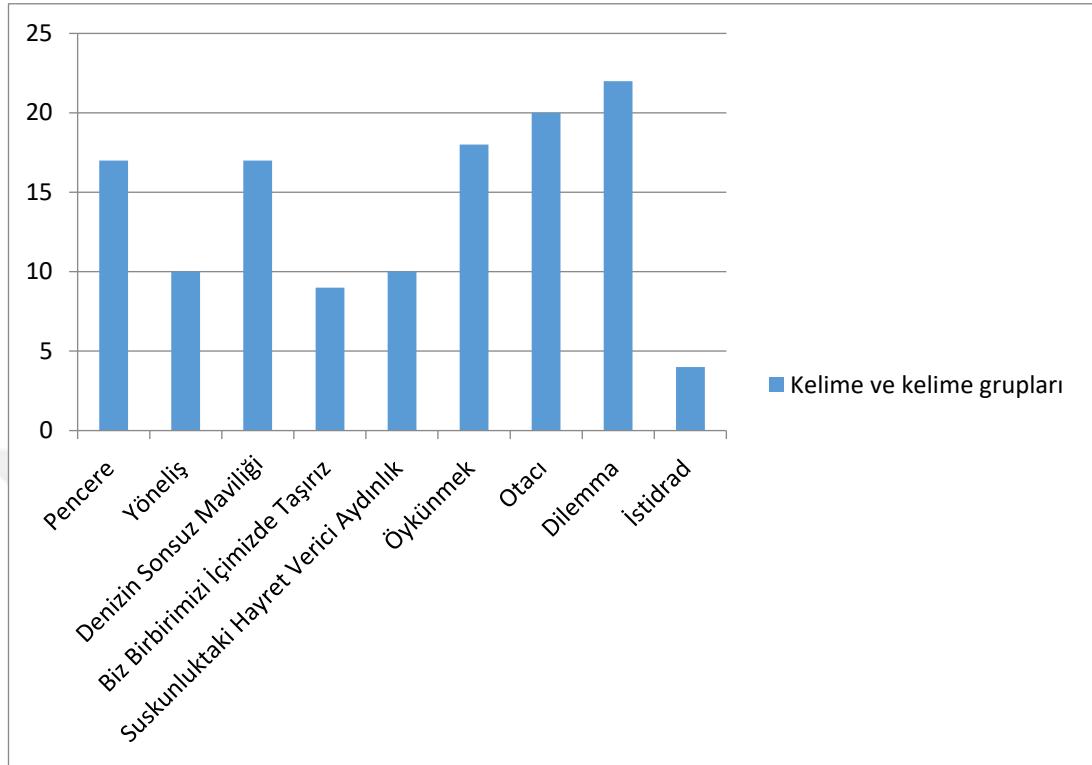
“İpuçlarını birbirine ekleyerek tahayyül ettiği kent onu çekiyordu” (Şakar, 2014b, s.23).

4.2.1.4. Pencere adlı hikâye kitabında geçen 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları

Pencere adlı hikâye kitabında anlamı bilinmeyen ve 8. Sınıf öğrencilerine öğretilbilecek toplam 128 adet kelime ve kelime grubu tespit edilmiştir. Bu kelime ve kelime gruplarının 17 adedi Pencere adlı hikâyede, 10 adedi Yöneliş adlı hikâyede, 17 adedi Denizin Sonsuz Maviliği adlı hikâyede, 9 adedi Biz Birbirimizi İçimizde Taşırız adlı hikâyede, 10 adedi Suskunluktaki Hayret Verici Aydınlık adlı hikâyede, 18 adedi Öykünmek adlı hikâyede, 20 adedi Otacı adlı hikâyede, 22 adedi Dilemma adlı hikâyede, 4 adedi İstidrad adlı hikâyede yer almaktadır. Pencere adlı hikâye kitabındaki hikâyeler kelime ve kelime grupları açısından aşağıdaki grafikte şu şekilde gösterilmiştir:

Şekil 5

Pencere adlı hikâye kitabındaki hikâyelerde yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime gruplarının sayılarının karşılaştırılması

Pencere adlı hikâye kitabında yer alan kelime ve kelime grupları geçtiği hikâye ve yeri ile birlikte aşağıdaki tabloda şu şekilde gösterilmiştir:

Tablo 5

Pencere adlı hikâye kitabında yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları

Sözcük/Sözcük Grupları	Sözcük/Sözcük Gruplarının Geçtiği Hikâye	Atıf
Kâgir	Pencere	(Şakar, 2017b, s.9)
Tıknaz	Pencere	(Şakar, 2017b, s.9)
Panoramik	Pencere	(Şakar, 2017b, s.9)
Ferace	Pencere	(Şakar, 2017b, s.9)
Sele	Pencere	(Şakar, 2017b, s.9)
Tapışlamak	Pencere	(Şakar, 2017b, s.10)
Rutubet	Pencere	(Şakar, 2017b, s.10)
Sedir	Pencere	(Şakar, 2017b, s.10)

Tablo 5'in devamı

Mahfaza	Pencere	(Şakar, 2017b, s.10)
Hürmetkâr	Pencere	(Şakar, 2017b, s.11)
Melodram	Pencere	(Şakar, 2017b, s.12)
İmge	Pencere	(Şakar, 2017b, s.13)
Flûlaşmak	Pencere	(Şakar, 2017b, s.13)
Kameriye	Pencere	(Şakar, 2017b, s.14)
Muhayyile	Pencere	(Şakar, 2017b, s.14)
Şıra	Pencere	(Şakar, 2017b, s.17)
Umar	Pencere	(Şakar, 2017b, s.18)
Hürmetkar	Yöneliş	(Şakar, 2017b, s.22)
Örselemek	Yöneliş	(Şakar, 2017b, s.23)
Karık	Yöneliş	(Şakar, 2017b, s.24)
Yeltenmek	Yöneliş	(Şakar, 2017b, s.24)
Kameriye	Yöneliş	(Şakar, 2017b, s.27)
Divan	Yöneliş	(Şakar, 2017b, s.27)
Üstünkörü	Yöneliş	(Şakar, 2017b, s.27)
Eda	Yöneliş	(Şakar, 2017b, s.27)
Sıla	Yöneliş	(Şakar, 2017b, s.28)
Teskin Etmek	Yöneliş	(Şakar, 2017b, s.29)
Rutubet	Denizin Sonsuz Maviliği	(Şakar, 2017b, s.34)
Yekinmek	Denizin Sonsuz Maviliği	(Şakar, 2017b, s.34)
Beyhude	Denizin Sonsuz Maviliği	(Şakar, 2017b, s.35)
Tulumba	Denizin Sonsuz Maviliği	(Şakar, 2017b, s.35)
Sini	Denizin Sonsuz Maviliği	(Şakar, 2017b, s.36)
Yatır	Denizin Sonsuz Maviliği	(Şakar, 2017b, s.37)
Hiddet	Denizin Sonsuz Maviliği	(Şakar, 2017b, s.37)
Eda	Denizin Sonsuz Maviliği	(Şakar, 2017b, s.37)
Tanzim Etmek	Denizin Sonsuz Maviliği	(Şakar, 2017b, s.39)
Kiriş	Denizin Sonsuz Maviliği	(Şakar, 2017b, s.40)
Kameriye	Denizin Sonsuz Maviliği	(Şakar, 2017b, s.42)
Üstünkörü	Denizin Sonsuz Maviliği	(Şakar, 2017b, s.42)
Şıra	Denizin Sonsuz Maviliği	(Şakar, 2017b, s.43)

Tablo 5'in devamı

Peyda Olmak	Denizin Sonsuz Maviliği	(Şakar, 2017b, s.43)
Hürmetkar	Denizin Sonsuz Maviliği	(Şakar, 2017b, s.44)
Mahcubiyet	Denizin Sonsuz Maviliği	(Şakar, 2017b, s.45)
Tembih	Denizin Sonsuz Maviliği	(Şakar, 2017b, s.45)
Mahmurluk	Biz Birbirimizi İçimizde Taşırız	(Şakar, 2017b, s.50)
İmge	Biz Birbirimizi İçimizde Taşırız	(Şakar, 2017b, s.50)
Savuşturmak	Biz Birbirimizi İçimizde Taşırız	(Şakar, 2017b, s.52)
Teselli Etmek	Biz Birbirimizi İçimizde Taşırız	(Şakar, 2017b, s.53)
İmgelem	Biz Birbirimizi İçimizde Taşırız	(Şakar, 2017b, s.53)
İkaz Etmek	Biz Birbirimizi İçimizde Taşırız	(Şakar, 2017b, s.54)
Kifayet	Biz Birbirimizi İçimizde Taşırız	(Şakar, 2017b, s.56)
Gedik	Biz Birbirimizi İçimizde Taşırız	(Şakar, 2017b, s.56)
Şıra	Biz Birbirimizi İçimizde Taşırız	(Şakar, 2017b, s.57)
Teyit	Suskunluktaki Verici Aydınlık	Hayret (Şakar, 2017b, s.61)
Nafile	Suskunluktaki Verici Aydınlık	Hayret (Şakar, 2017b, s.62)
Sedir	Suskunluktaki Verici Aydınlık	Hayret (Şakar, 2017b, s.63)
Teselli Etmek	Suskunluktaki Verici Aydınlık	Hayret (Şakar, 2017b, s.65)
İmrenmek	Suskunluktaki Verici Aydınlık	Hayret (Şakar, 2017b, s.66)

Tablo 5'in devamı

Şıra	Suskunluktaki Verici Aydınlık	Hayret (Şakar, 2017b, s.66)
Muhayyile	Suskunluktaki Verici Aydınlık	Hayret (Şakar, 2017b, s.67)
Minnettarlık	Suskunluktaki Verici Aydınlık	Hayret (Şakar, 2017b, s.69)
Tarumar Etmek	Suskunluktaki Verici Aydınlık	Hayret (Şakar, 2017b, s.70)
İmge	Suskunluktaki Verici Aydınlık	Hayret (Şakar, 2017b, s.70)
Gonk	Öykünmek	(Şakar, 2017b, s.75)
Seki	Öykünmek	(Şakar, 2017b, s.75)
Şilte	Öykünmek	(Şakar, 2017b, s.75)
Sacayağı	Öykünmek	(Şakar, 2017b, s.75)
Irgalamak	Öykünmek	(Şakar, 2017b, s.24)
Tekellüf	Öykünmek	(Şakar, 2017b, s.76)
Avşar	Öykünmek	(Şakar, 2017b, s.76)
İskan	Öykünmek	(Şakar, 2017b, s.77)
Yaygı	Öykünmek	(Şakar, 2017b, s.77)
Gönenmek	Öykünmek	(Şakar, 2017b, s.77)
Şıvgın	Öykünmek	(Şakar, 2017b, s.77)
Sini	Öykünmek	(Şakar, 2017b, s.78)
Yaşmak	Öykünmek	(Şakar, 2017b, s.78)
İcap	Öykünmek	(Şakar, 2017b, s.78)
Yad Edilmek	Öykünmek	(Şakar, 2017b, s.80)
Peyke	Öykünmek	(Şakar, 2017b, s.80)
Sitem Etmek	Öykünmek	(Şakar, 2017b, s.82)
Spot	Öykünmek	(Şakar, 2017b, s.82)
Vesile	Otacı	(Şakar, 2017b, s.83)
Kargılamak	Otacı	(Şakar, 2017b, s.83)
Peyke	Otacı	(Şakar, 2017b, s.84)
Tulumba	Otacı	(Şakar, 2017b, s.84)

Tablo 5'in devamı

Tarh	Otacı	(Şakar, 2017b, s.84)
İtır	Otacı	(Şakar, 2017b, s.84)
Heybe	Otacı	(Şakar, 2017b, s.86)
İllet	Otacı	(Şakar, 2017b, s.86)
Menevişlenmek	Otacı	(Şakar, 2017b, s.86)
Tesir	Otacı	(Şakar, 2017b, s.87)
Fasıl	Otacı	(Şakar, 2017b, s.87)
Lütuf	Otacı	(Şakar, 2017b, s.87)
Bahşetmek	Otacı	(Şakar, 2017b, s.87)
Pelin	Otacı	(Şakar, 2017b, s.87)
Körmen	Otacı	(Şakar, 2017b, s.87)
Kenger	Otacı	(Şakar, 2017b, s.87)
Akis	Otacı	(Şakar, 2017b, s.88)
Eyvan	Otacı	(Şakar, 2017b, s.88)
Mani Olmak	Otacı	(Şakar, 2017b, s.89)
Hıyanetlik	Otacı	(Şakar, 2017b, s.89)
İmge	Dilemma	(Şakar, 2017b, s.91)
Ecinni	Dilemma	(Şakar, 2017b, s.92)
Suret	Dilemma	(Şakar, 2017b, s.92)
Akkor	Dilemma	(Şakar, 2017b, s.92)
Menevişlenmek	Dilemma	(Şakar, 2017b, s.92)
Burjuva	Dilemma	(Şakar, 2017b, s.93)
Diyalektik	Dilemma	(Şakar, 2017b, s.93)
Anarşist	Dilemma	(Şakar, 2017b, s.94)
İstirap	Dilemma	(Şakar, 2017b, s.94)
Mecal	Dilemma	(Şakar, 2017b, s.95)
Müşfik	Dilemma	(Şakar, 2017b, s.95)
Gurup	Dilemma	(Şakar, 2017b, s.95)
Riyakârlık	Dilemma	(Şakar, 2017b, s.95)
Mahcup	Dilemma	(Şakar, 2017b, s.96)
Serencam	Dilemma	(Şakar, 2017b, s.97)
Şükran	Dilemma	(Şakar, 2017b, s.98)

Tablo 5'in devamı

Hararetili	Dilemma	(Şakar, 2017b, s.101)
İmgelem	Dilemma	(Şakar, 2017b, s.102)
Portatif	Dilemma	(Şakar, 2017b, s.105)
İstiflemek	Dilemma	(Şakar, 2017b, s.107)
Meczip	Dilemma	(Şakar, 2017b, s.110)
Tashih Etmek	Dilemma	(Şakar, 2017b, s.110)
Tenha	İstidrad	(Şakar, 2017b, s.113)
Rızık	İstidrad	(Şakar, 2017b, s.113)
Kekre	İstidrad	(Şakar, 2017b, s.115)
Bungun	İstidrad	(Şakar, 2017b, s.115)

Cemal Şakar'ın Pencere adlı hikâye kitabında yer alan ve 8. Sınıf öğrencilerinin öğrenebileceği kelime ve kelime gruplarına dair örneklerden birkaçı aşağıda verilmiştir:

Kâgir:

“Ancak kasabalarda bulunabilecek türden geniş avlulu, iki katlı kâgir bir ev” (Şakar, 2017b, s.9).

Hürmetkar:

“Misafirimizin çantasını alıp hürmetkâr bir şekilde odayı terk ettim” (Şakar, 2017b, s.22).

Rutubet:

“Sıcaktan mı, rutubetten mi kimileri iyice pörsümüştü” (Şakar, 2017b, s.34).

İmge:

“Sadece oraya özgü bir imgeydi” (Şakar, 2017b, s.50).

Teyit:

“Teyit alınca yüreği alışık olmadığı bir düzende çarpmaya başlamıştı” (Şakar, 2017b, s.61).

Seki:

“Pencerenin olduğu duvara yaşlı sekinin üzerinde şilte” (Şakar, 2017b, s.75).

Vesile:

“Allah'ım vesile bizden” (Şakar, 2017b, s.83)...

Ecinni:

“Yatakta bir süre uyumak için kıvranmış ama küçük, karanlık odasının duvarlarında ecinnilerle, lâînlerle uzaktaki eski tanıdıklarının suretleriyle uğraşmış, kan ter içinde yine yatağından çıkıp pencerenin kirli camına dayamıştı alnını” (Şakar, 2017b, s.92).

Rızık:

“Sadece birkaç kedi, çöp tenekelerinde rızıklarının peşindeydi” (Şakar, 2017b, s.113).

Tenha:

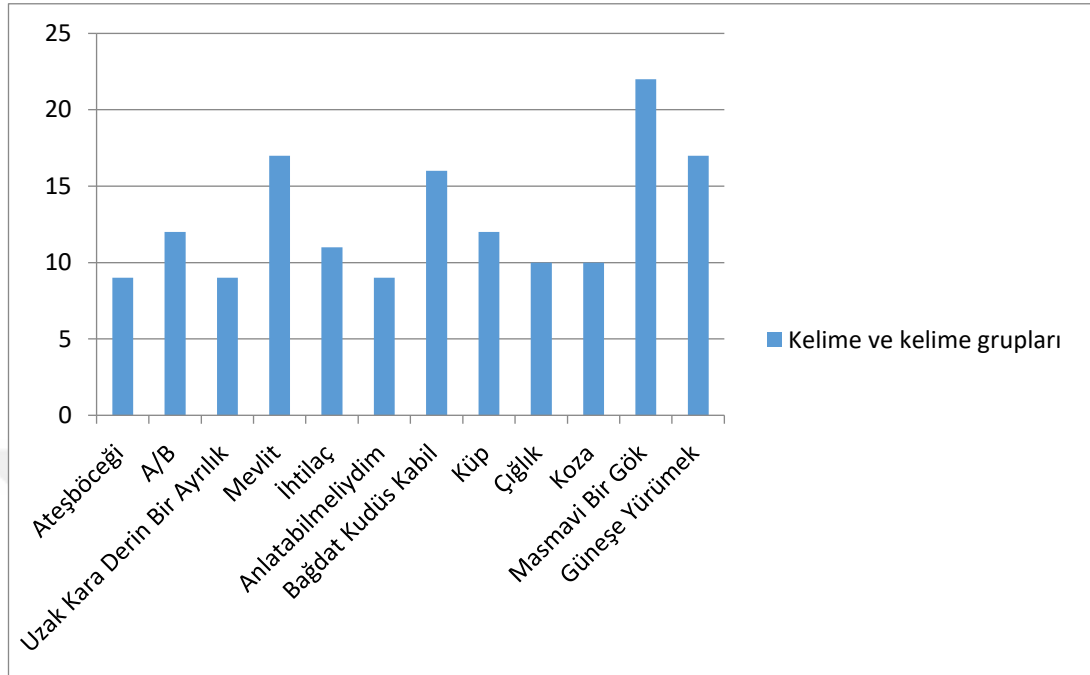
“Sigarayı sokağa fırlattın; sokakların tenhalığına şaşmadın” (Şakar, 2017b, s.113).

4.2.1.5. Hayalperdesi adlı hikâye kitabında geçen 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları

Hayalperdesi adlı hikâye kitabında anlamı bilinmeyen ve 8. Sınıf öğrencilerine öğretilbilecek toplam 154 adet kelime ve kelime grubu tespit edilmiştir. Bu kelime ve kelime gruplarının 9 adedi Ateşböceği adlı hikâyede, 12 adedi A/B adlı hikâyede, 9 adedi Uzak Kara Derin Bir Ayrılık adlı hikâyede, 17 adedi Mevlit adlı hikâyede, 11 adedi İhtilaç adlı hikâyede, 9 adedi Anlatabilmeliydim adlı hikâyede, 16 adedi Bağdat Kudüs Kabil adlı hikâyede, 12 adedi Küp adlı hikâyede, 10 adedi Çılgılık adlı hikâyede, 10 adedi Koza adlı hikâyede, 22 adedi Masmavi Bir Gök adlı hikâyede, 17 adedi Güneşe Yürümek adlı hikâyede yer almaktadır. Pencere adlı hikâye kitabındaki hikâyeler kelime ve kelime grupları açısından aşağıdaki grafikte şu şekilde gösterilmiştir:

Şekil 6

Hayalperdesi adlı hikâye kitabındaki hikâyelerde yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime gruplarının sayılarının karşılaştırılması

Hayalperdesi adlı hikâye kitabında yer alan kelime ve kelime grupları geçtiği hikâye ve yeri ile birlikte aşağıdaki tabloda şu şekilde gösterilmiştir:

Tablo 6

Hayalperdesi adlı hikâye kitabında yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları

Sözcük/Sözcük Grupları	Sözcük/Sözcük Gruplarının Geçtiği Hikâye	Atıf
Metruk	Ateşböceği	(Şakar, 2015, s.7)
Gümrah	Ateşböceği	(Şakar, 2015, s.7)
Murç	Ateşböceği	(Şakar, 2015, s.7)
Ökçe	Ateşböceği	(Şakar, 2015, s.8)
Kabara	Ateşböceği	(Şakar, 2015, s.8)
Muhayyile	Ateşböceği	(Şakar, 2015, s.8)
Ülkü	Ateşböceği	(Şakar, 2015, s.11)
Avare	Ateşböceği	(Şakar, 2015, s.11)
Mahcup Olmak	Ateşböceği	(Şakar, 2015, s.12)
Takat	A/B	(Şakar, 2015, s.17)

Tablo 6'nın devamı

Sağaltmak	A/B				(Şakar, 2015, s.17)
Muhayyile	A/B				(Şakar, 2015, s.17)
Aşına	A/B				(Şakar, 2015, s.17)
Suret	A/B				(Şakar, 2015, s.17)
Müşfik	A/B				(Şakar, 2015, s.18)
Ulamak	A/B				(Şakar, 2015, s.18)
Haşyet	A/B				(Şakar, 2015, s.18)
Sükunet	A/B				(Şakar, 2015, s.18)
Vesile Olmak	A/B				(Şakar, 2015, s.19)
Mutmain Olmak	A/B				(Şakar, 2015, s.19)
Avdet etmek	A/B				(Şakar, 2015, s.19)
Divan	Uzak	Kara	Derin	Bir	(Şakar, 2015, s.23)
	Ayrılık				
Maişet	Uzak	Kara	Derin	Bir	(Şakar, 2015, s.23)
	Ayrılık				
Gaile	Uzak	Kara	Derin	Bir	(Şakar, 2015, s.23)
	Ayrılık				
Meram	Uzak	Kara	Derin	Bir	(Şakar, 2015, s.24)
	Ayrılık				
Andaç	Uzak	Kara	Derin	Bir	(Şakar, 2015, s.24)
	Ayrılık				
Almaç	Uzak	Kara	Derin	Bir	(Şakar, 2015, s.25)
	Ayrılık				
İmge	Uzak	Kara	Derin	Bir	(Şakar, 2015, s.25)
	Ayrılık				
Taşra	Uzak	Kara	Derin	Bir	(Şakar, 2015, s.25)
	Ayrılık				
Müktesebat	Uzak	Kara	Derin	Bir	(Şakar, 2015, s.26)
	Ayrılık				
Röfleli	Mevlit				(Şakar, 2015, s.31)
Perçem	Mevlit				(Şakar, 2015, s.31)
Temenni	Mevlit				(Şakar, 2015, s.32)

Tablo 6'nın devamı

Enikonu	Mevlit	(Şakar, 2015, s.33)
Menzil	Mevlit	(Şakar, 2015, s.34)
Kanaviçe	Mevlit	(Şakar, 2015, s.34)
Dirimlenmek	Mevlit	(Şakar, 2015, s.34)
İmge	Mevlit	(Şakar, 2015, s.34)
Kayrak	Mevlit	(Şakar, 2015, s.35)
Seneidevriyesi	Mevlit	(Şakar, 2015, s.38)
Mağfiret	Mevlit	(Şakar, 2015, s.39)
Mecra	Mevlit	(Şakar, 2015, s.39)
Aşr-ı Şerif	Mevlit	(Şakar, 2015, s.39)
Gülabdanlık	Mevlit	(Şakar, 2015, s.40)
Mevta	Mevlit	(Şakar, 2015, s.41)
Nedamet	Mevlit	(Şakar, 2015, s.42)
İşve	Mevlit	(Şakar, 2015, s.42)
Hazire	İhtilaç	(Şakar, 2015, s.43)
Arif	İhtilaç	(Şakar, 2015, s.44)
Türbedar	İhtilaç	(Şakar, 2015, s.45)
İngesel	İhtilaç	(Şakar, 2015, s.45)
Vizör	İhtilaç	(Şakar, 2015, s.45)
Kadrajlama	İhtilaç	(Şakar, 2015, s.45)
Avuntu	İhtilaç	(Şakar, 2015, s.46)
Anafor	İhtilaç	(Şakar, 2015, s.47)
Lakayt	İhtilaç	(Şakar, 2015, s.47)
Nezelmek	İhtilaç	(Şakar, 2015, s.47)
Esrar	İhtilaç	(Şakar, 2015, s.48)
Eda	Anlatabilmeliydim	(Şakar, 2015, s.51)
Alelaide	Anlatabilmeliydim	(Şakar, 2015, s.53)
İmge	Anlatabilmeliydim	(Şakar, 2015, s.53)
Melodram	Anlatabilmeliydim	(Şakar, 2015, s.53)
Sille	Anlatabilmeliydim	(Şakar, 2015, s.54)
Riya	Anlatabilmeliydim	(Şakar, 2015, s.54)
Burgaç	Anlatabilmeliydim	(Şakar, 2015, s.55)

Tablo 6'nın devamı

Anafor	Anlatabilmeliydim	(Şakar, 2015, s.55)
Ufuk	Anlatabilmeliydim	(Şakar, 2015, s.59)
Halleşmek	Bağdat Kudüs Kabil	(Şakar, 2015, s.61)
İdeoloji	Bağdat Kudüs Kabil	(Şakar, 2015, s.62)
Fahri	Bağdat Kudüs Kabil	(Şakar, 2015, s.62)
Bürokrat	Bağdat Kudüs Kabil	(Şakar, 2015, s.62)
Vakıa	Bağdat Kudüs Kabil	(Şakar, 2015, s.62)
Başat	Bağdat Kudüs Kabil	(Şakar, 2015, s.62)
Referans	Bağdat Kudüs Kabil	(Şakar, 2015, s.62)
Mülhem	Bağdat Kudüs Kabil	(Şakar, 2015, s.63)
Beyan Etmek	Bağdat Kudüs Kabil	(Şakar, 2015, s.63)
İcbar Etmek	Bağdat Kudüs Kabil	(Şakar, 2015, s.63)
Ezeli	Bağdat Kudüs Kabil	(Şakar, 2015, s.63)
Sittinsene	Bağdat Kudüs Kabil	(Şakar, 2015, s.63)
Müşavir	Bağdat Kudüs Kabil	(Şakar, 2015, s.64)
Tevazu	Bağdat Kudüs Kabil	(Şakar, 2015, s.64)
Kooperatif	Bağdat Kudüs Kabil	(Şakar, 2015, s.64)
Muzdarip	Bağdat Kudüs Kabil	(Şakar, 2015, s.64)
Dirhem	Küp	(Şakar, 2015, s.67)
Soyutlama	Küp	(Şakar, 2015, s.67)
Bağlam	Küp	(Şakar, 2015, s.67)
Tahammül Etmek	Küp	(Şakar, 2015, s.69)
Berkitmek	Küp	(Şakar, 2015, s.70)
Menkıbe	Küp	(Şakar, 2015, s.70)
Tezkire	Küp	(Şakar, 2015, s.70)
Fiske	Küp	(Şakar, 2015, s.70)
Muhayyile	Küp	(Şakar, 2015, s.71)
Sone	Küp	(Şakar, 2015, s.72)
Rûz-i Mahşer	Küp	(Şakar, 2015, s.73)
Defter-i Âmal	Küp	(Şakar, 2015, s.73)
Metafor	Çılgılık	(Şakar, 2015, s.75)
Sırat	Çılgılık	(Şakar, 2015, s.76)

Tablo 6'nın devamı

Müstakim	Çılgılık	(Şakar, 2015, s.76)
Erinç	Çılgılık	(Şakar, 2015, s.76)
Mecra	Çılgılık	(Şakar, 2015, s.77)
Cangıl	Çılgılık	(Şakar, 2015, s.77)
Mecal	Çılgılık	(Şakar, 2015, s.77)
Sille	Çılgılık	(Şakar, 2015, s.79)
Noksan	Çılgılık	(Şakar, 2015, s.80)
Müsterih	Çılgılık	(Şakar, 2015, s.81)
Kavi	Koza	(Şakar, 2015, s.85)
Temenni	Koza	(Şakar, 2015, s.86)
Bengi	Koza	(Şakar, 2015, s.87)
Fanfar	Koza	(Şakar, 2015, s.87)
Salim	Koza	(Şakar, 2015, s.87)
Şebnem	Koza	(Şakar, 2015, s.88)
Billur	Koza	(Şakar, 2015, s.88)
Gönenç	Koza	(Şakar, 2015, s.88)
Entelektüel	Koza	(Şakar, 2015, s.88)
Objektif	Koza	(Şakar, 2015, s.89)
Enikonu	Masmavi Bir Gök	(Şakar, 2015, s.93)
Andaç	Masmavi Bir Gök	(Şakar, 2015, s.93)
Kozmoloji	Masmavi Bir Gök	(Şakar, 2015, s.93)
Mecra	Masmavi Bir Gök	(Şakar, 2015, s.93)
Uzam	Masmavi Bir Gök	(Şakar, 2015, s.93)
Kadir	Masmavi Bir Gök	(Şakar, 2015, s.94)
Diyanet	Masmavi Bir Gök	(Şakar, 2015, s.94)
Perspektif	Masmavi Bir Gök	(Şakar, 2015, s.94)
Zümre	Masmavi Bir Gök	(Şakar, 2015, s.95)
Mahluk	Masmavi Bir Gök	(Şakar, 2015, s.95)
Orak	Masmavi Bir Gök	(Şakar, 2015, s.95)
Simyacı	Masmavi Bir Gök	(Şakar, 2015, s.96)
Aşık	Masmavi Bir Gök	(Şakar, 2015, s.96)
Simetri	Masmavi Bir Gök	(Şakar, 2015, s.96)

Tablo 6'nın devamı

Manifatura	Masmavi Bir Gök	(Şakar, 2015, s.96)
Muhayyile	Masmavi Bir Gök	(Şakar, 2015, s.97)
Tümellik	Masmavi Bir Gök	(Şakar, 2015, s.97)
Mazlum	Masmavi Bir Gök	(Şakar, 2015, s.98)
Cirim	Masmavi Bir Gök	(Şakar, 2015, s.98)
Avare	Masmavi Bir Gök	(Şakar, 2015, s.99)
Azade	Masmavi Bir Gök	(Şakar, 2015, s.99)
Musafaha	Masmavi Bir Gök	(Şakar, 2015, s.99)
İdeoloji	Güneşe Yürümek	(Şakar, 2015, s.101)
İşporta	Güneşe Yürümek	(Şakar, 2015, s.101)
Üleşmek	Güneşe Yürümek	(Şakar, 2015, s.103)
Divan	Güneşe Yürümek	(Şakar, 2015, s.104)
İzah Etmek	Güneşe Yürümek	(Şakar, 2015, s.104)
Yadırgamak	Güneşe Yürümek	(Şakar, 2015, s.106)
Bobin	Güneşe Yürümek	(Şakar, 2015, s.106)
Nadim	Güneşe Yürümek	(Şakar, 2015, s.108)
Takat	Güneşe Yürümek	(Şakar, 2015, s.109)
Sari	Güneşe Yürümek	(Şakar, 2015, s.109)
Zillet	Güneşe Yürümek	(Şakar, 2015, s.110)
Araf	Güneşe Yürümek	(Şakar, 2015, s.111)
Temenni	Güneşe Yürümek	(Şakar, 2015, s.111)
Yemeni	Güneşe Yürümek	(Şakar, 2015, s.113)
Müzmin	Güneşe Yürümek	(Şakar, 2015, s.113)
Bronşit	Güneşe Yürümek	(Şakar, 2015, s.115)
Burjuva	Güneşe Yürümek	(Şakar, 2015, s.115)

Cemal Şakar'ın Hayalperdesi adlı hikâye kitabında yer alan ve 8. Sınıf öğrencilerinin öğrenebileceği kelime ve kelime gruplarına dair örneklerden birkaçı aşağıda verilmiştir:

Yemeni:

“Yemeniler için oyalar, masa örtüleri, vitrin takımları, karyola takımları bizim anlamadığımız çeşitte işlenmiş örtüler filan” (Şakar, 2015, s.113)...

Tümellik:

“Ancak parçacıkların, yapının tümelliğini haklılaştırabildiği bir dil algısı” (Şakar, 2015, s.97)...

Kavi:

“Susuyorlardı, çünkü suskunlukta tamamlanan şeylerin çok sağlam, çok kavi geliştiğini biliyorlardı” (Şakar, 2015, s.85).

Metafor:

“Hep kapı metaforuyla anlatıveririm, şaşakalmamı; kolayıma gelir, yol derim, sık sık; şaşkınlığımı yenmek için, uzaklaşvermemi anlatmak için” (Şakar, 2015, s.75).

Dirhem:

“Zaten öykü diye yayınladığın bu şeye bir dirhem katkı da yok” (Şakar, 2015, s.67).

Halleşmek:

“Bir halleşelim, bakalım” (Şakar, 2015, s.61).

Eda:

“Filmlerde az izlememişti, bir türlü yazamayan, anlatamayan yazarların içsel sıkıntılarını ve birçok kağıdı buruşturup tam da onlara yaraşır bir edayla çöpe attıklarını” (Şakar, 2015, s.51).

Hazire:

“Küçük bir meydan; meydanın etrafına sıralanmış dükkanlar; meydanın bir yanını çevreleyen cami; caminin avlusunda türbe; türbeyi çevreleyen hazire; camiye ve meydanı aydınlatan sarı lambalar; sarı lambalar ve hafif sisin kattığı esrar; ancak böyle bir yerde yaşayabilirim, diye düşündüm otobüsten inerken” (Şakar, 2015, s.43).

Temenni:

“Belki her gelene hep aynı şeyleri söylüyor; sorular ya da temenniler ne olursa olsun belki de hep aynı yanıtı veriyordu” (Şakar, 2015, s.32).

Divan:

“Fazla kaçırıldığı akşam yemeğinin ve sobanın sıcaklığıyla, haberleri izlemek için uzandığı divanda iyice mayışmıştı” (Şakar, 2015, s.23).

4.2.1.6. Hikayat adlı hikâye kitabında geçen 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları

Hikayat adlı hikâye kitabında anlamı bilinmeyen ve 8. Sınıf öğrencilerine öğretilbilecek toplam 126 adet kelime ve kelime grubu tespit edilmiştir. Bu kelime ve kelime gruplarının 6 adedi Tezahür adlı hikâyede, 3 adedi İstiğna adlı hikâyede, 1 adedi Misak adlı hikâyede, 4 adedi Sâika adlı hikâyede, 2 adedi Tevbe adlı hikâyede, 3 adedi İp adlı hikâyede, 3 adedi Diriliş adlı hikâyede, 2 adedi Samiri adlı hikâyede, 2 adedi Körlük adlı hikâyede, 4 adedi İftah adlı hikâyede, 8 adedi Ahkaf adlı hikâyede, 4 adedi Yakîn adlı hikâyede, 5 adedi Arim adlı hikâyede, 1 adedi Sayha adlı hikâyede, 3 adedi Ahzap adlı hikâyede, 2 adedi Haman adlı hikâyede, 1 adedi Tubbe adlı hikâyede, 7 adedi Na'ka adlı hikâyede, 1 adedi Râina adlı hikâyede, 1 adedi Hecera adlı hikâyede, 1 adedi İnâs adlı hikâyede, 7 adedi Şüreka adlı hikâyede, 2 adedi Şeyâtîn adlı hikâyede, 2 adedi Şerik adlı hikâyede, 3 adedi Yankı adlı hikâyede, 4 adedi Mekr adlı hikâyede, 1 adedi Vehim adlı hikâyede, 2 adedi Perde adlı hikâyede, 3 adedi Mülk adlı hikâyede, 4 adedi Zulüm adlı hikâyede, 2 adedi Gaflet adlı hikâyede, 2 adedi Hendek adlı hikâyede, 1 adedi Lamba adlı hikâyede, 2 adedi Tezhip adlı hikâyede, 1 adedi Zenginlik adlı hikâyede, 4 adedi Minnet adlı hikâyede, 1 adedi Hicap adlı hikâyede, 1 adedi Kavuşma adlı hikâyede, 2 adedi Dua adlı hikâyede, 2 adedi Toz adlı hikâyede, 3 adedi Şiir adlı hikâyede, 1 adedi Dönüş adlı hikâyede, 1 adedi Cevap adlı hikâyede, 1 adedi Ateş adlı hikâyede, 2 adedi Kuyu adlı hikâyede, 1 adedi Hikaye adlı hikâyede, 1 adedi Kuşlar adlı hikâyede, 2 adedi Su adlı hikâyede, 2 adedi Denk adlı hikâyede, 2 adedi Kar adlı hikâyede yer almaktadır. Hikayat adlı hikâye kitabındaki hikâyeler, hikâye sayısının fazla (64 adet) olmasından dolayı kelime ve kelime grupları grafik olarak verilememiştir. Hikâyat adlı hikâye kitabında yer alan kelime ve kelime grupları geçtiği hikâye ve yeri ile birlikte aşağıdaki tabloda şu şekilde gösterilmiştir:

Tablo 7

Hikayat adlı hikâye kitabında yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları

Sözcük/Sözcük Grupları	Sözcük/Sözcük	Atıf
	Gruplarının Geçtiği	
	Hikâye	

Tablo 7'nin devamı

Tezahür	Tezahür	(Şakar, 2016, s.9)
Tevarüs Etmek	Tezahür	(Şakar, 2016, s.9)
Meczip	Tezahür	(Şakar, 2016, s.9)
Kavi	Tezahür	(Şakar, 2016, s.9)
Aşık	Tezahür	(Şakar, 2016, s.9)
Sükunet	Tezahür	(Şakar, 2016, s.9)
İmtiyaz	İstiğna	(Şakar, 2016, s.10)
İstiğna	İstiğna	(Şakar, 2016, s.10)
Zulmet	İstiğna	(Şakar, 2016, s.10)
Misak	Misak	(Şakar, 2016, s.11)
İhsan	Sâika	(Şakar, 2016, s.12)
İnam	Sâika	(Şakar, 2016, s.12)
Lütuf	Sâika	(Şakar, 2016, s.12)
Kerem	Sâika	(Şakar, 2016, s.12)
Muştu	Tevbe	(Şakar, 2016, s.13)
Esirgemek	Tevbe	(Şakar, 2016, s.13)
Cehalet	İp	(Şakar, 2016, s.17)
Vakur	İp	(Şakar, 2016, s.17)
Yeis	İp	(Şakar, 2016, s.17)
İbare	Diriliş	(Şakar, 2016, s.18)
Cüretkar	Diriliş	(Şakar, 2016, s.18)
Tekabül Etmek	Diriliş	(Şakar, 2016, s.18)
Ziynet	Samiri	(Şakar, 2016, s.19)
İvecen	Samiri	(Şakar, 2016, s.19)
Zifiri	Körlük	(Şakar, 2016, s.20)
Mahşer	Körlük	(Şakar, 2016, s.20)
Mecnun	İftah	(Şakar, 2016, s.21)
Meczip	İftah	(Şakar, 2016, s.21)
Emin	İftah	(Şakar, 2016, s.21)
Figan	İftah	(Şakar, 2016, s.21)
Mahir	Ahkaf	(Şakar, 2016, s.23)
Muhkem	Ahkaf	(Şakar, 2016, s.23)

Tablo 7'nin devamı

Maharet	Ahkaf	(Şakar, 2016, s.23)
Cebbar	Ahkaf	(Şakar, 2016, s.23)
Vehim	Ahkaf	(Şakar, 2016, s.23)
Helak Edilmek	Ahkaf	(Şakar, 2016, s.23)
Müstehak	Ahkaf	(Şakar, 2016, s.23)
Gazap	Ahkaf	(Şakar, 2016, s.23)
Nedamet	Yakîn	(Şakar, 2016, s.24)
Kani Olmak	Yakîn	(Şakar, 2016, s.24)
Niyaz	Yakîn	(Şakar, 2016, s.24)
İhtişam	Arim	(Şakar, 2016, s.25)
Bahşetmek	Arim	(Şakar, 2016, s.25)
İlelebet	Arim	(Şakar, 2016, s.25)
Muhkem	Arim	(Şakar, 2016, s.25)
İlgın	Arim	(Şakar, 2016, s.25)
Şefaât	Sayha	(Şakar, 2016, s.27)
ahzap	Ahzap	(Şakar, 2016, s.29)
İtikat	Ahzap	(Şakar, 2016, s.29)
Fani	Ahzap	(Şakar, 2016, s.29)
Haman	Haman	(Şakar, 2016, s.30)
Haşmetli	Haman	(Şakar, 2016, s.30)
Mühlet	Tubbe	(Şakar, 2016, s.32)
Zillet	Habeta	(Şakar, 2016, s.33)
Meşakkat	Habeta	(Şakar, 2016, s.33)
İşve	Habeta	(Şakar, 2016, s.33)
Na'ka	Na'ka	(Şakar, 2016, s.35)
Yakaza	Na'ka	(Şakar, 2016, s.35)
Gaflet	Na'ka	(Şakar, 2016, s.35)
Cezbe	Na'ka	(Şakar, 2016, s.35)
Serkeşleşmek	Na'ka	(Şakar, 2016, s.35)
Ünlemek	Na'ka	(Şakar, 2016, s.35)
Canhıraşça	Na'ka	(Şakar, 2016, s.35)
Meşrulaştırmak	Râina	(Şakar, 2016, s.35)

Tablo 7'nin devamı

Arz	Hecera	(Şakar, 2016, s.37)
Uluhiyet	Şüreka	(Şakar, 2016, s.39)
Tahayyül Etmek	Şüreka	(Şakar, 2016, s.39)
İzafe Etmek	Şüreka	(Şakar, 2016, s.39)
Fitne	Şüreka	(Şakar, 2016, s.39)
Şirk	Şüreka	(Şakar, 2016, s.39)
Yegane	Şüreka	(Şakar, 2016, s.39)
Mesnetsiz	Şüreka	(Şakar, 2016, s.39)
İdraksizlik	Şüreka	(Şakar, 2016, s.40)
Musallat	Şeyâtîn	(Şakar, 2016, s.41)
Melce	Şeyâtîn	(Şakar, 2016, s.41)
Uluhiyet	Şerik	(Şakar, 2016, s.42)
Şirk	Şerik	(Şakar, 2016, s.42)
Mahiyet	Yankı	(Şakar, 2016, s.43)
Mühlet	Yankı	(Şakar, 2016, s.43)
Niyaz Etmek	Yankı	(Şakar, 2016, s.44)
Medet	Mekr	(Şakar, 2016, s.45)
İcabet Etmek	Mekr	(Şakar, 2016, s.45)
Entrika	Mekr	(Şakar, 2016, s.45)
Velev	Mekr	(Şakar, 2016, s.45)
Vehmetmek	Vehim	(Şakar, 2016, s.46)
Bahşetmek	Perde	(Şakar, 2016, s.48)
Mağrur	Perde	(Şakar, 2016, s.48)
Gayb	Mülk	(Şakar, 2016, s.49)
Muteber	Mülk	(Şakar, 2016, s.49)
Zillet	Mülk	(Şakar, 2016, s.49)
Onmak	Zulüm	(Şakar, 2016, s.50)
Helak Edilmek	Zulüm	(Şakar, 2016, s.50)
Meşru	Zulüm	(Şakar, 2016, s.50)
Sine	Zulüm	(Şakar, 2016, s.50)
Gaflet	Gaflet	(Şakar, 2016, s.51)
Ümmet	Gaflet	(Şakar, 2016, s.51)

Tablo 7'nin devamı

Müfreze	Hendek	(Şakar, 2016, s.52)
İma Etmek	Hendek	(Şakar, 2016, s.52)
İştıyak	Lamba	(Şakar, 2016, s.60)
Hilye-i Şerif	Tezhip	(Şakar, 2016, s.62)
Tezhip	Tezhip	(Şakar, 2016, s.62)
Mutlanmak	Zenginlik	(Şakar, 2016, s.63)
Hayırcı	Minnet	(Şakar, 2016, s.65)
Heybe	Minnet	(Şakar, 2016, s.65)
Minnet	Minnet	(Şakar, 2016, s.65)
Mutlanmak	Minnet	(Şakar, 2016, s.65)
Hicap	Hicap	(Şakar, 2016, s.66)
Ahali	Kavuşma	(Şakar, 2016, s.68)
Mugayir	Dua	(Şakar, 2016, s.71)
Tenha	Dua	(Şakar, 2016, s.71)
Dergah	Toz	(Şakar, 2016, s.72)
Zerre	Toz	(Şakar, 2016, s.72)
Menkıbe	Şiir	(Şakar, 2016, s.73)
Anonimleşmek	Şiir	(Şakar, 2016, s.73)
Punto	Şiir	(Şakar, 2016, s.73)
Faş Etmek	Dönüş	(Şakar, 2016, s.74)
Muhatap	Cevap	(Şakar, 2016, s.76)
Kor	Ateş	(Şakar, 2016, s.77)
Bocurgat	Kuyu	(Şakar, 2016, s.78)
Beyhude	Kuyu	(Şakar, 2016, s.78)
İmge	Hikâye	(Şakar, 2016, s.79)
Kor	Kuşlar	(Şakar, 2016, s.80)
Akis	Su	(Şakar, 2016, s.81)
Suret	Su	(Şakar, 2016, s.81)
Kaykılmak	Denk	(Şakar, 2016, s.84)
Denk	Denk	(Şakar, 2016, s.84)
Patika	Kar	(Şakar, 2016, s.85)
Kor	Kar	(Şakar, 2016, s.85)

Cemal Şakar'ın Hikayat adlı hikâye kitabında yer alan ve 8. Sınıf öğrencilerinin öğrenebileceği kelime ve kelime gruplarına dair örneklerden birkaçı aşağıda verilmiştir:

Tevarüs Etmek:

“Atalarından tevarüs ettikleriyle mutluydular” (Şakar, 2016, s.9).

İmtiyaz:

“Kendilerini seçilmiş olarak görüyorlardı; imtiyaz sahibiydiler” (Şakar, 2016, s.10).

Misak:

“Elçinin bir anlık yokluğunda hemen misakı bozmuşlar ve haince davranmaya başlamışlardı” (Şakar, 2016, s.11).

İhsan:

“Oysa Allah'ın yardımını, ihsan ve in'amını, lütuf ve keremini ayetlerle defalarca görmüşlerdi” (Şakar, 2016, s.12).

Vakur:

“Cehaletine verdiler, vakur davranmaya devam ettiler” (Şakar, 2016, s.17).

Cehalet:

“Cehaletine verdiler, vakur davranmaya devam ettiler” (Şakar, 2016, s.17).

İbare:

“İçlerinden biri ayağa kalktı ve hurmanın seyrek gölgesi altında bir deri parçası üzerindeki ibareyi okuyanlara seslendi: -Bizi kim hayata geri döndürecek” (Şakar, 2016, s.18)?

Ziynet:

“Hemen yanlarında getirdikleri altınları, ziynetleri çıkarıp ona verdiler; ıvecen davranmasını istiyorlardı” (Şakar, 2016, s.19).

Zifiri:

“Her yan zifiriydi” (Şakar, 2016, s.20).

Mecnun:

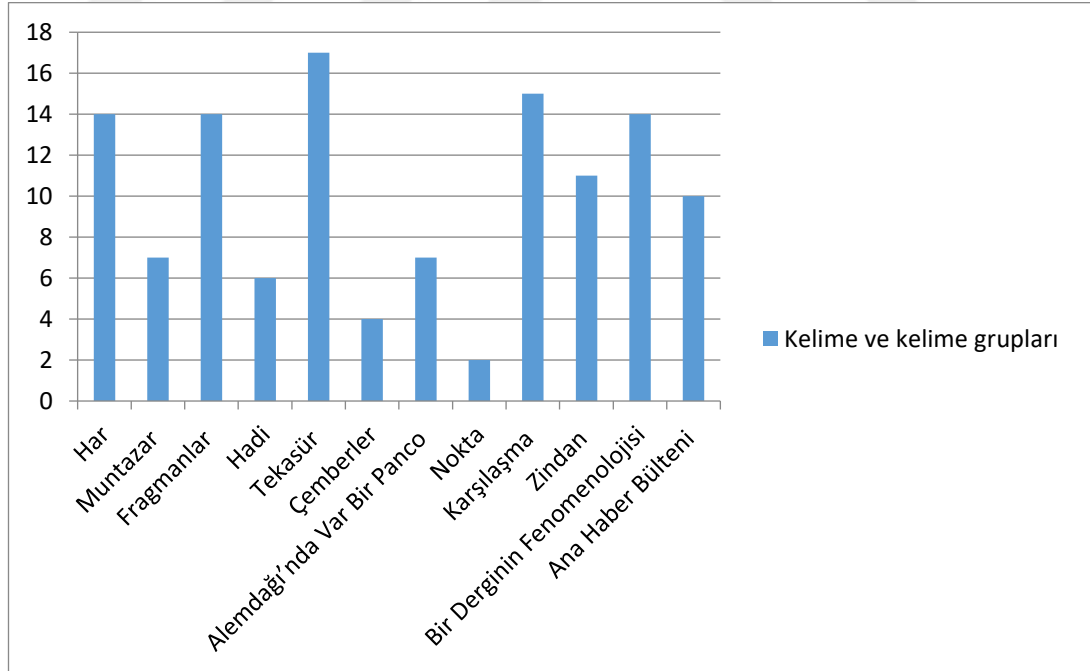
“O bir mecnun, meczup olmalı; bir süre onu gözaltında tutun” (Şakar, 2016, s.21).

4.2.1.7. Sular Tutuğuğunda adlı hikâye kitabında geçen 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları

Sular Tutuğuğunda adlı hikâye kitabında anlamı bilinmeyen ve 8. sınıf öğrencilerine öğretilebilecek toplam 121 adet kelime ve kelime grubu tespit edilmiştir. Bu kelime ve kelime gruplarının 14 adedi Har adlı hikâyede, 7 adedi Muntazar adlı hikâyede, 14 adedi Fragmanlar adlı hikâyede, 6 adedi Hadi adlı hikâyede, 17 adedi Tekasür adlı hikâyede, 4 adedi çemberler adlı hikâyede, 7 adedi Alemdağı'nda Var Bir Panco adlı hikâyede, 2 adedi Nokta adlı hikâyede, 15 adedi Karşılaşma adlı hikâyede, 11 adedi Zindan adlı hikâyede, 14 adedi Bir Derginin Fenomenolojisi adlı hikâyede, 10 adedi Ana Haber Bülteni adlı hikâyede yer almaktadır. Sular Tutuğuğunda adlı hikâye kitabındaki hikâyelerdeki anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları sayısı aşağıdaki grafikte şu şekilde gösterilmiştir:

Şekil 7

Sular Tutuğuğunda adlı hikâye kitabındaki hikâyelerde yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime gruplarının sayılarının karşılaştırılması

Sular Tutuğuğunda adlı hikâye kitabında yer alan kelime ve kelime grupları getiğı hikâye ve yeri ile birlikte aşağıdaki tabloda şu şekilde gösterilmiştir:

Tablo 8

Sular Tutuşturğunda adlı hikâye kitabında yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları

Sözcük/Sözcük Grupları	Sözcük/Sözcük Gruplarının Geçtiği Hikâye	Atıf
Zulmet	Har	(Şakar, 2017c, s.7)
Mahzun	Har	(Şakar, 2017c, s.7)
Har	Har	(Şakar, 2017c, s.8)
Ar	Har	(Şakar, 2017c, s.8)
Şavkımak	Har	(Şakar, 2017c, s.8)
İzzet	Har	(Şakar, 2017c, s.8)
Haysiyet	Har	(Şakar, 2017c, s.8)
Yad Edilmek	Har	(Şakar, 2017c, s.9)
Nâr	Har	(Şakar, 2017c, s.9)
Toynak	Har	(Şakar, 2017c, s.9)
Haşr Olunmak	Har	(Şakar, 2017c, s.9)
Makes Bulmak	Har	(Şakar, 2017c, s.10)
Rivayet	Har	(Şakar, 2017c, s.10)
İnzal Olmak	Har	(Şakar, 2017c, s.12)
Muhayyile	Muntazar	(Şakar, 2017c, s.13)
Muhacir	Muntazar	(Şakar, 2017c, s.13)
Akredite Edilmek	Muntazar	(Şakar, 2017c, s.14)
Uçarılık	Muntazar	(Şakar, 2017c, s.15)
Kamet	Muntazar	(Şakar, 2017c, s.15)
Salât	Muntazar	(Şakar, 2017c, s.15)
Hengâme	Muntazar	(Şakar, 2017c, s.15)
İstikamet	Fragmanlar	(Şakar, 2017c, s.21)
Zillet	Fragmanlar	(Şakar, 2017c, s.21)
Kaide	Fragmanlar	(Şakar, 2017c, s.22)
Muhkem	Fragmanlar	(Şakar, 2017c, s.22)
Muzaffer	Fragmanlar	(Şakar, 2017c, s.22)
Tebcil Etmek	Fragmanlar	(Şakar, 2017c, s.22)

Tablo 8'in devamı

Nişane	Fragmanlar	(Şakar, 2017c, s.23)
Medet	Fragmanlar	(Şakar, 2017c, s.24)
İstimdat	Fragmanlar	(Şakar, 2017c, s.24)
Şefaât	Fragmanlar	(Şakar, 2017c, s.24)
Sulta	Fragmanlar	(Şakar, 2017c, s.26)
Tebdil Etmek	Fragmanlar	(Şakar, 2017c, s.26)
Hengâme	Fragmanlar	(Şakar, 2017c, s.26)
Teskin Etmek	Fragmanlar	(Şakar, 2017c, s.26)
Safra	Hadi	(Şakar, 2017c, s.31)
Mümbit	Hadi	(Şakar, 2017c, s.32)
Sâri	Hadi	(Şakar, 2017c, s.32)
Zulmet	Hadi	(Şakar, 2017c, s.32)
Kargışlanmak	Hadi	(Şakar, 2017c, s.35)
İzbe	Hadi	(Şakar, 2017c, s.35)
Makbul	Tekasür	(Şakar, 2017c, s.42)
Sükut	Tekasür	(Şakar, 2017c, s.43)
Siluet	Tekasür	(Şakar, 2017c, s.43)
Mushaf	Tekasür	(Şakar, 2017c, s.44)
Makes Bulmak	Tekasür	(Şakar, 2017c, s.44)
Tamah	Tekasür	(Şakar, 2017c, s.44)
İfrit	Tekasür	(Şakar, 2017c, s.44)
Hikmet	Tekasür	(Şakar, 2017c, s.44)
Munis	Tekasür	(Şakar, 2017c, s.44)
İrad Etmek	Tekasür	(Şakar, 2017c, s.44)
Tecelli Etmek	Tekasür	(Şakar, 2017c, s.44)
Harmani	Tekasür	(Şakar, 2017c, s.44)
Terki	Tekasür	(Şakar, 2017c, s.44)
Tevil	Tekasür	(Şakar, 2017c, s.46)
Hidayet	Tekasür	(Şakar, 2017c, s.45)
İhram	Tekasür	(Şakar, 2017c, s.46)
Tecelli	Tekasür	(Şakar, 2017c, s.45)
Kesif	Çemberler	(Şakar, 2017c, s.50)

Tablo 8'in devamı

Helak Olmak	Çemberler			(Şakar, 2017c, s.51)
Safdil	Çemberler			(Şakar, 2017c, s.51)
İmge	Çemberler			(Şakar, 2017c, s.54)
Maşrapa	Alemdağı'nda	Var	Bir	(Şakar, 2017c, s.56)
	Panco			
Biblo	Alemdağı'nda	Var	Bir	(Şakar, 2017c, s.56)
	Panco			
Kama	Alemdağı'nda	Var	Bir	(Şakar, 2017c, s.56)
	Panco			
Mütebessim	Alemdağı'nda	Var	Bir	(Şakar, 2017c, s.57)
	Panco			
Sükunet	Alemdağı'nda	Var	Bir	(Şakar, 2017c, s.57)
	Panco			
Parodi	Alemdağı'nda	Var	Bir	(Şakar, 2017c, s.58)
	Panco			
Meyletmek	Alemdağı'nda	Var	Bir	(Şakar, 2017c, s.59)
	Panco			
Alaz	Nokta			(Şakar, 2017c, s.61)
Hokka	Nokta			(Şakar, 2017c, s.61)
İnfak	Karşılaşma			(Şakar, 2017c, s.63)
Dulda	Karşılaşma			(Şakar, 2017c, s.64)
Hidayet	Karşılaşma			(Şakar, 2017c, s.65)
Huşu	Karşılaşma			(Şakar, 2017c, s.65)
Tadil	Karşılaşma			(Şakar, 2017c, s.65)
Erkan	Karşılaşma			(Şakar, 2017c, s.65)
Gafil	Karşılaşma			(Şakar, 2017c, s.65)
Jenerik	Karşılaşma			(Şakar, 2017c, s.66)
Fasıl	Karşılaşma			(Şakar, 2017c, s.66)
Celbetmek	Karşılaşma			(Şakar, 2017c, s.67)
Akik	Karşılaşma			(Şakar, 2017c, s.68)
Öd Ağacı	Karşılaşma			(Şakar, 2017c, s.68)
Feyz Almak	Karşılaşma			(Şakar, 2017c, s.68)

Tablo 8'in devamı

Musafaha	Karşılaşma	(Şakar, 2017c, s.68)
Murakabe	Karşılaşma	(Şakar, 2017c, s.70)
Îmâ	Zindan	(Şakar, 2017c, s.73)
Enikonu	Zindan	(Şakar, 2017c, s.74)
Çehre	Zindan	(Şakar, 2017c, s.74)
Araf	Zindan	(Şakar, 2017c, s.74)
Asuman	Zindan	(Şakar, 2017c, s.74)
Hikmet	Zindan	(Şakar, 2017c, s.74)
Aşîkar	Zindan	(Şakar, 2017c, s.75)
Ayan	Zindan	(Şakar, 2017c, s.75)
Mühlet	Zindan	(Şakar, 2017c, s.75)
Berhava Olmak	Zindan	(Şakar, 2017c, s.75)
Menzil	Zindan	(Şakar, 2017c, s.76)
Muhayyile	Bir	Derginin (Şakar, 2017c, s.79)
	Fenomenolojisi	
Taşra	Bir	Derginin (Şakar, 2017c, s.81)
	Fenomenolojisi	
Kadirşinaslık	Bir	Derginin (Şakar, 2017c, s.81)
	Fenomenolojisi	
Çehre	Bir	Derginin (Şakar, 2017c, s.81)
	Fenomenolojisi	
Pürdikkat	Bir	Derginin (Şakar, 2017c, s.81)
	Fenomenolojisi	
Sabık	Bir	Derginin (Şakar, 2017c, s.82)
	Fenomenolojisi	
Spekülasyon	Bir	Derginin (Şakar, 2017c, s.82)
	Fenomenolojisi	
Ahit	Bir	Derginin (Şakar, 2017c, s.86)
	Fenomenolojisi	
Deklare Etmek	Bir	Derginin (Şakar, 2017c, s.86)
	Fenomenolojisi	

Tablo 8'in devamı

Velût	Bir	Derginin	(Şakar, 2017c, s.86)
	Fenomenolojisi		
Mahal Bırakmak	Bir	Derginin	(Şakar, 2017c, s.86)
	Fenomenolojisi		
Sirayet Etmek	Bir	Derginin	(Şakar, 2017c, s.90)
	Fenomenolojisi		
Anatomi	Bir	Derginin	(Şakar, 2017c, s.90)
	Fenomenolojisi		
Nüsha	Bir	Derginin	(Şakar, 2017c, s.91)
	Fenomenolojisi		
Beyhude	Ana Haber Bülteni		(Şakar, 2017c, s.91)
İnfilak Etmek	Ana Haber Bülteni		(Şakar, 2017c, s.91)
Radikal	Ana Haber Bülteni		(Şakar, 2017c, s.95)
Medet Ummak	Ana Haber Bülteni		(Şakar, 2017c, s.96)
Kulis	Ana Haber Bülteni		(Şakar, 2017c, s.96)
Demeç	Ana Haber Bülteni		(Şakar, 2017c, s.98)
Cüret Etmek	Ana Haber Bülteni		(Şakar, 2017c, s.98)
Kurmay	Ana Haber Bülteni		(Şakar, 2017c, s.101)
Meşrulaştırmak	Ana Haber Bülteni		(Şakar, 2017c, s.101)
Diplomasi	Ana Haber Bülteni		(Şakar, 2017c, s.101)

Cemal Şakar'ın Sular Tutuştuğunda adlı hikâye kitabında yer alan ve 8. Sınıf öğrencilerinin öğrenebileceği kelime ve kelime gruplarına dair örneklerden birkaçı aşağıda verilmiştir:

Diplomasi:

“Hükümet olmanın, uluslararası diplomasiinin sorumluluklarını yerine getirmediler” (Şakar, 2017c, s.101).

Nüsha:

“Elbette dedim, jüri için hazırlayacağım nüshalardan size de yollarım” (Şakar, 2017c, s.91).

Kurmay:

“Az önce parti kurmayları dağıldılar” (Şakar, 2017c, s.101).

Murakabe:

“Ve yazar, yazmanın sorumluluğu üzerine derin murakabelere dalmış” (Şakar, 2017c, s.70).

Alaz:

“Gözleri dalmış gitmiş; aydınlık, gözlerini alıyor; alazlarda kendini görüyor” (Şakar, 2017c, s.61).

Maşrapa:

“Şıkır şıkır eden bir maşrapa ile önce içimizi, sonra dışımızı yıkıyor” (Şakar, 2017c, s.56).

Kesif:

“Bir çınlama; kesif; kulaklarım” (Şakar, 2017c, s.50)...

Makbul:

“Buzların üzerine serdim ve böylece namazımın daha makbul olacağına dair bir kanaatle yüreğim genişledi” (Şakar, 2017c, s.42).

Mümbit:

“SEN hepimizi kucaklıyordun: sıcacık, şefkatli, mümbit” (Şakar, 2017c, s.32).

İstikamet:

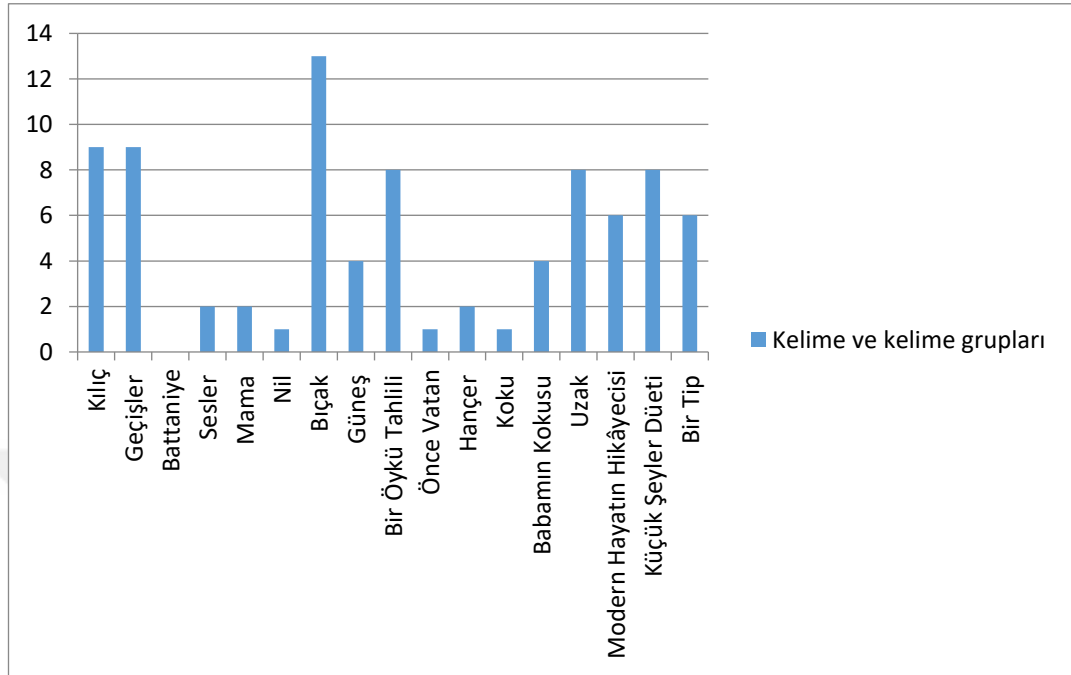
“Gitmeliyim: Gitmek yol üzerinde olmaktır: Yola çıkmayan istikamet bulamaz” (Şakar, 2017c, s.21).

4.2.1.8. Mürekkep adlı hikâye kitabında geçen 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları

Mürekkep adlı hikâye kitabında anlamı bilinmeyen ve 8. sınıf öğrencilerine öğretilebilecek toplam 84 adet kelime ve kelime grubu tespit edilmiştir. Bu kelime ve kelime gruplarının 9 adedi Kılıç adlı hikâyede, 9 adedi Geçişler adlı hikâyede, 2 adedi Sesler adlı hikâyede, 2 adedi Mama adlı hikâyede, 1 adedi Nil adlı hikâyede, 13 adedi Bıçak adlı hikâyede, 4 adedi Güneş adlı hikâyede, 8 adedi Bir Öykü Tahlili adlı hikâyede, 1 adedi Önce Vatan adlı hikâyede, 2 adedi Hançer adlı hikâyede, 1 adedi Koku adlı hikâyede, 4 adedi Babamın Kokusu adlı hikâyede, 8 adedi Uzak adlı hikâyede, 6 adedi Modern Hayatın Hikâyecisi adlı hikâyede, 8 adedi Küçük Şeyler Düeti adlı hikâyede, 6 adedi Bir Tip adlı hikâyede yer almaktadır. Mürekkep adlı hikâye kitabındaki hikâyelerdeki anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları aşağıdaki grafikte şu şekilde gösterilmiştir:

Şekil 8

Mürekkep adlı hikâye kitabındaki hikâyelerde yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime gruplarının sayılarının karşılaştırılması

Mürekkep adlı hikâye kitabında yer alan kelime ve kelime grupları geçtiği hikâye ve yeri ile birlikte aşağıdaki tabloda şu şekilde gösterilmiştir:

Tablo 9

Mürekkep adlı hikâye kitabında yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları

Sözcük/Sözcük Grupları	Sözcük/Sözcük Gruplarının Geçtiği Hikâye	Atıf
Zulmet	Kılıç	(Şakar, 2017d, s.7)
Fer	Kılıç	(Şakar, 2017d, s.7)
Katran	Kılıç	(Şakar, 2017d, s.8)
Dertop Olmak	Kılıç	(Şakar, 2017d, s.9)
Cüzzamlı	Kılıç	(Şakar, 2017d, s.9)
Cariye	Kılıç	(Şakar, 2017d, s.9)
Kefaret	Kılıç	(Şakar, 2017d, s.9)
Çarmıh	Kılıç	(Şakar, 2017d, s.10)
Hükümferma	Kılıç	(Şakar, 2017d, s.10)

Tablo 9'un devamı

Nedamet	Geçişler	(Şakar, 2017d, s.11)
Nasuh Tövbesi	Geçişler	(Şakar, 2017d, s.11)
Köhnemek	Geçişler	(Şakar, 2017d, s.11)
Zulmet	Geçişler	(Şakar, 2017d, s.11)
Divan	Geçişler	(Şakar, 2017d, s.12)
Enikonu	Geçişler	(Şakar, 2017d, s.12)
Objektif	Geçişler	(Şakar, 2017d, s.15)
Muhayyile	Geçişler	(Şakar, 2017d, s.15)
Heyula	Geçişler	(Şakar, 2017d, s.15)
İnfilak Ediyordu	Sesler	(Şakar, 2017d, s.23)
Hengame	Sesler	(Şakar, 2017d, s.25)
Yen	Mama	(Şakar, 2017d, s.27)
Objektif	Mama	(Şakar, 2017d, s.27)
Misina	Nil	(Şakar, 2017d, s.29)
Kortej	Bıçak	(Şakar, 2017d, s.31)
Sağaltmak	Bıçak	(Şakar, 2017d, s.32)
Muhayyile	Bıçak	(Şakar, 2017d, s.33)
Figüran	Bıçak	(Şakar, 2017d, s.34)
Foya	Bıçak	(Şakar, 2017d, s.34)
Faça	Bıçak	(Şakar, 2017d, s.34)
Erinç	Bıçak	(Şakar, 2017d, s.35)
Kesat	Bıçak	(Şakar, 2017d, s.35)
Kösnü	Bıçak	(Şakar, 2017d, s.35)
Tarazlanmak	Bıçak	(Şakar, 2017d, s.36)
Ahval	Bıçak	(Şakar, 2017d, s.36)
Sote	Bıçak	(Şakar, 2017d, s.36)
Kanırtmak	Bıçak	(Şakar, 2017d, s.36)
Şehrayin	Güneş	(Şakar, 2017d, s.38)
Aheste	Güneş	(Şakar, 2017d, s.39)
Harar	Güneş	(Şakar, 2017d, s.40)
Hengame	Güneş	(Şakar, 2017d, s.41)
Amade	Bir Öykü Tahlili	(Şakar, 2017d, s.42)

Tablo 9'un devamı

Muhayyile	Bir Öykü Tahlili	(Şakar, 2017d, s.43)
Müşfik	Bir Öykü Tahlili	(Şakar, 2017d, s.43)
Operatör	Bir Öykü Tahlili	(Şakar, 2017d, s.43)
Mütebessim	Bir Öykü Tahlili	(Şakar, 2017d, s.43)
Rehavet	Bir Öykü Tahlili	(Şakar, 2017d, s.44)
Vakur	Bir Öykü Tahlili	(Şakar, 2017d, s.45)
Fail	Bir Öykü Tahlili	(Şakar, 2017d, s.45)
İhsas Etmek	Önce Vatan	(Şakar, 2017d, s.50)
Yengi	Hançer	(Şakar, 2017d, s.57)
Süngü	Hançer	(Şakar, 2017d, s.57)
Tomur	Koku	(Şakar, 2017d, s.62)
Ferace	Babamın Kokusu	(Şakar, 2017d, s.66)
Perçem	Babamın Kokusu	(Şakar, 2017d, s.67)
Karahindiba	Babamın Kokusu	(Şakar, 2017d, s.67)
Akaid	Babamın Kokusu	(Şakar, 2017d, s.68)
Müphem	Uzak	(Şakar, 2017d, s.71)
Ferace	Uzak	(Şakar, 2017d, s.71)
Yaşmak	Uzak	(Şakar, 2017d, s.71)
Kumanya	Uzak	(Şakar, 2017d, s.72)
Kuşluk	Uzak	(Şakar, 2017d, s.72)
Somya	Uzak	(Şakar, 2017d, s.72)
Kaput	Uzak	(Şakar, 2017d, s.72)
Tayın	Uzak	(Şakar, 2017d, s.73)
Eprimek	Modern Hikâyecisi	Hayatın (Şakar, 2017d, s.75)
İşve	Modern Hikâyecisi	Hayatın (Şakar, 2017d, s.79)
Hergele	Modern Hikâyecisi	Hayatın (Şakar, 2017d, s.80)
Depreşmek	Modern Hikâyecisi	Hayatın (Şakar, 2017d, s.80)

Tablo 9'un devamı

Ağmak	Modern Hikâyecisi	Hayatın (Şakar, 2017d, s.80)
Ünleyiş	Modern Hikâyecisi	Hayatın (Şakar, 2017d, s.81)
Şarapnel	Küçük Şeyler Düeti	(Şakar, 2017d, s.86)
Yakamoz	Küçük Şeyler Düeti	(Şakar, 2017d, s.86)
Tağut	Küçük Şeyler Düeti	(Şakar, 2017d, s.86)
Despot	Küçük Şeyler Düeti	(Şakar, 2017d, s.86)
Zillet	Küçük Şeyler Düeti	(Şakar, 2017d, s.87)
Zifir	Küçük Şeyler Düeti	(Şakar, 2017d, s.90)
Sükun	Küçük Şeyler Düeti	(Şakar, 2017d, s.90)
Çuvaldız	Küçük Şeyler Düeti	(Şakar, 2017d, s.92)
Jalûzi	Bir Tip	(Şakar, 2017d, s.94)
Zafiyet	Bir Tip	(Şakar, 2017d, s.94)
Harar	Bir Tip	(Şakar, 2017d, s.94)
Meret	Bir Tip	(Şakar, 2017d, s.94)
Tırıs	Bir Tip	(Şakar, 2017d, s.95)
Korsaj	Bir Tip	(Şakar, 2017d, s.97)

Cemal Şakar'ın Mürekkep adlı hikâye kitabında yer alan ve 8. Sınıf öğrencilerinin öğrenebileceği kelime ve kelime gruplarına dair örneklerden birkaçı aşağıda verilmiştir:

Zulmet:

“Gecenin zulmeti zulümleri örtüyor” (Şakar, 2017d, s.7).

Divan:

“Divana geçip oturmadan televizyonu açtı” (Şakar, 2017d, s.12).

Fer:

“Tek tük fersiz ışıklar, kalın perdelerden dışarıya sızıyor” (Şakar, 2017d, s.7).

Yen:

“Yenleri dikkatlice iki kere kıvrılmış keten gömlek, çok pahalı olmayanlardan” (Şakar, 2017d, s.27).

Misina:

“Misinası, sanki gökten sarkıtılmış ipe dolandı” (Şakar, 2017d, s.29).

Kortej:

“Kortej tam önümde durdu” (Şakar, 2017d, s.31).

Harar:

“Her sabah yaptığı gibi Taksim Meydanına çıkan sokağın başına gelince çantasında; -neler de doldurmuştu, harar gibiydi- sigarasını buldu, çakmağını da” (Şakar, 2017d, s.40).

Amade:

“Kırpıştırıp durduğu gözleri çavuşun üzerinde, gergin, emre amade” (Şakar, 2017d, s.42).

İhsas Etmek:

“Asker nizamı yürüyüşü ihsas ettir” (Şakar, 2017d, s.50).

Yengi:

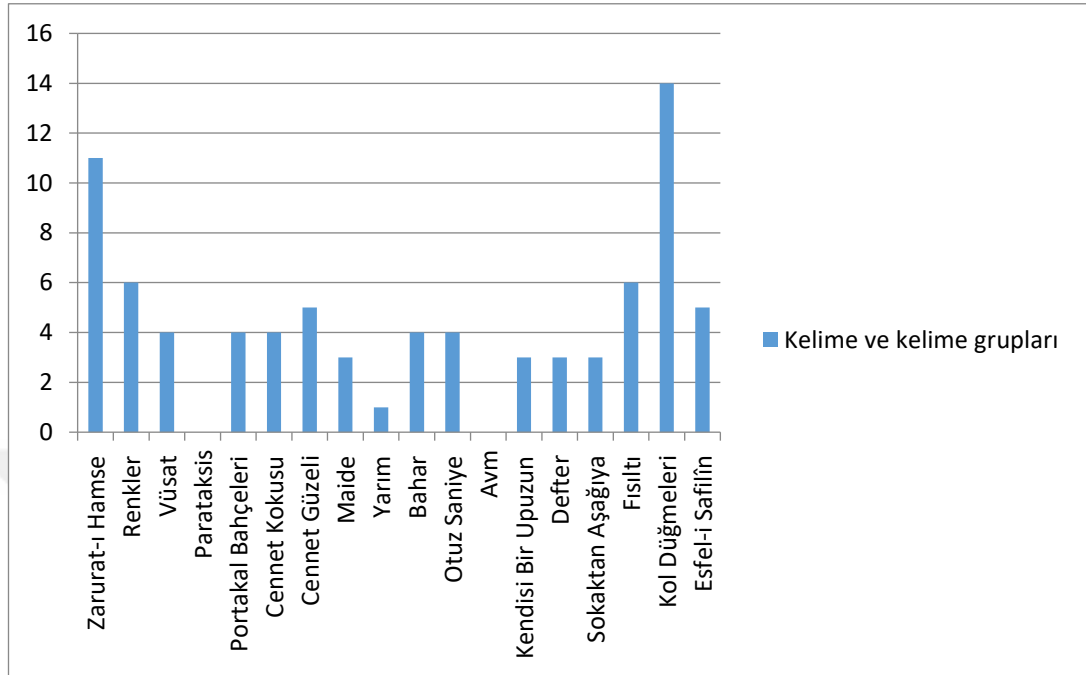
“Korkmadan yangınlardan, yengilerden, yürüdüm” (Şakar, 2017d, s.57).

4.2.1.9. Portakal Bahçeleri adlı hikâye kitabında geçen 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları

Portakal Bahçeleri adlı hikâye kitabında anlamı bilinmeyen ve 8. sınıf öğrencilerine öğretilebilecek toplam 80 adet kelime ve kelime grubu tespit edilmiştir. Bu kelime ve kelime gruplarının 11 adedi Zarurat-ı Hamse adlı hikâyede, 6 adedi Renkler adlı hikâyede, 4 adedi Vüsat adlı hikâyede, 6 adedi Portakal Bahçeleri adlı hikâyede, 4 adedi Cennet Kokusu adlı hikâyede, 5 adedi Cennet Güzeli adlı hikâyede, 3 adedi Maide adlı hikâyede, 1 adedi Yarım adlı hikâyede, 4 adedi Bahar adlı hikâyede, 4 adedi Otuz Saniye adlı hikâyede, 3 adedi Kendisi Bir Upuzun adlı hikâyede, 3 adedi Defter adlı hikâyede, 3 adedi Sokaktan Aşağıya adlı hikâyede, 6 adedi Fısıltı adlı hikâyede, 14 adedi Kol Düğmeleri adlı hikâyede, 5 adedi Esfel-i Safilîn adlı hikâyede yer almaktadır. Parataksis ve Avm adlı hikayelerde anlamı bilinmeyen ve 8. sınıf öğrencilerine öğretilebilecek kelime tespit edilememiştir. Portakal Bahçeleri adlı hikâye kitabındaki hikâyeler kelime ve kelime grupları açısından aşağıdaki grafikte şu şekilde gösterilmiştir:

Şekil 9

Portakal Bahçeleri adlı hikâye kitabındaki hikâyelerde yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime gruplarının sayılarının karşılaştırılması

Portakal Bahçeleri adlı hikâye kitabında yer alan kelime ve kelime grupları geçtiği hikâye ve yeri ile birlikte aşağıdaki tabloda şu şekilde gösterilmiştir:

Tablo 10

Portakal Bahçeleri adlı hikâye kitabında yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları

Sözcük/Sözcük Grupları	Sözcük/Sözcük Gruplarının Geçtiği Hikâye	Atıf
Sükun	Zarurat-ı Hamse	(Şakar, 2019, s.7)
İnayet	Zarurat-ı Hamse	(Şakar, 2019, s.7)
Cırnak	Zarurat-ı Hamse	(Şakar, 2019, s.7)
Loğusa	Zarurat-ı Hamse	(Şakar, 2019, s.8)
Melki	Zarurat-ı Hamse	(Şakar, 2019, s.10)
Teskin Etmek	Zarurat-ı Hamse	(Şakar, 2019, s.10)
Yeksan	Zarurat-ı Hamse	(Şakar, 2019, s.11)
Tarh	Zarurat-ı Hamse	(Şakar, 2019, s.12)
Eyvân	Zarurat-ı Hamse	(Şakar, 2019, s.12)

Tablo 10'un devamı

Alıcı Kuşlar	Zarurat-ı Hamse	(Şakar, 2019, s.13)
Süngü	Zarurat-ı Hamse	(Şakar, 2019, s.14)
Mecal	Renkler	(Şakar, 2019, s.15)
Menzil	Renkler	(Şakar, 2019, s.15)
Kesif	Renkler	(Şakar, 2019, s.17)
Evlek	Renkler	(Şakar, 2019, s.18)
Karık	Renkler	(Şakar, 2019, s.18)
Zulmet	Renkler	(Şakar, 2019, s.21)
Vüsat	Vüsat	(Şakar, 2019, s.26)
Avurt	Vüsat	(Şakar, 2019, s.27)
Sürur	Vüsat	(Şakar, 2019, s.26)
Siluet	Vüsat	(Şakar, 2019, s.26)
Vuslat	Portakal Bahçeleri	(Şakar, 2019, s.33)
Zulmet	Portakal Bahçeleri	(Şakar, 2019, s.34)
Dehliz	Portakal Bahçeleri	(Şakar, 2019, s.35)
Sükunet	Portakal Bahçeleri	(Şakar, 2019, s.35)
Ayan	Portakal Bahçeleri	(Şakar, 2019, s.36)
İhtar	Portakal Bahçeleri	(Şakar, 2019, s.36)
İmbat	Cennet Kokusu	(Şakar, 2019, s.38)
Ayan	Cennet Kokusu	(Şakar, 2019, s.39)
Sağalmak	Cennet Kokusu	(Şakar, 2019, s.40)
Muştu	Cennet Kokusu	(Şakar, 2019, s.40)
Delalet	Cennet Güzeli	(Şakar, 2019, s.43)
Sükun	Cennet Güzeli	(Şakar, 2019, s.43)
Melce	Cennet Güzeli	(Şakar, 2019, s.43)
Mecra	Cennet Güzeli	(Şakar, 2019, s.43)
Poşu	Cennet Güzeli	(Şakar, 2019, s.44)
Şarapnel	Maide	(Şakar, 2019, s.46)
Sükunet	Maide	(Şakar, 2019, s.46)
Cem Etmek	Maide	(Şakar, 2019, s.46)
Mamur	Yarım	(Şakar, 2019, s.50)
Sükunet	Bahar	(Şakar, 2019, s.52)

Tablo 10'un devamı

İskarpın	Bahar	(Şakar, 2019, s.56)
Yar	Bahar	(Şakar, 2019, s.54)
Arz	Bahar	(Şakar, 2019, s.53)
Vaveyla	Otuz Saniye	(Şakar, 2019, s.59)
Hengame	Otuz Saniye	(Şakar, 2019, s.61)
Sırım	Otuz Saniye	(Şakar, 2019, s.63)
Briket	Otuz Saniye	(Şakar, 2019, s.63)
Bukağı	Kendisi Bir Upuzun	(Şakar, 2019, s.70)
İmge	Kendisi Bir Upuzun	(Şakar, 2019, s.70)
Letafet	Kendisi Bir Upuzun	(Şakar, 2019, s.68)
Hülya	Defter	(Şakar, 2019, s.74)
Etajer	Defter	(Şakar, 2019, s.74)
Suntalam	Defter	(Şakar, 2019, s.73)
Nezelmek	Sokaktan Aşağıya	(Şakar, 2019, s.77)
Perma	Sokaktan Aşağıya	(Şakar, 2019, s.79)
Şuh	Sokaktan Aşağıya	(Şakar, 2019, s.78)
İmlemek	Fısıltı	(Şakar, 2019, s.81)
Meşum	Fısıltı	(Şakar, 2019, s.81)
Hale	Fısıltı	(Şakar, 2019, s.82)
Şaman	Fısıltı	(Şakar, 2019, s.82)
Telek	Fısıltı	(Şakar, 2019, s.83)
Gaflet	Fısıltı	(Şakar, 2019, s.84)
Kesif	Kol Düğmeleri	(Şakar, 2019, s.86)
Akustik	Kol Düğmeleri	(Şakar, 2019, s.86)
Keşmekeş	Kol Düğmeleri	(Şakar, 2019, s.86)
İzbe	Kol Düğmeleri	(Şakar, 2019, s.86)
Şuh	Kol Düğmeleri	(Şakar, 2019, s.86)
İptila	Kol Düğmeleri	(Şakar, 2019, s.86)
İmge	Kol Düğmeleri	(Şakar, 2019, s.86)
Bıçkın	Kol Düğmeleri	(Şakar, 2019, s.86)
Nara	Kol Düğmeleri	(Şakar, 2019, s.86)
Enikonu	Kol Düğmeleri	(Şakar, 2019, s.89)

Tablo 10'un devamı

Tarazlanmak	Kol Düğmeleri	(Şakar, 2019, s.89)
Şadırvan	Kol Düğmeleri	(Şakar, 2019, s.90)
Yen	Kol Düğmeleri	(Şakar, 2019, s.90)
Rahle	Kol Düğmeleri	(Şakar, 2019, s.90)
Redaksiyon	Esfel-i Safilîn	(Şakar, 2019, s.96)
Kuşluk	Esfel-i Safilîn	(Şakar, 2019, s.98)
Maraza	Esfel-i Safilîn	(Şakar, 2019, s.100)
İşve	Esfel-i Safilîn	(Şakar, 2019, s.100)
Anason	Esfel-i Safilîn	(Şakar, 2019, s.101)

Cemal Şakar'ın Portakal Bahçeleri adlı hikâye kitabında yer alan ve 8. Sınıf öğrencilerinin öğrenebileceği kelime ve kelime gruplarına dair örneklerden birkaçı aşağıda verilmiştir:

İşve:

“Keselim, dedi kadın işveyle; şimdi polis damlağ” (Şakar, 2019, s.100)!

Rahle:

“Sakalları rahledeki Kur'an'a değişiyor” (Şakar, 2019, s.90).

Gaflet:

“Bir gaflet ânımda, nasılsa fısıltımdan, yaydığım hevesten, içine doğru üflediğim ürpertiden, saçlarındaki dalgalanmamdan kurtulduğu bir anda; alışveriş merkezinin tam ortasında elinde belinde poşetler, poşetlerden görünmez bir haldeyken, boynunda kredi kartlarıyla” (Şakar, 2019, s.84)...

Perma:

“Omuzlardan aşağı inen permalı, patlıcan rengi saçları gördü; işaret parmağına takılmış gümüş yüzüğü, kaşın bir tarafından girip diğer tarafından çıkmış o şeyi de” (Şakar, 2019, s.79).

Hülya:

“Ahşap storun ardında uzanan bakımlı çimler, çimlerin dayandığı taş duvar, taş duvarın üzerinde tel örgüler, tel örgülere sarılmış sarmaşıklar, ardı sokak, sokak şehrin kılcal damarları, kılcal damarlarında gezinen hülyalar” (Şakar, 2019, s.74)...

Bukağı:

“Özgürce dolaşırdım manzaradan manzaraya; ama o kadar, koşamıyordum; yürüyemiyordum: bir ağırlık mı, bukağı mı” (Şakar, 2019, s.70)?

Menzil:

“Bir menzil şimdi” (Şakar, 2019, s.15).

Briket:

“Briket duvarları sıvasız” (Şakar, 2019, s.63).

İskarpın:

“Gecenin birinde, gıcır iskarpinleriyle böğrüm böğrüm” (Şakar, 2019, s.56)...

Yar:

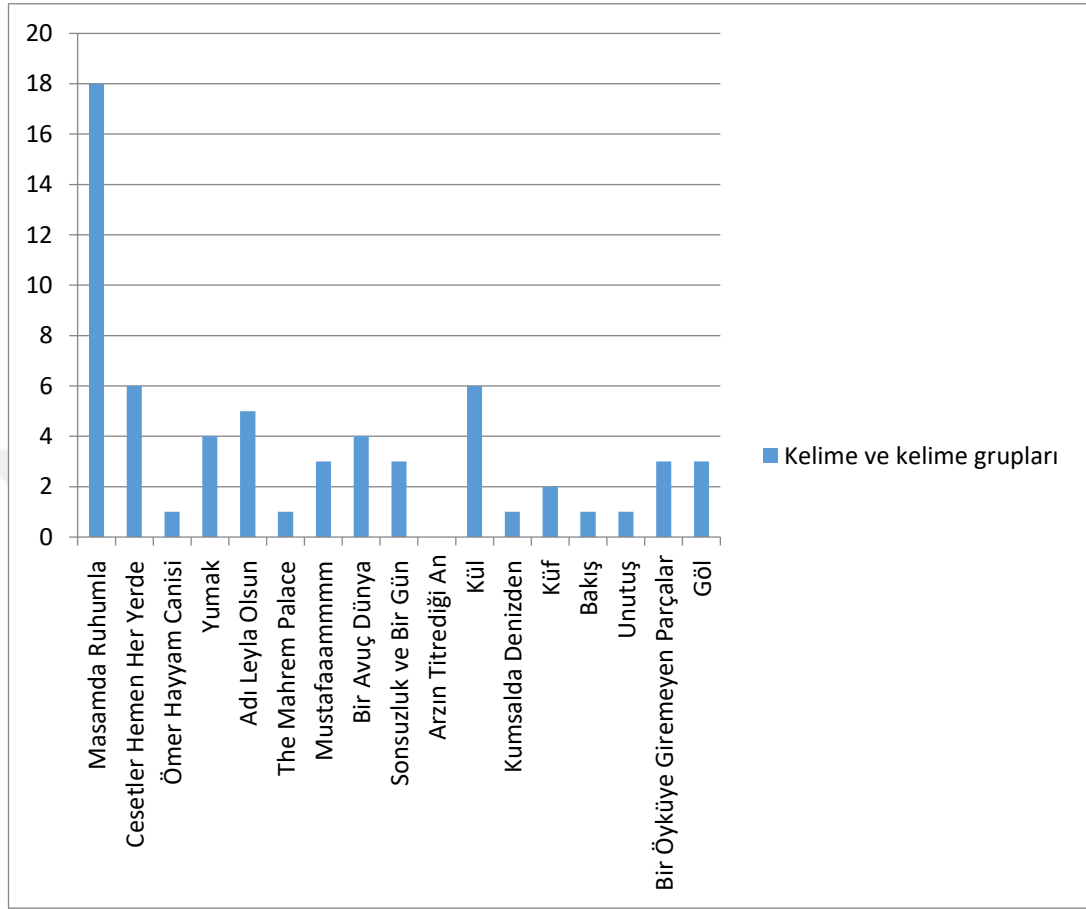
“Kıyısında durakaldığım, ötesi var mı bilemediğim keskin yarları” (Şakar, 2019, s.54).

4.2.1.10. Kara adlı hikâye kitabında geçen 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları

Kara adlı hikâye kitabında anlamı bilinmeyen ve 8. sınıf öğrencilerine öğretilebilecek toplam 62 adet kelime ve kelime grubu tespit edilmiştir. Bu kelime ve kelime gruplarının 18 adedi Masamda Ruhumla adlı hikâyede, 6 adedi Cesetler Hemen Her Yerde adlı hikâyede, 1 adedi Ömer Hayyam Canisi adlı hikâyede, 4 adedi Yumak adlı hikâyede, 5 adedi Adı Leyla Olsun adlı hikâyede, 1 adedi The Mahrem Palace adlı hikâyede, 3 adedi Mustafaaammm adlı hikâyede, 4 adedi Bir Avuç Dünya adlı hikâyede, 3 adedi Sonsuzluk ve Bir Gün adlı hikâyede, 6 adedi Kül adlı hikâyede, 1 adedi Kumsalda Denizden adlı hikâyede, 2 adedi Küf adlı hikâyede, 1 adedi Bakış adlı hikâyede, 1 adedi Unutuş adlı hikâyede, 3 adedi Bir Öyküye Giremeyen Parçalar adlı hikâyede, 3 adedi Göl adlı hikâyede yer almaktadır. Arzın Titrediği An adlı hikâyede anlamı bilinmeyen ve 8. sınıf öğrencilerine öğretilebilecek kelime tespit edilememiştir. Kara adlı hikâye kitabındaki hikâyeler kelime ve kelime grupları açısından aşağıdaki grafikte şu şekilde gösterilmiştir:

Şekil 10

Kara adlı hikâye kitabındaki hikâyelerde yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime gruplarının sayılarının karşılaştırılması

Kara adlı hikâye kitabında yer alan kelime ve kelime grupları geçtiği hikâye ve yeri ile birlikte aşağıdaki tabloda şu şekilde gösterilmiştir:

Tablo 11

Kara adlı hikâye kitabında yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları

Sözcük/Sözcük Grupları	Sözcük/Sözcük Gruplarının Geçtiği Hikâye	Atıf
Habis	Masamda Ruhumla	(Şakar, 2017e, s.7)
Keşmekeş	Masamda Ruhumla	(Şakar, 2017e, s.7)
Entropi	Masamda Ruhumla	(Şakar, 2017e, s.8)
Azam	Masamda Ruhumla	(Şakar, 2017e, s.8)
Sarfinazar	Masamda Ruhumla	(Şakar, 2017e, s.9)
Yersel	Masamda Ruhumla	(Şakar, 2017e, s.9)

Tablo 11'in devamı

Arz	Masamda Ruhumla	(Şakar, 2017e, s.9)
Ünlemek	Masamda Ruhumla	(Şakar, 2017e, s.11)
Nida	Masamda Ruhumla	(Şakar, 2017e, s.11)
Şems	Masamda Ruhumla	(Şakar, 2017e, s.11)
Kamer	Masamda Ruhumla	(Şakar, 2017e, s.11)
Zulmet	Masamda Ruhumla	(Şakar, 2017e, s.11)
Maşrık	Masamda Ruhumla	(Şakar, 2017e, s.11)
Mağrip	Masamda Ruhumla	(Şakar, 2017e, s.11)
Şimal	Masamda Ruhumla	(Şakar, 2017e, s.11)
Cenup	Masamda Ruhumla	(Şakar, 2017e, s.11)
Helecan	Masamda Ruhumla	(Şakar, 2017e, s.11)
Işk	Masamda Ruhumla	(Şakar, 2017e, s.11)
Feryat	Cesetler Hemen Her Yerde	(Şakar, 2017e, s.14)
Figân	Cesetler Hemen Her Yerde	(Şakar, 2017e, s.14)
Tehir	Cesetler Hemen Her Yerde	(Şakar, 2017e, s.14)
Kenter	Cesetler Hemen Her Yerde	(Şakar, 2017e, s.15)
Cerâhat	Cesetler Hemen Her Yerde	(Şakar, 2017e, s.15)
Nezaret	Cesetler Hemen Her Yerde	(Şakar, 2017e, s.17)
Metruk	Ömer Hayyam Canisi	(Şakar, 2017e, s.21)
Tamahkar	Yumak	(Şakar, 2017e, s.28)
Kavi	Yumak	(Şakar, 2017e, s.28)
Tamah	Yumak	(Şakar, 2017e, s.29)
İskarpın	Yumak	(Şakar, 2017e, s.29)
Şerha	Adı Leyla Olsun	(Şakar, 2017e, s.34)
Cangıl	Adı Leyla Olsun	(Şakar, 2017e, s.38)
Selim	Adı Leyla Olsun	(Şakar, 2017e, s.40)
Noksan	Adı Leyla Olsun	(Şakar, 2017e, s.40)
Kamil	Adı Leyla Olsun	(Şakar, 2017e, s.40)
Gafil	The Mahrem Palace	(Şakar, 2017e, s.44)
Arz	Mustafaaammmmm	(Şakar, 2017e, s.47)
Can Havliyle	Mustafaaammmmm	(Şakar, 2017e, s.47)
Karpit	Mustafaaammmmm	(Şakar, 2017e, s.50)

Tablo 11'in devamı

Erden	Bir Avuç Dünya	(Şakar, 2017e, s.53)
Muhayyile	Bir Avuç Dünya	(Şakar, 2017e, s.57)
Sağalmak	Bir Avuç Dünya	(Şakar, 2017e, s.58)
Kombinasyon	Bir Avuç Dünya	(Şakar, 2017e, s.65)
Enikonu	Sonsuzluk ve Bir Gün	(Şakar, 2017e, s.68)
Meç	Sonsuzluk ve Bir Gün	(Şakar, 2017e, s.69)
Yalım	Sonsuzluk ve Bir Gün	(Şakar, 2017e, s.73)
Kargı	Kül	(Şakar, 2017e, s.78)
Siluet	Kül	(Şakar, 2017e, s.79)
Çıkın	Kül	(Şakar, 2017e, s.79)
Nevale	Kül	(Şakar, 2017e, s.79)
Nirengi Noktası	Kül	(Şakar, 2017e, s.80)
Meşum	Kül	(Şakar, 2017e, s.84)
Cirm	Kumsalda Denizden	(Şakar, 2017e, s.87)
Manga	Küf	(Şakar, 2017e, s.94)
Tümen	Küf	(Şakar, 2017e, s.94)
Acz	Bakış	(Şakar, 2017e, s.97)
Gaflet	Unutuş	(Şakar, 2017e, s.108)
Fer	Bir Öyküye Giremeyen Parçalar	(Şakar, 2017e, s.116)
Sille	Bir Öyküye Giremeyen Parçalar	(Şakar, 2017e, s.121)
Yalım	Bir Öyküye Giremeyen Parçalar	(Şakar, 2017e, s.121)
Mütebessim	Göl	(Şakar, 2017e, s.129)
Aşikâr	Göl	(Şakar, 2017e, s.130)
İnayet	Göl	(Şakar, 2017e, s.132)

Cemal Şakar'ın Kara adlı hikâye kitabında yer alan ve 8. Sınıf öğrencilerinin öğrenebileceği kelime ve kelime gruplarına dair örneklerden birkaçı aşağıda verilmiştir:

İnayet:

“Allah'ın yardımı, inayeti” (Şakar, 2017e, s.132).

Aşikâr:

“Aşikâr yaraların kardeşliği sonra” (Şakar, 2017e, s.130).

Yalım:

“Bütün eşya teslim oldu sillelere, yalımlara” (Şakar, 2017e, s.121).

Cirm:

“Cirmimi avuçlarıma aldım” (Şakar, 2017e, s.87).

Kargı:

“Geçiyorduk işte; zaman bu, geçer; yelkovan hep bir kargı gibidir, deşer, deler, yaralar” (Şakar, 2017e, s.78)...

Arz:

“Arz sarsıldı, gök titredi” (Şakar, 2017e, s.47).

İskarpın:

“Bir polisin hain yüzünü ezdikçe iskarpinlerimle, ben öldüm” (Şakar, 2017e, s.29).

Habis:

“Ruh tende habis değil hapismiş, çürüsünmüş orada, çürümesin diye orada pır pır edermiş kuş misali, kuşun kanadı misali tabii ki” (Şakar, 2017e, s.7).

Keşmekeş:

“Masamda dağılmış kitaplar, notlar, dergiler, gazeteler... bi dünya işte masamda, bi dünya olan masamda gezsin istedim ruh özgürce, masamın keşmekeşinde, kelimeler, fotoğraflar, renk renk sayfalar özgür bi dünyadan, özgürce haberler veriyordu” (Şakar, 2017e, s.7).

Tehir:

“Her şey ne kadar da yalııştır; sen ne kadar yalnız; dilin dönmez, öfkeden dilin kabarır, bütün yaşadıkların bir takdim tehirdir” (Şakar, 2017e, s.14).

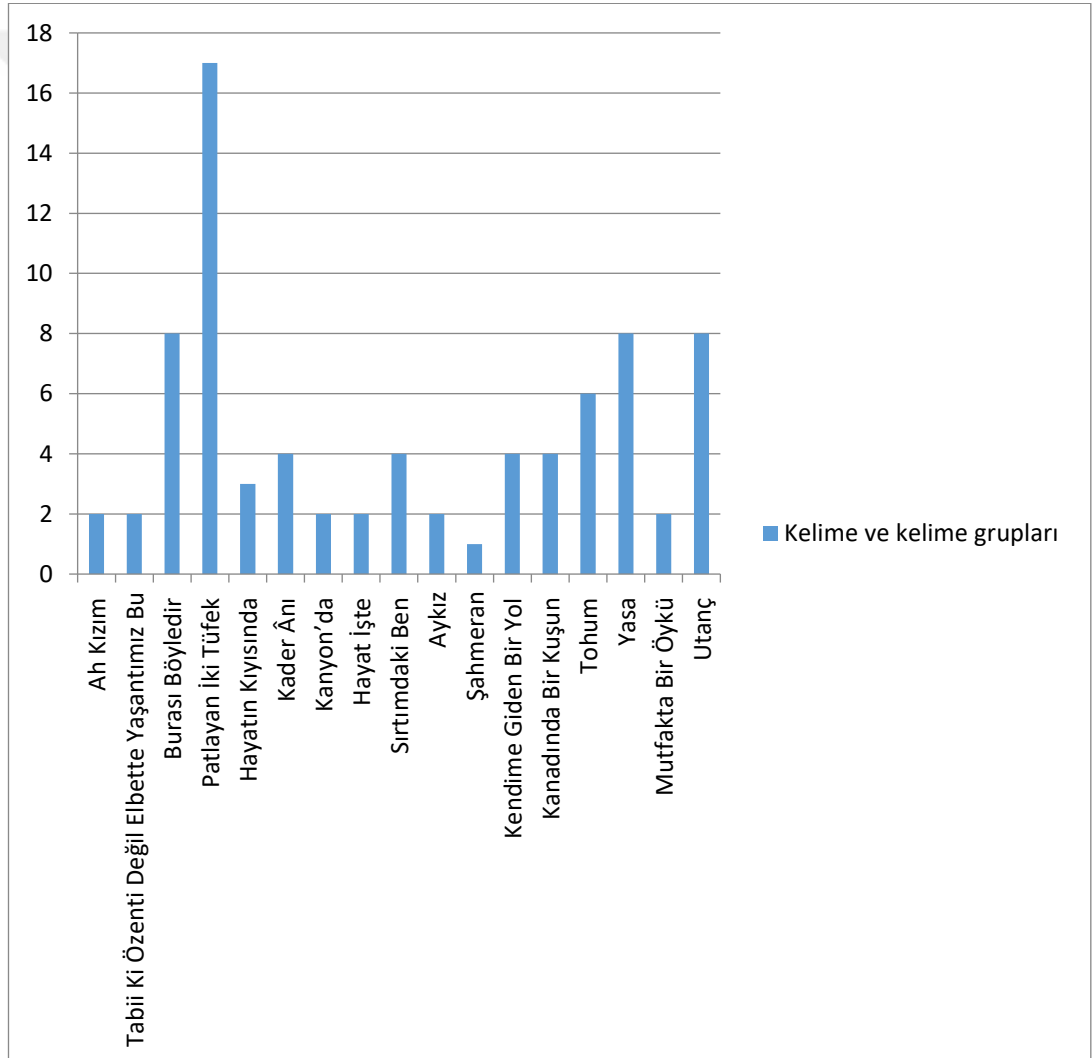
4.2.1.11. Adı Leyla Olsun adlı hikâye kitabında geçen 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları

Adı Leyla Olsun adlı hikâye kitabında anlamı bilinmeyen ve 8. sınıf öğrencilerine öğretilbilecek toplam 79 adet kelime ve kelime grubu tespit edilmiştir. Bu kelime ve kelime gruplarının 2 adedi Ah Kızım adlı hikâyede, 2 adedi Tabii Ki Özenti Değil Elbette Yaşantımız Bu adlı hikâyede, 8 adedi Burası Böyledir adlı hikâyede, 17 adedi Patlayan İki Tüfek adlı hikâyede, 3 adedi Hayatın Kıyısında adlı

hikâyede, 4 adedi Kader Ânı adlı hikâyede, 2 adedi Kanyon'da adlı hikâyede, 2 adedi Hayat İşte adlı hikâyede, 4 adedi Sırtımdaki Ben adlı hikâyede, 2 adedi Aykız adlı hikâyede, 1 adedi Şahmeran adlı hikâyede, 4 adedi Kendime Giden Bir Yol adlı hikâyede, 4 adedi Kanadında Bir Kuşun adlı hikâyede, 6 adedi Tohum adlı hikâyede, 8 adedi Yasa adlı hikâyede, 2 adedi Mutfakta Bir Öykü adlı hikâyede, 8 adedi Utanç adlı hikâyede yer almaktadır. Adı Leyla Olsun adlı hikâye kitabındaki hikâyeler kelime ve kelime grupları açısından aşağıdaki grafikte şu şekilde gösterilmiştir:

Şekil 11

Adı Leyla Olsun adlı hikâye kitabındaki hikâyelerde yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime gruplarının sayılarının karşılaştırılması

Adı Leyla Olsun adlı hikâye kitabında yer alan kelime ve kelime grupları geçtiği hikâye ve yeri ile birlikte aşağıdaki tabloda şu şekilde gösterilmiştir:

Tablo 12

Adı Leyla Olsun adlı hikâye kitabında yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları

Sözcük/Sözcük Grupları	Sözcük/Sözcük Gruplarının Geçtiği Hikâye	Atıf
Semirmek	Ah Kızım	(Şakar, 2018, s.8)
Zemheri	Ah Kızım	(Şakar, 2018, s.9)
Yalaz	Tabii Ki Özenti Değil Elbette Yaşantımız Bu	(Şakar, 2018, s.11)
Çatır	Tabii Ki Özenti Değil Elbette Yaşantımız Bu	(Şakar, 2018, s.11)
Tamah	Burası Böyledir	(Şakar, 2018, s.20)
Tevekkül	Burası Böyledir	(Şakar, 2018, s.20)
Üstüğü	Burası Böyledir	(Şakar, 2018, s.20)
Kikirik	Burası Böyledir	(Şakar, 2018, s.21)
Siftinmek	Burası Böyledir	(Şakar, 2018, s.21)
Ceht	Burası Böyledir	(Şakar, 2018, s.21)
Karper	Burası Böyledir	(Şakar, 2018, s.22)
Eksantrik Kayışı	Burası Böyledir	(Şakar, 2018, s.23)
Enikonu	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.25)
Seğirtmek	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.26)
Gayriihtiyari	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.26)
Nizam	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.26)
İntizam	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.26)
Fer	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.26)
Tevkif Edilmek	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.28)
Faş Etmek	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.29)
Arzıendam	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.30)
Kuzine	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.31)
Mütemadiyen	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.31)
Kaykılmak	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.31)
Buhurumeryem	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.31)

Tablo 12'nin devamı

Huşu	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.31)
Şose	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.32)
Sırım	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.33)
Mühim	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.33)
Karter	Hayatın Kıyısında	(Şakar, 2018, s.41)
Kabzımal	Hayatın Kıyısında	(Şakar, 2018, s.41)
Kaykıltmak	Hayatın Kıyısında	(Şakar, 2018, s.42)
Virman	Kader Ânı	(Şakar, 2018, s.53)
Mahsup	Kader Ânı	(Şakar, 2018, s.53)
İmge	Kader Ânı	(Şakar, 2018, s.53)
Müşfik	Kader Ânı	(Şakar, 2018, s.55)
Gastronomi	Kanyon'da	(Şakar, 2018, s.58)
Banal	Kanyon'da	(Şakar, 2018, s.59)
Sallak	Hayat İşte	(Şakar, 2018, s.68)
Yampiri	Hayat İşte	(Şakar, 2018, s.68)
Siluet	Sırtımdaki Ben	(Şakar, 2018, s.77)
Fıtri	Sırtımdaki Ben	(Şakar, 2018, s.79)
Vecd	Sırtımdaki Ben	(Şakar, 2018, s.79)
Meşum	Sırtımdaki Ben	(Şakar, 2018, s.81)
Sükut	Aykız	(Şakar, 2018, s.83)
Müşfik	Aykız	(Şakar, 2018, s.83)
Kerpiç	Şahmeran	(Şakar, 2018, s.91)
Muzip	Kendime Giden Bir Yol	(Şakar, 2018, s.94)
Mukabele Etmek	Kendime Giden Bir Yol	(Şakar, 2018, s.95)
Hengame	Kendime Giden Bir Yol	(Şakar, 2018, s.96)
Nirengi Noktası	Kendime Giden Bir Yol	(Şakar, 2018, s.98)
Namahrem	Kanadında Bir Kuşun	(Şakar, 2018, s.101)
Depreştirmek	Kanadında Bir Kuşun	(Şakar, 2018, s.102)
Mukabele	Kanadında Bir Kuşun	(Şakar, 2018, s.102)
Endeks	Kanadında Bir Kuşun	(Şakar, 2018, s.104)
Yonga	Tohum	(Şakar, 2018, s.105)
Kuşluk Vakti	Tohum	(Şakar, 2018, s.107)

Tablo 12'nin devamı

Gümrah	Tohum	(Şakar, 2018, s.107)
Hengame	Tohum	(Şakar, 2018, s.108)
Cüzzam	Tohum	(Şakar, 2018, s.108)
Ahit	Tohum	(Şakar, 2018, s.109)
Maktül	Yasa	(Şakar, 2018, s.112)
Çelimli	Yasa	(Şakar, 2018, s.113)
İcra Etmek	Yasa	(Şakar, 2018, s.113)
Nevale	Yasa	(Şakar, 2018, s.113)
Sene-i Devriye	Yasa	(Şakar, 2018, s.114)
Muhterem	Yasa	(Şakar, 2018, s.115)
Hükümferma	Yasa	(Şakar, 2018, s.116)
Meşru Görmek	Yasa	(Şakar, 2018, s.117)
Meymenet	Mutfakta Bir Öykü	(Şakar, 2018, s.120)
Mahzun	Mutfakta Bir Öykü	(Şakar, 2018, s.126)
İhtar Etmek	Utancı	(Şakar, 2018, s.129)
Kani Olmak	Utancı	(Şakar, 2018, s.129)
Timsal	Utancı	(Şakar, 2018, s.130)
İmge	Utancı	(Şakar, 2018, s.130)
Burgaç	Utancı	(Şakar, 2018, s.130)
Vesika	Utancı	(Şakar, 2018, s.132)
İzmihlal	Utancı	(Şakar, 2018, s.135)
Şiraze	Utancı	(Şakar, 2018, s.136)

Cemal Şakar'ın Adı Leyla Olsun adlı hikâye kitabında yer alan ve 8. Sınıf öğrencilerinin öğrenebileceği kelime ve kelime gruplarına dair örneklerden birkaçı aşağıda verilmiştir:

Mahsup:

“yaslansa koltuğa, yaslanabilse, asistana aramaları sormalı, telefon bağlayabileceğini bildirmeli, havaleler, eft'ler, virmanlar, mahsuplar, almalar, satmalar, girmeler, çıkmalar gelsin önüne, analistler, stratejistler gelsin önüne, toplantı öncesi son bir değerlendirme” (Şakar, 2018, s.53).

İmge:

“başında ağırlar, kafasında tilkiler, açılış kapanış gongları, rakamlar, göstergeler, bütün bir dünya kafasında, kafasındaki bütün bir dünya rakamlar, dolarlar, avrolar, markalar, alış verişler, imge sağanağı, saniyelik görüntüler, bir bombardıman kafasının içi” (Şakar, 2018, s.53).

Müşfik:

“...küçük oğlu moldovalı ablaya emanetti, ya büyük oğlu, şimdi karısı, şimdi gelen mutfak görevlisinin müşfik yüzü, dudaklarına zorla kondurduğu bir gülücükle karşılık vermek, hey gidi koca dünya hey, gülümseyecek, babası gelecek aklına”(Şakar, 2018, s.55)...

Gastronomi:

“İstanbul'un En Sanatsal Gastronomi Buluşması 'Contemporary Food Art Festival' Başlıyor”(Şakar, 2018, s.58)!

Banal:

“Banaldı artık bu timsah” (Şakar, 2018, s.59).

Semirmek:

“Sadece kendini değil, ikizlerimi de, beni de yiye yiye iyice semirmiş, leş kokulu, kan emici bir domuzla” (Şakar, 2018, s.8).

Sükut:

“Derin bir sükut her zaman” (Şakar, 2018, s.83).

Kerpiç:

“Bir gazete kesigi çerçevlenmiş duruyordu kerpiç duvarda” (Şakar, 2018, s.91).

Muzip:

“Dudaklarımda muzip bir gülümseme” (Şakar, 2018, s.94).

Namahrem:

“Hastanenin uzun koridorunda yürürken namahrem olmasa Ali'nin koluna tutunacak” (Şakar, 2018, s.101).

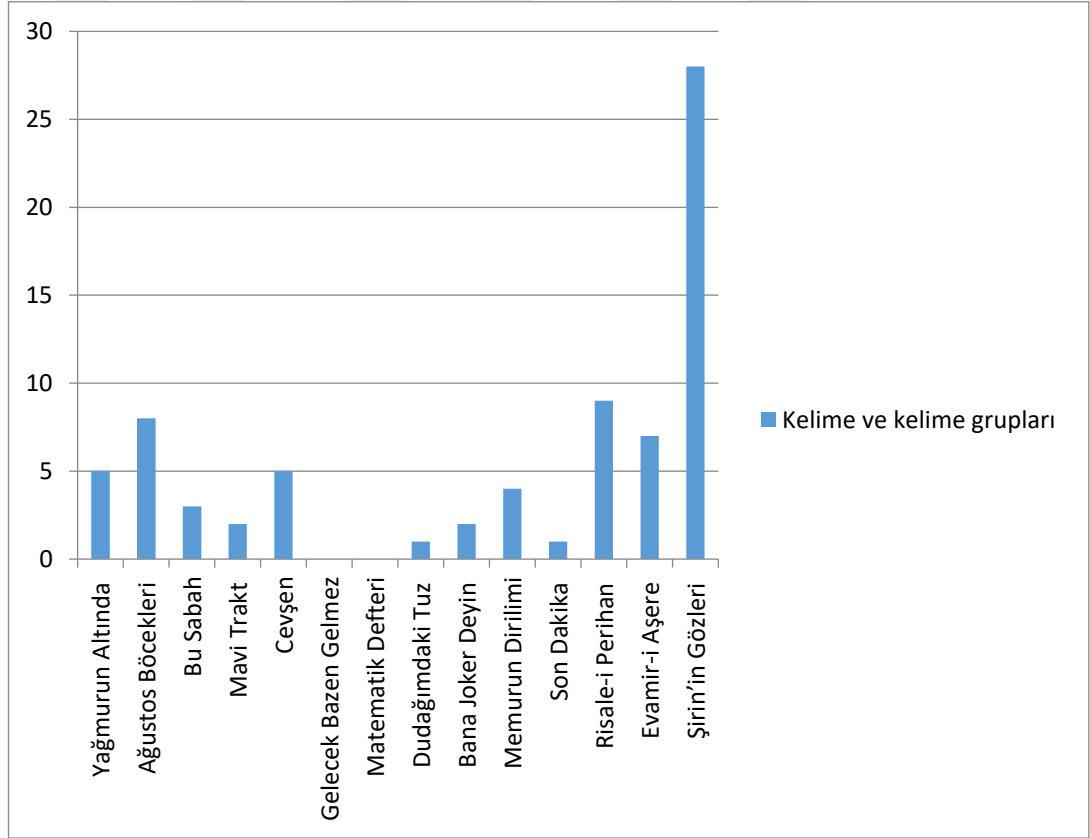
4.2.1.12. Utanç adlı hikâye kitabında geçen 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları

Utanç adlı hikâye kitabında anlamı bilinmeyen ve 8. sınıf öğrencilerine öğretilbilecek toplam 75 adet kelime ve kelime grubu tespit edilmiştir. Bu kelime ve kelime gruplarının 5 adedi Yağmurun Altında adlı hikâyede, 8 adedi Ağustos

Böcekleri adlı hikâyede, 3 adedi Bu Sabah adlı hikâyede, 2 adedi Mavi Trakt adlı hikâyede, 5 adedi Cevşen adlı hikâyede, 1 adedi Dudağımdaki Tuz adlı hikâyede, 2 adedi Bana Joker Deyin adlı hikâyede, 4 adedi Memurun Dirilimi adlı hikâyede, 1 adedi Son Dakika adlı hikâyede, 9 adedi Risale-i Perihan adlı hikâyede, 7 adedi Evamir-i Aşere adlı hikâyede, 28 adedi Şirin'in Gözleri adlı hikâyede yer almaktadır. Gelecek Bazen Gelmez ile Matematik Defteri adlı hikâyelerde anlamı bilinmeyen ve 8. sınıf öğrencilerine öğretilebilecek kelime tespit edilememiştir. Utanç adlı hikâye kitabındaki hikâyeler kelime ve kelime grupları açısından aşağıdaki grafikte şu şekilde gösterilmiştir:

Şekil 12

Utanç adlı hikâye kitabındaki hikâyelerde yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime gruplarının sayılarının karşılaştırılması

Utanç adlı hikâye kitabında yer alan kelime ve kelime grupları geçtiği hikâye ve yeri ile birlikte aşağıdaki tabloda şu şekilde gösterilmiştir:

Tablo 13

Utanç adlı hikâye kitabında yer alan 8. sınıf düzeyinde anlamı tahmin edilebilecek kelime ve kelime grupları, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları

Sözcük/Sözcük Grupları	Sözcük/Sözcük Gruplarının Geçtiği Hikâye	Atıf
Çiroz	Yağmurun Altında	(Şakar, 2020, s.12)
Enikonu	Yağmurun Altında	(Şakar, 2020, s.12)
Avurt	Yağmurun Altında	(Şakar, 2020, s.12)
Metruk	Yağmurun Altında	(Şakar, 2020, s.13)
Mübadil	Yağmurun Altında	(Şakar, 2020, s.13)
Burjuva	Ağustos Böcekleri	(Şakar, 2020, s.20)
Zahire	Ağustos Böcekleri	(Şakar, 2020, s.21)
Kasvet	Ağustos Böcekleri	(Şakar, 2020, s.22)
Aşır	Ağustos Böcekleri	(Şakar, 2020, s.22)
Tekmil	Ağustos Böcekleri	(Şakar, 2020, s.22)
Yalaz	Ağustos Böcekleri	(Şakar, 2020, s.22)
Enikonu	Ağustos Böcekleri	(Şakar, 2020, s.26)
Şose	Ağustos Böcekleri	(Şakar, 2020, s.27)
İstinat Duvarı	Bu Sabah	(Şakar, 2020, s.29)
Aşır	Bu Sabah	(Şakar, 2020, s.30)
Zeval	Bu Sabah	(Şakar, 2020, s.31)
İcra	Mavi Tarkt	(Şakar, 2020, s.33)
İhtiyat	Mavi Tarkt	(Şakar, 2020, s.34)
Aşır	Cevşen	(Şakar, 2020, s.39)
Mihrap	Cevşen	(Şakar, 2020, s.39)
Tekmil	Cevşen	(Şakar, 2020, s.43)
Meşum	Cevşen	(Şakar, 2020, s.43)
Kesif	Cevşen	(Şakar, 2020, s.43)
Soğuk Nevale	Dudağımdaki Tuz	(Şakar, 2020, s.56)
Zembereği Boşalmak	Bana Joker Deyin	(Şakar, 2020, s.59)
Karper	Bana Joker Deyin	(Şakar, 2020, s.60)
Müşfik	Memurun Dirilimi	(Şakar, 2020, s.68)

Tablo 13'ün devamı

Letafet	Memurun Dirilimi	(Şakar, 2020, s.68)
Kaykılmak	Memurun Dirilimi	(Şakar, 2020, s.70)
Hayıflanmak	Memurun Dirilimi	(Şakar, 2020, s.71)
Maazallah	Son Dakika	(Şakar, 2020, s.76)
Sanduka	Risale-i Perihan	(Şakar, 2020, s.79)
Tuğ	Risale-i Perihan	(Şakar, 2020, s.79)
Kam	Risale-i Perihan	(Şakar, 2020, s.80)
İtlaf Etmek	Risale-i Perihan	(Şakar, 2020, s.81)
Nifak	Risale-i Perihan	(Şakar, 2020, s.82)
Yet	Risale-i Perihan	(Şakar, 2020, s.82)
İfrit	Risale-i Perihan	(Şakar, 2020, s.83)
Kabzımal	Risale-i Perihan	(Şakar, 2020, s.84)
İstişare Etmek	Risale-i Perihan	(Şakar, 2020, s.84)
Sayfiye	Evamir-i Aşere	(Şakar, 2020, s.87)
Apolet	Evamir-i Aşere	(Şakar, 2020, s.87)
Zerzevat	Evamir-i Aşere	(Şakar, 2020, s.88)
Namahrem	Evamir-i Aşere	(Şakar, 2020, s.89)
Tarumar Olmak	Evamir-i Aşere	(Şakar, 2020, s.91)
Temenna	Evamir-i Aşere	(Şakar, 2020, s.91)
Sırım	Evamir-i Aşere	(Şakar, 2020, s.92)
Zeval	Şirin'in Gözleri	(Şakar, 2020, s.95)
Cevelan	Şirin'in Gözleri	(Şakar, 2020, s.95)
Mahlukat	Şirin'in Gözleri	(Şakar, 2020, s.97)
Bertaraf Etmek	Şirin'in Gözleri	(Şakar, 2020, s.99)
Zillet	Şirin'in Gözleri	(Şakar, 2020, s.101)
İçkin	Şirin'in Gözleri	(Şakar, 2020, s.101)
Yekpare	Şirin'in Gözleri	(Şakar, 2020, s.102)
Nakkaş	Şirin'in Gözleri	(Şakar, 2020, s.102)
Vuslat	Şirin'in Gözleri	(Şakar, 2020, s.102)
Müteşekkil	Şirin'in Gözleri	(Şakar, 2020, s.102)
Efsun	Şirin'in Gözleri	(Şakar, 2020, s.103)
Mahmur	Şirin'in Gözleri	(Şakar, 2020, s.104)

Tablo 13'ün devamı

Sükûn	Şirin'in Gözleri	(Şakar, 2020, s.104)
Tecelli	Şirin'in Gözleri	(Şakar, 2020, s.105)
Aşıkâr	Şirin'in Gözleri	(Şakar, 2020, s.105)
Devingen	Şirin'in Gözleri	(Şakar, 2020, s.105)
Güruh	Şirin'in Gözleri	(Şakar, 2020, s.106)
Cüzamlı	Şirin'in Gözleri	(Şakar, 2020, s.106)
Semirmek	Şirin'in Gözleri	(Şakar, 2020, s.106)
Fehmetmek	Şirin'in Gözleri	(Şakar, 2020, s.106)
Muhayyile	Şirin'in Gözleri	(Şakar, 2020, s.106)
Suret	Şirin'in Gözleri	(Şakar, 2020, s.106)
Temaşa Etmek	Şirin'in Gözleri	(Şakar, 2020, s.106)
Dehliz	Şirin'in Gözleri	(Şakar, 2020, s.107)
Înayet	Şirin'in Gözleri	(Şakar, 2020, s.110)
Cirim	Şirin'in Gözleri	(Şakar, 2020, s.111)
Mamur	Şirin'in Gözleri	(Şakar, 2020, s.111)
Tarumar	Şirin'in Gözleri	(Şakar, 2020, s.111)

Cemal Şakar'ın Utanç adlı hikâye kitabında yer alan ve 8. Sınıf öğrencilerinin öğrenebileceği kelime ve kelime gruplarına dair örneklerden birkaçı aşağıda verilmiştir:

Mahlûkat:

“Çünkü mahlukat açılan kalbe açar ancak kendini” (Şakar, 2020, s.97).

Cüzamlı:

“Sırt dönülmüşler güruhudur burası; vebalılar, cüzamlılar, körler, cesetler, ölü ruhlar” (Şakar, 2020, s.106).

Aşikâr:

“Aydınlık aşikâr eder, karanlık gider” (Şakar, 2020, s.105).

Devingen:

“...şehir devingendir, insanlar devindikçe şehir genişler, genişleyince şehir oğul verir. Şirin gecelerce, gündüzlerce kaygıyla bekler oğulun dönmesini” (Şakar, 2020, s.105).

Sükun:

“Sanki böyle böyle kendini büyük bir hikayeye bağlayacak, alemdeki yerini keşfedip sükun bulacaktı” (Şakar, 2020, s.104).

Efsun:

“Bir efsunun içindeydi” (Şakar, 2020, s.103).

Mahmur:

“Şehirlilere özgü mahmur gözlerle baktı” (Şakar, 2020, s.104).

Nakkaş:

“Bir nakkaşın bütün hüneriyle işlediği mekandı bu” (Şakar, 2020, s.102).

Vuslat:

“Vuslata mani” (Şakar, 2020, s.102)...

Müteşekkil:

“Büyük aşklar hep acıdan müteşekkildir” (Şakar, 2020, s.102).

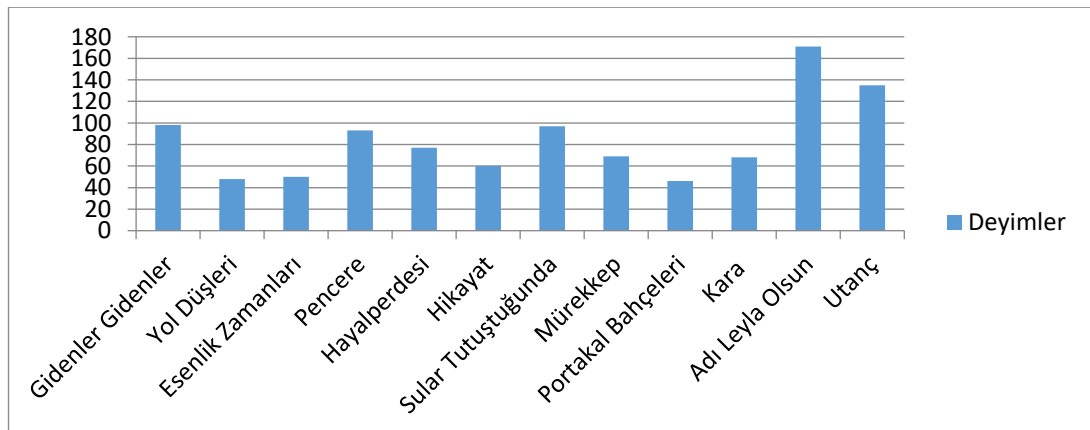
4.2.2. Cemal Şakar’ın hikâyelerinde deyimler, atasözleri ve özdeyişler

4.2.2.1. Cemal Şakar’ın hikâyelerinde deyimler

Cemal Şakar’ın hikâyelerinde toplam 1012 adet deyim tespit edilmiştir. Bu deyimlerin 98 adedi Gidenler Gidenler, 48 adedi Yol Düşleri, 50 adedi Esenlik Zamanları, 93 adedi Pencere, 77 adedi Hayalperdesi, 60 adedi Hikayat, 97 adedi Sular Tutuştuğunda, 69 adedi Mürekkep, 46 adedi Portakal Bahçeleri, 68 adedi Kara, 171 adedi Adı Leyla Olsun ve 135 adedi Utanç adlı hikâye kitaplarında tespit edilmiştir. Aşağıdaki grafikte hikâye kitaplarında bulunan deyim sayıları karşılaştırılmıştır.

Şekil 13

Cemal Şakar’ın hikâyelerinde bulunan deyim sayılarının karşılaştırılması

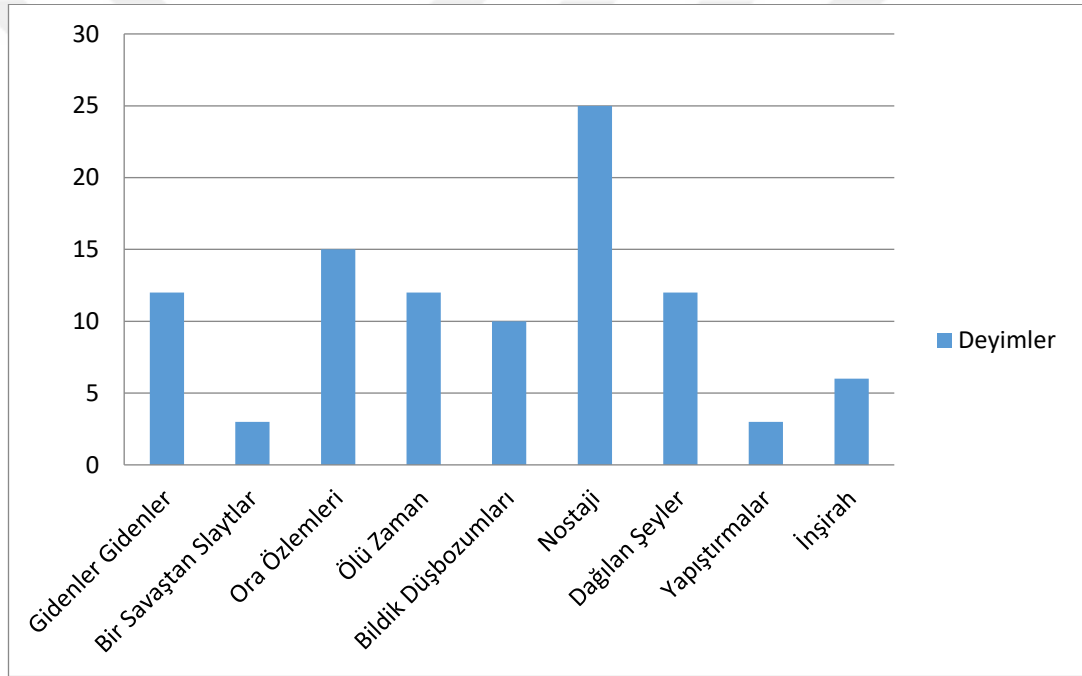

4.2.2.1.1. Gidenler Gidenler adlı hikâye kitabında yer alan deyimler

Gidenler Gidenler adlı hikâye kitabında toplam 98 adet deyim bulunmuştur. Bu deyimlerin 12 adedi Gidenler Gidenler, 3 adedi Bir Savaştan Slaytlar, 15 adedi Ora Özlemleri, 12 adedi Ölü Zaman, 10 adedi Bildik Düşbozumları, 25 adedi Nostaji, 12 adedi Dağılan Şeyler, 3 adedi Yapıştırıcılar ve 6 adedi İnşirah adlı hikâyede yer almaktadır. Aşağıdaki grafikte hikâyelerde bulunan deyim sayıları karşılaştırılmıştır:

Şekil 14

Gidenler Gidenler adlı kitaptaki hikâyelerde bulunan deyim sayılarının karşılaştırılması

Gidenler Gidenler adlı hikâye kitabında yer alan deyimler, geçtiği hikâye ve yeri ile birlikte aşağıdaki tabloda şu şekilde gösterilmiştir:

Tablo 14

Gidenler Gidenler adlı hikâye kitabında yer alan deyimler, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları

Deyimler	Geçtiği Hikâye	Atıf
Haklı bulmak	Gidenler Gidenler	(Şakar, 2014a, s.11)
Kemikleri sızlamak	Gidenler Gidenler	(Şakar, 2014a, s.11)
Yerin dibine girmek	Gidenler Gidenler	(Şakar, 2014a, s.12)

Tablo 14'ün devamı

Yüreği sızlamak	Gidenler Gidenler	(Şakar, 2014a, s.12)
Geri dönmek	Gidenler Gidenler	(Şakar, 2014a, s.12)
Helallik dilemek	Gidenler Gidenler	(Şakar, 2014a, s.12)
Eli ayağı dolaşmak	Gidenler Gidenler	(Şakar, 2014a, s.13)
Güven vermek	Gidenler Gidenler	(Şakar, 2014a, s.13)
İzin koparmak	Gidenler Gidenler	(Şakar, 2014a, s.15)
Yüzü kızarmak	Gidenler Gidenler	(Şakar, 2014a, s.15)
Aklından geçirmek	Gidenler Gidenler	(Şakar, 2014a, s.16)
Kendini dinlemek	Gidenler Gidenler	(Şakar, 2014a, s.18)
Baş başa bırakmak	Bir Savaştan Slaytlar	(Şakar, 2014a, s.22)
Morali bozulmak	Bir Savaştan Slaytlar	(Şakar, 2014a, s.23)
Birbirine girmek	Bir Savaştan Slaytlar	(Şakar, 2014a, s.23)
Boğazında düğümlenmek	Ora Özlemleri	(Şakar, 2014a, s.28)
Yan gözle bakmak	Ora Özlemleri	(Şakar, 2014a, s.28)
Acı çekmek	Ora Özlemleri	(Şakar, 2014a, s.30)
Akla gelmek	Ora Özlemleri	(Şakar, 2014a, s.30)
Göze almak	Ora Özlemleri	(Şakar, 2014a, s.30)
Karşı çıkmak	Ora Özlemleri	(Şakar, 2014a, s.30, s.31)
Söz etmek	Ora Özlemleri	(Şakar, 2014a, s.31)
Bir köşeye atmak	Ora Özlemleri	(Şakar, 2014a, s.32, s.33)
Son vermek	Ora Özlemleri	(Şakar, 2014a, s.32)
Rahat bırakmak	Ora Özlemleri	(Şakar, 2014a, s.33, s.36)
Dallanıp budaklanmak	Ora Özlemleri	(Şakar, 2014a, s.34)
Huzurunu kaçırmak	Ora Özlemleri	(Şakar, 2014a, s.34)
İpe sapa gelmemek	Ora Özlemleri	(Şakar, 2014a, s.34)
Çekip gitmek	Ora Özlemleri	(Şakar, 2014a, s.35)
Elde etmek	Ora Özlemleri	(Şakar, 2014a, s.35)
Ayak bağı olmak	Ölü Zaman	(Şakar, 2014a, s.37)
İçinden geçmek	Ölü Zaman	(Şakar, 2014a, s.37, s.38)
Elden çıkarmak	Ölü Zaman	(Şakar, 2014a, s.39)
Anlam vermek	Ölü Zaman	(Şakar, 2014a, s.40)
Canını sıkmak	Ölü Zaman	(Şakar, 2014a, s.40)

Tablo 14'ün devamı

Çekip gitmek	Ölü Zaman	(Şakar, 2014a, s.40)
Not düşmek	Ölü Zaman	(Şakar, 2014a, s.40)
Söz etmek	Ölü Zaman	(Şakar, 2014a, s.40)
Akla gelmek	Ölü Zaman	(Şakar, 2014a, s.41)
Ortaya Koymak	Ölü Zaman	(Şakar, 2014a, s.41)
Sözünü kesmek	Ölü Zaman	(Şakar, 2014a, s.41)
Volta atmak	Ölü Zaman	(Şakar, 2014a, s.42)
Elini sürmemek	Bildik Düşbozumları	(Şakar, 2014a, s.43)
Karşı çıkmak	Bildik Düşbozumları	(Şakar, 2014a, s.44)
Karşı koymak	Bildik Düşbozumları	(Şakar, 2014a, s.44)
Sözünü kesmek	Bildik Düşbozumları	(Şakar, 2014a, s.45)
İçi burkulmak	Bildik Düşbozumları	(Şakar, 2014a, s.46)
Söz etmek	Bildik Düşbozumları	(Şakar, 2014a, s.46)
Acı çekmek	Bildik Düşbozumları	(Şakar, 2014a, s.47)
İçinden geçmek	Bildik Düşbozumları	(Şakar, 2014a, s.47)
Yanıt vermek	Bildik Düşbozumları	(Şakar, 2014a, s.47)
İçini ısıtmak	Bildik Düşbozumları	(Şakar, 2014a, s.48)
Akıp gitmek	Nostaji	(Şakar, 2014a, s.64)
Akla gelmek	Nostaji	(Şakar, 2014a, s.59)
Aklına esmek	Nostaji	(Şakar, 2014a, s.56)
Aklından geçirmek	Nostaji	(Şakar, 2014a, s.61)
Can gelmek	Nostaji	(Şakar, 2014a, s.51)
Canı istemek	Nostaji	(Şakar, 2014a, s.57)
Çekip gitmek	Nostaji	(Şakar, 2014a, s.53, s.67)
Çil yavrusu gibi dağılmak	Nostaji	(Şakar, 2014a, s.53)
Defterden (defterinden) silmek	Nostaji	(Şakar, 2014a, s.56)
Denk gelmek	Nostaji	(Şakar, 2014a, s.61)
Dışa vurmak	Nostaji	(Şakar, 2014a, s.49, s.55)
Eline geçmek	Nostaji	(Şakar, 2014a, s.66)
Gözü açık gitmek	Nostaji	(Şakar, 2014a, s.50)
Gözü hiçbir şey görmemek	Nostaji	(Şakar, 2014a, s.59)

Tablo 14'ün devamı

Gurur duymak	Nostaji	(Şakar, 2014a, s.53)
Güçlük çekmek	Nostaji	(Şakar, 2014a, s.49)
Gül gibi geçinmek	Nostaji	(Şakar, 2014a, s.53)
Hesap sormak	Nostaji	(Şakar, 2014a, s.50, s.55)
İçi ezilmek	Nostaji	(Şakar, 2014a, s.52)
İçinden gelmek	Nostaji	(Şakar, 2014a, s.57)
Kumar oynamak	Nostaji	(Şakar, 2014a, s.62)
Kusura bakmamak (kalmamak)	Nostaji	(Şakar, 2014a, s.56, s.57)
Yüreği soğumak	Nostaji	(Şakar, 2014a, s.51)
Yüzüstü bırakmak	Nostaji	(Şakar, 2014a, s.56)
Zihni açılmak	Nostaji	(Şakar, 2014a, s.54)
Acemilik çekmek	Dağılan Şeyler	(Şakar, 2014a, s.72)
Bağrına basmak	Dağılan Şeyler	(Şakar, 2014a, s.76)
Çekip gitmek	Dağılan Şeyler	(Şakar, 2014a, s.79)
Dışarı Vurmak	Dağılan Şeyler	(Şakar, 2014a, s.71)
Fark etmek	Dağılan Şeyler	(Şakar, 2014a, s.66)
Hakkını helal etmek	Dağılan Şeyler	(Şakar, 2014a, s.71)
İçinden geçirmek	Dağılan Şeyler	(Şakar, 2014a, s.74)
Kucağına düşmek	Dağılan Şeyler	(Şakar, 2014a, s.74)
Selam vermek	Dağılan Şeyler	(Şakar, 2014a, s.75)
Uçup gitmek	Dağılan Şeyler	(Şakar, 2014a, s.71)
Yerli yerinde olmak	Dağılan Şeyler	(Şakar, 2014a, s.71)
Yüzüstü bırakmak	Dağılan Şeyler	(Şakar, 2014a, s.79)
Çılgılık atmak	Yapıştırıcılar	(Şakar, 2014a, s.82)
Not Etmek	Yapıştırıcılar	(Şakar, 2014a, s.86)
Söz etmek	Yapıştırıcılar	(Şakar, 2014a, s.84)
Cesaret göstermek	İnşirah	(Şakar, 2014a, s.88)
Dışarı Vurmak	İnşirah	(Şakar, 2014a, s.88)
Ortaya Koymak	İnşirah	(Şakar, 2014a, s.88)
Uçup gitmek	İnşirah	(Şakar, 2014a, s.89)
Başı dönmek	İnşirah	(Şakar, 2014a, s.91)

Tablo 14'ün devamı

Akıp gitmek

İnşirah

(Şakar, 2014a, s.92)

Cemal Şakar'ın Gidenler Gidenler adlı hikâye kitabında yer alan deyimlere dair örneklerden birkaçı aşağıda verilmiştir:

Haklı bulmak:

“Gidişini hiçbir zaman haklı bulmayacaktım” (Şakar, 2014a, s.11).

Baş başa bırakmak:

“Bizi yine, şu yanınızda oturanla baş başa bırakacaksınız” (Şakar, 2014a, s.22).

Boğazında düğümlenmek:

“Arkasından ağlamayacaktım, gülmeyecektim, boğazıma o şey gelip düğümlenmeyecekti” (Şakar, 2014a, s.28).

Ayak bağı olmak:

“Hiçbir şey, ama en ufak bir şey dahi beni bağlamamalı, bana ayak bağı olmamalı” (Şakar, 2014a, s.37).

Elini sürmemek:

“Günlerdir elimi sürmüyorum kitaba” (Şakar, 2014a, s.43).

Akıp gitmek:

“Hele insan yaşamayı öğrendiğinde gerisi akıp gidiyor” (Şakar, 2014a, s.64).

Acemilik çekmek:

“Yoğun ilişkiler hep onu boğmuştu, yeni ilişkilere girerken çektiği acemilik de rahatsız ediyordu” (Şakar, 2014a, s.72).

Çılgılık atmak:

“Hayır, ciğerlerimiz yırtılıncaya kadar atacağımız uzun bir çılgılık.” (Şakar, 2014a, s.82).

Cesaret göstermek:

“beni bir ses sahibi kıl, kefarete hazırım” diyebilecek kadar cesaret göstermemi isteyen ses” (Şakar, 2014a, s.88).

Başı dönmek:

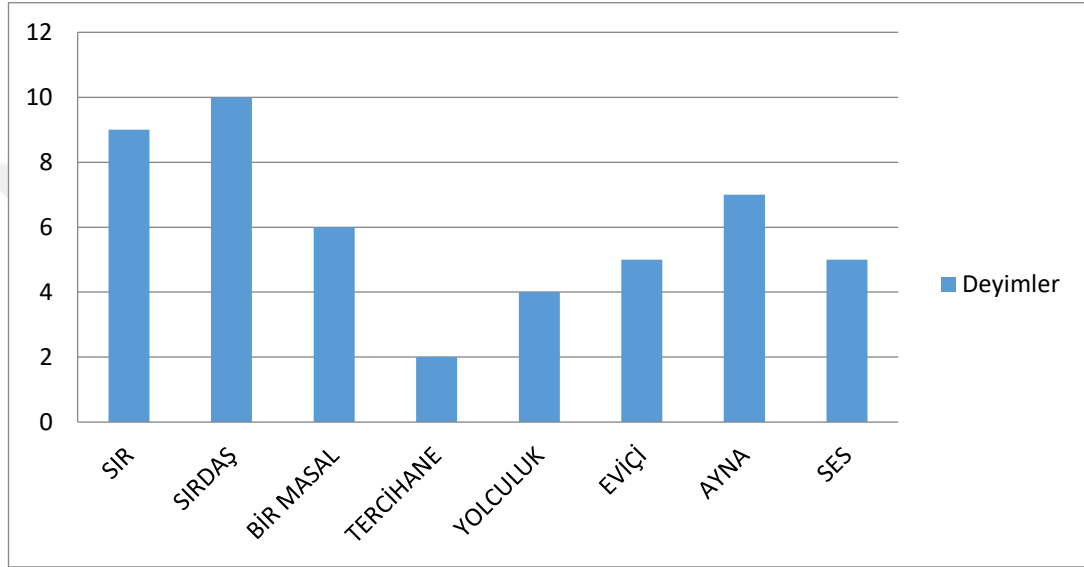
“Başım dönmeye başlamıştı” (Şakar, 2014a, s.91).

4.2.2.1.2. Yol Düşleri adlı hikâye kitabında yer alan deyimler

Yol Düşleri adlı hikâye kitabında toplam 48 adet deyim bulunmuştur. Bu deyimlerin 9 adedi Sır, 10 adedi Sırdaş, 6 adedi Bir Masal, 2 adedi Terci'hane, 4 adedi Yolculuk, 5 adedi Eviçi, 7 adedi Ayna ve 5 adedi Ses adlı hikâyede yer almaktadır. Aşağıdaki grafikte hikâyelerde bulunan deyim sayıları karşılaştırılmıştır:

Şekil 15

Yol Düşleri adlı kitaptaki hikâyelerde bulunan deyim sayılarının karşılaştırılması

Yol Düşleri adlı hikâye kitabında yer alan deyimler, geçtiği hikâye ve yeri ile birlikte aşağıdaki tabloda şu şekilde gösterilmiştir:

Tablo 15

Yol Düşleri adlı hikâye kitabında yer alan deyimler, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları

Deyimler	Geçtiği Hikâye	Atıf
Arkada bırakmak	Sır	(Şakar, 2017a, s.10)
Ayaklarına dolanmak	Sır	(Şakar, 2017a, s.10)
Ele Geçirmek	Sır	(Şakar, 2017a, s.8)
Gözünün önüne gelmek	Sır	(Şakar, 2017a, s.9)
Güçlük çekmek	Sır	(Şakar, 2017a, s.9)
İçini ısıtmak	Sır	(Şakar, 2017a, s.11)
Kendine gelmek	Sır	(Şakar, 2017a, s.11)
Ortaya Dökmek	Sır	(Şakar, 2017a, s.8)
Sinirleri gerilmek	Sır	(Şakar, 2017a, s.9)

Tablo 15'in devamı

Bir yolunu bulmak	Sırdaş	(Şakar, 2017a, s.22)
Boş gözlerle bakmak	Sırdaş	(Şakar, 2017a, s.14)
El almak	Sırdaş	(Şakar, 2017a, s.23)
El uzatmak	Sırdaş	(Şakar, 2017a, s.24)
El vermek	Sırdaş	(Şakar, 2017a, s.24)
Eline geçmek	Sırdaş	(Şakar, 2017a, s.22)
Geç kalmak	Sırdaş	(Şakar, 2017a, s.23)
Kemale ermek	Sırdaş	(Şakar, 2017a, s.17)
Kül etmek	Sırdaş	(Şakar, 2017a, s.25)
Omuz vermek	Sırdaş	(Şakar, 2017a, s.24)
Baş başa kalmak	Bir Masal	(Şakar, 2017a, s.30)
Büyü bozulmak	Bir Masal	(Şakar, 2017a, s.28)
Denk düşmek	Bir Masal	(Şakar, 2017a, s.26, s.28)
Hakkını vermek	Bir Masal	(Şakar, 2017a, s.30)
İşine koyulmak	Bir Masal	(Şakar, 2017a, s.28)
Yol açmak	Bir Masal	(Şakar, 2017a, s.30)
Önüne katmak	Terci'hane	(Şakar, 2017a, s.36)
Geç Kalmak	Terci'hane	(Şakar, 2017a, s.37)
Geri Dönmek	Yolculuk	(Şakar, 2017a, s.39)
Güven Vermek	Yolculuk	(Şakar, 2017a, s.40)
Gözünü almak	Yolculuk	(Şakar, 2017a, s.41)
Seyre Dalmak	Yolculuk	(Şakar, 2017a, s.45)
Not Düşmek	Eviçi	(Şakar, 2017a, s.47)
Söz Etmek	Eviçi	(Şakar, 2017a, s.48, s.50, s.52, s.53)
Boşa Çıkmak	Eviçi	(Şakar, 2017a, s.50)
Ağızına Almak	Eviçi	(Şakar, 2017a, s.50)
Gözlerinden Okumak	Eviçi	(Şakar, 2017a, s.53)
Yol Almak	Ayna	(Şakar, 2017a, s.54)
Yüz Yüze Gelmek	Ayna	(Şakar, 2017a, s.55)
Yola Çıkmak	Ayna	(Şakar, 2017a, s.57)
Göze Almak	Ayna	(Şakar, 2017a, s.59)

Tablo 15’in devamı

Un Ufak Olmak	Ayna	(Şakar, 2017a, s.59)
Söz Etmek	Ayna	(Şakar, 2017a, s.61)
Dikkatini Çekmek	Ayna	(Şakar, 2017a, s.61)
Geç Kalmak	Ses	(Şakar, 2017a, s.63)
Yol Almak	Ses	(Şakar, 2017a, s.64)
Pay Çıkarmak	Ses	(Şakar, 2017a, s.65)
Kendine Gelmek	Ses	(Şakar, 2017a, s.68)
Helallik Dilemek	Ses	(Şakar, 2017a, s.68)

Cemal Şakar’ın Yol Düşleri adlı hikâye kitabında yer alan deyimlere dair örneklerden birkaçı aşağıda verilmiştir:

Arkada bırakmak:

“Taksiden iner inmez dışımdaki her şeyi bir an önce arkamda bırakmak için tüm gücümü toplayıp bakımsız bahçeden içeriye girdim” (Şakar, 2017a, s.10).

Bir yolunu bulmak:

“Bir yolunu bulup ona izah etmeliyim: Ancak bizimle var olan, bizden sonra kimseciklerin ellerine geçmemesi gereken esrarımızı buraya gömmemiz, onları kor edip kül edip yüreğimize basmamız gerektiğini” (Şakar, 2017a, s.22).

Baş başa kalmak:

“Bana ulaşan sesleri önlediğim zaman içimle baş başa kalabiliyordum” (Şakar, 2017a, s.30).

Önüne katmak:

“Çok uzaklardan gelen, o ifadelendirilemeyen sözcüklerin acemisi olduğu bir akış beni de kattı önüne” (Şakar, 2017a, s.36).

Geri Dönmek:

“Sokak kapısından geri döndüm” (Şakar, 2017a, s.39).

Not Düşmek:

“Yalnızım, evet çok yalnızım demek, biliyorum hiçbir şeyi, odamın duvarlarına astığım kağıtlardaki duygu aforizmalarını, içtiğim çaydaki burukluğu, sokakta yürürken çıkan kavgada yüzümün yaralanmasını, okuduğum kitaplara not düşmeyişi, ne bileyim daha neler neleri, ya da benim olan hiçbir şeyi anlatamaz” (Şakar, 2017a, s.47).

Yol Almak:

“Aradan geçen bunca zamanı hiç düşünmeden, yalnızlığımı bir boşluk, bir uyku hali olarak kabul edip ne kadar yol aldığımı bakmadan, yeniden başa, ey hayat, işte ben de varım! dediğim o zamana dönmek için mi geldim, bu sahil kasabasına” (Şakar, 2017a, s.54).

Geç Kalmak:

“Geç kalmaktan korkuyorum” (Şakar, 2017a, s.63).

Kendine Gelmek:

“İvecen davranmamı istediğinde kendime geldim” (Şakar, 2017a, s.68).

Helallik Dilemek:

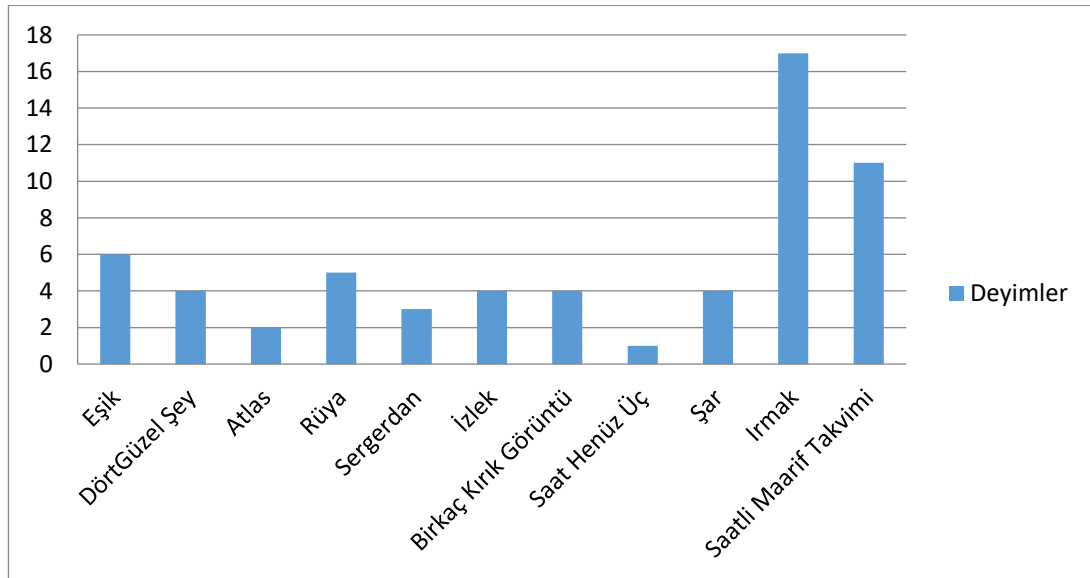
“Helallik diledim” (Şakar, 2017a, s.68).

4.2.2.1.3. *Esenlik Zamanları* adlı hikâye kitabında yer alan deyimler

Esenlik Zamanları adlı hikâye kitabında toplam 50 adet deyim bulunmuştur. Bu deyimlerin 6 adedi Eşik, 4 adedi Dört Güzel Şey, 2 adedi Atlas, 5 adedi Rüya, 3 adedi Sergerdan, 4 adedi İzlek, 4 adedi Birkaç Kırık Görüntü, 1 adedi Saat Henüz Üç, 4 adedi Şar, 17 adedi Irmak ve 11 adedi Saatli Maarif Takvimi adlı hikâyede yer almaktadır. Aşağıdaki grafikte hikâyelerde bulunan deyim sayıları karşılaştırılmıştır:

Şekil 16

Esenlik Zamanları adlı kitaptaki hikâyelerde bulunan deyim sayılarının karşılaştırılması

Esenlik Zamanları adlı hikâye kitabında yer alan deyimler, geçtiği hikâye ve yeri ile birlikte aşağıdaki tabloda şu şekilde gösterilmiştir:

Tablo 16

Esenlik Zamanları adlı hikâye kitabında yer alan deyimler, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları

Deyimler	Geçtiği Hikâye	Atıf
Gözünün Önüne Gelmek	Eşik	(Şakar, 2014b, s.7)
İçi Ezilmek	Eşik	(Şakar, 2014b, s.8)
Söz Almak	Eşik	(Şakar, 2014b, s.10)
Sözünü Tutmak	Eşik	(Şakar, 2014b, s.10)
Söz Etmek	Eşik	(Şakar, 2014b, s.10)
Elden Ayaktan Düşmek	Eşik	(Şakar, 2014b, s.11)
Can Vermek	Dört Güzel Şey	(Şakar, 2014b, s.13)
Gözünü Almak	Dört Güzel Şey	(Şakar, 2014b, s.17)
Ateşe Vermek	Dört Güzel Şey	(Şakar, 2014b, s.17)
Elde Etmek	Dört Güzel Şey	(Şakar, 2014b, s.18)
İlgisini Çekmek	Atlas	(Şakar, 2014b, s.24)
Tutsak Düşmek	Atlas	(Şakar, 2014b, s.25)
Siper Etmek	Rüya	(Şakar, 2014b, s.30)
Tokat Aşk Etmek	Rüya	(Şakar, 2014b, s.30)
Dizlerinin Bağı Çözülme	Rüya	(Şakar, 2014b, s.32)
Aklı Başından Gitmek	Rüya	(Şakar, 2014b, s.32)
Yol Almak	Rüya	(Şakar, 2014b, s.32)
Canı sıkılmak	Sergerdan	(Şakar, 2014b, s.37)
Göz Atmak	Sergerdan	(Şakar, 2014b, s.37)
Baş Başa Kalmak	Sergerdan	(Şakar, 2014b, s.38)
Özen Göstermek	İzlek	(Şakar, 2014b, s.42, s.44)
Gözden Geçirmek	İzlek	(Şakar, 2014b, s.43)
Göz Atmak	İzlek	(Şakar, 2014b, s.44)
Fark Etmek	İzlek	(Şakar, 2014b, s.45)
Aklına Gelmek	Birkaç Kırık Görüntü	(Şakar, 2014b, s.47, s.51)
Fark Etmek	Birkaç Kırık Görüntü	(Şakar, 2014b, s.47)
Söz Etmek	Birkaç Kırık Görüntü	(Şakar, 2014b, s.48, s.50, s.54)
Kendine Gelmek	Birkaç Kırık Görüntü	(Şakar, 2014b, s.52)

Tablo 16'nın devamı

Boyun Eğmek	Saat Henüz Üç	(Şakar, 2014b, s.56)
Göze Almak	Şar	(Şakar, 2014b, s.62)
Özen Göstermek	Şar	(Şakar, 2014b, s.63)
Söz Etmek	Şar	(Şakar, 2014b, s.63)
Dalga Geçmek	Şar	(Şakar, 2014b, s.63)
Söz Etmek	Irmak	(Şakar, 2014b, s.62, s.68, s.71, s.75)
Fena Bulmak	Irmak	(Şakar, 2014b, s.69)
Uçup Gitmek	Irmak	(Şakar, 2014b, s.72)
Aklımdan Geçmek	Irmak	(Şakar, 2014b, s.73)
Göz Atmak	Irmak	(Şakar, 2014b, s.75)
Göz Atmak	Irmak	(Şakar, 2014b, s.77)
Gözünü Alamamak	Irmak	(Şakar, 2014b, s.77)
Fark Etmek	Irmak	(Şakar, 2014b, s.76, s.77, s.84, s.85)
Söz Etmek	Irmak	(Şakar, 2014b, s.77)
Dışa Vurmak	Irmak	(Şakar, 2014b, s.77, s.84)
Ferah Tutmak	Irmak	(Şakar, 2014b, s.80)
Göz Gezdirmek	Irmak	(Şakar, 2014b, s.80)
Aklına Gelmek	Irmak	(Şakar, 2014b, s.81)
Zahmet Çekmek	Irmak	(Şakar, 2014b, s.81)
Görmezden Gelmek	Irmak	(Şakar, 2014b, s.83)
Pır Pır Etmek	Irmak	(Şakar, 2014b, s.83)
Göz Atmak	Saatli Maarif Takvimi	(Şakar, 2014b, s.77)
Gözünü Alamamak	Saatli Maarif Takvimi	(Şakar, 2014b, s.77)
Fark Etmek	Saatli Maarif Takvimi	(Şakar, 2014b, s.77, s.84, s.85)
Söz Etmek	Saatli Maarif Takvimi	(Şakar, 2014b, s.77)
Dışa Vurmak	Saatli Maarif Takvimi	(Şakar, 2014b, s.77, s.84)
Ferah Tutmak	Saatli Maarif Takvimi	(Şakar, 2014b, s.80)
Göz Gezdirmek	Saatli Maarif Takvimi	(Şakar, 2014b, s.80)
Aklına Gelmek	Saatli Maarif Takvimi	(Şakar, 2014b, s.81)

Tablo 16'nın devamı

Zahmet Çekmek	Saatli Maarif Takvimi	(Şakar, 2014b, s.81)
Görmezden Gelmek	Saatli Maarif Takvimi	(Şakar, 2014b, s.83)
Pır Pır Etmek	Saatli Maarif Takvimi	(Şakar, 2014b, s.83)

Cemal Şakar'ın Esenlik Zamanları adlı hikâye kitabında yer alan deyimlere dair örneklerden birkaçı aşağıda verilmiştir:

Pır Pır Etmek:

“Ustası 'hadi bakalım,' dediğinde yüreği pır pır etmişti, elleri titremiş miydi acaba” (Şakar, 2014b, s.83)?

Fark Etmek:

“Yüreğinde engin ferahlığın sevinciyle ağladığını fark etmiyordu; Leyla gibi inciler süzülürken yanaklarından, yazılması mukadder olan mektubun tüm sözcükleri belleğinde yankılanıyordu” (Şakar, 2014b, s.76).

Dalga Geçmek:

“Onlar benimle dalga geçiyorlar, demişti” (Şakar, 2014b, s.63).

Boyun Eğmek:

“Yine uykuya boyun eğmişti” (Şakar, 2014b, s.56).

Kendine Gelmek:

“Egzozu patlamış bir motosiklet yanından geçerken kendine gelmiş, el sallayacak fırsatı bile bulamamıştı” (Şakar, 2014b, s.52).

Göz Atmak:

“Daha önce renk renk kalemlerle çizdiği satırlara göz attı” (Şakar, 2014b, s.44).

Baş Başa Kalmak:

“Ve ben, bir tahtaya asılmış küçücük aynanın içindeki güneşle baş başa kalıyorum” (Şakar, 2014b, s.38).

Yol Almak:

“At hızla bilmediği bir yöne doğru yol alıyordu” (Şakar, 2014b, s.32).

Tutsak Düşmek:

“Yoksa tutkularımdan arınmaya çalışırken çöle tutsak mı düşmüştüm” (Şakar, 2014b, s.25)?

Elde Etmek:

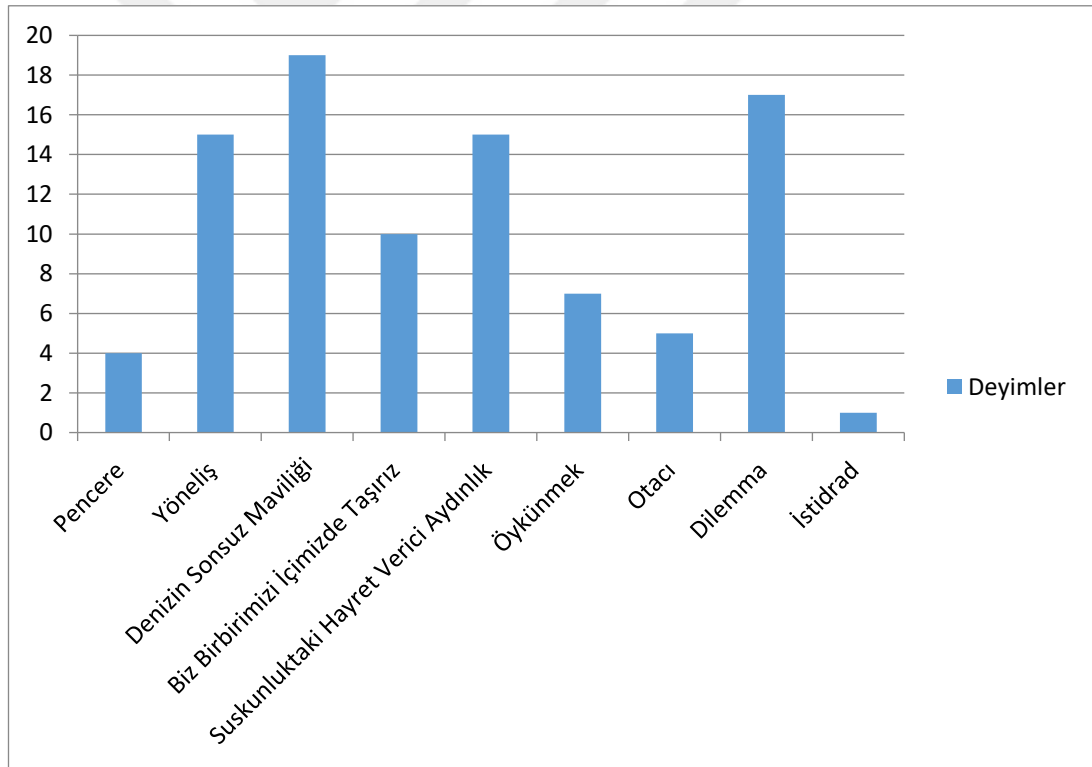
“Toprağa ve tohuma kendimden bir şeyler katarak bir verim elde etmek istedim. Bana beni, beni toprağa anlatacak bir ürün elde etmeliydim” (Şakar, 2014b, s.18).

4.2.2.1.4. Pencere adlı hikâye kitabında yer alan deyimler

Pencere adlı hikâye kitabında toplam 93 adet deyim bulunmuştur. Bu deyimlerin 4 adedi Pencere, 15 adedi Yöneliş, 19 adedi Denizin Sonsuz Maviliği, 10 adedi Biz Birbirimizi İçimizde Taşırız, 15 adedi Suskunluktaki Hayret Verici Aydınlık, 7 adedi Öykünmek, 5 adedi Otacı, 17 adedi Dilemma ve 1 adedi İstidrad adlı hikâyede yer almaktadır. Aşağıdaki grafikte hikâyelerde bulunan deyim sayıları karşılaştırılmıştır:

Şekil 17

Pencere adlı kitaptaki hikâyelerde bulunan deyim sayılarının karşılaştırılması

Pencere adlı hikâye kitabında yer alan deyimler, geçtiği hikâye ve yeri ile birlikte aşağıdaki tabloda şu şekilde gösterilmiştir:

Tablo 17

Pencere adlı hikâye kitabında yer alan deyimler, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları

Deyimler	Geçtiği Hikâye	Atıf

Tablo 17'nin devamı

Tüyleri Diken Diken Olmak	Pencere	(Şakar, 2017b, s.9)
Yüreği Ezilmek	Pencere	(Şakar, 2017b, s.11)
Ortaya Koymak	Pencere	(Şakar, 2017b, s.16)
Boğazı Düğümlenmek	Pencere	(Şakar, 2017b, s.19)
Söz Etmek	Yöneliş	(Şakar, 2017b, s.22, s.31)
Hasret Kalmak	Yöneliş	(Şakar, 2017b, s.22)
Akıl Etmek	Yöneliş	(Şakar, 2017b, s.22)
Geç Kalmak	Yöneliş	(Şakar, 2017b, s.22)
Aklına Gelmek	Yöneliş	(Şakar, 2017b, s.23, s.29)
Göz Göze Gelmek	Yöneliş	(Şakar, 2017b, s.24)
Kestirip Atmak	Yöneliş	(Şakar, 2017b, s.26)
Akıl Erdirmek	Yöneliş	(Şakar, 2017b, s.26)
Hak Vermek	Yöneliş	(Şakar, 2017b, s.26)
Ağzına Tıkamak	Yöneliş	(Şakar, 2017b, s.28)
Sırtını Dönmek	Yöneliş	(Şakar, 2017b, s.28)
Hayal Kırıklığına Uğramak	Yöneliş	(Şakar, 2017b, s.29)
Baş Başa Kalmak	Yöneliş	(Şakar, 2017b, s.30)
Söz Vermek	Yöneliş	(Şakar, 2017b, s.30)
Gözleri Yaşarmak	Yöneliş	(Şakar, 2017b, s.30)
Aklına Gelmek	Denizin Sonsuz Maviliği	(Şakar, 2017b, s.34, s.38, s.39, s.42)
Garibine Gitmek	Denizin Sonsuz Maviliği	(Şakar, 2017b, s.34)
Canını Sıkmak	Denizin Sonsuz Maviliği	(Şakar, 2017b, s.34)
Söz Vermek	Denizin Sonsuz Maviliği	(Şakar, 2017b, s.34)
Faydası Dokunmak	Denizin Sonsuz Maviliği	(Şakar, 2017b, s.35)
Karara Varmak	Denizin Sonsuz Maviliği	(Şakar, 2017b, s.35)
Hal Hatır Sormak	Denizin Sonsuz Maviliği	(Şakar, 2017b, s.37)
Hor görmek	Denizin Sonsuz Maviliği	(Şakar, 2017b, s.37)
Gözlerini Kaçırarak	Denizin Sonsuz Maviliği	(Şakar, 2017b, s.38)
Canı Çıkmak	Denizin Sonsuz Maviliği	(Şakar, 2017b, s.39)

Tablo 17'nin devamı

Ayak Bağı Olmak	Denizin Sonsuz Maviliği	(Şakar, 2017b, s.39)
Dalga Geçmek	Denizin Sonsuz Maviliği	(Şakar, 2017b, s.40)
İçi Burkulmak	Denizin Sonsuz Maviliği	(Şakar, 2017b, s.42)
İçine Doğmak	Denizin Sonsuz Maviliği	(Şakar, 2017b, s.42)
Küçük düşürmek	Denizin Sonsuz Maviliği	(Şakar, 2017b, s.43)
Hak Vermek	Denizin Sonsuz Maviliği	(Şakar, 2017b, s.43)
Dile Getirmek	Denizin Sonsuz Maviliği	(Şakar, 2017b, s.45)
Söz Etmek	Denizin Sonsuz Maviliği	(Şakar, 2017b, s.45)
Denk Düşmek	Denizin Sonsuz Maviliği	(Şakar, 2017b, s.47)
Aklına Gelmek	Biz Birbirimizi İçimizde	(Şakar, 2017b, s.49, s.50)
	Taşıyoruz	
Yolunu Tutmak	Biz Birbirimizi İçimizde	(Şakar, 2017b, s.50)
	Taşıyoruz	
İçi Burkulmak	Biz Birbirimizi İçimizde	(Şakar, 2017b, s.51)
	Taşıyoruz	
Ağırdan Almak	Biz Birbirimizi İçimizde	(Şakar, 2017b, s.52)
	Taşıyoruz	
Yüreği Ezilmek	Biz Birbirimizi İçimizde	(Şakar, 2017b, s.53)
	Taşıyoruz	
Söz Etmek	Biz Birbirimizi İçimizde	(Şakar, 2017b, s.57)
	Taşıyoruz	
Boğazı Düğümlenmek	Biz Birbirimizi İçimizde	(Şakar, 2017b, s.58)
	Taşıyoruz	
Karar Vermek	Biz Birbirimizi İçimizde	(Şakar, 2017b, s.58)
	Taşıyoruz	
Helallik Dilemek	Biz Birbirimizi İçimizde	(Şakar, 2017b, s.59)
	Taşıyoruz	
Canını Sıkmak	Biz Birbirimizi İçimizde	(Şakar, 2017b, s.59)
	Taşıyoruz	
Hal Hatır Sormak	Suskunluktaki Hayret	(Şakar, 2017b, s.61)
	Verici Aydınlik	

Tablo 17'nin devamı

Söz Etmek	Suskunluktaki Hayret Verici Aydınlık	(Şakar, 2017b, s.61, s.62)
Not Tutmak	Suskunluktaki Hayret Verici Aydınlık	(Şakar, 2017b, s.62)
Canı Sıkılmak	Suskunluktaki Hayret Verici Aydınlık	(Şakar, 2017b, s.62)
Göze Almak	Suskunluktaki Hayret Verici Aydınlık	(Şakar, 2017b, s.62)
Ağzında Bakla	Suskunluktaki Hayret	(Şakar, 2017b, s.62)
İslanmamak	Verici Aydınlık	
Etekleri Zil Çalmak	Suskunluktaki Hayret Verici Aydınlık	(Şakar, 2017b, s.62)
Yola Çıkmak	Suskunluktaki Hayret Verici Aydınlık	(Şakar, 2017b, s.65)
Ortak Olmak	Suskunluktaki Hayret Verici Aydınlık	(Şakar, 2017b, s.65)
Aklına Gelmek	Suskunluktaki Hayret Verici Aydınlık	(Şakar, 2017b, s.66, s.69)
Kolayına Gelmek	Suskunluktaki Hayret Verici Aydınlık	(Şakar, 2017b, s.68)
Fark Etmek	Suskunluktaki Hayret Verici Aydınlık	(Şakar, 2017b, s.69)
Canını Yakmak	Suskunluktaki Hayret Verici Aydınlık	(Şakar, 2017b, s.69)
Farkına Varmak	Suskunluktaki Hayret Verici Aydınlık	(Şakar, 2017b, s.70)
Hakkını Helal Etmek	Suskunluktaki Hayret Verici Aydınlık	(Şakar, 2017b, s.70)
Denk Gelmek	Öykünmek	(Şakar, 2017b, s.75)
Akıl Etmek	Öykünmek	(Şakar, 2017b, s.75)
Bir Koroğlu Bir Ayvaz	Öykünmek	(Şakar, 2017b, s.76)
Caka Satmak	Öykünmek	(Şakar, 2017b, s.77)

Tablo 17'nin devamı

Canı Sıkılmak	Öykünmek	(Şakar, 2017b, s.80)
Yol Gözlemek	Öykünmek	(Şakar, 2017b, s.82)
Yolu Düşmek	Öykünmek	(Şakar, 2017b, s.82)
Not Etmek	Otacı	(Şakar, 2017b, s.83)
Salık Vermek	Otacı	(Şakar, 2017b, s.83)
Aklına Gelmek	Otacı	(Şakar, 2017b, s.84, s.89)
Helallik Dilemek	Otacı	(Şakar, 2017b, s.86)
Yüz Tutmak	Otacı	(Şakar, 2017b, s.86)
Kan Ter İçinde	Dilemma	(Şakar, 2017b, s.92)
Yüz Tutmak	Dilemma	(Şakar, 2017b, s.92)
Elden Geçirmek	Dilemma	(Şakar, 2017b, s.93)
Yer Etmek	Dilemma	(Şakar, 2017b, s.93, s.105)
Yerin Dibine Girmek	Dilemma	(Şakar, 2017b, s.93)
Yola Çıkmak	Dilemma	(Şakar, 2017b, s.97)
Söz Etmek	Dilemma	(Şakar, 2017b, s.97, s.106)
Minnet Duymak	Dilemma	(Şakar, 2017b, s.98)
Dili Dönmek	Dilemma	(Şakar, 2017b, s.98)
Akla Gelmek	Dilemma	(Şakar, 2017b, s.99, s.102)
Kol Gezmek	Dilemma	(Şakar, 2017b, s.99)
Kendine Gelmek	Dilemma	(Şakar, 2017b, s.100)
Elinden Düşürmemek	Dilemma	(Şakar, 2017b, s.105)
Göze almak	Dilemma	(Şakar, 2017b, s.110)
Yakasını Bırakmamak	Dilemma	(Şakar, 2017b, s.110)
Canını Sıkmak	Dilemma	(Şakar, 2017b, s.111)
Aklı Karışmak	Dilemma	(Şakar, 2017b, s.111)
Ortaya Koymak	İstidrad	(Şakar, 2017b, s.114)

Cemal Şakar'ın Pencere adlı hikâye kitabında yer alan deyimlere dair örneklerden birkaçı aşağıda verilmiştir:

Ortaya Koymak:

“Çünkü senin için yazmak; kurmak, kurgulamak, bir yapı ortaya koymak, hatta bir dünya; küçük, sıradan, alelade insanlara ait bir dünya kurgulamak anlamına geliyordu; ıssızlığını, başkalarının ıssızlığına katarak çoğalmaya çalışan insanların kurduğu, yaşanılabilir, sıcak bir dünya.” (Şakar, 2017b, s.114)

Aklı Karışmak:

“Bunun biliniyor olabileceği düşüncesi aklını karıştırmıştı” (Şakar, 2017b, s.111).

Kan Ter İçinde:

“Yatakta bir süre uyumak için kıvranmış ama küçük, karanlık odasının duvarlarında ecinnilerle, lâinlerle uzaktaki eski tanıdıklarının suretleriyle uğraşmış, kan ter içinde yine yatağından çıkıp pencerenin kirli camına dayamıştı alnını” (Şakar, 2017b, s.92).

Salık Vermek:

“Adaçayı ve anason kaynatıp içmesini de salık verecekti” (Şakar, 2017b, s.83).

Denk Gelmek:

“Bu kez iyi bir yer denk geldiğine sevinliyordu” (Şakar, 2017b, s.75).

Hakkını Helal Etmek:

“Birbirlerine haklarını helal etmişlerdi işte” (Şakar, 2017b, s.70).

Canını Sıkmak:

“Gözyaşları canını sıktı” (Şakar, 2017b, s.59).

Söz Etmek:

“Kocası, misafire kendisinden söz etmiş: İlgisinden, becerisinden, oğlanlara alakasından son derece mutluymuş” (Şakar, 2017b, s.44).

Gözleri Yaşarmak:

“Eminim babamın gözleri yaşarmıştı, ya misafirimizin” (Şakar, 2017b, s.30)?

Boğazı Düğümlenmek:

“Boğazı düğümlenmeden” (Şakar, 2017b, s.19).

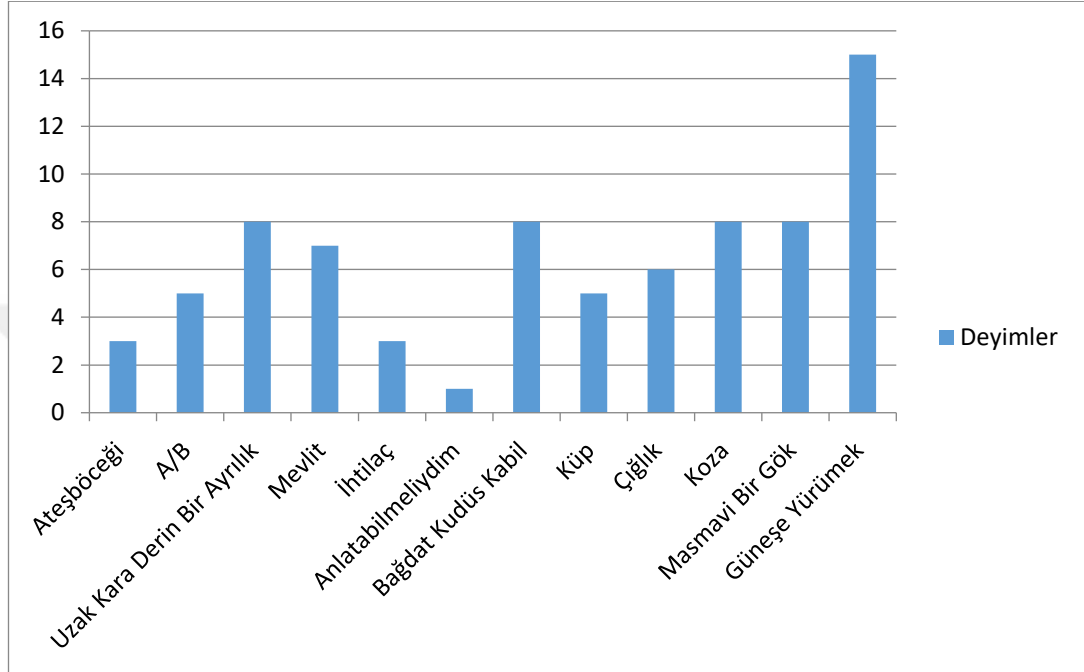
4.2.2.1.5. Hayalperdesi adlı hikâye kitabında yer alan deyimler

Hayalperdesi adlı hikâye kitabında toplam 77 adet deyim bulunmuştur. Bu deyimlerin 3 adedi Ateşböceği, 5 adedi A/B, 8 adedi Uzak Kara Derin Bir Ayrılık, 7 adedi Mevlit, 3 adedi İhtilaç, 1 adedi Anlatabilmeliydim, 8 adedi Bağdat Kudüs

Kabil, 5 adedi K p, 6 adedi  ı lık, 8 adedi Koza, 8 adedi Masmavi Bir Gök, 15 adedi Güneşe Yürümek adlı hikayede yer almaktadır. Aşağıdaki grafikte hikâyelerde bulunan deyim sayıları kar ıla tırılmı tır:

Şekil 18

Hayalperdesi adlı kitaptaki hikâyelerde bulunan deyim sayılarının karşılaştırılması

Hayalperdesi adlı hikâye kitabında yer alan deyimler, geçtiği hikâye ve yeri ile birlikte aşağıdaki tabloda  u şekilde gösterilmiştir:

Tablo 18

Hayalperdesi adlı hikâye kitabında yer alan deyimler, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları

Deyimler	Geçtiği Hikâye	Atıf
Uçup G�tmek	Ate�b�ce�i	(�akar, 2015, s.8)
Bozuntuya Vermemek	Ate�b�ce�i	(�akar, 2015, s.9)
Söz Etmek	Ate�b�ce�i	(�akar, 2015, s.9)
Akla Karayı Seçmek	A/B	(�akar, 2015, s.15)
Kalbini Açmak	A/B	(�akar, 2015, s.17)
Ba� Etmek	A/B	(�akar, 2015, s.17)
G�z Göze Gelmek	A/B	(�akar, 2015, s.17, s.18, s.19)

Tablo 18'in devamı

Harekete Geçmek	A/B	(Şakar, 2015, s.17)
Baş Etmek	Uzak Kara Derin Bir Ayrılık	(Şakar, 2015, s.23, s.27)
Söz Etmek	Uzak Kara Derin Bir Ayrılık	(Şakar, 2015, s.24)
Göz Atmak	Uzak Kara Derin Bir Ayrılık	(Şakar, 2015, s.25)
Not Almak	Uzak Kara Derin Bir Ayrılık	(Şakar, 2015, s.25)
Göze Almak	Uzak Kara Derin Bir Ayrılık	(Şakar, 2015, s.27)
İple Çekmek	Uzak Kara Derin Bir Ayrılık	(Şakar, 2015, s.27, s.29)
Can Yakmak	Uzak Kara Derin Bir Ayrılık	(Şakar, 2015, s.27)
Günlük Tutmak	Uzak Kara Derin Bir Ayrılık	(Şakar, 2015, s.28)
Hoşbeş Etmek	Mevlit	(Şakar, 2015, s.32)
Aklına Gelmek	Mevlit	(Şakar, 2015, s.32, s.37, s.40, s.42)
Yük Olmak	Mevlit	(Şakar, 2015, s.33)
Bakış Atmak	Mevlit	(Şakar, 2015, s.34)
Haber Salmak	Mevlit	(Şakar, 2015, s.34)
Farkına Varmak	Mevlit	(Şakar, 2015, s.37, s.38)
Korktuğu Başına Gelmek	Mevlit	(Şakar, 2015, s.40)
Gözden Kaçırarak	İhtilaç	(Şakar, 2015, s.44)
Kan Ter İçinde	İhtilaç	(Şakar, 2015, s.45)
Dermanı Kesilmek	İhtilaç	(Şakar, 2015, s.45)
Söz Etmek	Anlatılabilmeliydim	(Şakar, 2015, s.55, s.56)
Ele Almak	Bağdat Kudüs Kabil	(Şakar, 2015, s.62)
Söz Etmek	Bağdat Kudüs Kabil	(Şakar, 2015, s.62)
Kafayı Takmamak	Bağdat Kudüs Kabil	(Şakar, 2015, s.64)

Tablo 18'in devamı

Akla Gelmek	Bağdat Kudüs Kabil	(Şakar, 2015, s.64)
Ters Düşmek	Bağdat Kudüs Kabil	(Şakar, 2015, s.64)
İflahı Kesilmek	Bağdat Kudüs Kabil	(Şakar, 2015, s.64)
Felah Bulmak	Bağdat Kudüs Kabil	(Şakar, 2015, s.64)
Aklı Kalmak	Bağdat Kudüs Kabil	(Şakar, 2015, s.65)
Selam Vermek	Küp	(Şakar, 2015, s.67)
Söz Vermek	Küp	(Şakar, 2015, s.69)
Yüz Yüze Gelmek	Küp	(Şakar, 2015, s.69)
Duymazlıktan Gelmek	Küp	(Şakar, 2015, s.70)
Keyif Çatmak	Küp	(Şakar, 2015, s.72)
Yenik Düşmek	Çıgılık	(Şakar, 2015, s.75)
Kolayına Gelmek	Çıgılık	(Şakar, 2015, s.75)
Donup Kalmak	Çıgılık	(Şakar, 2015, s.78)
Denk Düşmek	Çıgılık	(Şakar, 2015, s.79)
Huzur Bulmak	Çıgılık	(Şakar, 2015, s.81)
Yüreği Yanmak	Çıgılık	(Şakar, 2015, s.81)
Hesapta Olmamak	Koza	(Şakar, 2015, s.83)
Yüreğine Su Serpmek	Koza	(Şakar, 2015, s.84)
Pay Çıkarmak	Koza	(Şakar, 2015, s.84)
Hak Etmek	Koza	(Şakar, 2015, s.85)
Karar Vermek	Koza	(Şakar, 2015, s.86)
Fark Etmek	Koza	(Şakar, 2015, s.87)
Altüst Etmek	Koza	(Şakar, 2015, s.88, s.89, s.90)
Yol Almak	Koza	(Şakar, 2015, s.90)
Ayaza Çekmek	Masmavi Bir Gök	(Şakar, 2015, s.94, s.98)
Ağız Ağıza Vermek	Masmavi Bir Gök	(Şakar, 2015, s.95, s.99)
Altüst Olmak	Masmavi Bir Gök	(Şakar, 2015, s.95)
Aklına Gelmek	Masmavi Bir Gök	(Şakar, 2015, s.96)
Yüz Yüze Gelmek	Masmavi Bir Gök	(Şakar, 2015, s.97)
Karar Vermek	Masmavi Bir Gök	(Şakar, 2015, s.98)
Söz Etmek	Masmavi Bir Gök	(Şakar, 2015, s.98, s.99)

Tablo 18'in devamı

Mekik Dokumak	Masmavi Bir Gök	(Şakar, 2015, s.99)
Bir Araya Gelmek	Güneşe Yürümek	(Şakar, 2015, s.101)
Ele Almak	Güneşe Yürümek	(Şakar, 2015, s.101)
El Değiştirmek	Güneşe Yürümek	(Şakar, 2015, s.102)
Fırıldak Çevirmek	Güneşe Yürümek	(Şakar, 2015, s.103)
Yüzü Gülmek	Güneşe Yürümek	(Şakar, 2015, s.103)
Yola Çıkmak	Güneşe Yürümek	(Şakar, 2015, s.104)
Zaman Almak	Güneşe Yürümek	(Şakar, 2015, s.105)
Söz Etmek	Güneşe Yürümek	(Şakar, 2015, s.106)
Ortaya Koymak	Güneşe Yürümek	(Şakar, 2015, s.106)
Söz Vermek	Güneşe Yürümek	(Şakar, 2015, s.106)
Bir Yol Tutturmak	Güneşe Yürümek	(Şakar, 2015, s.112, s.113)
Kalbini Açmak	Güneşe Yürümek	(Şakar, 2015, s.113)
Boş Bulunmak	Güneşe Yürümek	(Şakar, 2015, s.114)
Elinde Kalmak	Güneşe Yürümek	(Şakar, 2015, s.116)
Ayakta Tutmak	Güneşe Yürümek	(Şakar, 2015, s.116)

Cemal Şakar'ın Hayalperdesi adlı hikâye kitabında yer alan deyimlere dair örneklerden birkaçı aşağıda verilmiştir:

Ayakta Tutmak:

“Zaten bir şeyler yıkılmıştı da, biz var gücümüzle onu ayakta tutmaya çalışıyorduk” (Şakar, 2015, s.116).

Aklına Gelmek:

“Danenin toprağa düştüğü için el üstünde gezdirildiği, başağın baş çektiği için ayaklar altında ezildiği geldi aklıma; güneşle gölge sonra” (Şakar, 2015, s.96).

Yol Almak:

“Birlikte yaşamamız gereken, ancak birlikte yol alabileceğimiz bir gelecek düşünmüştük” (Şakar, 2015, s.90).

Yüreği Yanmak:

Konuştukça, anlattıkça biraz daha kararıyor her yan; gecenin karanlığı biraz daha koyulaşiyor; sözlerimizin arkasına biraz daha gizleniyoruz ve gizlendikçe, örttükçe rahatlıyoruz, huzur buluyoruz/ belki de/ yüreğimizi

yakan şeyleri anlatmıyoruz, anlatamıyoruz, anlatılamıyor; yüreğimizi yakmaya devam ediyor, bir anlamda bizi pişiriyor, insan oluyoruz işte; ya da; yok yok; öyle işte (Şakar, 2015, s.81)!

Keyif Çatmak:

“Petrarch, üç yüzü aşkın sonesiyle açık bir arazide, acı ve kederden bunalmış bir halde yürüdüğüne inanıyordu, oysa aslında, kucağında kedisiyle birlikte çalışma odasında keyif çatmaktaydı” (Şakar, 2015, s.72).

Aklı Kalmak:

“Senin aklın maç özetlerinde kaldı” (Şakar, 2015, s.65).

Dermanı Kesilmek:

“Bacaklarımda derman kesilmişti” (Şakar, 2015, s.45).

Kan Ter İçinde:

“Bense kan ter içinde koşuyordum” (Şakar, 2015, s.45).

Korktuğu Başına Gelmek:

“Korktuğu başına gelmişti” (Şakar, 2015, s.40).

İple Çekmek:

Uzun zaman denemiş, direnmiş; uzak bir şehrin; ücra bir köyünde; dönüp dönüp elinde olanları okumuş; denemeler yazmış günlükler tutmuş; köy edebiyatçılarının köy romantizminden nefret etmiş; gelen mektuplara duyarlı davranmış hemen yanıtlar vermiş; merkeze; dostlarının meclisine tayini çıkacağı günleri iple çekmiş; o güne hazırlıklı olmak için yazılarını dosyalayıp durmuştu (Şakar, 2015, s.27).

4.2.2.1.6. Hikayat adlı hikâye kitabında yer alan deyimler

Hikayat adlı hikâye kitabında toplam 60 adet deyim bulunmuştur. Bu deyimlerin 1 adedi Misak, 1 adedi Saika, 2 adedi Tevbe, 3 adedi Dönüş, 1 adedi İp, 1 adedi Diriliş, 3 adedi Samiri, 1 adedi İftah, 3 adedi Ahkaf, 3 adedi Arim, 1 adedi Şek, 1 adedi Sayha, 1 adedi Ahzap, 3 adedi Haman, 1 adedi Tubbe, 1 adedi Habeta, 1 adedi Na'ka, 2 adedi Raina, 1 adedi Hecera, 1 adedi İnas, 2 adedi Şüreka, 1 adedi Yankı, 1 adedi Vehim, 4 adedi Perde, 1 adedi Mülk, 2 adedi Zulüm, 4 adedi Handek, 1 adedi Av, 1 adedi Lamba, 1 adedi Zenginlik, 1 adedi Minnet, 1 adedi Kavuşma, 1 adedi Dua, 1 adedi Toz, 1 adedi Dönüş, 2 adedi Televizyon, 2 adedi Denk, 1 adedi Kar adlı hikayede yer almaktadır. Hikayat adlı hikâye kitabındaki hikâyeler, hikâye

sayısının fazla (64 adet) olmasından dolayı deyimler grafik olarak verilememiştir. Hikâyat adlı hikâye kitabında yer alan deyimler geçtiği hikâye ve yeri ile birlikte aşağıdaki tabloda şu şekilde gösterilmiştir:

Tablo 19

Hikâyat adlı hikâye kitabında yer alan kelime ve kelime grupları geçtikleri hikâyeler ve sayfaları

Deyimler	Geçtiği Hikâye	Atıf
Galebe Çalmak	Misak	(Şakar, 2016, s.11)
Kolayına Gelmek	Saika	(Şakar, 2016, s.12)
Yola Revan Olmak	Tevbe	(Şakar, 2016, s.13)
Dar Gelmek	Tevbe	(Şakar, 2016, s.13)
Başına Gelmek	Dönüş	(Şakar, 2016, s.15)
Anlam Vermek	Dönüş	(Şakar, 2016, s.15)
Teselli Bulmak	Dönüş	(Şakar, 2016, s.15)
Islık Çalmak	İp	(Şakar, 2016, s.17)
Ağız Ağıza Vermek	Diriliş	(Şakar, 2016, s.18)
Kulak Vermek	Samiri	(Şakar, 2016, s.19)
Cesaretini Toplamak	Samiri	(Şakar, 2016, s.19)
Payına Düşmek	Samiri	(Şakar, 2016, s.19)
Baş Etmek	İftah	(Şakar, 2016, s.21)
El Uzatmak	Ahkaf	(Şakar, 2016, s.23)
Aklına Gelmek	Ahkaf	(Şakar, 2016, s.23)
Fark Etmek	Ahkaf	(Şakar, 2016, s.23)
Elde Etmek	Arim	(Şakar, 2016, s.25)
Aklına Gelmek	Arim	(Şakar, 2016, s.25)
Anlam Vermek	Arim	(Şakar, 2016, s.25)
Dil Uzatmak	Şek	(Şakar, 2016, s.26)
Can Kulağı İle Dinlemek	Sayha	(Şakar, 2016, s.27)
Pes Etmek	Ahzap	(Şakar, 2016, s.29)
Boşa Çıkmak	Haman	(Şakar, 2016, s.30)
Fesat Çıkarmak	Haman	(Şakar, 2016, s.30)
Basireti Bağlanmak	Haman	(Şakar, 2016, s.30)
Sefa Sürmek	Tubbe	(Şakar, 2016, s.32)

Tablo 19'un devamı

Gözleri Dönmek	Habeta	(Şakar, 2016, s.33)
Farkına Varmak	Na'ka	(Şakar, 2016, s.35)
Kulak Asmak	Raina	(Şakar, 2016, s.36)
Kulak Vermek	Raina	(Şakar, 2016, s.36)
Yüzüne Vurmak	Hecera	(Şakar, 2016, s.37)
Aklını Çelmek	İnas	(Şakar, 2016, s.38)
Göz Ardı Etmek	Şüreka	(Şakar, 2016, s.39)
Yüzüstü Bırakmak	Şüreka	(Şakar, 2016, s.39)
Göğüs Germek	Yankı	(Şakar, 2016, s.44)
Yüzüstü Bırakmak	Vehim	(Şakar, 2016, s.46)
Söz Etmek	Perde	(Şakar, 2016, s.48)
Aklına Gelmek	Perde	(Şakar, 2016, s.48)
Boyun Eğmek	Perde	(Şakar, 2016, s.48)
Akıl Etmek	Perde	(Şakar, 2016, s.48)
Dile Getirmek	Mülk	(Şakar, 2016, s.49)
Yerinde Yeller Esmek	Zulüm	(Şakar, 2016, s.50)
Hiçe Saymak	Zulüm	(Şakar, 2016, s.50)
Yüreği Ağzına Gelmek	Handek	(Şakar, 2016, s.52)
Cirit Atmak	Handek	(Şakar, 2016, s.52)
Sırtını Dönmek	Handek	(Şakar, 2016, s.52)
Söz Vermek	Handek	(Şakar, 2016, s.52)
Göz Göze Gelmek	Av	(Şakar, 2016, s.58)
Yakayı Ele Vermek	Lamba	(Şakar, 2016, s.60)
Hesap Görmek	Zenginlik	(Şakar, 2016, s.63)
Aklına Gelmek	Minnet	(Şakar, 2016, s.65)
Cesaretini Toplamak	Kavuşma	(Şakar, 2016, s.68)
Yüreğini Açmak	Dua	(Şakar, 2016, s.71)
Yele Vermek	Toz	(Şakar, 2016, s.72)
Güçlük Çekmek	Dönüş	(Şakar, 2016, s.74)
Yüreği Dayanmamak	Televizyon	(Şakar, 2016, s.83)
İçi Kan Ağlamak	Televizyon	(Şakar, 2016, s.83)
Kan Ter İçinde	Denk	(Şakar, 2016, s.84)

Tablo 19'un devamı

Dizlerinin Bağı Çözölmek	Denk	(Şakar, 2016, s.84)
Kulak Kesilmek	Kar	(Şakar, 2016, s.85)

Cemal Şakar'ın Hikayat adlı hikâye kitabında yer alan deyimlere dair örneklerden birkaçı aşağıda verilmiştir:

Galebe Çalmak:

“Elçinin onlara getirdiği apaçık hakikatleri işitmişler; ama altın buzağıyla somutlaşan kalplerindeki tutkuları galebe çalmıştı” (Şakar, 2016, s.11).

Kolayına Gelmek:

“Görmüşlerdi; ama Elçinin getirdiklerini onaylamak yerine; gözleriyle gördüklerine, elleriyle dokunduklarına inanmak daha kolaylarına geliyordu” (Şakar, 2016, s.12).

Yola Revan Olmak:

“Şehirde güç yetiren her erkek, hazırlıklarını tamamlayıp yola revan olmuştu” (Şakar, 2016, s.13).

Başına Gelmek:

“Yılda birkaç kez böyle oluyordu; hesaplamadıkları, düşünmedikleri, istemedikleri bir şey başlarına geliveriyor ve onların bütün hesaplarını bozuyordu” (Şakar, 2016, s.15).

Islık Çalmak:

“Avanesini toplayıp ıslık çalarak, el çırparak; dönüp durdular meydanda” (Şakar, 2016, s.17).

Ağız Ağıza Vermek:

“Kalabalık bir grup ağız ağza vermiş gülüşüyorlardı” (Şakar, 2016, s.18).

Kulak Vermek:

“İçinden gelen sese kulak vermişti” (Şakar, 2016, s.19).

Baş Etmek:

“Yalnızken duydukları bazen bir iç sızıya dönüşüyordu; kendileriyle baş edemiyorlardı” (Şakar, 2016, s.21).

El Uzatmak:

“Cebbardılar; rahatlıkla başkalarının hak ve hukuklarına el uzatabiliyorlardı” (Şakar, 2016, s.23).

Elde Etmek:

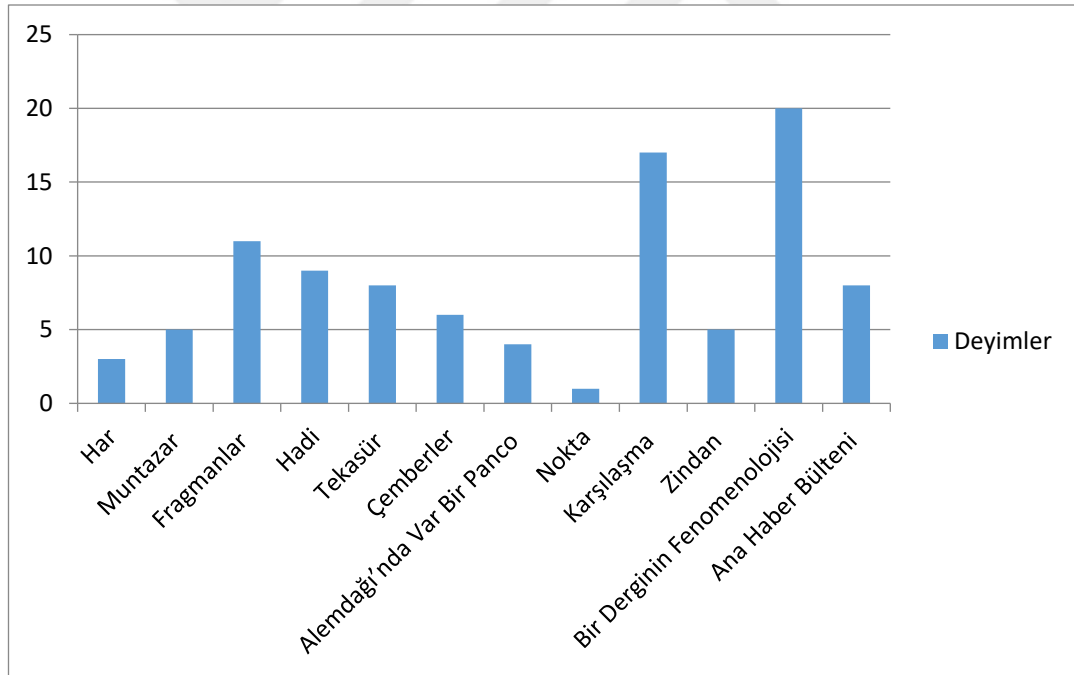
“Elde ettikleri zenginlik ve ihtişam gözlerini öylesine kamaştırıyordu ki bahçelerdeki, ürünlerdeki çağrışı duymuyor; işaretleri görmüyorlardı” (Şakar, 2016, s.25).

4.2.2.1.7. *Sular Tutuştuğunda* adlı hikâye kitabında yer alan deyimler

Sular Tutuştuğunda adlı hikâye kitabında toplam 97 adet deyim bulunmuştur. Bu deyimlerin 3 adedi Har, 5 adedi Muntazar, 11 adedi Fragmanlar, 9 adedi Hadi, 8 adedi Tekasür, 6 adedi Çemberler, 4 adedi Alemdağı’nda Var Bir Panco, 1 adedi Nokta, 17 adedi Karşılaşma, 5 adedi Zindan, 20 adedi Bir Derginin Fenomenolojisi, 8 adedi Ana Haber Bülteni adlı hikâyede yer almaktadır. Aşağıdaki grafikte hikâyelerde bulunan deyim sayıları karşılaştırılmıştır:

Şekil 19

Sular Tutuştuğunda adlı kitaptaki hikâyelerde bulunan deyim sayılarının karşılaştırılması

Sular Tutuştuğunda adlı hikâye kitabında yer alan deyimler, geçtiği hikâye ve yeri ile birlikte aşağıdaki tabloda şu şekilde gösterilmiştir:

Tablo 20

Sular Tutuştığında adlı hikâye kitabında yer alan deyimler, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları

Deyimler	Geçtiği Hikâye	Atıf
Kalbe Dokunmak	Har	(Şakar, 2017c, s.7)
Göz Göze Gelmek	Har	(Şakar, 2017c, s.8)
Söz Etmek	Har	(Şakar, 2017c, s.12)
Hayra Yormak	Muntazar	(Şakar, 2017c, s.12)
Boşa Çıkarmak	Muntazar	(Şakar, 2017c, s.15, s.16)
Gurur Duymak	Muntazar	(Şakar, 2017c, s.17)
Söz Etmek	Muntazar	(Şakar, 2017c, s.18)
Aklına Gelmek	Muntazar	(Şakar, 2017c, s.18)
Hakkını Helal Etmek	Fragmanlar	(Şakar, 2017c, s.21)
Göz Göze Gelmek	Fragmanlar	(Şakar, 2017c, s.21)
Göğüs Germek	Fragmanlar	(Şakar, 2017c, s.21)
Dışa Vurmak	Fragmanlar	(Şakar, 2017c, s.22)
Göze Almak	Fragmanlar	(Şakar, 2017c, s.22)
Yüreği Cız Etmek	Fragmanlar	(Şakar, 2017c, s.22)
Yol Vermek	Fragmanlar	(Şakar, 2017c, s.24)
Kan Revan İçinde	Fragmanlar	(Şakar, 2017c, s.24)
Boyun Eğmek	Fragmanlar	(Şakar, 2017c, s.26)
Boynunu Bükmek	Fragmanlar	(Şakar, 2017c, s.26)
Cesaret Almak	Fragmanlar	(Şakar, 2017c, s.26)
Kulak Vermek	Hadi	(Şakar, 2017c, s.31)
Yan Bakmak	Hadi	(Şakar, 2017c, s.33)
Yüreği Yanmak	Hadi	(Şakar, 2017c, s.33)
Gözlerini Devirmek	Hadi	(Şakar, 2017c, s.34)
Eli Varmamak	Hadi	(Şakar, 2017c, s.34)
Aklına Gelmek	Hadi	(Şakar, 2017c, s.35)
Gözünü Almak	Hadi	(Şakar, 2017c, s.35)
Anlam Vermek	Hadi	(Şakar, 2017c, s.36)
Nara Atmak	Hadi	(Şakar, 2017c, s.39)
Denk Gelmek	Tekasür	(Şakar, 2017c, s.41)

Tablo 20'nin devamı

Ayaza Kesmek	Tekasür	(Şakar, 2017c, s.41)
Fark Etmek	Tekasür	(Şakar, 2017c, s.42)
Göz Atmak	Tekasür	(Şakar, 2017c, s.42)
Söz Etmek	Tekasür	(Şakar, 2017c, s.42)
Gözü İlişmek	Tekasür	(Şakar, 2017c, s.44)
Açığa Vurmak	Tekasür	(Şakar, 2017c, s.44)
Kendine Gelmek	Tekasür	(Şakar, 2017c, s.45)
Aklına Gelmek	Çemberler	(Şakar, 2017c, s.49, s.50)
Geç Kalmak	Çemberler	(Şakar, 2017c, s.51)
Göğüs Germek	Çemberler	(Şakar, 2017c, s.52)
Göz Göze Gelmek	Çemberler	(Şakar, 2017c, s.52, s.54)
Ruhu Bile Duymamak	Çemberler	(Şakar, 2017c, s.53, s.54)
El Ele Vermek	Çemberler	(Şakar, 2017c, s.54)
Altından Kalkamamak	Alemdağı'nda Var Bir Panco	(Şakar, 2017c, s.56)
Yüz Yüze Gelmek	Alemdağı'nda Var Bir Panco	(Şakar, 2017c, s.56)
Boş Gözlerle Bakmak	Alemdağı'nda Var Bir Panco	(Şakar, 2017c, s.57)
Kendini Kaptırmak	Alemdağı'nda Var Bir Panco	(Şakar, 2017c, s.59)
Gözünü Almak	Nokta	(Şakar, 2017c, s.61)
Burun Kıvırmak	Karşılaşma	(Şakar, 2017c, s.63)
Mırın Kırın Etmek	Karşılaşma	(Şakar, 2017c, s.63)
Görmezden Gelmek	Karşılaşma	(Şakar, 2017c, s.63)
Canı Sıkılmak	Karşılaşma	(Şakar, 2017c, s.64)
Gözünde Büyümek	Karşılaşma	(Şakar, 2017c, s.64)
Hüküm Vermek	Karşılaşma	(Şakar, 2017c, s.64)
Denk Gelmek	Karşılaşma	(Şakar, 2017c, s.64)
Göz Atmak	Karşılaşma	(Şakar, 2017c, s.65)
Kendini Alamamak	Karşılaşma	(Şakar, 2017c, s.65)

Tablo 20'nin devamı

Söz Etmek	Karşılaşma	(Şakar, 2017c, s.65, s.66, s.67)
Yüz Tutmak	Karşılaşma	(Şakar, 2017c, s.66)
Fark Etmek	Karşılaşma	(Şakar, 2017c, s.66, s.68)
Merhem Olmak	Karşılaşma	(Şakar, 2017c, s.67)
Aklında Kalmak	Karşılaşma	(Şakar, 2017c, s.67)
Not Almak	Karşılaşma	(Şakar, 2017c, s.67)
Ağırdan Almak	Karşılaşma	(Şakar, 2017c, s.68)
Aklına Gelmek	Karşılaşma	(Şakar, 2017c, s.71)
Yola Çıkmak	Zindan	(Şakar, 2017c, s.73)
Aklına Gelmek	Zindan	(Şakar, 2017c, s.74)
Cesaretini Toplamak	Zindan	(Şakar, 2017c, s.76, s.77)
Gözlerini Devirmek	Zindan	(Şakar, 2017c, s.77)
Yüz Yüze Gelmek	Zindan	(Şakar, 2017c, s.77)
Aklına Gelmek	Bir Derginin Fenomenolojisi	(Şakar, 2017c, s.79, s.83)
Bakış Atmak	Bir Derginin Fenomenolojisi	(Şakar, 2017c, s.80)
Söz Konusu Olmak	Bir Derginin Fenomenolojisi	(Şakar, 2017c, s.80)
Akamete Uğramak	Bir Derginin Fenomenolojisi	(Şakar, 2017c, s.81)
Erozyona Uğramak	Bir Derginin Fenomenolojisi	(Şakar, 2017c, s.81)
Karar Vermek	Bir Derginin Fenomenolojisi	(Şakar, 2017c, s.81)
Not Almak	Bir Derginin Fenomenolojisi	(Şakar, 2017c, s.81, s.83, s.86, s.88, s.89)
Mırın Kırın Etmek	Bir Derginin Fenomenolojisi	(Şakar, 2017c, s.82)
Nezaket Göstermek	Bir Derginin Fenomenolojisi	(Şakar, 2017c, s.82)

Tablo 20'nin devamı

Elinden Gelmek	Bir Derginin Fenomenolojisi	(Şakar, 2017c, s.82)
Kıyıda Köşede Kalmak	Bir Derginin Fenomenolojisi	(Şakar, 2017c, s.82)
Hak Vermek	Bir Derginin Fenomenolojisi	(Şakar, 2017c, s.83, s.88, s.90)
Salık Vermek	Bir Derginin Fenomenolojisi	(Şakar, 2017c, s.85)
Söz Etmek	Bir Derginin Fenomenolojisi	(Şakar, 2017c, s.85)
Anlam Vermek	Bir Derginin Fenomenolojisi	(Şakar, 2017c, s.86)
Göz Gezdirmek	Bir Derginin Fenomenolojisi	(Şakar, 2017c, s.86)
Selam Vermek	Bir Derginin Fenomenolojisi	(Şakar, 2017c, s.87)
Göz Atmak	Bir Derginin Fenomenolojisi	(Şakar, 2017c, s.87)
Cesaretini Toplamak	Bir Derginin Fenomenolojisi	(Şakar, 2017c, s.87)
Canı Sıkılmak	Bir Derginin Fenomenolojisi	(Şakar, 2017c, s.90)
Gözler Önüne Sermek	Ana Haber Bülteni	(Şakar, 2017c, s.95)
Dikkat Çekmek	Ana Haber Bülteni	(Şakar, 2017c, s.97)
Yüz Yüze Gelmek	Ana Haber Bülteni	(Şakar, 2017c, s.97)
Meydana Gelmek	Ana Haber Bülteni	(Şakar, 2017c, s.98)
Dehşete Kapılmak	Ana Haber Bülteni	(Şakar, 2017c, s.98)
Piştî Olmak	Ana Haber Bülteni	(Şakar, 2017c, s.99)
Anlam Vermek	Ana Haber Bülteni	(Şakar, 2017c, s.99)
Görmezden Gelmek	Ana Haber Bülteni	(Şakar, 2017c, s.101)

Cemal Şakar'ın Sular Tutuştuğunda adlı hikâye kitabında yer alan deyimlere dair örneklerden birkaçı aşağıda verilmiştir:

Gözler Önüne Sermek:

“Şu anda izlediğiniz görüntüler olayın dehşet anını bütün çıplaklığıyla gözler önüne seriyor” (Şakar, 2017c, s.95).

Anlam Vermek:

“Önce bir anlam veremedim” (Şakar, 2017c, s.86).

Yüz Yüze Gelmek:

“Çıkış kapısının camında kendiyle yüz yüze geldi” (Şakar, 2017c, s.77).

Ağırdan Almak:

“Benim ağırdan aldığımı görünce hemen yekindi” (Şakar, 2017c, s.68).

Gözünü Almak:

“Gözleri dalmış gitmiş; aydınlık, gözlerini alıyor; alazlarda kendini görüyor” (Şakar, 2017c, s.61).

Altından Kalkamamak:

“Çay söyleyip durma, buraları pahalıdır, altından kalkamazsın” (Şakar, 2017c, s.56).

El Ele Vermek:

“Bir delikanlının bakışlarında; göz göze gelmelerimizde, el ele verişlerimizde bana kalan nelerdi” (Şakar, 2017c, s.54)?

Açığa Vurmak:

“Bütün çağlarda insanlar tamahı, açgözlülüğü tanımışlardır: ama tamah ve açgözlülük başka hiçbir çağda bugün olduğu kadar... ciğer sökücü bir hırs halinde kendini açığa vurmamıştı” (Şakar, 2017c, s.44).

Aklına Gelmek:

“Baktım, uzun zamandır odalardaydım, izbelerde; bakmak aklıma bile gelmiyordu; baksam ne görecektim ki” (Şakar, 2017c, s.35).

Cesaret Almak:

“Gece boyu bombaların, silah seslerinin kesilmesinden cesaret alanlar sokağa çıkmaya başlamışlardı” (Şakar, 2017c, s.26).

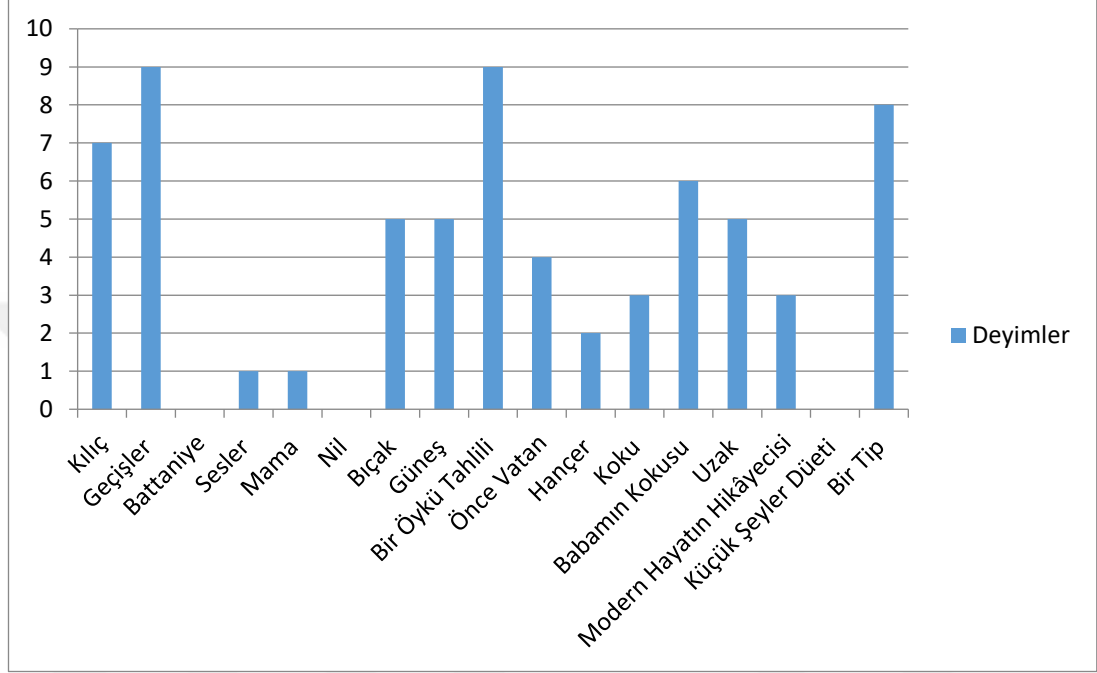
4.2.2.1.8. Mürekkep adlı hikâye kitabında yer alan deyimler

Mürekkep adlı hikâye kitabında toplam 69 adet deyim bulunmuştur. Bu deyimlerin 7 adedi Kılıç, 9 adedi Geçişler, 1 adedi Sesler, 1 adedi Mama, 5 adedi Bıçak, 5 adedi Güneş, 9 adedi Bir Öykü Tahlili, 4 adedi Önce Vatan, 2 adedi Hançer,

3 adedi Koku, 6 adedi Babamın Kokusu, 5 adedi Uzak, 3 adedi Modern Hayatın Hikâyecisi, 8 adedi Bir Tip adlı hikâyede yer almaktadır. Aşağıdaki grafikte hikâyelerde bulunan deyim sayıları karşılaştırılmıştır:

Şekil 20

Mürekkep adlı kitaptaki hikâyelerde bulunan deyim sayılarının karşılaştırılması

Mürekkep adlı hikâye kitabında yer alan deyimler, geçtiği hikâye ve yeri ile birlikte aşağıdaki tabloda şu şekilde gösterilmiştir:

Tablo 21

Mürekkep adlı hikâye kitabında yer alan deyimler, geçtikleri hikâyeler ve sayıları

Deyimler	Geçtiği Hikâye	Atıf
Delik Deşik Etmek	Kılıç	(Şakar, 2017d, s.7, s.10)
Uykuya Dalmak	Kılıç	(Şakar, 2017d, s.7)
Islık Çalmak	Kılıç	(Şakar, 2017d, s.8)
El Çırpma	Kılıç	(Şakar, 2017d, s.8)
Alt Etmek	Kılıç	(Şakar, 2017d, s.8)
Belini Bükmek	Kılıç	(Şakar, 2017d, s.9)
Yol Almak	Kılıç	(Şakar, 2017d, s.9)
Göz Göze Gelmek	Geçişler	(Şakar, 2017d, s.12, s.17)
Yüz Tutmak	Geçişler	(Şakar, 2017d, s.12)

Tablo 21'in devamı

Gemi Azıya Almak	Geçişler	(Şakar, 2017d, s.12)
Rengi Atmak	Geçişler	(Şakar, 2017d, s.14)
Kaskatı Kesiliyor	Geçişler	(Şakar, 2017d, s.14)
Aklına Gelmek	Geçişler	(Şakar, 2017d, s.14)
Aklı Karışmak	Geçişler	(Şakar, 2017d, s.14)
Çil Yavrusu Gibi	Geçişler	(Şakar, 2017d, s.17)
Dağılmak		
Kan Gövdeyi Götürmek	Geçişler	(Şakar, 2017d, s.18)
Altüst Etmek	Sesler	(Şakar, 2017d, s.25)
Ferahlık Vermek	Mama	(Şakar, 2017d, s.27)
El Ayak Çekilmek	Bıçak	(Şakar, 2017d, s.32)
Aklına Gelmek	Bıçak	(Şakar, 2017d, s.33, s.36)
Ağız Ağza Vermek	Bıçak	(Şakar, 2017d, s.33)
Söz Etmek	Bıçak	(Şakar, 2017d, s.33)
Boynunu Bükmek	Bıçak	(Şakar, 2017d, s.35)
Canını Sıkmak	Güneş	(Şakar, 2017d, s.38)
Kendini Alamamak	Güneş	(Şakar, 2017d, s.39, s.40)
Meydana Çıkmak	Güneş	(Şakar, 2017d, s.39)
Başı Dönmek	Güneş	(Şakar, 2017d, s.40)
Yüz Tutmak	Güneş	(Şakar, 2017d, s.41)
Göz Atmak	Bir Öykü Tahlili	(Şakar, 2017d, s.43)
Harekete Geçmek	Bir Öykü Tahlili	(Şakar, 2017d, s.43)
Göze Almak	Bir Öykü Tahlili	(Şakar, 2017d, s.43)
Göz Göze Gelmek	Bir Öykü Tahlili	(Şakar, 2017d, s.43, s.46)
Açığa Çıkmak	Bir Öykü Tahlili	(Şakar, 2017d, s.44)
Fos Çıkmak	Bir Öykü Tahlili	(Şakar, 2017d, s.45)
Aklı Almamak	Bir Öykü Tahlili	(Şakar, 2017d, s.45)
Kafa Atmak	Bir Öykü Tahlili	(Şakar, 2017d, s.46)
El Koymak	Bir Öykü Tahlili	(Şakar, 2017d, s.47)
Aklına Gelmek	Önce Vatan	(Şakar, 2017d, s.49, s.51)
Ateşe Vermek	Önce Vatan	(Şakar, 2017d, s.50)
Ele Avuca Sıgmamak	Önce Vatan	(Şakar, 2017d, s.51)

Tablo 21'in devamı

Omuz Vermek	Önce Vatan	(Şakar, 2017d, s.55)
Taş Kesilmek	Hançer	(Şakar, 2017d, s.57)
Delik Deşik Etmek	Hançer	(Şakar, 2017d, s.57)
Yüreği Kalkmak	Koku	(Şakar, 2017d, s.60)
Malum Olmak	Koku	(Şakar, 2017d, s.61)
İçinden Gelmek	Koku	(Şakar, 2017d, s.62)
Ağız Ağza Vermek	Babamın Kokusu	(Şakar, 2017d, s.65)
Tarih Atmak	Babamın Kokusu	(Şakar, 2017d, s.65)
Dile Getirmek	Babamın Kokusu	(Şakar, 2017d, s.65)
Aklına Gelmek	Babamın Kokusu	(Şakar, 2017d, s.66)
Yüz Tutmak	Babamın Kokusu	(Şakar, 2017d, s.66, s.68)
Bel Vermek	Babamın Kokusu	(Şakar, 2017d, s.68)
Yüz Yüze Gelmek	Uzak	(Şakar, 2017d, s.71)
Fark Etmek	Uzak	(Şakar, 2017d, s.71)
Çaba Göstermek	Uzak	(Şakar, 2017d, s.72)
Anlam Vermek	Uzak	(Şakar, 2017d, s.73)
Gözlerini Kaçırarak	Uzak	(Şakar, 2017d, s.73)
Kan Ter İçinde	Modern Hayatın Hikâyecisi	(Şakar, 2017d, s.78)
Gözüne Kestirmek	Modern Hayatın Hikâyecisi	(Şakar, 2017d, s.80)
Kan Oturmak	Modern Hayatın Hikâyecisi	(Şakar, 2017d, s.80)
Fark Etmek	Küçük Şeyler Düeti	(Şakar, 2017d, s.93)
Kendini Alamamak	Bir Tip	(Şakar, 2017d, s.95)
Aklına Gelmek	Bir Tip	(Şakar, 2017d, s.98, s.101)
İçine Kurt Düşmek	Bir Tip	(Şakar, 2017d, s.99)
Aklına Düşmek	Bir Tip	(Şakar, 2017d, s.100)
Kantarın Topuzunu Kaçırarak	Bir Tip	(Şakar, 2017d, s.100)
Karar Vermek	Bir Tip	(Şakar, 2017d, s.100)

Tablo 21'in devamı

Gözüne Kestirmek	Bir Tip	(Şakar, 2017d, s.101)
Aklı Başına Gelmek	Bir Tip	(Şakar, 2017d, s.102)

Cemal Şakar'ın Mürekkep adlı hikâye kitabında yer alan deyimlere dair örneklerden birkaçı aşağıda verilmiştir:

Malum Olmak:

“Bana, daha o dakika malum oldu: ağır bir koku duydum" elleriyle başları dizlerini dövmeye, “ah komşular! içim devrildi” dili şişer, sözcükler ağzında boğulurdu, "yüreğim kalktı”” (Şakar, 2017d, s.61).

Göz Göze Gelmek:

“Son sayfa güzeliyle göz göze geldi” (Şakar, 2017d, s.12).

Altüst Etmek:

“Uğultular, baş dönmeleri, içimi alt üst eden seslerle doluydum” (Şakar, 2017d, s.25).

Ferahlık Vermek:

“Çulun üzerine uzatılmış çocuğun yüzüne ustaca düşürülmüş bir gölge; ferahlık veren, umut aşıl原因an” (Şakar, 2017d, s.27).

El Ayak Çekilmek:

“Siyasiler, gazeteciler.. herkes kasabadan el ayak çekmişti” (Şakar, 2017d, s.32).

Canını Sıkmak:

“Sokaklarda pazar sabahlarının tenhaliğı; bugün işe gitmek zorunda olması, evden çıkarken biraz canını sıkmişti, ama güneşli bir günde yürümek iyi gelmişti” (Şakar, 2017d, s.38).

Göz Atmak:

“Emniyet şeridine göz atıyor, içeride sadece TRT var” (Şakar, 2017d, s.43).

Ateşe Vermek:

“Çıkan olaylarda emniyet ve zabıta ekiplerine ait en az 7 araç ateşe verildi” (Şakar, 2017d, s.50).

Delik Deşik Etmek:

“Gökyüzünden yağan çelikler yeryüzünü delik deşik ediyordu; yeryüzündeki süngüler gökyüzünü deliyordu” (Şakar, 2017d, s.57).

Yüreği Kalkmak:

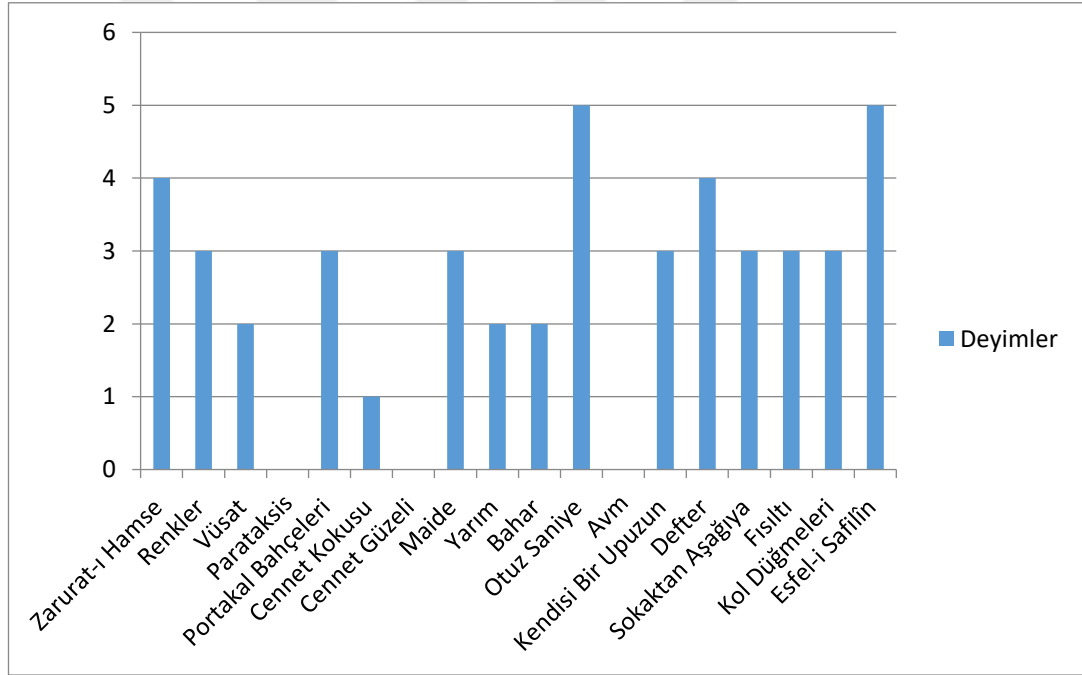
“Annesi ağır bir koku duydu, içi devrildi, yüreği kalktı” (Şakar, 2017d, s.60).

4.2.2.1.9. Portakal Bahçeleri adlı hikâye kitabında yer alan deyimler

Portakal Bahçeleri adlı hikâye kitabında 46 adet deyim bulunmuştur. Bu deyimlerin 4 adedi Zarurat-ı Hamse, 3 adedi Renkler, 2 adedi Vüsat, 3 adedi Portakal Bahçeleri, 1 adedi Cennet Kokusu, 3 adedi Maide, 2 adedi Yarım, 2 adedi Bahar, 5 adedi Otuz Saniye, 3 adedi Kendisi Bir Upuzun, 4 adedi Defter, 3 adedi Sokaktan Aşağıya, 3 adedi Fısıltı, 3 adedi Kol Düğmeleri, 5 adedi Esfel-i Safilin adlı hikâyede yer almaktadır. Aşağıdaki grafikte hikâyelerde bulunan deyim sayıları karşılaştırılmıştır:

Şekil 21

Portakal Bahçeleri adlı kitaptaki hikâyelerde bulunan deyim sayılarının karşılaştırılması

Portakal Bahçeleri adlı hikâye kitabında yer alan deyimler, geçtiği hikâye ve yeri ile birlikte aşağıdaki tabloda şu şekilde gösterilmiştir:

Tablo 22

Portakal Bahçeleri adlı hikâye kitabında yer alan deyimler, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları

Deyimler	Geçtiği Hikâye	Atıf

Tablo 22'nin devamı

Aklına Gelmek	Zarurat-ı Hamse	(Şakar, 2019, s.9)
Rehavet Çökmek	Zarurat-ı Hamse	(Şakar, 2019, s.9)
Gözü Korkmak	Zarurat-ı Hamse	(Şakar, 2019, s.9)
Un Ufak Olmak	Zarurat-ı Hamse	(Şakar, 2019, s.9)
Buz Kesmek	Renkler	(Şakar, 2019, s.24)
Kaskatı Kesilmek	Renkler	(Şakar, 2019, s.24)
Denk Düşmek	Renkler	(Şakar, 2019, s.25)
Boyun Eğmek	Vüsat	(Şakar, 2019, s.26)
Kendini Paralamak	Vüsat	(Şakar, 2019, s.28)
Göz Gözü Görmemek	Portakal Bahçeleri	(Şakar, 2019, s.34)
Gününü Görmek	Portakal Bahçeleri	(Şakar, 2019, s.36)
Un Ufak Olmak	Portakal Bahçeleri	(Şakar, 2019, s.36)
İçine Çekmek	Cennet Kokusu	(Şakar, 2019, s.40)
Canı Çıkmak	Maide	(Şakar, 2019, s.45)
Altüst Etmek	Maide	(Şakar, 2019, s.45)
Kabuk Bağlamak	Maide	(Şakar, 2019, s.45)
Anlam Vermek	Yarım	(Şakar, 2019, s.50)
Can Vermek	Yarım	(Şakar, 2019, s.50)
Boyun Eğmek	Bahar	(Şakar, 2019, s.52)
Aklına Gelmek	Bahar	(Şakar, 2019, s.58)
Fark Etmek	Otuz Saniye	(Şakar, 2019, s.61)
Göğsü Kabarmak	Otuz Saniye	(Şakar, 2019, s.62)
Elden Geçirmek	Otuz Saniye	(Şakar, 2019, s.62)
Kolu Kanadı Kırılmak	Otuz Saniye	(Şakar, 2019, s.63)
Bel Vermek	Otuz Saniye	(Şakar, 2019, s.63)
Boyun Eğmek	Kendisi Bir Upuzun	(Şakar, 2019, s.68)
İçine Çekmek	Kendisi Bir Upuzun	(Şakar, 2019, s.69, s.70)
İyi Gelmek	Kendisi Bir Upuzun	(Şakar, 2019, s.69)
Kendine Gelmek	Defter	(Şakar, 2019, s.73)
Fark Etmek	Defter	(Şakar, 2019, s.73)
Aklına Gelmek	Defter	(Şakar, 2019, s.74)
Göz Atmak	Defter	(Şakar, 2019, s.76)

Tablo 22'nin devamı

Küfür Yemek	Sokaktan Aşağıya	(Şakar, 2019, s.78)
Dayak Yemek	Sokaktan Aşağıya	(Şakar, 2019, s.78)
Aklı Kalmak	Sokaktan Aşağıya	(Şakar, 2019, s.80)
Acı Çekmek	Fısıltı	(Şakar, 2019, s.81)
Gaflete Düşmek	Fısıltı	(Şakar, 2019, s.84)
Aklına Gelmek	Fısıltı	(Şakar, 2019, s.84)
Gözlerinin İçi Gülmek	Kol Düğmeleri	(Şakar, 2019, s.88)
Aklına Gelmek	Kol Düğmeleri	(Şakar, 2019, s.90, s.93)
Fark Etmek	Kol Düğmeleri	(Şakar, 2019, s.93)
Söz Etmek	Esfel-i Safilin	(Şakar, 2019, s.95, s.96)
Damardan Girmek	Esfel-i Safilin	(Şakar, 2019, s.97)
Altüst Etmek	Esfel-i Safilin	(Şakar, 2019, s.98)
Fark Etmek	Esfel-i Safilin	(Şakar, 2019, s.99)
Buz Kesmek	Esfel-i Safilin	(Şakar, 2019, s.102)

Cemal Şakar'ın Portakal Bahçeleri adlı hikâye kitabında yer alan deyimlere dair örneklerden birkaçı aşağıda verilmiştir:

Rehavet Çökmek:

“Rehavet çöküyordu” (Şakar, 2019, s.9).

Buz Kesmek:

“Dibe doğru buz kesme” (Şakar, 2019, s.24).

Boyun Eğmek:

“Cenneti temsilen başağa durmuş yemyeşil ekinler, serin sabah esintisine boyun eğiyor” (Şakar, 2019, s.26).

Göz Gözü Görmemek:

“Gaz bombaları altında, göz gözü görmezken, yere düşmüş annesini gördü, bildi” (Şakar, 2019, s.34).

Canı Çıkmak:

“Vur vur çıkmıyor can” (Şakar, 2019, s.45).

Anlam Vermek:

“Susmana bir anlam veremezdim” (Şakar, 2019, s.50).

Göğsü Kabarmak:

“Göğsü kabarıyor” (Şakar, 2019, s.62).

İyi Gelmek:

“Bu bile iyi geldi” (Şakar, 2019, s.69).

Kendine Gelmek:

“Kalitesiz sabunların insanı boğan kokusuyla kendine geldi” (Şakar, 2019, s.73).

Dayak Yemek:

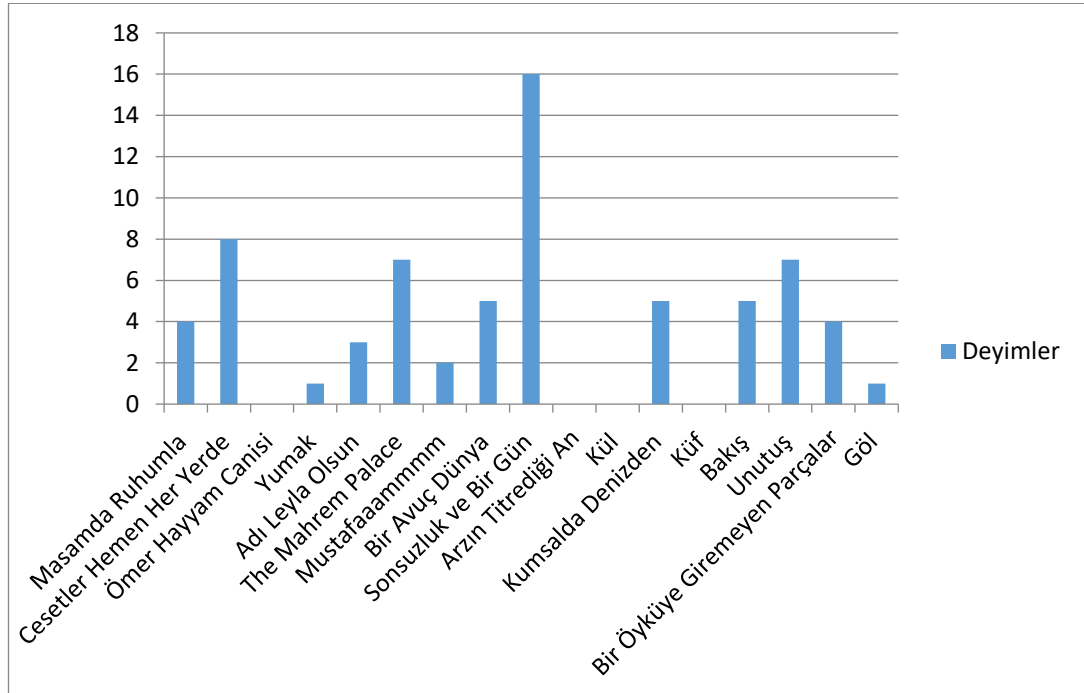
“İnsanlara dikkat ede ede sürerdi arabasını; kimseye çarpmadan, kaza yapmadan, laf yemeden, küfür yemeden, dayak yemeden toplamalıydı kutuları, eze eze” (Şakar, 2019, s.78).

4.2.2.1.10. Kara adlı hikâye kitabında yer alan deyimler

Kara adlı hikâye kitabında toplam 68 adet deyim bulunmuştur. Bu deyimlerin 4 adedi Masamda Ruhumla, 8 adedi Cesetler Hemen Her Yerde, 1 adedi Yumak, 3 adedi Adı Leyla Olsun, 7 adedi The Mahrem Palace, 2 adedi Mustafaaaammm, 5 adedi Bir Avuç Dünya, 16 adedi Sonsuzluk ve Bir Gün, 5 adedi Kumsalda Denizden, 5 adedi Bakış, 7 adedi Unutuş, 4 adedi Bir Öyküye Giremeyen Parçalar ve 1 adedi Göl adlı hikâyede yer almaktadır. Aşağıdaki grafikte hikâyelerde bulunan deyim sayıları karşılaştırılmıştır:

Şekil 22

Kara adlı kitaptaki hikâyelerde bulunan deyim sayılarının karşılaştırılması

Kara adlı hikâye kitabında yer alan deyimler, geçtiği hikâye ve yeri ile birlikte aşağıdaki tabloda şu şekilde gösterilmiştir:

Tablo 23

Kara adlı hikâye kitabında yer alan deyimler, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları

Deyimler	Geçtiği Hikâye	Atıf
Kaşla Göz Arasında	Masamda Ruhumla	(Şakar, 2017e, s.8)
Söz Etmek	Masamda Ruhumla	(Şakar, 2017e, s.10)
Aklına Gelmek	Masamda Ruhumla	(Şakar, 2017e, s.10)
Galebe Çalmak	Masamda Ruhumla	(Şakar, 2017e, s.11)
Gözüne Çarpmak	Cesetler Hemen Her Yerde	(Şakar, 2017e, s.13)
Dili Dönmemek	Cesetler Hemen Her Yerde	(Şakar, 2017e, s.14)
İpini Koparmak	Cesetler Hemen Her Yerde	(Şakar, 2017e, s.15)
Ayağı Yerden Kesilmek	Cesetler Hemen Her Yerde	(Şakar, 2017e, s.15)
Sabahı Sabah Etmek	Cesetler Hemen Her Yerde	(Şakar, 2017e, s.16)
Fark Etmek	Cesetler Hemen Her Yerde	(Şakar, 2017e, s.16)
Altüst Olmak	Cesetler Hemen Her Yerde	(Şakar, 2017e, s.16)
Dizlerinin Bağı Çözülme	Cesetler Hemen Her Yerde	(Şakar, 2017e, s.17)
Gıkı Çıkmamak	Yumak	(Şakar, 2017e, s.29)
Kalbini açmak	Adı Leyla Olsun	(Şakar, 2017e, s.38)
Kendini Bulmak	Adı Leyla Olsun	(Şakar, 2017e, s.38)
Göz Göze Gelmek	Adı Leyla Olsun	(Şakar, 2017e, s.38)
Rahat Bırakmak	The Mahrem Palace	(Şakar, 2017e, s.42)
Canı Sıkılmak	The Mahrem Palace	(Şakar, 2017e, s.42, s.43)
Pusuya Yatmak	The Mahrem Palace	(Şakar, 2017e, s.43)
Yolunu Tutmak	The Mahrem Palace	(Şakar, 2017e, s.44)
Anlam Vermek	The Mahrem Palace	(Şakar, 2017e, s.44)
Göz Göze Gelmek	The Mahrem Palace	(Şakar, 2017e, s.45)
Kaşlarını Çatmak	The Mahrem Palace	(Şakar, 2017e, s.45)
Aklına Gelmek	Mustafaaammm	(Şakar, 2017e, s.48)
Sırta Kadem Basmak	Mustafaaammm	(Şakar, 2017e, s.50)
Göze Almak	Bir Avuç Dünya	(Şakar, 2017e, s.53, s.57)
Allak Bullak Olmak	Bir Avuç Dünya	(Şakar, 2017e, s.59)
Omuzları Çökmek	Bir Avuç Dünya	(Şakar, 2017e, s.59)

Tablo 23'ün devamı

Yola Çıkmak	Bir Avuç Dünya	(Şakar, 2017e, s.63)
Denk Gelmek	Bir Avuç Dünya	(Şakar, 2017e, s.65)
Gözü İlişmek	Sonsuzluk ve Bir Gün	(Şakar, 2017e, s.67)
Göz Göze Gelmek	Sonsuzluk ve Bir Gün	(Şakar, 2017e, s.68, s.73)
Fark Etmek	Sonsuzluk ve Bir Gün	(Şakar, 2017e, s.68)
Aklına Gelmek	Sonsuzluk ve Bir Gün	(Şakar, 2017e, s.68, s.73, s.82, s.83)
Canı Sıkılmak	Sonsuzluk ve Bir Gün	(Şakar, 2017e, s.69)
Tırısı Kalkmak	Sonsuzluk ve Bir Gün	(Şakar, 2017e, s.73)
Dili Tutulmak	Sonsuzluk ve Bir Gün	(Şakar, 2017e, s.78)
Yolunu Bulmak	Sonsuzluk ve Bir Gün	(Şakar, 2017e, s.78)
Aklından Çıkmak	Sonsuzluk ve Bir Gün	(Şakar, 2017e, s.79)
Başına Gelmek	Sonsuzluk ve Bir Gün	(Şakar, 2017e, s.79)
İçi Ezilmek	Sonsuzluk ve Bir Gün	(Şakar, 2017e, s.80)
Altüst Olmak	Sonsuzluk ve Bir Gün	(Şakar, 2017e, s.82)
Kendine Gelmek	Sonsuzluk ve Bir Gün	(Şakar, 2017e, s.83)
Anlam Vermek	Sonsuzluk ve Bir Gün	(Şakar, 2017e, s.83)
Yediği Önünde, Yemediği Ardında	Sonsuzluk ve Bir Gün	(Şakar, 2017e, s.84, s.85)
Kaskatı Kesilmek	Kumsalda Denizden	(Şakar, 2017e, s.89)
Buz Kesmek	Kumsalda Denizden	(Şakar, 2017e, s.89)
Donup Kalmak	Kumsalda Denizden	(Şakar, 2017e, s.90)
Boyun Eğmek	Kumsalda Denizden	(Şakar, 2017e, s.91)
Göz Atmak	Kumsalda Denizden	(Şakar, 2017e, s.92)
Dört Dönmek	Bakış	(Şakar, 2017e, s.97)
Anlam Vermek	Bakış	(Şakar, 2017e, s.99)
Donup Kalmak	Bakış	(Şakar, 2017e, s.101)
Moralini Bozmak	Bakış	(Şakar, 2017e, s.102)
Göz Göze Gelmek	Bakış	(Şakar, 2017e, s.103)
Aslan Kesilmek	Unutuş	(Şakar, 2017e, s.107)
Boynunu Bükmek	Unutuş	(Şakar, 2017e, s.108)
Aklı Başından Gitmek	Unutuş	(Şakar, 2017e, s.108)

Tablo 23'ün devamı

Helak Olmak	Unutuş	(Şakar, 2017e, s.109)
Koluna Girmek	Unutuş	(Şakar, 2017e, s.110, s.114)
Kök Salmak	Unutuş	(Şakar, 2017e, s.111)
Aklına Gelmek	Unutuş	(Şakar, 2017e, s.111, s.113)
Aklına Gelmek	Bir Öyküye Giremeyen Parçalar	(Şakar, 2017e, s.118)
Dile Gelmek	Bir Öyküye Giremeyen Parçalar	(Şakar, 2017e, s.123)
Altüst Olmak	Bir Öyküye Giremeyen Parçalar	(Şakar, 2017e, s.123)
Kol Kanat Germek	Bir Öyküye Giremeyen Parçalar	(Şakar, 2017e, s.124)
Aklına Gelmek	Göl	(Şakar, 2017e, s.132)

Cemal Şakar'ın Kara adlı hikâye kitabında yer alan deyimlere dair örneklerden birkaçı aşağıda verilmiştir:

Kol Kanat Germek:

“Çocuklarına kol kanat gererken annemin.. annemin kanatları altına topladığı çocuklarıyla birlikte enkazın altından bir daha çıkarılamadığını” (Şakar, 2017e, s.124)...

Kök Salmak:

“Kaç kasabada, kaç şehirde kalmayı denedim, tutunmayı, evlenmeyi, kök salmayı” (Şakar, 2017e, s.111)...

Göz Göze Gelmek:

“Göz göze geldik çocukla” (Şakar, 2017e, s.103).

Göz Atmak:

“Tanıdık bir eşya görebilmek umuduyla etrafıma göz attım; duygularımı taşıyabilecek bir eşya; eşyaya aktaracağım bir emanet; taşıyamadığım bir emanet; dağlar; denizler; şehirler; sokaklar; rüzgarlar; yağmurlar; taşır mı; Şimdi” (Şakar, 2017e, s.92)?

Yediği Önünde, Yemediği Ardında:

“Yediğim önümdeydi, yemediğim de ardımda” (Şakar, 2017e, s.84).

Tırısa Kalkmak:

“Ellerini yelelere dolamış, atın boynuna iyice eğilmiş, kızgın güneşin altında bir çocuk, tırısa kalkmış bir atla bozkırda uçuyordu” (Şakar, 2017e, s.73).

Yola Çıkmak:

“Artık tutsak değilsin, yola çıkmışsın, on asa da elinde” (Şakar, 2017e, s.63).

Sırta Kadem Basmak:

“Açılmamış çeyiz sandıklarının sırrı; oğulsuz babalar babasız oğullar hangi sırta kadem bassındı” (Şakar, 2017e, s.50)?

Kaşlarını Çatmak:

“Hanımı kaşlarını çatıyor” (Şakar, 2017e, s.45).

Kendini Bulmak:

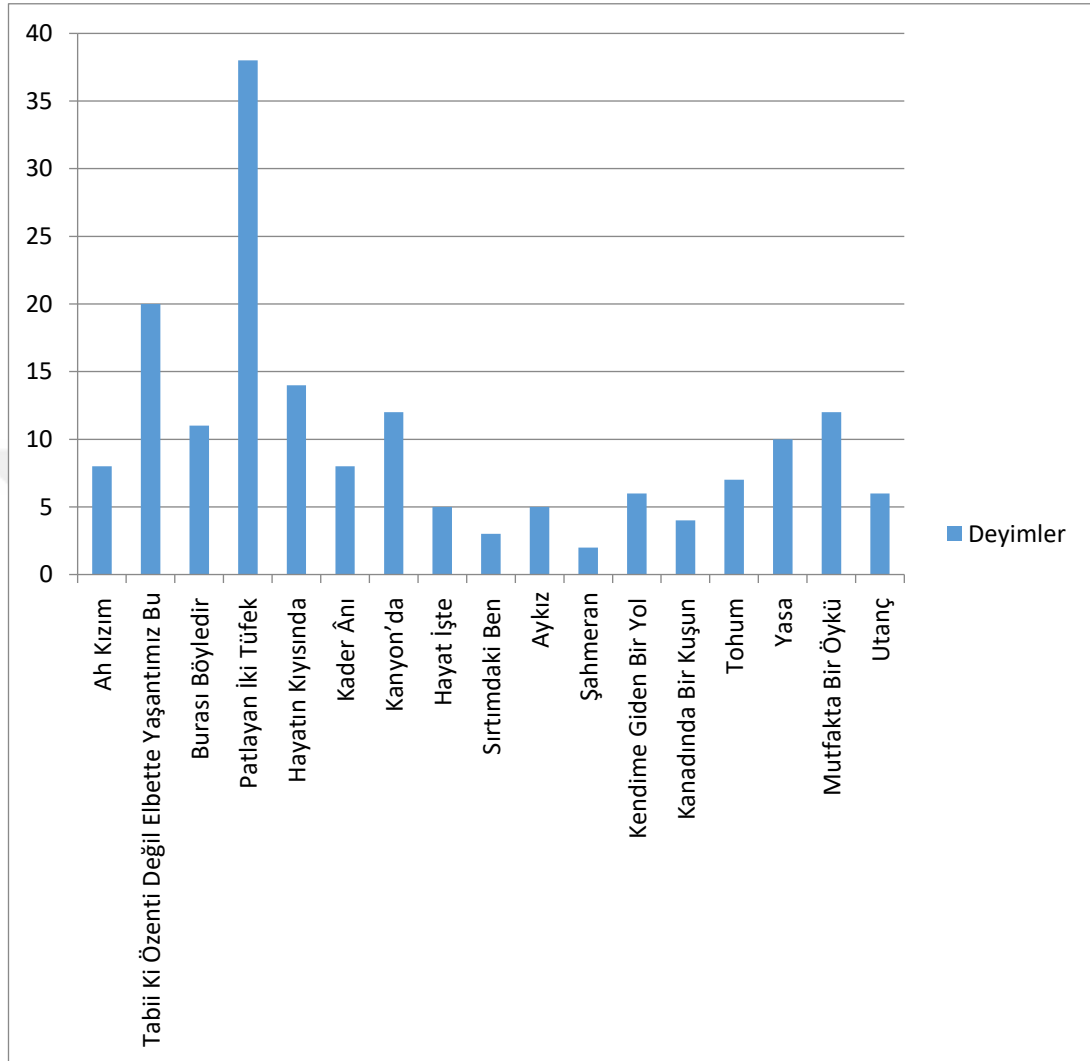
“Kendini buluyor” (Şakar, 2017e, s.38).

4.2.2.1.11 Adı Leyla Olsun adlı hikâye kitabında yer alan deyimler

Adı Leyla Olsun adlı hikâye kitabında toplam 171 adet deyim bulunmuştur. Bu deyimlerin 8 adedi Ah Kızım adlı hikâyede, 20 adedi Tabii Ki Özenti Değil Elbette Yaşantımız Bu adlı hikâyede, 11 adedi Burası Böyledir adlı hikâyede, 38 adedi Patlayan İki Tüfek adlı hikâyede, 14 adedi Hayatın Kıyısında adlı hikâyede, 8 adedi Kader Ânı adlı hikâyede, 12 adedi Kanyon'da adlı hikâyede, 5 adedi Hayat İşte adlı hikâyede, 3 adedi Sırtımdaki Ben adlı hikâyede, 5 adedi Aykız adlı hikâyede, 2 adedi Şahmeran adlı hikâyede, 6 adedi Kendime Giden Bir Yol adlı hikâyede, 4 adedi Kanadında Bir Kuşun adlı hikâyede, 7 adedi Tohum adlı hikâyede, 10 adedi Yasa adlı hikâyede, 12 adedi Mutfakta Bir Öykü adlı hikâyede, 6 adedi Utanç adlı hikâyede yer almaktadır. Aşağıdaki grafikte hikâyelerde bulunan deyim sayıları karşılaştırılmıştır:

Şekil 23

Adı Leyla Olsun adlı kitaptaki hikâyelerde bulunan deyim sayılarının karşılaştırılması

Adı Leyla Olsun adlı hikâye kitabında yer alan deyimler, geçtiği hikâye ve yeri ile birlikte aşağıdaki tabloda şu şekilde gösterilmiştir:

Tablo 24

Adı Leyla Olsun adlı hikâye kitabında yer alan deyimler, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları

Deyimler	Geçtiği Hikâye	Atıf
İyi Gelmek	Ah Kızım	(Şakar, 2018, s.7, s.8)
Fark Etmek	Ah Kızım	(Şakar, 2018, s.8, s.9)
Aklı Başına Gelmek	Ah Kızım	(Şakar, 2018, s.7)
Canı Çekilmek	Ah Kızım	(Şakar, 2018, s.8)

Tablo 24'ün devamı

İçi Açılmak	Ah Kızım	(Şakar, 2018, s.8)
Kendine Gelmek	Ah Kızım	(Şakar, 2018, s.9)
Halt Karıştırmak	Ah Kızım	(Şakar, 2018, s.9)
Aklı Kalmak	Ah Kızım	(Şakar, 2018, s.9)
Aklına Gelmek	Tabii Ki Özenti Değil Elbette Yaşantımız Bu	(Şakar, 2018, s.11, s.12, s.13, s.16)
Karar Vermek	Tabii Ki Özenti Değil Elbette Yaşantımız Bu	(Şakar, 2018, s.11)
Kendine Gelmek	Tabii Ki Özenti Değil Elbette Yaşantımız Bu	(Şakar, 2018, s.12)
Keyfi Kaçmak	Tabii Ki Özenti Değil Elbette Yaşantımız Bu	(Şakar, 2018, s.12)
Canını Sıkma	Tabii Ki Özenti Değil Elbette Yaşantımız Bu	(Şakar, 2018, s.12)
İş Başa Düşmek	Tabii Ki Özenti Değil Elbette Yaşantımız Bu	(Şakar, 2018, s.12)
Sevaba Girmek	Tabii Ki Özenti Değil Elbette Yaşantımız Bu	(Şakar, 2018, s.13)
Eteğindeki Taşı Dökmek	Tabii Ki Özenti Değil Elbette Yaşantımız Bu	(Şakar, 2018, s.13)
Sefasını Sürmek	Tabii Ki Özenti Değil Elbette Yaşantımız Bu	(Şakar, 2018, s.14)
Selam Vermek	Tabii Ki Özenti Değil Elbette Yaşantımız Bu	(Şakar, 2018, s.14)
Lafa Dalmak	Tabii Ki Özenti Değil Elbette Yaşantımız Bu	(Şakar, 2018, s.14, s.15)
Gönlü Olmak	Tabii Ki Özenti Değil Elbette Yaşantımız Bu	(Şakar, 2018, s.15)
Canı Sıkılmak	Tabii Ki Özenti Değil Elbette Yaşantımız Bu	(Şakar, 2018, s.15, s.17)
Yüzü Gülmek	Tabii Ki Özenti Değil Elbette Yaşantımız Bu	(Şakar, 2018, s.15)

Tablo 24'ün devamı

Söz Etmek	Tabii Ki Özentî Değil	(Şakar, 2018, s.15)
	Elbette Yaşantımız Bu	
Kulak Misafiri Olmak	Tabii Ki Özentî Değil	(Şakar, 2018, s.16)
	Elbette Yaşantımız Bu	
Şafak Atmak	Tabii Ki Özentî Değil	(Şakar, 2018, s.16)
	Elbette Yaşantımız Bu	
Geyik Yapmak	Tabii Ki Özentî Değil	(Şakar, 2018, s.17)
	Elbette Yaşantımız Bu	
Helallik Dilemek	Tabii Ki Özentî Değil	(Şakar, 2018, s.17)
	Elbette Yaşantımız Bu	
Islık Çalmak	Tabii Ki Özentî Değil	(Şakar, 2018, s.17)
	Elbette Yaşantımız Bu	
Fark Etmek	Burası Böyledir	(Şakar, 2018, s.19)
Canı Sıkılmak	Burası Böyledir	(Şakar, 2018, s.20, s.22)
El Ayak Çekilmek	Burası Böyledir	(Şakar, 2018, s.20)
Kafasını Kurcalamak	Burası Böyledir	(Şakar, 2018, s.21, s.24)
Ayakta Tutmak	Burası Böyledir	(Şakar, 2018, s.21)
Aklına Gelmek	Burası Böyledir	(Şakar, 2018, s.21)
Başı dönmek	Burası Böyledir	(Şakar, 2018, s.21)
İçi Bulanmak	Burası Böyledir	(Şakar, 2018, s.21)
Of Çekmek	Burası Böyledir	(Şakar, 2018, s.22)
Gözüne Çarpmak	Burası Böyledir	(Şakar, 2018, s.23)
İş Etmek	Burası Böyledir	(Şakar, 2018, s.21, s.24)
Gözü Korkmak	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.25)
Cesaret Almak	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.25)
Aklına Gelmek	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.26, s.27, s.29, s.31, s.32, s.33, s.35)
Başına Gelmek	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.26)
Gözü Doymak	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.26)
Ele Vermek	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.27)
Aklından Geçmek	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.27)
Can Kulağıyla Dinlemek	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.27)

Tablo 24'ün devamı

Canı Sıkılmak	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.27)
Bitap Düşmek	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.28)
Anasından Doğduğuna	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.28)
Pişman Olmak		
Kulağına Gitmek	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.29)
Haber Salmak	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.29)
Yüzü Gülmek	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.29)
Kendine Gelmek	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.30)
Göz Göze Gelmek	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.30, s.34)
Baş Etmek	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.30)
Altüst Etmek	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.30)
Etekleri Zil Çalmak	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.30)
Boynunu Bükmek	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.30)
Gelip Çatmak	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.30)
Donup Kalmak	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.31)
Temas Kurmak	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.31,s.39)
Sırta Kadem Basmak	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.32)
İstifini Bozmamak	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.33)
Yüz Yüze Gelmek	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.33)
Gözleri Sulanmak	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.33)
Huzur Bulmak	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.34)
Kolu Kanadı Kırılmak	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.34)
Film Çevirmek	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.34)
Arkası Kesilmek	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.35)
Dikkat Kesilmek	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.35)
Anasından Emdiği Süt	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.36)
Burnundan Gelmek		
İş Görmek	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.37)
Gerek Görmek	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.37)
Kafayı Üşütmek	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.38)
Başına İş Açmak	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.38)
El Etmek	Patlayan İki Tüfek	(Şakar, 2018, s.38)

Tablo 24'ün devamı

Yüreği Daralmak	Hayatın Kıyısında	(Şakar, 2018, s.41)
Yol Gözlemek	Hayatın Kıyısında	(Şakar, 2018, s.43)
Boynunu Bükmek	Hayatın Kıyısında	(Şakar, 2018, s.44)
Yol Bulmak	Hayatın Kıyısında	(Şakar, 2018, s.44)
Of Çekmek	Hayatın Kıyısında	(Şakar, 2018, s.44)
Altüst Olmak	Hayatın Kıyısında	(Şakar, 2018, s.45)
Eli Varmamak	Hayatın Kıyısında	(Şakar, 2018, s.46)
Koluna Girmek	Hayatın Kıyısında	(Şakar, 2018, s.46)
Ocağı Sönmek	Hayatın Kıyısında	(Şakar, 2018, s.46)
Oyun Oynamak	Hayatın Kıyısında	(Şakar, 2018, s.47)
Boğazına Dizilmek	Hayatın Kıyısında	(Şakar, 2018, s.48)
Aklına Gelmek	Hayatın Kıyısında	(Şakar, 2018, s.48)
Sopa Yemek	Hayatın Kıyısında	(Şakar, 2018, s.48)
Başına Gelmek	Hayatın Kıyısında	(Şakar, 2018, s.49)
Göz Atmak	Kader Ânı	(Şakar, 2018, s.51)
Fark Etmek	Kader Ânı	(Şakar, 2018, s.52)
Oh Çekmek	Kader Ânı	(Şakar, 2018, s.52)
Gözünden Kaçmak	Kader Ânı	(Şakar, 2018, s.53)
Dile Getirmek	Kader Ânı	(Şakar, 2018, s.53)
Dili Sürçmek	Kader Ânı	(Şakar, 2018, s.54)
Dili Dolaşmak	Kader Ânı	(Şakar, 2018, s.54)
Aklına Gelmek	Kader Ânı	(Şakar, 2018, s.55)
Yüzü Gülmek	Kanyon'da	(Şakar, 2018, s.58)
Canı Sıkılmak	Kanyon'da	(Şakar, 2018, s.58, s.59)
Not Almak	Kanyon'da	(Şakar, 2018, s.58, s.59)
İlgisini Çekmek	Kanyon'da	(Şakar, 2018, s.58, s.59)
Karar Vermek	Kanyon'da	(Şakar, 2018, s.59)
Neşesi Kaçmak	Kanyon'da	(Şakar, 2018, s.59)
Aklına Düşmek	Kanyon'da	(Şakar, 2018, s.59)
Yüzü Düşmek	Kanyon'da	(Şakar, 2018, s.60, s.62)
Piştî Olmak	Kanyon'da	(Şakar, 2018, s.60)
Gözden Geçirmek	Kanyon'da	(Şakar, 2018, s.62)

Tablo 24'ün devamı

Ortaya Atılmak	Kanyon'da	(Şakar, 2018, s.62)
Aklına Gelmek	Kanyon'da	(Şakar, 2018, s.65)
Kendini Kaybetmek	Hayat İşte	(Şakar, 2018, s.69)
Başa Çıkmak	Hayat İşte	(Şakar, 2018, s.71)
Altını Üstüne Getirmek	Hayat İşte	(Şakar, 2018, s.71)
Altüst Olmak	Hayat İşte	(Şakar, 2018, s.72)
Yere Çalmak	Hayat İşte	(Şakar, 2018, s.72)
Yüz Tutmak	Sırtımdaki Ben	(Şakar, 2018, s.81)
Delik Deşik Etmek	Sırtımdaki Ben	(Şakar, 2018, s.79)
Göz Göze Gelmek	Sırtımdaki Ben	(Şakar, 2018, s.81)
Burnunun Direği Sızlamak	Aykız	(Şakar, 2018, s.84)
Fır Dönmek	Aykız	(Şakar, 2018, s.84)
Baş Etmek	Aykız	(Şakar, 2018, s.85)
Dizlerinin Bağı Çözölmek	Aykız	(Şakar, 2018, s.86)
Aklını Başından Almak	Aykız	(Şakar, 2018, s.87)
İç Çekmek	Şahmeran	(Şakar, 2018, s.90)
Bağırına Basmak	Şahmeran	(Şakar, 2018, s.90)
Koluna Girmek	Kendime Giden Bir Yol	(Şakar, 2018, s.95)
Musallat Olmak	Kendime Giden Bir Yol	(Şakar, 2018, s.94)
Çığlık Atmak	Kendime Giden Bir Yol	(Şakar, 2018, s.96)
Aklına Gelmek	Kendime Giden Bir Yol	(Şakar, 2018, s.96)
Yol Vermek	Kendime Giden Bir Yol	(Şakar, 2018, s.97)
Geri Dönmek	Kendime Giden Bir Yol	(Şakar, 2018, s.98)
Sahip Çıkmak	Kanadında Bir Kuşun	(Şakar, 2018, s.101)
Başını Derde Sokmak	Kanadında Bir Kuşun	(Şakar, 2018, s.102)
Fark Etmek	Kanadında Bir Kuşun	(Şakar, 2018, s.103)
Baş Etmek	Kanadında Bir Kuşun	(Şakar, 2018, s.103)
Payına Düşmek	Tohum	(Şakar, 2018, s.106)
Kül Etmek	Tohum	(Şakar, 2018, s.106)
Söz Vermek	Tohum	(Şakar, 2018, s.107)
Başına Gelmek	Tohum	(Şakar, 2018, s.108)
Altını Üstüne Getirmek	Tohum	(Şakar, 2018, s.108)

Tablo 24'ün devamı

Dört Gözle Beklemek	Tohum	(Şakar, 2018, s.109)
Altüst Etmek	Tohum	(Şakar, 2018, s.109)
Önüne Katmak	Yasa	(Şakar, 2018, s.112)
Göz Göze Gelmek	Yasa	(Şakar, 2018, s.113)
Kül Olmak	Yasa	(Şakar, 2018, s.113)
Pay Vermek	Yasa	(Şakar, 2018, s.113)
Payına Düşmek	Yasa	(Şakar, 2018, s.113)
Esip Gürlemek	Yasa	(Şakar, 2018, s.115)
Yem Olmak	Yasa	(Şakar, 2018, s.115)
Göze Almak	Yasa	(Şakar, 2018, s.116)
Kanına Girmek	Yasa	(Şakar, 2018, s.117)
Ciğeri Yanmak	Yasa	(Şakar, 2018, s.118)
Boş Vermek	Mutfakta Bir Öykü	(Şakar, 2018, s.119)
Ağız Ağza Vermek	Mutfakta Bir Öykü	(Şakar, 2018, s.120)
Söz Etmek	Mutfakta Bir Öykü	(Şakar, 2018, s.121)
Yüz Tutmak	Mutfakta Bir Öykü	(Şakar, 2018, s.121)
İçi Dışına Çıkmak	Mutfakta Bir Öykü	(Şakar, 2018, s.121)
Karman Çorman Olmak	Mutfakta Bir Öykü	(Şakar, 2018, s.121)
Kendine Gelmek	Mutfakta Bir Öykü	(Şakar, 2018, s.122)
Canını Yakmak	Mutfakta Bir Öykü	(Şakar, 2018, s.123)
Aklına Gelmek	Mutfakta Bir Öykü	(Şakar, 2018, s.123)
İyi Gelmek	Mutfakta Bir Öykü	(Şakar, 2018, s.124)
Duymazlıktan Gelmek	Mutfakta Bir Öykü	(Şakar, 2018, s.125)
Altüst Olmak	Mutfakta Bir Öykü	(Şakar, 2018, s.126)
Korktuğu Başına Gelmek	Utanç	(Şakar, 2018, s.129)
Payına Düşmek	Utanç	(Şakar, 2018, s.129)
Not Almak	Utanç	(Şakar, 2018, s.131, s.132)
Ele Vermek	Utanç	(Şakar, 2018, s.132)
Pes Demek	Utanç	(Şakar, 2018, s.133)
Altüst Olmak	Utanç	(Şakar, 2018, s.135)

Cemal Şakar'ın Adı Leyla Olsun adlı hikâye kitabında yer alan deyimlere dair örneklerden birkaçı aşağıda verilmiştir:

Korktuğu Başına Gelmek:

“Gönderdiğin bu öyküde korktuğum başıma geldi” (Şakar, 2018, s.129).

Duymazlıktan Gelmek:

“Duymazlıktan gelecek” (Şakar, 2018, s.125).

Kanına Girmek:

“Şimdi yoksuluz, yoksunuz, zayıfız, çelimsiziz, anında ezerler, öldürürler, sürgün ederler bizi, bunca insanın kanına girmemi nasıl beklersin” (Şakar, 2018, s.117)?

Dört Gözle Beklemek:

“Artık haberleri kendinden önce gidiyordu ve insanlar dört gözle bekliyordu gelmesini” (Şakar, 2018, s.109).

Baş Etmek:

“Uçaklar olmasaydı biz gerisiyle baş ederdik diyordu babası” (Şakar, 2018, s.103).

Musallat Olmak:

“Ama zaman, yok, zamana musallat olan kötülük, her şeyi çürütüyordu” (Şakar, 2018, s.94).

İç Çekmek:

“O annesinin sarsılan bağrında; ninesi, dedesi iç çeke çeke kendi içlerine göçüyorlardı” (Şakar, 2018, s.90).

Aklını Başından Almak:

“Ben şimdi, senin aklını başından alırım dedi” (Şakar, 2018, s.87).

Delik Deşik Etmek:

“Marques de Sade'in Rose Keller adında genç bir dilenci kızı çakı darbeleriyle delik deşik ettiğini, sonra da yaralarına sıcak balmumu döktüğünü biliyoruz” (Şakar, 2018, s.79).

Yere Çalmak:

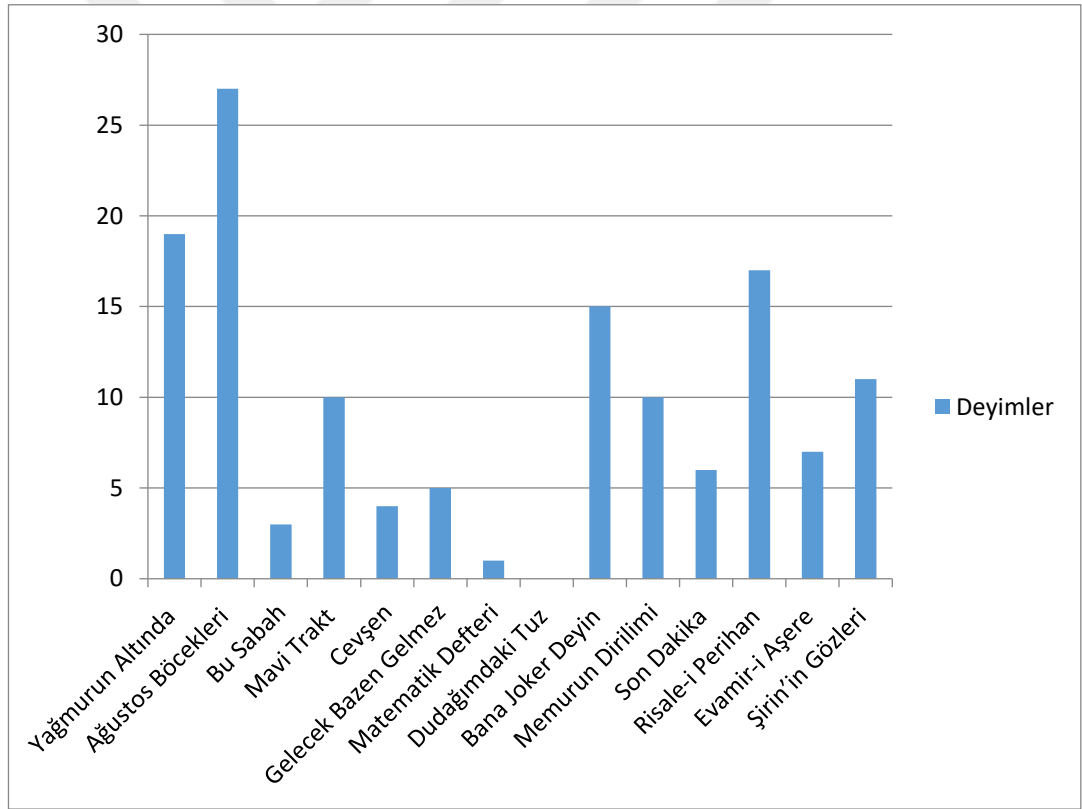
“Alır yere çalar avucundaki dünyayı” (Şakar, 2018, s.72).

4.2.2.1.12. Utanç adlı hikâye kitabında yer alan deyimler

Utanç adlı hikâye kitabında toplam 135 adet deyim bulunmuştur. Bu deyimlerin 19 adedi Yağmurun Altında adlı hikâyede, 27 adedi Ağustos Böcekleri adlı hikâyede, 3 adedi Bu Sabah adlı hikâyede, 10 adedi Mavi Trakt adlı hikâyede, 4 adedi Cevşen adlı hikâyede, 5 adedi Gelecek Bazen Gelmez adlı hikâyede, 1 adedi Matematik Defteri adlı hikâyede, 15 adedi Bana Joker Deyin adlı hikâyede, 10 adedi Memurun Dirilimi adlı hikâyede, 6 adedi Son Dakika adlı hikâyede, 17 adedi Risale-i Perihan adlı hikâyede, 7 adedi Evamir-i Aşere adlı hikâyede, 11 adedi Şirin'in Gözleri adlı hikâyede yer almaktadır. Aşağıdaki grafikte hikâyelerde bulunan deyim sayıları karşılaştırılmıştır:

Şekil 24

Utanç adlı kitaptaki hikâyelerde bulunan deyim sayılarının karşılaştırılması

Utanç adlı hikâye kitabında yer alan deyimler, geçtiği hikâye ve yeri ile birlikte aşağıdaki tabloda şu şekilde gösterilmiştir:

Tablo 25*Utunç adlı hikâye kitabında yer alan deyimler, geçtikleri hikâyeler ve sayfaları*

Deyimler	Geçtiği Hikâye	Atıf
Gözü Kararmak	Yağmurun Altında	(Şakar, 2020, s.11)
Un Ufak Olmak	Yağmurun Altında	(Şakar, 2020, s.11)
Kapıya Dayanmak	Yağmurun Altında	(Şakar, 2020, s.11)
Dibini Bulmak	Yağmurun Altında	(Şakar, 2020, s.12)
Pabuç Pahalı	Yağmurun Altında	(Şakar, 2020, s.13)
Musallat Olmak	Yağmurun Altında	(Şakar, 2020, s.14)
Önüne Katmak	Yağmurun Altında	(Şakar, 2020, s.14)
Çeyiz Düzmek	Yağmurun Altında	(Şakar, 2020, s.14)
Fark Etmek	Yağmurun Altında	(Şakar, 2020, s.14)
Yüzü Düşmek	Yağmurun Altında	(Şakar, 2020, s.15)
Göz Etmek	Yağmurun Altında	(Şakar, 2020, s.15)
Göz Açıp Kapayınca	Yağmurun Altında	(Şakar, 2020, s.15)
Kadar		
Akıl Etmek	Yağmurun Altında	(Şakar, 2020, s.15)
Aklını Başından Almak	Yağmurun Altında	(Şakar, 2020, s.16)
Aklına Gelmek	Yağmurun Altında	(Şakar, 2020, s.16)
Dümen Kırarak	Yağmurun Altında	(Şakar, 2020, s.16)
Can Vermek	Yağmurun Altında	(Şakar, 2020, s.16)
Karara Varmak	Yağmurun Altında	(Şakar, 2020, s.17)
İki Paralık Olmak	Yağmurun Altında	(Şakar, 2020, s.17)
Altını Üstüne Getirmek	Ağustos Böcekleri	(Şakar, 2020, s.19)
Oh Çekmek	Ağustos Böcekleri	(Şakar, 2020, s.19)
Bıyık Altından Gülmek	Ağustos Böcekleri	(Şakar, 2020, s.19)
Boyun Eğmek	Ağustos Böcekleri	(Şakar, 2020, s.20)
Başa Çıkmak	Ağustos Böcekleri	(Şakar, 2020, s.20)
Elden Geçirmek	Ağustos Böcekleri	(Şakar, 2020, s.20)
Ters Düşmek	Ağustos Böcekleri	(Şakar, 2020, s.20)
Canını Sıkmak	Ağustos Böcekleri	(Şakar, 2020, s.20)
Fark Etmek	Ağustos Böcekleri	(Şakar, 2020, s.21)
Çıt Çıkmamak	Ağustos Böcekleri	(Şakar, 2020, s.21)

Tablo 25'in devamı

Yüzünden	Düşen	Bin	Ağustos Böcekleri	(Şakar, 2020, s.22)
Parça Olmak				
Yolunu Tutmak			Ağustos Böcekleri	(Şakar, 2020, s.22)
Aklına Gelmek			Ağustos Böcekleri	(Şakar, 2020, s.23)
Hak Vermek			Ağustos Böcekleri	(Şakar, 2020, s.23)
İç Çekmek			Ağustos Böcekleri	(Şakar, 2020, s.23)
Göz Göze Gelmek			Ağustos Böcekleri	(Şakar, 2020, s.24)
Dem Vurmak			Ağustos Böcekleri	(Şakar, 2020, s.24)
Karara Varmak			Ağustos Böcekleri	(Şakar, 2020, s.24)
Süt Dökmüş Kedi Gibi			Ağustos Böcekleri	(Şakar, 2020, s.24)
Kan Çıkmak			Ağustos Böcekleri	(Şakar, 2020, s.25)
Maraza Çıkarmak			Ağustos Böcekleri	(Şakar, 2020, s.25)
El Koymak			Ağustos Böcekleri	(Şakar, 2020, s.25)
Yol Açmak			Ağustos Böcekleri	(Şakar, 2020, s.26)
Bir Kulağından Girip Öbür			Ağustos Böcekleri	(Şakar, 2020, s.26)
Kulağından Çıkmak				
Dalgınlığına Gelmek			Ağustos Böcekleri	(Şakar, 2020, s.27)
Akıl Vermek			Ağustos Böcekleri	(Şakar, 2020, s.27)
Gözden Kaybolmak			Ağustos Böcekleri	(Şakar, 2020, s.27)
Aklı Almamak			Bu Sabah	(Şakar, 2020, s.31)
Elden Çıkarmak			Bu Sabah	(Şakar, 2020, s.32)
Yüz Tutmak			Bu Sabah	(Şakar, 2020, s.32)
Korktuğu Başına Gelmek			Mavi Trakt	(Şakar, 2020, s.34)
Ayak Diremek			Mavi Trakt	(Şakar, 2020, s.34)
Dere Tepe Düz Gitmek			Mavi Trakt	(Şakar, 2020, s.34)
Aklı Başından Gitmek			Mavi Trakt	(Şakar, 2020, s.34)
İflah Olmamak			Mavi Trakt	(Şakar, 2020, s.34, s.37)
Koluna Girmek			Mavi Trakt	(Şakar, 2020, s.35)
İç Cız Etmek			Mavi Trakt	(Şakar, 2020, s.35)
Göz Dikmek			Mavi Trakt	(Şakar, 2020, s.35)
Tepesi Atmak			Mavi Trakt	(Şakar, 2020, s.36)
Elden Gitmek			Mavi Trakt	(Şakar, 2020, s.36)

Tablo 25'in devamı

Sütten Kesilmek	Cevşen	(Şakar, 2020, s.39)
Ters Düşmek	Cevşen	(Şakar, 2020, s.41)
Haklı Çıkmak	Cevşen	(Şakar, 2020, s.41)
Göz Göze Gelmek	Cevşen	(Şakar, 2020, s.43)
Hayata Küsmek	Gelecek Bazen Gelmez	(Şakar, 2020, s.45)
Söz Etmek	Gelecek Bazen Gelmez	(Şakar, 2020, s.46, s.47)
Lafı Ağzına Tıkamak	Gelecek Bazen Gelmez	(Şakar, 2020, s.46)
Söz Konusu Olmak	Gelecek Bazen Gelmez	(Şakar, 2020, s.47)
Anlam Vermek	Gelecek Bazen Gelmez	(Şakar, 2020, s.47)
Aklına Gelmek	Matematik Defteri	(Şakar, 2020, s.51)
Not Etmek	Bana Joker Deyin	(Şakar, 2020, s.59)
Not Düşmek	Bana Joker Deyin	(Şakar, 2020, s.59)
Dalgınlığına Gelmek	Bana Joker Deyin	(Şakar, 2020, s.61)
Afyonu Patlamak	Bana Joker Deyin	(Şakar, 2020, s.61)
Ses Etmek	Bana Joker Deyin	(Şakar, 2020, s.61)
İçine Kurt Düşmek	Bana Joker Deyin	(Şakar, 2020, s.61)
Faka Basmak	Bana Joker Deyin	(Şakar, 2020, s.62)
Altından Çıkarmak	Çapanoğlu Bana Joker Deyin	(Şakar, 2020, s.62)
Fırsat Bilmek	Bana Joker Deyin	(Şakar, 2020, s.62)
Dil Dökmek	Bana Joker Deyin	(Şakar, 2020, s.63)
Söz Etmek	Bana Joker Deyin	(Şakar, 2020, s.63)
Yola Çıkmak	Bana Joker Deyin	(Şakar, 2020, s.63)
Lafa Tutmak	Bana Joker Deyin	(Şakar, 2020, s.64)
Fark Etmek	Bana Joker Deyin	(Şakar, 2020, s.64)
Kokusu Çıkmak	Bana Joker Deyin	(Şakar, 2020, s.65)
Karar Vermek	Memurun Dirilimi	(Şakar, 2020, s.67)
Anlam Vermek	Memurun Dirilimi	(Şakar, 2020, s.67)
Göz Göze Gelmek	Memurun Dirilimi	(Şakar, 2020, s.68, s.70, s.71)
Dalga Geçmek	Memurun Dirilimi	(Şakar, 2020, s.68)
Fark Etmek	Memurun Dirilimi	(Şakar, 2020, s.68, s.71)

Tablo 25'in devamı

İşine Gelmek	Memurun Dirilimi	(Şakar, 2020, s.68)
Payına Düşmek	Memurun Dirilimi	(Şakar, 2020, s.70)
Elini Çabuk Tutmak	Memurun Dirilimi	(Şakar, 2020, s.71)
Dizlerinin Bağı Çözölmek	Memurun Dirilimi	(Şakar, 2020, s.71)
Akıl Etmek	Memurun Dirilimi	(Şakar, 2020, s.71)
İçine Çekmek	Son Dakika	(Şakar, 2020, s.74)
Anlam Vermek	Son Dakika	(Şakar, 2020, s.75)
Burnunu Sokmak	Son Dakika	(Şakar, 2020, s.75)
Nasibini Almak	Son Dakika	(Şakar, 2020, s.75)
Ne Yazar	Son Dakika	(Şakar, 2020, s.76)
Göze Almak	Son Dakika	(Şakar, 2020, s.77)
Karar Vermek	Risale-i Perihan	(Şakar, 2020, s.80, s.81)
Hayra Yormak	Risale-i Perihan	(Şakar, 2020, s.80)
Özen Göstermek	Risale-i Perihan	(Şakar, 2020, s.81)
Anlam Vermek	Risale-i Perihan	(Şakar, 2020, s.81)
Sütten Kesilmek	Risale-i Perihan	(Şakar, 2020, s.81)
Koluna Girmek	Risale-i Perihan	(Şakar, 2020, s.82)
Gözü altında Tutmak	Risale-i Perihan	(Şakar, 2020, s.82)
Yüzü Düşmek	Risale-i Perihan	(Şakar, 2020, s.82)
Aklına Düşmek	Risale-i Perihan	(Şakar, 2020, s.83)
Yola Çıkmak	Risale-i Perihan	(Şakar, 2020, s.83)
Başına Gelmek	Risale-i Perihan	(Şakar, 2020, s.84, s.85)
Aklına Gelmek	Risale-i Perihan	(Şakar, 2020, s.84)
Ele Gelmek	Risale-i Perihan	(Şakar, 2020, s.84)
Kırkı Çıkmak	Risale-i Perihan	(Şakar, 2020, s.84)
Ele Geçirmek	Risale-i Perihan	(Şakar, 2020, s.85)
İhtimal Vermemek	Risale-i Perihan	(Şakar, 2020, s.85)
Kendini Tutamamak	Risale-i Perihan	(Şakar, 2020, s.85, s.86)
Musallat Olmak	Evamir-i Aşere	(Şakar, 2020, s.87, s.88)
Selam Vermek	Evamir-i Aşere	(Şakar, 2020, s.88)
Hesap Etmek	Evamir-i Aşere	(Şakar, 2020, s.91)
Aklına Gelmek	Evamir-i Aşere	(Şakar, 2020, s.91)

Tablo 25'in devamı

Baş Etmek	Evamir-i Aşere	(Şakar, 2020, s.91)
Cesaretini Toplamak	Evamir-i Aşere	(Şakar, 2020, s.91)
Fark Etmek	Evamir-i Aşere	(Şakar, 2020, s.91)
Akıl Etmek	Şirin'in Gözleri	(Şakar, 2020, s.96)
Dile Dökmek	Şirin'in Gözleri	(Şakar, 2020, s.96)
Dile Gelmek	Şirin'in Gözleri	(Şakar, 2020, s.96)
Fark Etmek	Şirin'in Gözleri	(Şakar, 2020, s.98)
Beli Bükölmek	Şirin'in Gözleri	(Şakar, 2020, s.101)
Yol Açmak	Şirin'in Gözleri	(Şakar, 2020, s.102, s.103)
Yol Bulmak	Şirin'in Gözleri	(Şakar, 2020, s.102)
Göz Göze Gelmek	Şirin'in Gözleri	(Şakar, 2020, s.103)
Payına Düşmek	Şirin'in Gözleri	(Şakar, 2020, s.104)
Acı Vermek	Şirin'in Gözleri	(Şakar, 2020, s.104, s.106)
Yola Çıkmak	Şirin'in Gözleri	(Şakar, 2020, s.111)

Cemal Şakar'ın Utanç adlı hikâye kitabında yer alan deyimlere dair örneklerden birkaçı aşağıda verilmiştir:

Dile Dökmek:

“Kalbiyle aklettiklerini, sezgileriyle sezdiklerini, duyularıyla duyduklarını dile döküyordu” (Şakar, 2020, s.96).

Fark Etmek:

“İşgal Kuvvetleri Komutanı, Yerel Valinin cesaret toplayıp iki laf edebilmek için derin nefes aldığını fark etti” (Şakar, 2020, s.91).

Kendini Tutamamak:

“Muhtar daha fazla kendini tutamadı” (Şakar, 2020, s.85).

Burnunu Sokmak:

“Nasıldı kahveler, filtreden geçecekti di mi, süt ve krema ve biraz Amerika eklenecekti, ibnenin Amerikası illa kahvelere de sokacaktı burnunu, ama olsun”(Şakar, 2020, s.75)...

Dizlerinin Bağlı Çözölmek:

“Dizlerinin bağı çözüldü” (Şakar, 2020, s.71)...

Kokusu Çıkmak:

“Polisin biri lafa giriyor, bunlarda bir bok olduğunu söylüyor, içeri atalım, nasılsa kokusu çıkar diye öneriyor” (Şakar, 2020, s.65).

Anlam Vermek:

“Noluyor lan, diye düşünse de anlam veremedi” (Şakar, 2020, s.47).

Ters Düşmek:

“Tamam, yeni mezundu, anlıyordu, üstelik ilahiyat okumuştı filan ama halkın inançlarına ters düşmek ne demektir” (Şakar, 2020, s.41).

Elden Gitmek:

“Korktum, dağ gibi adam elden gidiyordu” (Şakar, 2020, s.36).

Yüz Tutmak:

“Bazen yaşı köyde mi beklesem, satsam bodrum katındaki daireyi, yıkılmaya yüz tutmuş baba ocağını onarsam, üç-beş keçi alsam diye düşündüğü oluyor ama çoluk çocuk bağılıyordu, hanımı da pek istemiyordu köye dönmeyi” (Şakar, 2020, s.32).

4.2.2.2. Cemal Şakar’ın hikâyelerinde atasözleri

Cemal Şakar’ın hikâyelerinde toplam 3 adet atasözü tespit edilmiştir. Portakal Bahçeleri adlı hikâye kitabının Esfel-i Safilin adlı hikâyesi ile Adı Leyla Olsun adlı hikâye kitabının Kanyon’da adlı hikâyesinde “Damlaya damlaya göl olur.” atasözü yer almaktadır. Kara adlı hikâye kitabının Cesetler Hemen Her Yerde adlı hikâyesinde ise “ Battı balık yan gider.” atasözü yer almaktadır:

“Damlasın, dediler, damlaya damlaya göl olur” (Şakar, 2019, s.100).

“Battı balık dersin, yan gidersin” (Şakar, 2017e, s.10).

“Nedense mutlu oldu: "damlaya damlyy göl oluczz. Sevindirik oldum. Dmlaa”” (Şakar, 2018, s.59).

4.2.2.3. Cemal Şakar’ın hikâyelerinde özdeyişler

Cemal Şakar’ın hikâyelerinde herhangi bir özdeyiş tespit edilememiştir.

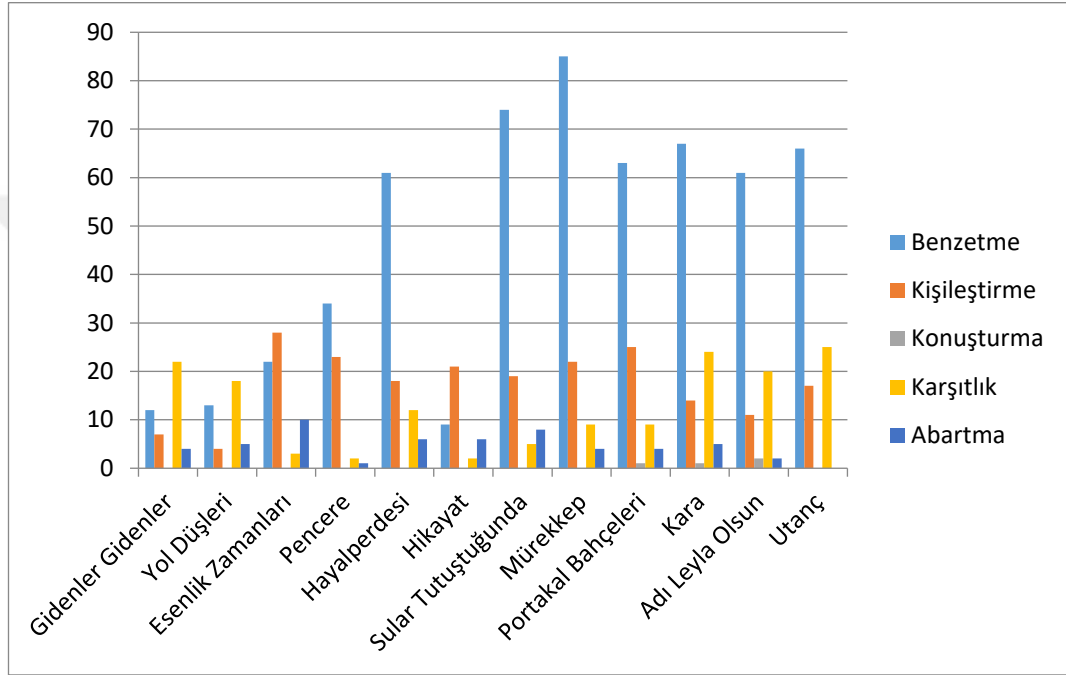
4.2.3. Cemal Şakar’ın hikâyelerinde yer alan söz sanatları

Cemal Şakar’a ait 12 hikâye kitabında toplam 931 adet söz sanatı tespit edilmiştir. Söz sanatları tespit edilirken sadece 2019 TDÖP 8. sınıf söz varlığı

kazanımları arasında yer alan benzetme, kişileştirme, konuşurma, karşıtlık ve abartma sanatları dikkate alınmıştır. Hikâyelerde 567 adet benzetme sanatına, 209 adet kişileştirme sanatına, 4 adet konuşurma sanatına, 151 adet karşıtlık sanatına, 55 adet abartma sanatına rastlanmıştır. Aşağıdaki grafikte söz sanatlarının hikâyelere göre dağılımı görülmektedir.

Şekil 25

Cemal Şakar'ın hikâyelerinde söz sanatları

Gidenler Gidenler adlı hikâye kitabında toplam 45 adet söz sanatı bulunmuştur. Bunların 12 adedi benzetme, 7 adedi kişileştirme, 22 adedi karşıtlık, 4 adedi abartma sanatıdır. Yol Düşleri adlı hikâye kitabında toplam 40 adet söz sanatı bulunmuştur. Bunların 13 adedi benzetme, 4 adedi kişileştirme, 18 adedi karşıtlık, 5 adedi abartma sanatıdır. Esenlik Zamanları adlı hikâye kitabında toplam 63 adet söz sanatı bulunmuştur. Bunların 22 adedi benzetme, 28 adedi kişileştirme, 3 adedi karşıtlık, 10 adedi abartma sanatıdır. Pencere adlı hikâye kitabında 60 adet söz sanatı bulunmuştur. Bunların 34 adedi benzetme, 23 adedi kişileştirme, 2 adedi karşıtlık, 1 adedi abartma sanatıdır. Hayalperdesi adlı hikâye kitabında 97 adet söz sanatı bulunmuştur. Bunların 61 adedi benzetme, 18 adedi kişileştirme, 12 adedi karşıtlık, 6 adedi abartma sanatıdır. Hikayat adlı hikâye kitabında 38 adet söz sanatı bulunmuştur. Bunların 9 adedi benzetme, 21 adedi kişileştirme, 2 adedi karşıtlık, 6 adedi abartma sanatıdır. Sular Tutuştuğunda adlı hikâye kitabında adlı hikâyede 106

adet söz sanatı bulunmuştur. Bunların 74 adedi benzetme, 19 adedi kişileştirme, 5 adedi karşıtlık, 8 adedi abartma sanatıdır. Mürekkep Adlı hikâye kitabında 120 adet söz sanatı bulunmuştur. Bunların 85 adedi benzetme, 22 adedi kişileştirme, 9 adedi karşıtlık, 4 adedi abartma sanatıdır. Portakal Bahçeleri adlı hikâye kitabında 102 adet söz sanatı bulunmuştur. Bunların 63 adedi benzetme, 25 adedi kişileştirme, 1 adedi konuşurma, 9 adedi karşıtlık, 4 adedi abartma sanatıdır. Kara Adlı hikâye kitabında 111 adet söz sanatı bulunmuştur. Bunların 67 adedi benzetme, 14 adedi kişileştirme, 1 adedi konuşurma, 24 adedi karşıtlık, 5 adedi abartma sanatıdır. Adı Leyla Olsun adlı hikâye kitabında 96 adet söz sanatına rastlanmıştır. Bunların 61 adedi benzetme, 11 adedi kişileştirme, 2 adedi konuşurma, 20 adedi karşıtlık, 2 adedi abartma sanatıdır. Utanç adlı hikâye kitabında 108 adet söz sanatına rastlanmıştır. Bunların 66 adedi benzetme, 17 adedi kişileştirme, 25 adedi karşıtlık sanatıdır.

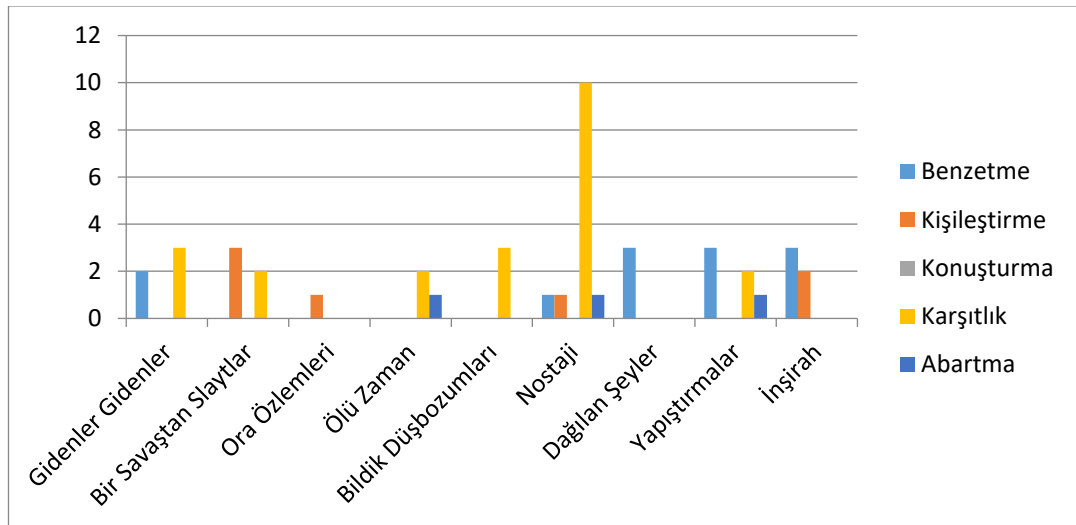
En çok söz sanatı bulunan hikâye kitabı 120 adet ile Mürekkep'tir. En az söz sanatı ise 38 adet ile Hikayat adlı kitapta yer almaktadır. Kitapların 9 adedinde konuşurma sanatına hiç rastlanmamıştır.

4.2.3.1. *Gidenler Gidenler adlı hikâye kitabında yer alan söz sanatları*

Gidenler Gidenler adlı hikâye kitabında toplam 45 adet söz sanatı bulunmuştur. Bunların 12 adedi benzetme, 7 adedi kişileştirme, 22 adedi karşıtlık, 4 adedi abartma sanatıdır. Aşağıdaki grafikte söz sanatlarının hikâyelere göre dağılımı gösterilmiştir:

Şekil 26

Gidenler Gidenler adlı hikâye kitabında söz sanatları

Gidenler Gidenler adlı hikâyede toplam 5 adet söz sanatı bulunmuştur. 2 adet benzetmeye, 3 adet karşıtlık sanatına rastlanmıştır. Bir Savaştan Slaytlar adlı hikâyede toplam 5 adet söz sanatı bulunmuştur. 3 adet kişileştirmeye, 2 adet karşıtlık sanatına rastlanmıştır. Ora Özlemleri adlı hikâyede 1 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Ölü Zaman adlı hikâyede toplam 3 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 1 adet abartma sanatına, 2 adet karşıtlık sanatına rastlanmıştır. Bildik Düşbozumları adlı hikâyede 3 adet karşıtlık sanatına rastlanmıştır. Nostaji adlı hikâyede toplam 13 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 10 adet karşıtlık sanatına, 1 adet benzetme sanatına, 1 adet kişileştirme sanatına, 1 adet abartma sanatına rastlanmıştır. Dağılan Şeyler adlı hikâyede toplam 3 adet benzetme sanatı bulunmuştur. Yapıştırıcılar adlı hikâyede toplam 6 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 2 adet karşıtlık sanatına, 3 adet benzetme sanatına, 1 adet abartma sanatına rastlanmıştır. İnşirah adlı hikâyede toplam 6 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 2 adet kişileştirme sanatına, 3 adet benzetme sanatına, 1 adet abartma sanatına rastlanmıştır. Aşağıda hikâyelerde bulunan söz sanatlarına dair birkaç örnek verilmiştir:

Benzetme:

“Şimdi bu sokak ikinci sınıf bir mezat tezgâhından farksızdı” (Şakar, 2014a, s.14).

“Oysa biz aynı zamana itilmiş herhangi iki insandık. İlk yaz meyveleri gibi olgunlaşmadan, çok erken” (Şakar, 2014a, s.78)...

“Yaşam uzun bir çığlık değil mi” (Şakar, 2014a, s.85)?

“Bahçe, nadasa bırakılmış tarlalara döndü, her yanını ayırkolları, dikenler kapladı” (Şakar, 2014a, s.53).

“Derste, hocam kent de göl gibi bitimsiz. Bir de kıyıda ki sazlıklar, geceleyin ağları bırakır gibi” (Şakar, 2014a, s.71)...

“Yaşamadığım bu hayata her sokuluşumda nasırlaşmamış pamuk ellerim hep böyle üşüyecek mi” (Şakar, 2014a, s.88)?

Kişileştirme:

“İyi ki fareler barıştan yana çıktılar” (Şakar, 2014a, s.21).

“Yıldızlar gidin, gökyüzünü rahat bırakın, onun tertemiz sonsuz siyahlığını lekelemeyin” (Şakar, 2014a, s.36).

Karşıtlık:

“Götürün de, bizlere sağlık haberleri, barış haberleri getirin” (Şakar, 2014a, s.21).

Abartma:

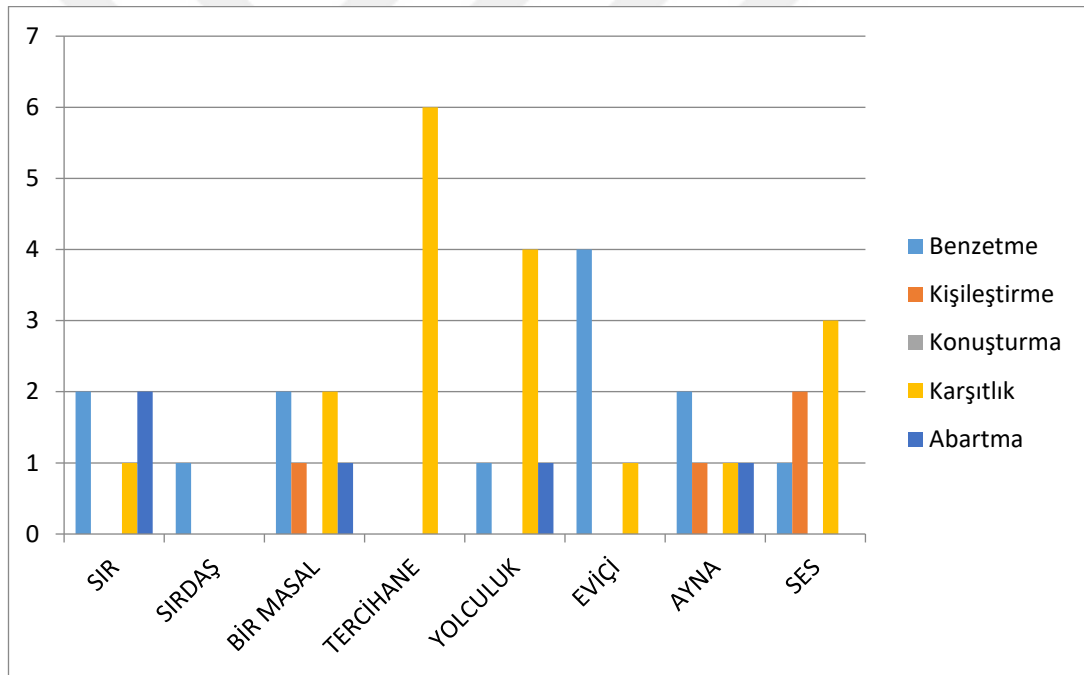
“Hiçbir şey bu sokak kadar acılı, bırakılmış ve hüznü olamaz” (Şakar, 2014a, s.49).

4.2.3.2. Yol Düşleri adlı hikâye kitabında yer alan söz sanatları

Yol Düşleri adlı hikâye kitabında toplam 40 adet söz sanatı bulunmuştur. Bunların 13 adedi benzetme, 4 adedi kişileştirme, 18 adedi karşıtlık, 5 adedi abartma sanatıdır. Aşağıdaki grafikte söz sanatlarının hikâyelere göre dağılımı gösterilmiştir:

Şekil 27

Yol Düşleri adlı hikâye kitabında söz sanatları

Sır adlı hikâyede toplam 5 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 1 adet karşıtlık sanatına, 2 adet benzetme sanatına, 2 adet abartma sanatına rastlanmıştır. Sırdaş adlı hikâyede 1 adet benzetme sanatına rastlanmıştır. Bir Masal adlı hikâyede toplam 6 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 2 adet karşıtlık sanatına, 2 adet benzetme sanatına, 1 adet abartma sanatına, 1 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Tercihane adlı hikâyede toplam 6 adet karşıtlık sanatına rastlanmıştır. Bir Masal adlı hikâyede toplam 6 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 4 adet karşıtlık sanatına, 1 adet benzetme sanatına, 1 adet abartma sanatına rastlanmıştır. Eviçi adlı hikâyede

toplam 5 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 1 adet karşıtlık sanatına, 4 adet benzetme sanatına rastlanmıştır. Ayna adlı hikâyede toplam 5 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 1 adet karşıtlık sanatına, 2 adet benzetme sanatına, 1 adet kişileştirme sanatına ve 1 adet abartma sanatına rastlanmıştır. Ses adlı hikâyede toplam 6 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 3 adet karşıtlık sanatına, 1 adet benzetme sanatına, 2 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Aşağıda hikâyelerde bulunan söz sanatlarına dair birkaç örnek verilmiştir:

Karşıtlık:

“Ne bir eksik, ne bir fazla olsun istedim” (Şakar, 2017a, s.65).

“Ben, bir açılan bir kapanan kapılara bakar dururum” (Şakar, 2017a, s.32).

“Kent ile odamı; onun aydınlığı ile benim karanlığımı dengeleyebilmek için bir kibrit yaktım” (Şakar, 2017a, s.27).

Abartma:

“Bir okyanusun ortasında, bir elimle ufku, bir elimle batan günü tutuyordum” (Şakar, 2017a, s.62).

“Bir katrecik su büyüdü, büyüdü, arzı ve arşı kapladı” (Şakar, 2017a, s.43).

“Yerde, motiflerinden zamanın hangi diliminde olduğumu anlamaya çalıştığım o sonsuz kilim” (Şakar, 2017a, s.12).

“Güneşin kör eden aydınlığı üşüştü gözlerime” (Şakar, 2017a, s.27).

Benzetme:

“O, Mevlana'nın tüketip durduğu ömrü içinden bir yıldız gibi kayıp gitmiş” (Şakar, 2017a, s.52).

“Kirlerimden arınmalı, çok eski zamanlardan kalma bir denizcinin tahta bacağına, kesik elinin yerine takılan çengele benzeyen yanlışlarımdan kurtulmalıyım” (Şakar, 2017a, s.26).

“Elimdeki adresi aramaya başlamadan önce sokaklarda gezmeyi, evcil hayvanlar gibi insanlarla diz dize, kucak kucağa yaşamayı denemek istiyordum” (Şakar, 2017a, s.8).

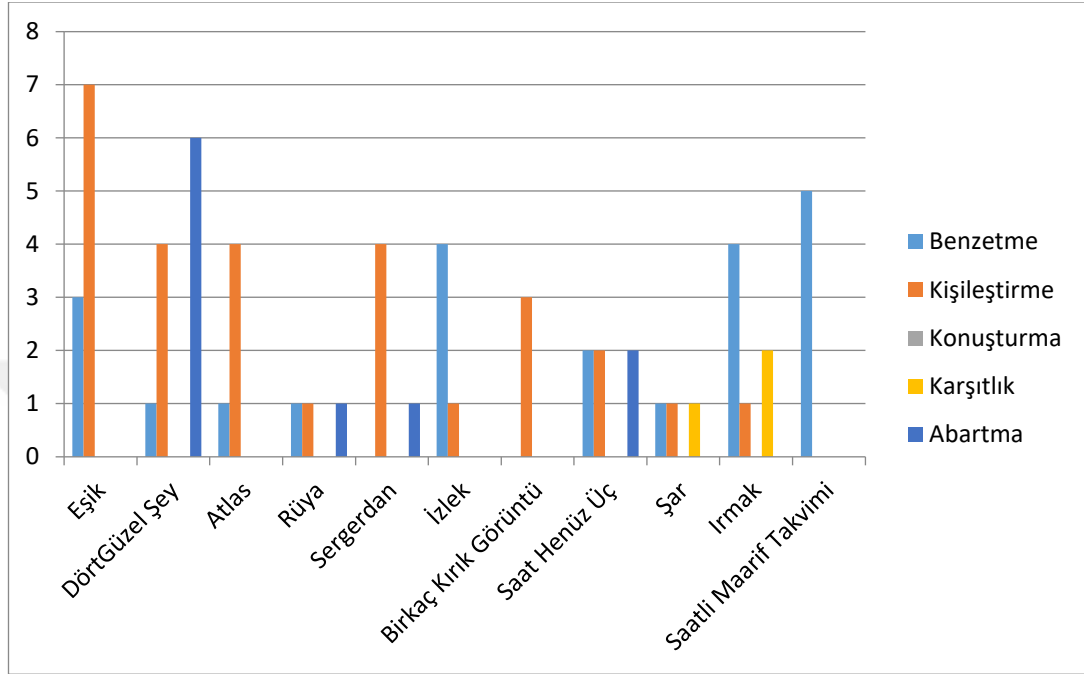
4.2.3.3. Esenlik Zamanları adlı hikâye kitabında yer alan söz sanatları

Esenlik Zamanları adlı hikâye kitabında toplam 63 adet söz sanatı bulunmuştur. Bunların 22 adedi benzetme, 28 adedi kişileştirme, 3 adedi karşıtlık, 10

adedi abartma sanatıdır. Aşağıdaki grafikte söz sanatlarının hikâyelere göre dağılımı gösterilmiştir:

Şekil 28

Esenlik Zamanları adlı hikâye kitabında söz sanatları

Eşik adlı hikâyede toplam 10 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 3 adet benzetme sanatına, 7 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Dört Güzel Şey adlı hikâyede toplam 11 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 1 adet benzetme sanatına, 4 adet kişileştirme sanatına, 6 adet abartma sanatına rastlanmıştır. Atlas adlı hikâyede toplam 5 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 4 adet kişileştirme sanatına, 1 adet benzetme sanatına rastlanmıştır. Rüya adlı hikâyede toplam 3 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 1 adet kişileştirme sanatına, 1 adet benzetme sanatına ve 1 adet abartma sanatına rastlanmıştır. Sergerdan adlı hikâyede toplam 5 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 4 adet kişileştirme sanatına ve 1 adet abartma sanatına rastlanmıştır. İzlek adlı hikâyede toplam 5 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 4 adet benzetme sanatına ve 1 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Birkaç Kırık Görüntü adlı hikâyede 3 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Saat Henüz Üç adlı hikâyede toplam 6 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 2 adet benzetme sanatına, 2 adet kişileştirme sanatına ve 2 adet abartma sanatına rastlanmıştır. Şar adlı hikâyede 3 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 1 adet benzetme sanatına, 1 adet kişileştirme sanatına ve 1 adet karşıtlık sanatına rastlanmıştır. Irmak adlı

hikâyede 7 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 4 adet benzetme sanatına, 1 adet kişileştirme sanatına ve 2 adet karşıtlık sanatına rastlanmıştır. Saatli Maarif Takvimi adlı hikâyede 5 adet benzetme sanatına rastlanmıştır. Aşağıda hikâyelerde bulunan söz sanatlarına dair birkaç örnek verilmiştir:

Kişileştirme:

“Bu rüzgarlar, zemherinin uğultuları bana uzaklardan haber getiriyor” (Şakar, 2014b, s.8).

“Yemekten sonra yeniden geleceğime söz vererek izin istiyorum, inatçı birkaç saç telini yaşmağının altına iterken” (Şakar, 2014b, s.8).

“Bu ayna belki beni yeniden tanımlar, eşyaları ondan haber getirirdi bana” (Şakar, 2014b, s.10).

Benzetme:

“O bir kuş olup evimizden uçarken içim eziliyordu” (Şakar, 2014b, s.8).

“O toprağa kalbolurken, serviler saatin tik-takları gibi zamanın iki ucu arasında sallanıp durmaktaydı” (Şakar, 2014b, s.9).

“Çöldeki ayak izleri benim için çok önceleri bırakılmış metinlerdi” (Şakar, 2014b, s.24).

Abartma:

“Göz pınarlarım kuruyuncaya dek toprağı suladım” (Şakar, 2014b, s.18).

“Uyanık kalarak, karanlığa tutunarak bir günün daha tamamlanmasına engel olacaktı” (Şakar, 2014b, s.55).

Karşıtlık:

“Sadece sabah ve akşam bir hareketlilik olur; bu vakitte nadiren bir yolcu, bir yabancı gelir ve sandalcının yolculuk düşlerini bölerdi” (Şakar, 2014b, s.67).

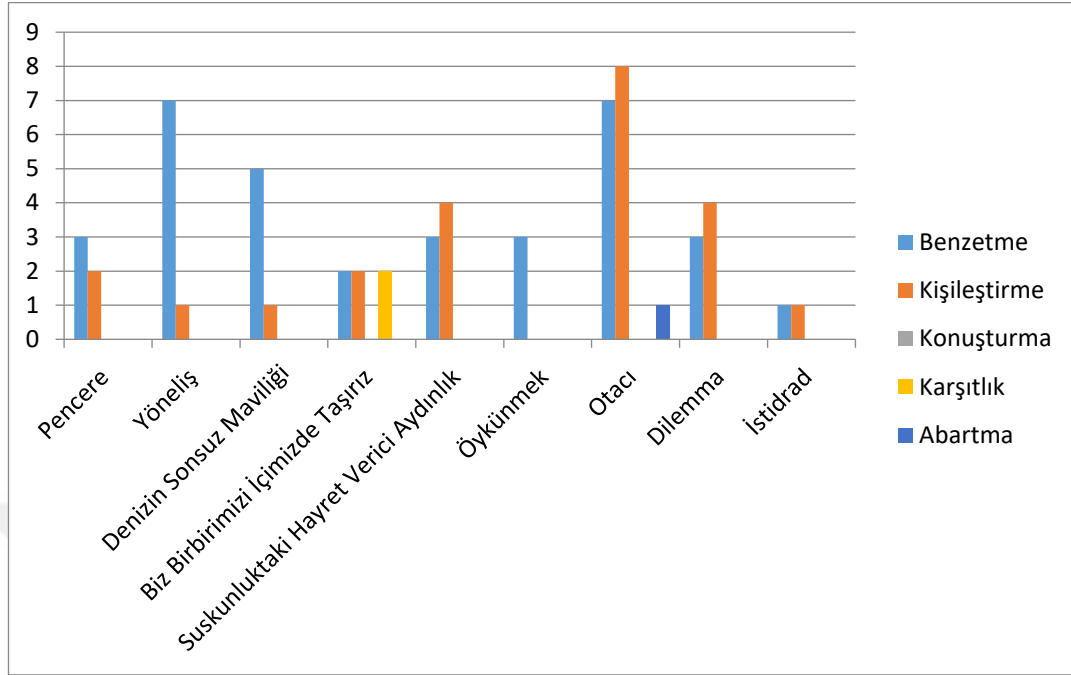
“Karşı kıyıda bir attar varmış, derde derman olanı bilirmiş” (Şakar, 2014b, s.70).

4.2.3.4. Pencere adlı hikâye kitabında yer alan söz sanatları

Pencere adlı hikâye kitabında 60 adet söz sanatı bulunmuştur. Bunların 34 adedi benzetme, 23 adedi kişileştirme, 2 adedi karşıtlık, 1 adedi abartma sanatıdır. Aşağıdaki grafikte söz sanatlarının hikâyelere göre dağılımı gösterilmiştir:

Şekil 29

Pencere adlı hikâye kitabında söz sanatları

Pencere adlı hikâyede 5 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 3 adet benzetme sanatına, 2 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Yöneliş adlı hikâyede 8 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 7 adet benzetme sanatına, 1 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Denizin Sonsuz Maviliği adlı hikâyede 6 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 5 adet benzetme sanatına, 1 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Biz Birbirimizi İçimizde Taşırız adlı hikâyede 6 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 2 adet benzetme sanatına, 2 adet kişileştirme sanatına ve 2 adet karşıtlık sanatına rastlanmıştır. Suskunluktaki Hayret Verici Aydınlık adlı hikâyede 7 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 3 adet benzetme sanatına, 4 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Öykünmek adlı hikâyede 3 adet benzetme sanatına rastlanmıştır. Otacı adlı hikâyede 16 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 7 adet benzetme sanatına, 8 adet kişileştirme ve 1 adet abartma sanatına rastlanmıştır. Dilemma adlı hikâyede 7 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 3 adet benzetme sanatına, 4 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. İstidrad adlı hikâyede 2 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 1 adet benzetme sanatına, 1 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Aşağıda hikâyelerde bulunan söz sanatlarına dair birkaç örnek verilmiştir:

Kişileştirme:

“Etrafta rüzgarın ektiği kır çiçekleri” (Şakar, 2017b, s.16).

“Bir gül dalı eteklerini bırakmıyordu” (Şakar, 2017b, s.35).

“Umutsuz birkaç söz, gözyaşlarına karıştı” (Şakar, 2017b, s.57).

“Karanlık koynunda neleri saklıyordu” (Şakar, 2017b, s.84)?

Benzetme:

“Fotoğrafımsı; güneş ve rutubetle sararmaya yüz tutmuş, kahverengi beyaz bir fotoğraf gibi kare kısa süre için donup kalmalı” (Şakar, 2017b, s.10).

“Bu bırakmışlığı beni üzüyordu; artık bir hayal, bir masal, bir rüya gibi yaşadıklarını da yaşayamaz olmuştu” (Şakar, 2017b, s.25).

“Ve kendi sılasında bir yabancı gibi hep sıra hasreti yaşadı” (Şakar, 2017b, s.28).

“Sehpanın üzeri panayır yerine dönmüştü” (Şakar, 2017b, s.38).

Karşıtlık:

“Gençtik, sınırlarımızı kabullenmiyorduk, çok şey istiyorduk ama elimizden çok az şey geliyordu” (Şakar, 2017b, s.55).

Abartma:

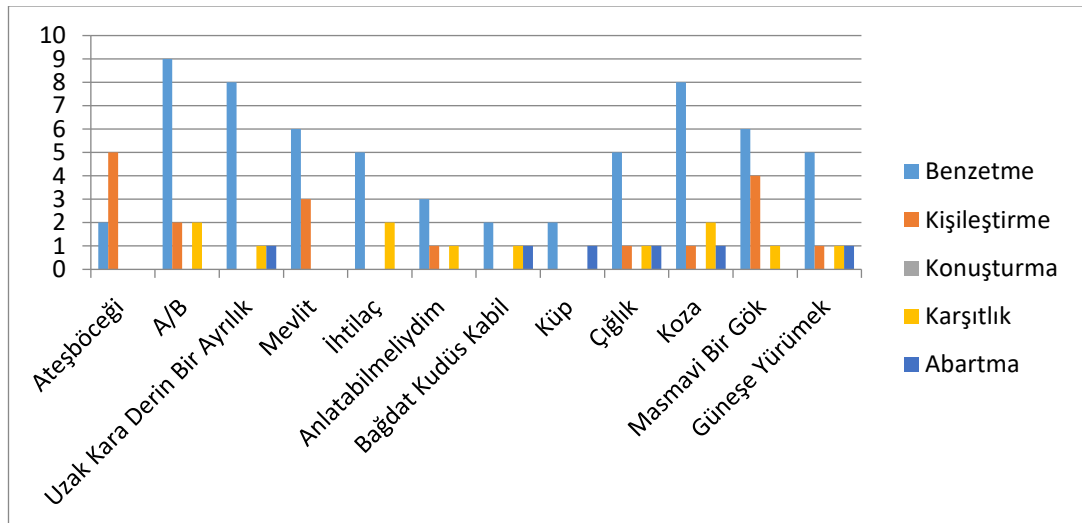
“Tek nefeste pınarı tüketeceğimi düşündüm” (Şakar, 2017b, s.87).

4.2.3.5. Hayalperdesi adlı hikâye kitabında yer alan söz sanatları

Hayalperdesi adlı hikâye kitabında 97 adet söz sanatı bulunmuştur. Bunların 61 adedi benzetme, 18 adedi kişileştirme, 12 adedi karşıtlık, 6 adedi abartma sanatıdır. Aşağıdaki grafikte söz sanatlarının hikâyelere göre dağılımı gösterilmiştir:

Şekil 30

Hayalperdesi adlı hikâye kitabında söz sanatları

Ateşböceği adlı hikâyede 7 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 2 adet benzetme sanatına, 5 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. A/B adlı hikâyede 13 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 9 adet benzetme sanatına, 2 adet kişileştirme sanatına, 2 adet karşıtlık sanatına rastlanmıştır. Uzak Kara Derin Bir Ayrılık adlı hikâyede 10 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 8 adet benzetme sanatına, 1 adet abartma sanatına, 1 adet karşıtlık sanatına rastlanmıştır. Mevlit adlı hikâyede 9 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 6 adet benzetme sanatına ve 3 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. İhtilaç adlı hikâyede 7 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 5 adet benzetme sanatına ve 2 adet karşıtlık sanatına rastlanmıştır. Anlatabilmeliydim adlı hikâyede 5 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 3 adet benzetme sanatına, 1 adet kişileştirme sanatına ve 1 adet karşıtlık sanatına rastlanmıştır. Bağdat Kudüs Kabil adlı hikâyede 4 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 2 adet benzetme sanatına, 1 adet abartma sanatına ve 1 adet karşıtlık sanatına rastlanmıştır. Küp adlı hikâyede 3 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 2 adet benzetme sanatına, 1 adet abartma sanatına rastlanmıştır. Çılgılık adlı hikâyede 8 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 5 adet benzetme sanatına, 1 adet abartma sanatına, 1 adet karşıtlık sanatına ve 1 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Koza adlı hikâyede 12 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 8 adet benzetme sanatına, 1 adet abartma sanatına, 2 adet karşıtlık sanatına ve 1 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Masmavi Bir Gök adlı hikâyede 11 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 6 adet benzetme sanatına, 4 adet kişileştirme sanatına, 1 adet karşıtlık sanatına rastlanmıştır. Güneşe Yürümek adlı hikâyede 8 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 5 adet benzetme sanatına, 1 adet kişileştirme sanatına, 1 adet karşıtlık sanatına ve 1 adet abartma sanatına rastlanmıştır. Aşağıda hikâyelerde bulunan söz sanatlarına dair birkaç örnek verilmiştir:

Abartma:

“Küçük bir gecekondunun, küçük odasında nerdeyse nefeslerimizle ısınıyorduk” (Şakar, 2015, s.116).

“Çılgılık, çılgılığım sanki yeryüzünü yırtıyordu/ sanmışım/hiç sesim çıkmamış meğerse” (Şakar, 2015, s.78).

Benzetme:

“Çığ gibi bir şey, ha, evet, bir çığ, bir uğultuyla, her şeyi kendine katarak üzerime yuvarlanıverdi; öylece, tüm yaşadıklarımın altında kalıverdim” (Şakar, 2015, s.78).

“Kendimden utandım, hiç yapmadıklarımı yapmaya başlamıştım, böyle kovboyler gibi yazı mı okunur diye kendime kızdım” (Şakar, 2015, s.73).

Karşıtlık:

“Sesler, görüntüler; hayal, gerçek böylece iç içe geçiyor ve birbirinde eriyordu; rüzgara kapılmış bulutlar gibi durmadan değişip dönüşüyordu; biliyordu” (Şakar, 2015, s.28).

“Benim için başlamamış ama hiç bitmeyen bir yoldu; kan ter içinde” (Şakar, 2015, s.45).

Kişileştirme:

“Ve taş, ondan sonra başka bir tanıklığa başladı, deyip; ona bir hikaye kurmak ya da onun hikayesini bulmak için eve, yazı masasının başına dönmeye karar verdi” (Şakar, 2015, s.7).

“Bazen yağmur suları akıp giderken taşla kısa bir an söyleşirlerdi, bazen sular armağan gibi bir tohumu bırakırdı taşların arasındaki minik toprağa” (Şakar, 2015, s.8).

“Tül perde, akşamın serinliğini yüklenmiş rüzgarla oynayıyordu” (Şakar, 2015, s.83).

“Kış sonuydu, yaşlı çınarın cansız dalları, bahara çıkabilme umudunu içlerinde gizliden gizliye yeşertmeye çalışıyordu” (Şakar, 2015, s.95).

4.2.3.6. Hikayat adlı hikâye kitabında yer alan söz sanatları

Hikayat adlı hikâye kitabında 38 adet söz sanatı bulunmuştur. Bunların 9 adedi benzetme, 21 adedi kişileştirme, 2 adedi karşıtlık, 6 adedi abartma sanatıdır. Hikayat adlı kitapta yer alan söz sanatları, kitapta bulunan hikâye sayısının 64 adet olmasından dolayı grafik şeklinde sunulamamıştır.

Tezahür adlı hikâyede 1 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Dönüş adlı hikâyede 1 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Örtü adlı hikâyede 1 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. İftah adlı hikâyede 5 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 3 adet benzetme ve 2 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Ahkaf adlı hikâyede 1 adet abartma sanatına rastlanmıştır. Arim adlı hikâyede 2 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 1 adet benzetme ve 1 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Sayha adlı hikâyede 1 adet karşıtlık sanatına rastlanmıştır. Tubbe adlı hikâyede 1 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Habeta adlı hikâyede 2 adet kişileştirme

sanatına rastlanmıştır. Na'ka adlı hikâyede 1 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Vehim adlı hikâyede 1 adet benzetme sanatına rastlanmıştır. Perde adlı hikâyede 2 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 1 adet benzetme ve 1 adet abartma sanatına rastlanmıştır. Zulüm adlı hikâyede 1 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Handek adlı hikâyede 2 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 1 adet kişileştirme ve 1 adet abartma sanatına rastlanmıştır. Av adlı hikâyede 1 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Tezhip adlı hikâyede 1 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Minnet adlı hikâyede 2 adet abartma sanatına rastlanmıştır. Hicap adlı hikâyede 1 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Müjde adlı hikâyede 1 adet benzetme sanatına rastlanmıştır. Gül adlı hikâyede 1 adet benzetme sanatına rastlanmıştır. Dua adlı hikâyede 2 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Şiir adlı hikâyede 1 adet benzetme ve 1 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Dönüş adlı hikâyede 1 adet karşıtlık sanatına rastlanmıştır. Bağlanma adlı hikâyede 1 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Cevap adlı hikâyede 1 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Kuşlar adlı hikâyede 1 adet abartma sanatına rastlanmıştır. Cevap adlı hikâyede 1 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Aşağıda hikâyelerde bulunan söz sanatlarına dair birkaç örnek verilmiştir:

Kişileştirme:

“Ne gecenin sükûneti ne gündüzün diriliği ne haber taşıyan kuşlar ne baharlanan ağaç ne tomurcuklanan çiçek ilgilerini çekiyordu” (Şakar, 2016, s.9).

“Elde ettikleri zenginlik ve ihtişam gözlerini öylesine kamaştırıyordu ki bahçelerdeki, ürünlerdeki çağrışı duymuyor; işaretleri görmüyorlardı” (Şakar, 2016, s.25).

“Başka bir toplum geride bıraktıklarına vâris kılındığında; onlara ne gök ne de yer ağladı” (Şakar, 2016, s.32).

“Dünyanın işvesi topuklarından aşağı doğru çekiyordu” (Şakar, 2016, s.33).

Benzetme:

“Kalplerinde cehaletleri azgın dalgalar gibi köpürüyordu; göklerde ve yerde olan her şeyin O'nun sınırsız kudret ve yüceliğini andıklarını; O'nun yüceliğini, aşkınlığını övgüyle yankılamayan bir tek nesne bile olmadığını görmüyorlar, akledemiyorlardı” (Şakar, 2016, s.48).

“Kasabanın üç-dört kilometre dışında, yeni bir toplu mezar bulunduğu haberi bir müjde gibi gelmişti” (Şakar, 2016, s.67).

“Damarlarındaki gücü asfalta akıyordu. Kafasının etrafında minik bir göl... bir gül” (Şakar, 2016, s.70).

Abartma:

“Oturduğu taşa çölün bin yıllık sıcaklığını duyumsadı” (Şakar, 2016, s.80).

“Bin türlü duayla heybesine koydu” (Şakar, 2016, s.65).

Karşıtlık:

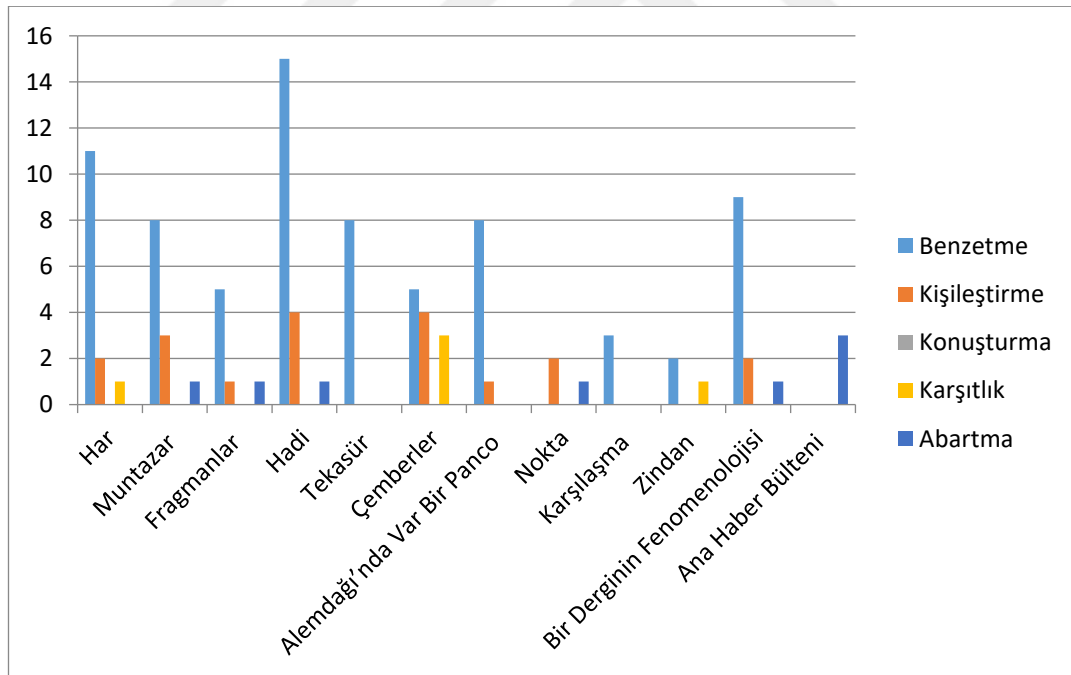
“Uzun soruları kısa yanıtlarla geçiştirdi” (Şakar, 2016, s.74).

4.2.3.7. *Sular Tutuştuğunda adlı hikâye kitabında yer alan söz sanatları*

Sular Tutuştuğunda adlı hikâye kitabında adlı hikâyede 106 adet söz sanatı bulunmuştur. Bunların 74 adedi benzetme, 19 adedi kişileştirme, 5 adedi karşıtlık, 8 adedi abartma sanatıdır. Aşağıdaki grafikte söz sanatlarının hikâyelere göre dağılımı gösterilmiştir:

Şekil 31

Sular Tutuştuğunda adlı hikâye kitabında söz sanatları

Har adlı hikâyede 14 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 11 adet benzetme sanatına, 2 adet kişileştirme ve 1 adet karşıtlık sanatına rastlanmıştır. Muntazar adlı hikâyede 12 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 8 adet benzetme sanatına, 3 adet kişileştirme ve 1 adet abartma sanatına rastlanmıştır. Fragmanlar adlı hikâyede 7 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 5 adet benzetme sanatına, 1 adet

kişileştirme ve 1 adet abartma sanatına rastlanmıştır. Hadi adlı hikâyede 20 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 15 adet benzetme sanatına, 4 adet kişileştirme ve 1 adet abartma sanatına rastlanmıştır. Tekasür adlı hikâyede 8 adet benzetme sanatına rastlanmıştır. Çemberler adlı hikâyede 12 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 5 adet benzetme sanatına, 4 adet kişileştirme ve 3 adet karşıtlık sanatına rastlanmıştır. Alemdağı'nda Var Bir Panco adlı hikâyede 9 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 8 adet benzetme sanatına, 1 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Nokta adlı hikâyede 3 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 2 adet kişileştirme sanatına, 1 adet abartma sanatına rastlanmıştır. Karşılaşma adlı hikâyede 3 adet benzetme sanatı bulunmuştur. Zindan adlı hikâyede 3 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 2 adet benzetme sanatına, 1 adet karşıtlık sanatına rastlanmıştır. Bir Derginin Fenomenolojisi adlı hikâyede 12 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 9 adet benzetme sanatına, 1 adet abartma sanatına ve 2 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Ana Haber Bülteni adlı hikâyede 3 adet abartma sanatı bulunmuştur. Aşağıda hikâyelerde bulunan söz sanatlarına dair birkaç örnek verilmiştir:

Abartma:

“İzmir böyle bir yerdir işte; nefes alacak yeri yoktur, ben de buraya kısıp kaldım” (Şakar, 2017c, s.87).

“Önce özetler: Irak bugün yine kan gölü” (Şakar, 2017c, s.93)...

Benzetme:

“Okudukça değişiyorduk; değiştikçe yazıyorduk; Ali ile Veli bir ırmak gibi coşkun akıyorlardı o zaman da; dünya niye değişmesin ki” (Şakar, 2017c, s.83)?

“Nedense kendimi hırsız gibi hissettim” (Şakar, 2017c, s.83).

“Daha lisedeyken başlamıştık bu işe; duvar gazetesi ilk yazılarımızın yayınlandığı yerd; ilk dergimizdi; eninde sonunda bir dergimiz olacaktı; bir ahitti sanki” (Şakar, 2017c, s.86).

Karşıtlık:

“Yer ve gök arasında... Arz ve sema, daha güzel geldi” (Şakar, 2017c, s.74).

“Yerin ve göğün arasındakilere yemin ettiğimiz günleri, adaleti, iyiliği ve kötülüğü” (Şakar, 2017c, s.53)...

Kişileştirme:

“Şehir utanç içinde kendi üzerine kapanıyordu” (Şakar, 2017c, s.50).

“Her defasında dışarıda deli bir bahar olurdu” (Şakar, 2017c, s.52).

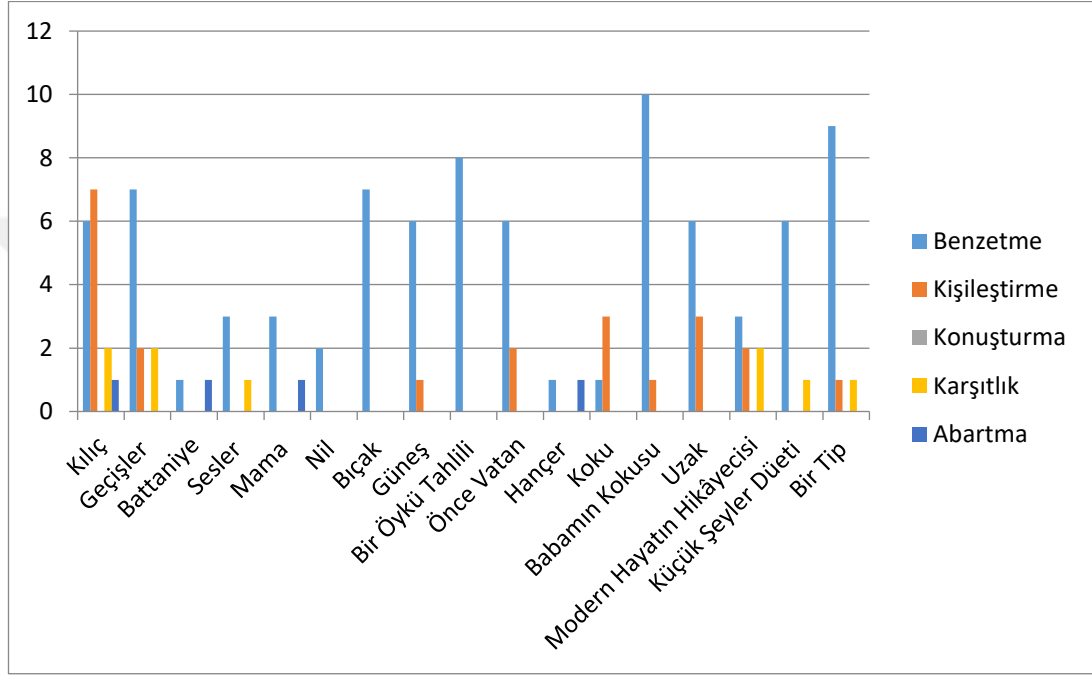
“Yer ve gök ağlıyordu” (Şakar, 2017c, s.52).

4.2.3.8. Mürekkep adlı hikâye kitabında yer alan söz sanatları

Mürekkep Adlı hikâye kitabında 120 adet söz sanatı bulunmuştur. Bunların 85 adedi benzetme, 22 adedi kişileştirme, 9 adedi karşıtlık, 4 adedi abartma sanatıdır. Aşağıdaki grafikte söz sanatlarının hikâyelere göre dağılımı gösterilmiştir:

Şekil 32

Mürekkep adlı hikâye kitabında söz sanatları

Kılıç adlı hikâyede 16 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 6 adet benzetme sanatına, 7 adet kişileştirme sanatına, 2 adet karşıtlık sanatına ve 1 adet abartma sanatına rastlanmıştır. Geçişler adlı hikâyede 11 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 7 adet benzetme sanatına, 2 adet kişileştirme sanatına, 2 adet karşıtlık sanatına rastlanmıştır. Battaniye adlı hikâyede 2 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 1 adet benzetme sanatına, 1 adet abartma sanatına rastlanmıştır. Sesler adlı hikâyede 4 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 3 adet benzetme sanatına, 1 adet karşıtlık sanatına rastlanmıştır. Mama adlı hikâyede 4 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 3 adet benzetme sanatına, 1 adet abartma sanatına rastlanmıştır. Nil adlı hikâyede 2 adet benzetme sanatına rastlanmıştır. Bıçak adlı hikâyede 7 adet benzetme sanatına rastlanmıştır. Güneş adlı hikâyede 7 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 6 adet benzetme sanatına, 1 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Bir Öykü Tahlili adlı hikâyede 8 adet benzetme sanatına rastlanmıştır. Önce Vatan adlı hikâyede 8 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 6 adet benzetme

sanatına, 2 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Hançer adlı hikâyede 2 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 1 adet benzetme sanatına, 1 adet abartma sanatına rastlanmıştır. Koku adlı hikâyede 4 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 1 adet benzetme sanatına, 3 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Babamın Kokusu adlı hikâyede 11 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 10 adet benzetme sanatına, 1 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Uzak adlı hikâyede 9 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 6 adet benzetme sanatına, 3 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Modern Hayatın Hikayecisi adlı hikâyede 7 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 3 adet benzetme sanatına, 2 adet karşıtlık sanatına, 2 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Küçük Şeyler Düeti adlı hikâyede 7 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 6 adet benzetme sanatına, 1 adet karşıtlık sanatına rastlanmıştır. Bir Tip adlı hikâyede 11 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 9 adet benzetme sanatına, 1 adet karşıtlık sanatına, 1 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Aşağıda hikâyelerde bulunan söz sanatlarına dair birkaç örnek verilmiştir:

Benzetme:

“Mum gibi eriyorsun” (Şakar, 2017d, s.64).

“Nefes aldıkça pelteleşiyorum; pelteleştikçe külçe gibi ağırlaşıyorum” (Şakar, 2017d, s.65)...

“Duvarlar sur gibi” (Şakar, 2017d, s.65).

Kişileştirme:

“Çırılçıplak bir güneşin altında her şey pırıl pırlıdı; arılar bal, karıncalar kışlık, ağaçlar sararmış yapraklarını birkaç gün daha dallarında tutabilme derdindeydi” (Şakar, 2017d, s.62).

“Akşam ezanı Süleymaniye'nin dar sokaklarında, kararmış ahşap evlerin köhnemiş, çürümüş tahta duvarlarına çarpa çarpa; uzaklardan, çok uzaklardan, şehrin kirletemediği, insan elinin değemediği, zamanın ve mekanın dışından bir yerden akıp gelen duru, saf sularla şehri yıkıyordu” (Şakar, 2017d, s.11).

“Bir umut olarak karanlığa sığınmış şehir, dağın eteklerinde uykuya dalmış” (Şakar, 2017d, s.7).

Karşıtlık:

“Bir kolaylık umuyordu; biliyordu her zorlukla birlikte kolaylık olduğunu” (Şakar, 2017d, s.9).

“Bir dağa baktı, bir şehre; bir geceye, bir gündüze”(Şakar, 2017d, s.9, s.10)...

Abartma:

“Gökten düşen bir okla bütün insanlık öldürülmüştü” (Şakar, 2017d, s.9).

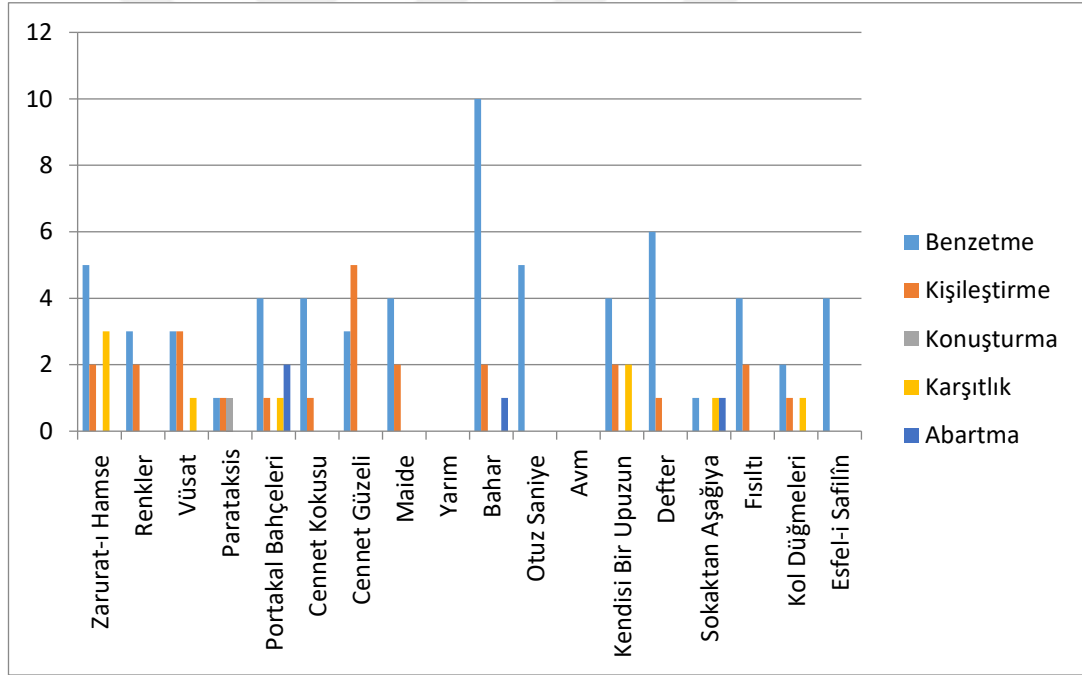
“Beni, ancak bir çocuğun sığabileceği kovuğa elleriyle yerleştirmişti annem: "Ne olursa olsun, ne duyarsan duy, ne görürsen gör buradan çıkma, taş kesil" dedi ve gitti; gidemedi, bana baka, döne baka gitti; gidemedi, daha kaç adım atmıştı: sesi gökyüzünü yırttı” (Şakar, 2017d, s.57).

4.2.3.9. Portakal Bahçeleri adlı hikâye kitabında yer alan söz sanatları

Portakal Bahçeleri adlı hikâye kitabında 102 adet söz sanatı bulunmuştur. Bunların 63 adedi benzetme, 25 adedi kişileştirme, 1 adedi konuşurma, 9 adedi karşıtlık, 4 adedi abartma sanatıdır. Aşağıdaki grafikte söz sanatlarının hikâyelere göre dağılımı gösterilmiştir:

Şekil 33

Portakal Bahçeleri adlı hikâye kitabında söz sanatları

Zarurat-ı Hamse adlı hikâyede 10 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 5 adet benzetme sanatına, 3 adet karşıtlık sanatına, 2 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Renkler adlı hikâyede 5 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 3 adet benzetme sanatına, 2 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Vüsat adlı hikâyede 7 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 3 adet benzetme sanatına, 3 adet kişileştirme sanatına, 1 adet karşıtlık sanatına rastlanmıştır. Parataksis adlı hikâyede 3 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 1 adet benzetme sanatına, 1 adet kişileştirme sanatına,

1 adet konuşturma sanatına rastlanmıştır. Portakal Bahçeleri adlı hikâyede 8 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 4 adet benzetme sanatına, 2 adet abartma sanatına, 1 adet kişileştirme sanatına, 1 adet karşıtlık sanatına rastlanmıştır. Cennet Kokusu adlı hikâyede 5 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 4 adet benzetme sanatına, 1 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Cennet Güzeli adlı hikâyede 8 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 3 adet benzetme sanatına, 5 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Maide adlı hikâyede 6 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 4 adet benzetme sanatına, 2 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Bahar adlı hikâyede 13 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 10 adet benzetme sanatına, 2 adet kişileştirme sanatına, 1 adet abartma sanatına rastlanmıştır. Otuz Saniye adlı hikâyede 5 adet benzetme sanatına rastlanmıştır. Kendisi Bir Upuzun adlı hikâyede 8 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 4 adet benzetme sanatına, 2 adet kişileştirme sanatına, 2 adet karşıtlık sanatına rastlanmıştır. Defter adlı hikâyede 7 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 6 adet benzetme sanatına, 1 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Sokaktan Aşağıya adlı hikâyede 3 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 1 adet benzetme sanatına, 1 adet karşıtlık sanatına, 1 adet abartma sanatına rastlanmıştır. Fısıltı adlı hikâyede 6 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 4 adet benzetme sanatına, 2 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Kol Düğmeleri adlı hikâyede 4 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 2 adet benzetme sanatına, 1 adet karşıtlık sanatına, 1 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Esfel-i Safilîn adlı hikâyede 4 adet benzetme sanatına rastlanmıştır. Aşağıda hikâyelerde bulunan söz sanatlarına dair birkaç örnek verilmiştir:

Benzetme:

“İki kişi bariyerlerin üzerinden işkembe gibi atıverdiler adamı” (Şakar, 2019, s.102).

“Kendini bırakınca, kırılan kemikleri her yanına bıçaklar, iğneler gibi batmaya başladı” (Şakar, 2019, s.102).

“Her an içi çekilen, kuruyan bir kaplumbağa gibiydi” (Şakar, 2019, s.102).

Karşıtlık:

“Bir ses, karanlıktan aydınlığa çıkaran” (Şakar, 2019, s.90).

Kişileştirme:

“Suyla ışıkların dansı, ritmi” (Şakar, 2019, s.74)...

“Bazen kapının altından rüzgar davetsizce gelir; o zaman dirilir; rüzgarın yükünü anlamaya çalışır; içime çeker; ciğerlerim tazelenir; kopuk, kırık, kesik

manzaralar belirir; yatağıma oturur; kendimi tek tek karelerin içine yerleştirir; ama kareleri birbirine bağlayamazdım” (Şakar, 2019, s.70)...

“Hava, yeni bir günü müjdeleyen surun nağmelerini yaydı başakların üzerine” (Şakar, 2019, s.45).

Abartma:

“Sesler; dinledi; bekledi; baktı ve gördü; sesler toplanmıştı viranelerin altında, her nasılsa ayakta kalmış... gitse, açsa pencereyi; sesler yırtacaktı dünyayı, yıkacaktı duvarları” (Şakar, 2019, s.35).

“... nefesi değdiği yeri donduruyordu, bir boşluğa uzanır gibi uzandım, boşluğa nasıl tutunulur bilemedim-yenildi” (Şakar, 2019, s.55).

Konuşturma:

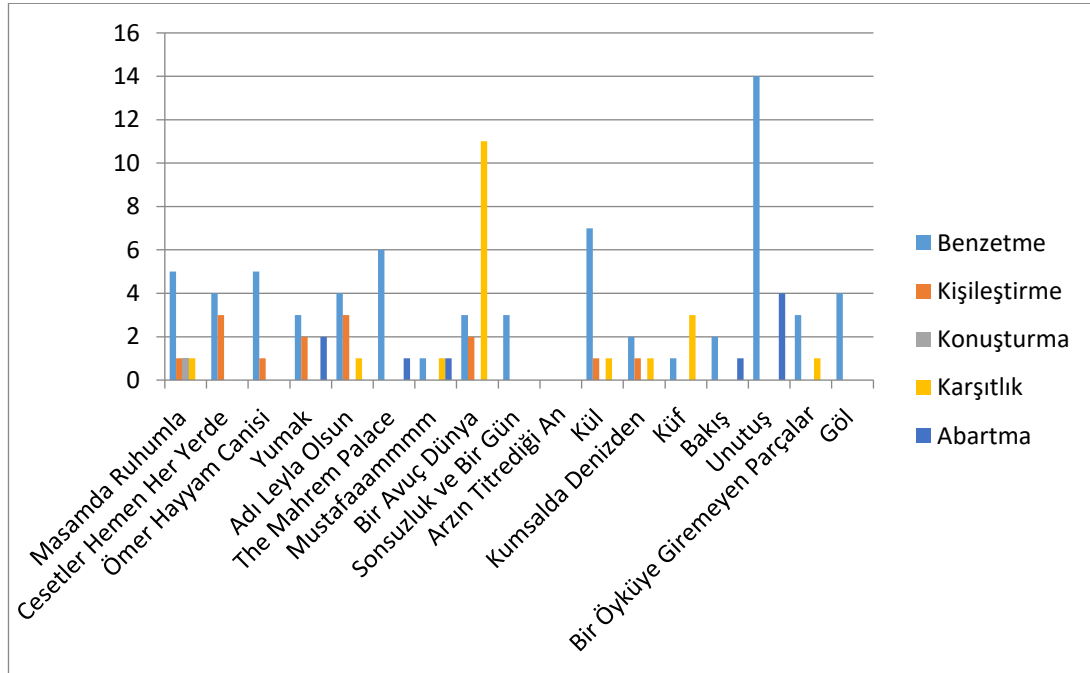
“Bulut geldi, onu sarıp sarmaladı. Korkma dedi” (Şakar, 2019, s.29).

4.2.3.10. Kara adlı hikâye kitabında yer alan söz sanatları

Kara Adlı hikâye kitabında 111 adet söz sanatı bulunmuştur. Bunların 67 adedi benzetme, 14 adedi kişileştirme, 1 adedi konuşturma, 24 adedi karşıtlık, 5 adedi abartma sanatıdır. Aşağıdaki grafikte söz sanatlarının hikâyelere göre dağılımı gösterilmiştir:

Şekil 34

Kara adlı hikâye kitabında söz sanatları

Masamda Ruhumla adlı hikâyede 8 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 5 adet benzetme sanatına, 1 adet karşıtlık sanatına, 1 adet kişileştirme sanatına, 1 adet konuşturma sanatına rastlanmıştır. Cesetler Hemen Her Yerde adlı hikâyede 7 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 4 adet benzetme sanatına, 3 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Ömer Hayyam Canisi adlı hikâyede 6 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 5 adet benzetme sanatına, 1 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Yumak adlı hikâyede 7 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 3 adet benzetme sanatına, 2 adet abartma sanatına, 2 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Adı Leyla Olsun adlı hikâyede 8 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 4 adet benzetme sanatına, 3 adet kişileştirme sanatına, 1 adet karşıtlık sanatına rastlanmıştır. The Mahrem Palace adlı hikâyede 7 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 6 adet benzetme sanatına, 1 adet abartma sanatına rastlanmıştır. Mustafaaammm adlı hikâyede 3 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 1 adet benzetme sanatına, 1 adet abartma sanatına ve 1 adet karşıtlık sanatına rastlanmıştır. Bir Avuç Dünya adlı hikâyede 16 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 3 adet benzetme sanatına, 11 adet karşıtlık sanatına ve 2 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Sonsuzluk ve Bir Gün adlı hikâyede 3 adet benzetme sanatına rastlanmıştır. Kül adlı hikâyede 9 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 7 adet benzetme sanatına, 1 adet karşıtlık sanatına ve 1 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Kumsalda Denizden adlı hikâyede 4 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 2 adet benzetme sanatına, 1 adet karşıtlık sanatına ve 1 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Küf adlı hikâyede 4 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 1 adet benzetme sanatına, 3 adet karşıtlık sanatına rastlanmıştır. Bakış adlı hikâyede 3 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 2 adet benzetme sanatına, 1 adet abartma sanatına rastlanmıştır. Unutuş adlı hikâyede 18 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 14 adet benzetme sanatına, 4 adet karşıtlık sanatına rastlanmıştır. Bir Öyküye Giremeyen Parçalar adlı hikâyede 4 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 3 adet benzetme sanatına, 1 adet karşıtlık sanatına rastlanmıştır. Göl adlı hikâyede 4 adet benzetme sanatına rastlanmıştır. Aşağıda hikâyelerde bulunan söz sanatlarına dair birkaç örnek verilmiştir:

Benzetme:

“Çarşaf çarşaf insanlar, yan yana, üst üste, soğumuş, buz gibi olmuş insanlar, üzerlerine yağın toz toprak yapışmış elbiselerine”(Şakar, 2017e, s.7)...

“Mekke'de doğunca Güneş, ışığı ne çok tene düşmüş, ne çok can ürpermiş, ay gibi par par parlamıştı, par par parlamıştı da maşrıktan mağribe, şimalden cenuba bi helecan bi ışk nasıl da pır pır etmişti yüreklerde”(Şakar, 2017e, s.11)...

Karşıtlık:

“Dünyanın altı üstüne gelmişti, çocuk bilemedi üstteki annesine, babasına, kardeşlerine mi ağlasın, alttaki kendine mi; nasıl bilsin dedim her şey alt üst olmuşken” (Şakar, 2017e, s.8).

“Gelen insanlar, giden insanlar” (Şakar, 2017e, s.32).

Konuşturma:

Zaten sadrım da bir şifa yoktu, bi zehir bi zehir sadrım da, ruhum dedi ben burada çürüyorum, kendi kendimi zehirliyorum, bırak beni, ben sadra şifa değilim dedi, çatlak dudaklarımda Hüseyin susuzluktan kururken, böğrüm e yediğim mermiden Ali yere düşerken, Medine'nin gülleri kururken bir bir, bülbül ne ki dedi, şimdi ay büyür mü oralarda (Şakar, 2017e, s.9)?

Kişileştirme:

“Bir bıçak olsa dersin, şöyle koca bir bıçak, saplasam kasıklarına İstanbul'un, aksa cerahat midir, irin midir, o pis, yapışkan sıvı, boşalsa öfkeler, derin bir oh çekse İstanbul” (Şakar, 2017e, s.14)!

“İliklerinde ürperti, saçlarında yağmur, gök denizle buluşur, deniz seninle” (Şakar, 2017e, s.14).

“Kör odalardan, sağır duvarlar arasından çıktım, ninemin sesleri kulaklarımda” (Şakar, 2017e, s.29).

Abartma:

“Bir dağı sırtlandı.. dağda kalan her yanını” (Şakar, 2017e, s.26).

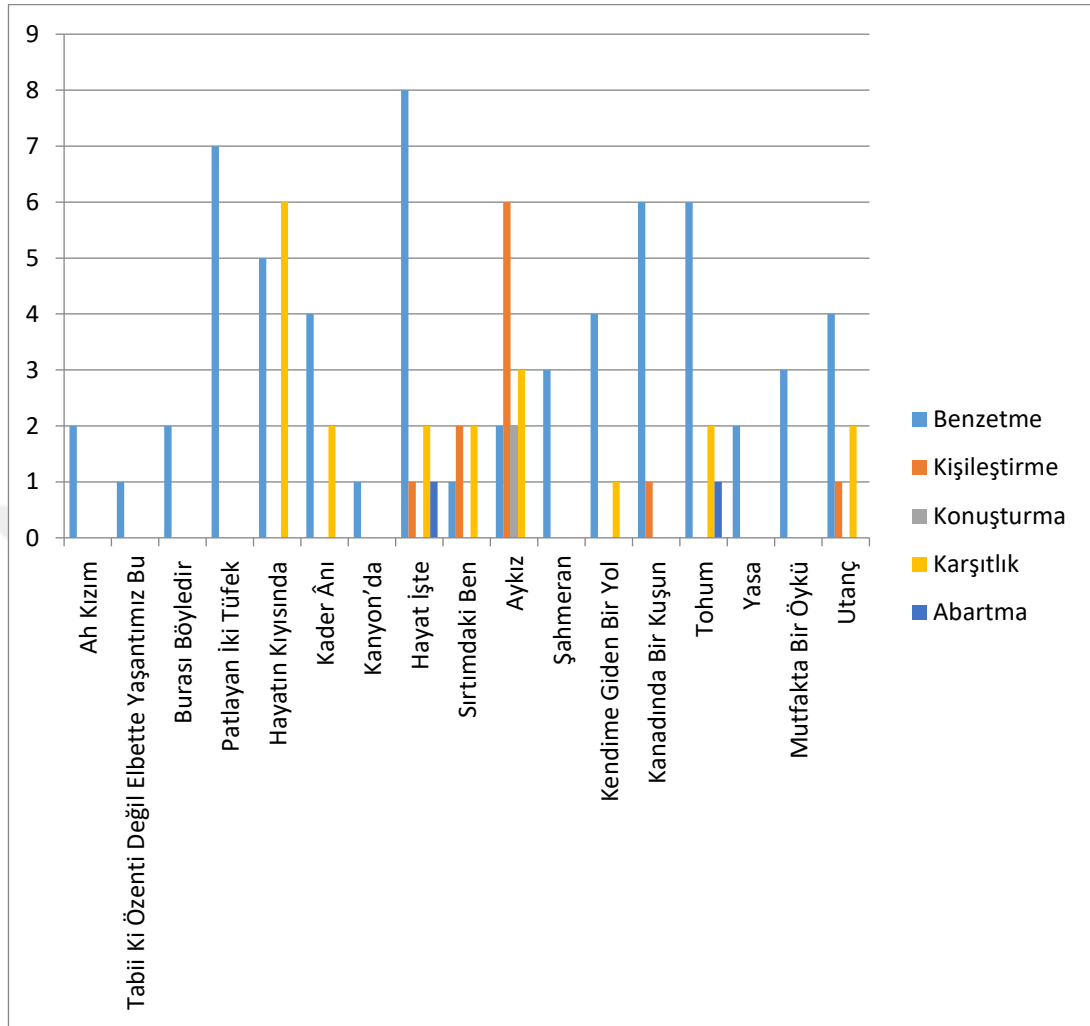
“O yürüdü mü, dağlar durur, kuşlar susar akan sular donardı. Bir adımı bir dağda, bir adımı diğerinde” (Şakar, 2017e, s.27).

4.2.3.11. Adı Leyla Olsun adlı hikâye kitabında yer alan söz sanatları

Adı Leyla Olsun adlı hikâye kitabında 96 adet söz sanatına rastlanmıştır. Bunların 61 adedi benzetme, 11 adedi kişileştirme, 2 adedi konuşturma, 20 adedi karşıtlık, 2 adedi abartma sanatıdır. Aşağıdaki grafikte söz sanatlarının hikâyelere göre dağılımı gösterilmiştir:

Şekil 35

Adı Leyla Olsun adlı hikâye kitabında söz sanatları

Ah Kızım adlı hikâyede 2 adet benzetme sanatına rastlanmıştır. Tabii Ki Özentisi Değil Elbette Yaşantımız Bu adlı hikâyede 1 adet benzetme sanatına rastlanmıştır. Burası Böyledir adlı hikâyede 2 adet benzetme sanatına rastlanmıştır. Patlayan İki Tüfek adlı hikâyede 7 adet benzetme sanatına rastlanmıştır. Hayatın Kıyısında adlı hikâyede 11 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 5 adet benzetme sanatına, 6 adet karşıtlık sanatına rastlanmıştır. Kader Anı adlı hikâyede 6 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 4 adet benzetme sanatına, 2 adet karşıtlık sanatına rastlanmıştır. Kanyon'da adlı hikâyede 1 adet benzetme sanatına rastlanmıştır. Hayat İşte adlı hikâyede 12 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 8 adet benzetme sanatına, 2 adet karşıtlık sanatına, 1 adet kişileştirme sanatına, 1 adet abartma sanatına rastlanmıştır. Sırtımdaki Ben adlı hikâyede 5 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 1 adet benzetme sanatına, 2 adet karşıtlık sanatına, 2 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Aykız adlı hikâyede 13 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede

2 adet benzetme sanatına, 6 adet kişileştirme sanatına, 3 adet karşıtlık sanatına, 2 adet konuşturma sanatına rastlanmıştır. Şahmeran adlı hikâyede 3 adet benzetme sanatına rastlanmıştır. Kendime Giden Bir Yol adlı hikâyede 5 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 4 adet benzetme sanatına, 1 adet karşıtlık sanatına rastlanmıştır. Kanadında Bir Kuşun adlı hikâyede 7 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 6 adet benzetme sanatına, 1 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Tohum adlı hikâyede 9 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 6 adet benzetme sanatına, 2 adet karşıtlık sanatına, 1 adet abartma sanatına rastlanmıştır. Yasa adlı hikâyede 2 adet benzetme sanatına rastlanmıştır. Mutfakta Bir Öykü adlı hikâyede 3 adet benzetme sanatına rastlanmıştır. Utanç adlı hikâyede 7 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 4 adet benzetme sanatına, 2 adet karşıtlık sanatına, 1 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Aşağıda hikâyelerde bulunan söz sanatlarına dair birkaç örnek verilmiştir:

Benzetme:

“Mutfğa giderken, bastığım halı değil, yolluk değil, çimenmiş gibi gelirdi” (Şakar, 2018, s.8).

“Oğlum bu araba değil, eşek, eşek” (Şakar, 2018, s.33)!

“Kısa Remzi karakolun kapısında sıırım gibi nöbetçiyi görünce duygulandı. Karakol binası da taş gibi karşıındaydı” (Şakar, 2018, s.33).

Karşıtlık:

“Bu iyi bir şey midir, kötü mü bilemezdi” (Şakar, 2018, s.42).

“Bir genişliyor, bir daralıyordu” (Şakar, 2018, s.45).

“Hakkında hayrı ve şerri bilemiyordu” (Şakar, 2018, s.45).

Kişileştirme:

“İlk ışıklar, ilk sesler, sabah olur. Gün uyanır” (Şakar, 2018, s.72).

“Sol elinde külü uzamış bir sigara, duman saçlarını okşuyor” (Şakar, 2018, s.76).

Konuşturma:

“Yer ile gök imişler ta ezelden akraba; ayla güneş demişler: 'Ah bunlar da ne kaba'” (Şakar, 2018, s.87)!

Abartma:

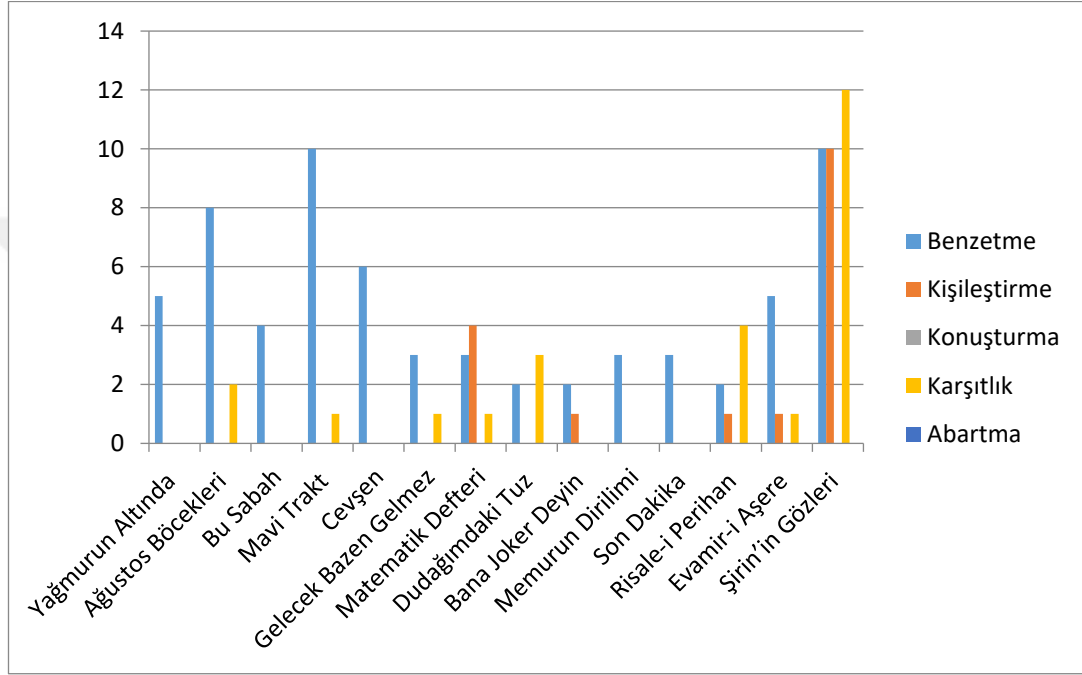
“Dünya bir avuç, tostoparlak bir şey olur; Mehmet alır avuçlarına dünyayı. Koca dünyayı avuçlarına almak acayip bir şeydir” (Şakar, 2018, s.72).

4.2.3.12. Utanç adlı hikâye kitabında yer alan söz sanatları

Utanç adlı hikâye kitabında 108 adet söz sanatına rastlanmıştır. Bunların 66 adedi benzetme, 17 adedi kişileştirme, 25 adedi karşıtlık sanatıdır. Aşağıdaki grafikte söz sanatlarının hikâyelere göre dağılımı gösterilmiştir:

Şekil 36

Utanç adlı hikâye kitabında söz sanatları

Yağmurun Altında adlı hikâyede 5 adet benzetme sanatına rastlanmıştır. Ağustos Böcekleri adlı hikâyede 10 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 8 adet benzetme sanatına, 2 adet karşıtlık sanatına rastlanmıştır. Bu Sabah adlı hikâyede 4 adet benzetme sanatına rastlanmıştır. Mavi Trakt adlı hikâyede 11 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 10 adet benzetme sanatına, 1 adet karşıtlık sanatına rastlanmıştır. Cevşen adlı hikâyede 6 adet benzetme sanatına rastlanmıştır. Gelecek Bazen Gelmez adlı hikâyede 4 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 3 adet benzetme sanatına, 1 adet karşıtlık sanatına rastlanmıştır. Matematik Defteri adlı hikâyede 8 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 3 adet benzetme sanatına, 4 adet kişileştirme ve 1 adet karşıtlık sanatına rastlanmıştır. Dudağımdaki Tuz adlı hikâyede 5 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 2 adet benzetme sanatına, 3 adet karşıtlık sanatına rastlanmıştır. Bana Joker Deyin adlı hikâyede 3 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 2 adet benzetme sanatına, 1 adet kişileştirme sanatına rastlanmıştır. Memurun Dirilimi adlı hikâyede 3 adet benzetme sanatına rastlanmıştır. Son Dakika

adlı hikâyede 3 adet benzetme sanatına rastlanmıştır. Risale-i Perihan adlı hikâyede 7 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 2 adet benzetme sanatına, 1 adet kişileştirme sanatına, 4 adet karşıtlık sanatına rastlanmıştır. Evamir-i Aşere adlı hikâyede 7 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 5 adet benzetme sanatına, 1 adet kişileştirme sanatına, 1 adet karşıtlık sanatına rastlanmıştır. Şirin'in Gözleri adlı hikâyede 32 adet söz sanatı bulunmuştur. Hikâyede 10 adet benzetme sanatına, 10 adet kişileştirme sanatına, 12 adet karşıtlık sanatına rastlanmıştır. Aşağıda hikâyelerde bulunan söz sanatlarına dair birkaç örnek verilmiştir:

Kişileştirme:

“Bülbül güle, Mecnun Leyla'ya aşıktı” (Şakar, 2020, s.96).

“Emeğin teri düşünce toprağa, toprak bereketle açardı bağrını” (Şakar, 2020, s.96).

“Sararmış buğday başaklarının dansı, yaz rüzgarlarıyla toprağın kokusu bir baş dönmesiydi Şirin için” (Şakar, 2020, s.97).

“Başaklardan öğrendi yürümeyi” (Şakar, 2020, s.97).

Karşıtlık:

“Bütün canlılar doğar-ölür-doğardı” (Şakar, 2020, s.95).

“Yerle gök arasında olmak böyledir” (Şakar, 2020, s.97).

“Karanlık aydınlığı iterken, aydınlık iki ucundan sıkıştırır karanlığı” (Şakar, 2020, s.102).

Benzetme:

“Açlık ve hastalıkla baş etmek zordu. Veba gibi hızla yayılıyordu kasabalara” (Şakar, 2020, s.90).

“Buz gibi taşlıkta ayaklarıyla kanıyordu” (Şakar, 2020, s.98).

“Ne neden, ne niçin, ne nasıl kalıyordu; ağacın dalı, çiçeğin tomurcuğu, meyvenin tohumu gibiydi Şirin” (Şakar, 2020, s.98).

4.2.4. Cemal Şakar'ın hikâyelerinde anlatım bozuklukları

Cemal Şakar'ın hikâyelerinde toplam 4 adet anlatım bozukluğuna rastlanmıştır. Gidenler Gidenler adlı hikâye kitabının Bir Savaştan Slaytlar adlı hikâyesinde ek yanlışlığından kaynaklanan bir adet anlatım bozukluğuna rastlanmıştır:

“Tetiği asılıyor” (Şakar, 2014a,s.25).

Mürekkep adlı hikâye kitabının Modern Hayatın Hikâyecisi adlı hikâyesinde ek yanlışlığından kaynaklanan bir adet anlatım bozukluğuna rastlanmıştır:

“Önüme çıkana, gözümü kestirdiğime saldırıyorum” (Şakar, 2017d, s.80).

Adı Leyla Olsun adlı hikâye kitabının Burası Böyledir adlı hikâyesinde deyimın yanlış kullanılmasından kaynaklanan bir adet anlatım bozukluğuna rastlanmıştır:

“Ah diye içinden geçiyor anlatıcı, ah usta” (Şakar, 2018, s.23)!

Utanç adlı hikâye kitabının Memurun Dirilimi adlı hikâyesinde ise nesne eksikliğinden kaynaklanan bir adet anlatım bozukluğuna rastlanmıştır:

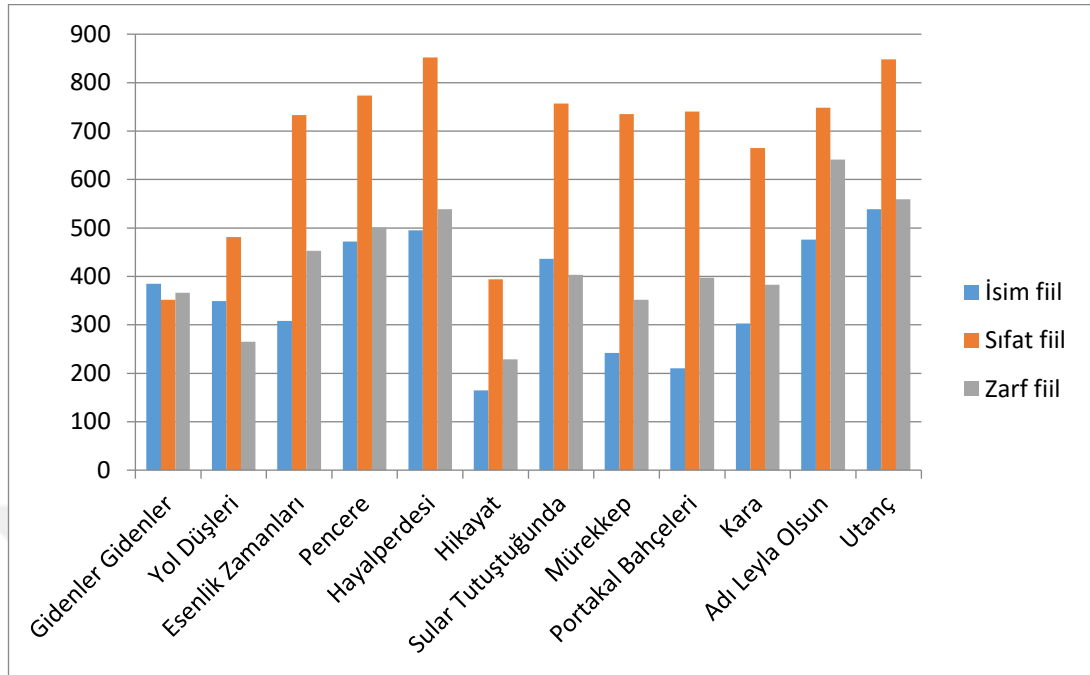
Sonraları inanmamalarının işine geldiğini fark etti ve üstüne tuhaf hikâyeler eklemeye başladı: Genel Müdür'ün ona karşı müşfik davranmasından sonra eklem ağırları geçmeye başlamıştı, içindeki boşluğu dolduran letafetin evde sonsuz mutluluğa neden olduğunu, gözlerinin daha keskin, aklının fişek gibi çalıştığını anlatıyor da anlatıyordu (Şakar, 2020, s.68).

4.2.5. Cemal Şakar'ın hikâyelerinde fiilimsiler

Cemal Şakar'a ait 12 hikâye kitabında toplam 17546 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 4380 adedi isim fiil, 8078 adedi sıfat fiil ve 5089 adedi zarf fiildir. Aşağıdaki grafikte fiilimsilerin hikâyelere göre dağılımı görülmektedir.

Şekil 37

Cemal Şakar'ın hikâyelerinde fiilimsiler

Gidenler Gidenler adlı hikâye kitabında toplam 1103 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 385 adedi isim fiil, 352 adedi sıfat fiil ve 366 adedi zarf fiildir. Yol Düşleri adlı hikâye kitabında toplam 1095 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 349 adedi isim fiil, 481 adedi sıfat fiil ve 265 adedi zarf fiildir. Esenlik Zamanları adlı hikâye kitabında toplam 1494 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 308 adedi isim fiil, 733 adedi sıfat fiil ve 453 adedi zarf fiildir. Pencere adlı hikâye kitabında toplam 1746 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 472 adedi isim fiil, 773 adedi sıfat fiil ve 501 adedi zarf fiildir. Hayalperdesi adlı hikâye kitabında toplam 1886 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 495 adedi isim fiil, 852 adedi sıfat fiil ve 539 adedi zarf fiildir. Hikayât adlı hikâye kitabında toplam 788 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 165 adedi isim fiil, 394 adedi sıfat fiil ve 229 adedi zarf fiildir. Sular Tutuştuğunda adlı hikâye kitabında toplam 1596 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 436 adedi isim fiil, 757 adedi sıfat fiil ve 403 adedi zarf fiildir. Mürekkep adlı hikâye kitabında toplam 1329 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 242 adedi isim fiil, 735 adedi sıfat fiil ve 352 adedi zarf fiildir. Portakal Bahçeleri adlı hikâye kitabında toplam 1347 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 210 adedi isim fiil, 740 adedi sıfat fiil ve 397 adedi zarf fiildir. Kara adlı hikâye kitabında toplam 1351 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 303 adedi isim fiil, 665 adedi sıfat fiil ve 383 adedi zarf fiildir. Adı Leyla Olsun adlı hikâye kitabında toplam 1865 adet

fiilimsi bulunmuştur. Bunların 476 adedi isim fiil, 748 adedi sıfat fiil ve 641 adedi zarf fiildir. Utanç adlı hikâye kitabında toplam 1946 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 539 adedi isim fiil, 848 adedi sıfat fiil ve 559 adedi zarf fiildir.

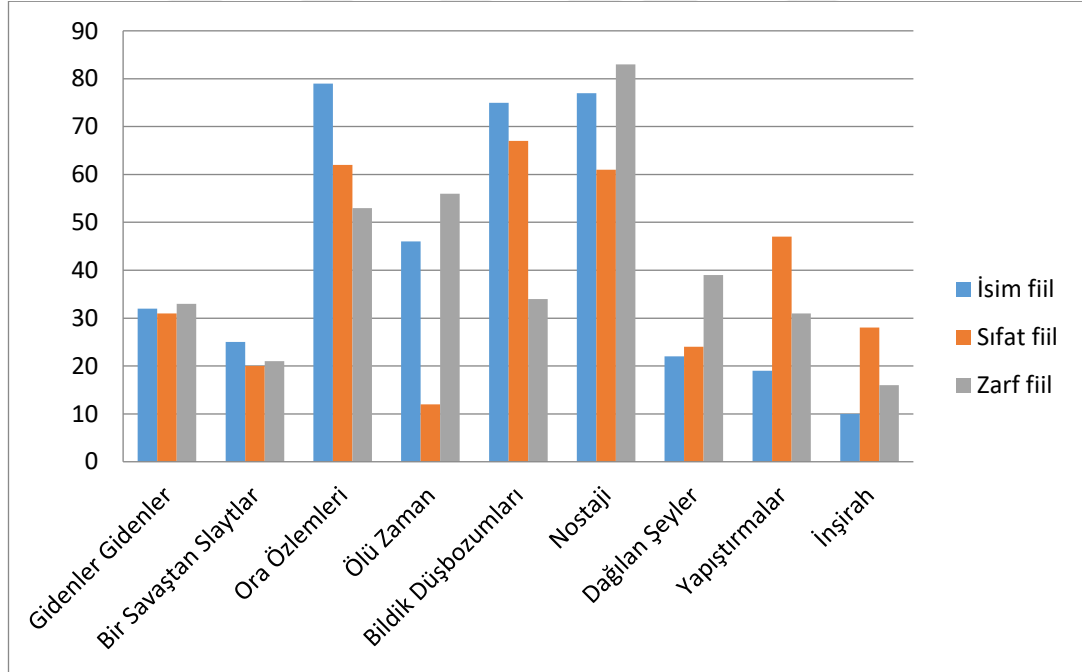
Grafikten de görüldüğü gibi hikâyelerde en çok bulunan fiilimsi türü sıfat fiillerdir. En az bulunan fiilimsi türü ise isim fiillerdir. En çok fiilimsi bulunan hikâye kitabı 1946 adet fiilimsi ile Utanç'tır. En az fiilimsi ise 788 adet ile Hikayat adlı kitapta yer almaktadır. Kitapların her üç fiilimsi türü açısından da zengin olduğu görülmektedir.

4.2.5.1. Gidenler Gidenler adlı hikâye kitabında yer alan fiilimsiler

Gidenler Gidenler adlı hikâye kitabında toplam 1104 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 385 adedi isim fiil, 352 adedi sıfat fiil ve 367 adedi zarf fiildir. Aşağıdaki grafikte fiilimsilerin hikâyelere göre dağılımı gösterilmektedir:

Şekil 38

Gidenler Gidenler adlı hikâye kitabında fiilimsiler

Gidenler Gidenler adlı hikâyede toplam 96 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 32 adedi isim fiil, 31 adedi sıfat fiil ve 33 adedi zarf fiildir. Bir Savaştan Slaytlar adlı hikâyede toplam 66 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 25 adedi isim fiil, 20 adedi sıfat fiil ve 21 adedi zarf fiildir. Ora Özlemleri adlı hikâyede toplam 194 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 79 adedi isim fiil, 62 adedi sıfat fiil ve 53

adedi zarf fiildir. Ölü Zaman adlı hikâyede toplam 114 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 46 adedi isim fiil, 12 adedi sıfat fiil ve 56 adedi zarf fiildir. Bildik Düşbozumları adlı hikâyede toplam 176 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 75 adedi isim fiil, 67 adedi sıfat fiil ve 34 adedi zarf fiildir. Nostaji adlı hikâyede toplam 221 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 77 adedi isim fiil, 61 adedi sıfat fiil ve 83 adedi zarf fiildir. Dağılan Şeyler adlı hikâyede toplam 85 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 22 adedi isim fiil, 24 adedi sıfat fiil ve 39 adedi zarf fiildir. Yapıştırıcılar adlı hikâyede toplam 97 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 19 adedi isim fiil, 47 adedi sıfat fiil ve 31 adedi zarf fiildir. İnşirah adlı hikâyede toplam 54 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 10 adedi isim fiil, 28 adedi sıfat fiil ve 16 adedi zarf fiildir. Aşağıda hikâyelerde bulunan fiilimsilere dair birkaç örnek verilmiştir:

İsim fiil:

“Yaşamadığım bu hayata her sokuluşumda nasırlaşmamış pamuk ellerim hep böyle üşüyecek mi” (Şakar, 2014a,s.88)?

“Bey, biri sana cevaplar getirmiş, kapıyı açmamı diler” (Şakar, 2014a,s.89).

“Zamanın akıyor olabileceğini düşünmek, mutlandırdı beni” (Şakar, 2014a,s.93).

Sıfat fiil:

“Birden çekip gitmek istedim, her şeyi yüzüstü bırakıp gitmenin o dayanılmaz özlemiydi yaşadığım” (Şakar, 2014a,s.79).

“Sadece yere ve göğe ilişmeyen düşleri vardı” (Şakar, 2014a,s.86).

“Asfaltın bittiği yerde nadasa bırakılmış tarla başlıyordu, dikenli, pıtraklı” (Şakar, 2014a,s.86).

Zarf fiil:

“Tasnif edilmeksizin yaşamalıydı” (Şakar, 2014a,s.72).

“Giden otobüsün ardından bakarken, 'yaşam yine de katlanılası bir yük' diye geçirecekti içinden” (Şakar, 2014a,s.74).

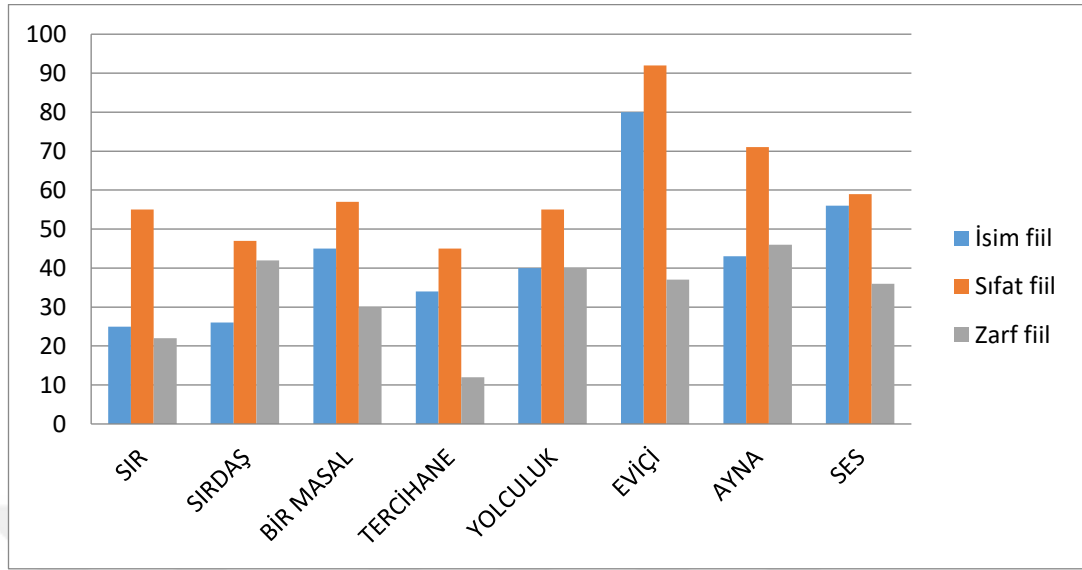
“Ardına son kez dönüp baktığında kız yoktu” (Şakar, 2014a,s.75).

4.2.5.2. Yol Düşleri adlı hikâye kitabında yer alan fiilimsiler

Yol Düşleri adlı hikâye kitabında toplam 1095 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 349 adedi isim fiil, 481 adedi sıfat fiil ve 265 adedi zarf fiildir. Aşağıdaki grafikte fiilimsilerin hikâyelere göre dağılımı gösterilmektedir:

Şekil 39

Yol Düşleri adlı hikâye kitabında fiilimsiler

Sır adlı hikâyede toplam 102 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 25 adedi isim fiil, 55 adedi sıfat fiil ve 22 adedi zarf fiildir. Sırdaş adlı hikâyede toplam 115 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 26 adedi isim fiil, 47 adedi sıfat fiil ve 42 adedi zarf fiildir. Bir Masal adlı hikâyede toplam 132 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 45 adedi isim fiil, 57 adedi sıfat fiil ve 30 adedi zarf fiildir. Terci'hane adlı hikâyede toplam 91 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 34 adedi isim fiil, 45 adedi sıfat fiil ve 12 adedi zarf fiildir. Yolculuk adlı hikâyede toplam 135 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 40 adedi isim fiil, 55 adedi sıfat fiil ve 40 adedi zarf fiildir. Eviçi adlı hikâyede toplam 209 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 80 adedi isim fiil, 92 adedi sıfat fiil ve 37 adedi zarf fiildir. Ayna adlı hikâyede toplam 160 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 43 adedi isim fiil, 71 adedi sıfat fiil ve 46 adedi zarf fiildir. Ses adlı hikâyede toplam 151 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 56 adedi isim fiil, 59 adedi sıfat fiil ve 36 adedi zarf fiildir. Aşağıda hikâyelerde bulunan fiilimsilere dair birkaç örnek verilmiştir:

İsim fiil:

“Parmakların bitmeyen bu dönüşlerde yeni yordamlar edinecektir” (Şakar, 2017a, s.67).

“Bu lanetlemelerden kaçınılması gerektiğini anlatan bir insan, insanlara bağışlamanın erdemlerinden söz eden bir insan, az sonra insanlar tarafından lanetlenecekti” (Şakar, 2017a, s.67).

“Onun adına üzülmek, onun ardından ağıtlar yakmaya hazırlanmakla hata ediyordum” (Şakar, 2017a, s.68).

Sıfat fiil:

“İlk gördüğüm tahta kapıya yöneliyorum” (Şakar, 2017a, s.58).

“Hafifçe sıkılmış elimle kapıyı tıklatmak istiyorum” (Şakar, 2017a, s.58).

“Kendimle yüz yüze gelmek, kendimi izah edebilmek için bana biçilen ömürden başka çalacağım kapı yok” (Şakar, 2017a, s.58).

Zarf fiil:

“Evime girince terk edilmiş odaların dağınıklığını ilk kez gördüm” (Şakar, 2017a, s.39).

“Tam odamdan çıkarken, kapıya doğru savrulan bir defteri eğilip kapattım, ellerim bulaştı deftere” (Şakar, 2017a, s.39).

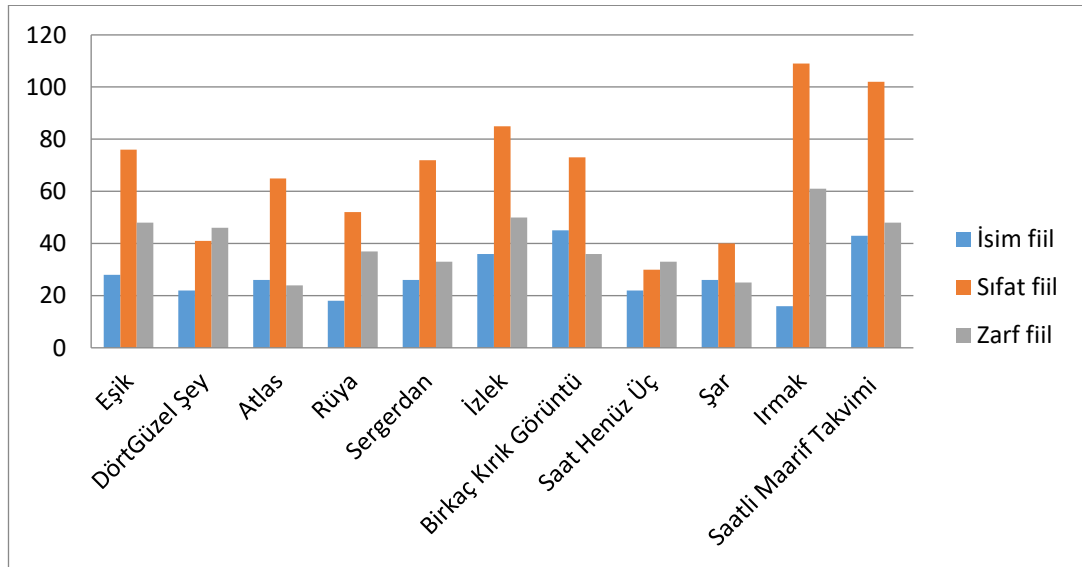
“Torbasını almadan evden çıktı” (Şakar, 2017a, s.40).

4.2.5.3. *Esenlik Zamanları adlı hikâye kitabında yer alan fiilimsiler*

Esenlik Zamanları adlı hikâye kitabında toplam 1494 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 308 adedi isim fiil, 733 adedi sıfat fiil ve 453 adedi zarf fiildir. Aşağıdaki grafikte fiilimsilerin hikâyelere göre dağılımı gösterilmektedir:

Şekil 40

Esenlik Zamanları adlı hikâye kitabında fiilimsiler

Eşik adlı hikâyede toplam 152 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 28 adedi isim fiil, 76 adedi sıfat fiil ve 48 adedi zarf fiildir. Dört Güzel Şey adlı hikâyede

toplam 109 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 22 adedi isim fiil, 41 adedi sıfat fiil ve 46 adedi zarf fiildir. Atlas adlı hikâyede toplam 101 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 26 adedi isim fiil, 65 adedi sıfat fiil ve 24 adedi zarf fiildir. Rüya adlı hikâyede toplam 107 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 18 adedi isim fiil, 52 adedi sıfat fiil ve 37 adedi zarf fiildir. Sergerdan adlı hikâyede toplam 131 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 26 adedi isim fiil, 72 adedi sıfat fiil ve 33 adedi zarf fiildir. İzlek adlı hikâyede toplam 171 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 36 adedi isim fiil, 85 adedi sıfat fiil ve 50 adedi zarf fiildir. Birkaç Kırık Görüntü adlı hikâyede toplam 154 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 45 adedi isim fiil, 73 adedi sıfat fiil ve 36 adedi zarf fiildir. Saat Henüz Üç adlı hikâyede toplam 85 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 22 adedi isim fiil, 30 adedi sıfat fiil ve 33 adedi zarf fiildir. Şar adlı hikâyede toplam 91 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 26 adedi isim fiil, 40 adedi sıfat fiil ve 25 adedi zarf fiildir. Irmak adlı hikâyede toplam 186 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 16 adedi isim fiil, 109 adedi sıfat fiil ve 61 adedi zarf fiildir. Saatli Maarif Takvimi adlı hikâyede toplam 193 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 43 adedi isim fiil, 102 adedi sıfat fiil ve 48 adedi zarf fiildir. Aşağıda hikâyelerde bulunan fiilimsilere dair birkaç örnek verilmiştir:

İsim fiil:

“Uyumasa, karanlıkla olabilse; zaman duracak, kendini onun yıpratmasından, eskitmesinden kurtaracaktı” (Şakar, 2014b, s.55).

“Saate bakmak için sol kolunu kaldırdı” (Şakar, 2014b, s.57).

“Erkek böyle bir inceliği aklına getiremeyişine kızdı” (Şakar, 2014b, s.53).

Sıfat fiil:

“Bu zindandan kurtulmadan, ilk insanın yeryüzünde söylediği ilk sözü nasıl bulabilirim” (Şakar, 2014b, s.45)?

“Yağmur suları içeriye girmesin diye denizliğe konulmuş bezi alıp masanın tozunu sildi” (Şakar, 2014b, s.45).

“Kitap sırtlarını okurken yakalanan kelimelere kanmayacaktı” (Şakar, 2014b, s.46).

Zarf fiil:

“Ama bu yabancı şehirde bir tanışla yüz yüze gelince rahatlıyorum” (Şakar, 2014b, s.36).

“Güvercinlerin sessizliğine uyarak abdest aldım” (Şakar, 2014b, s.36).

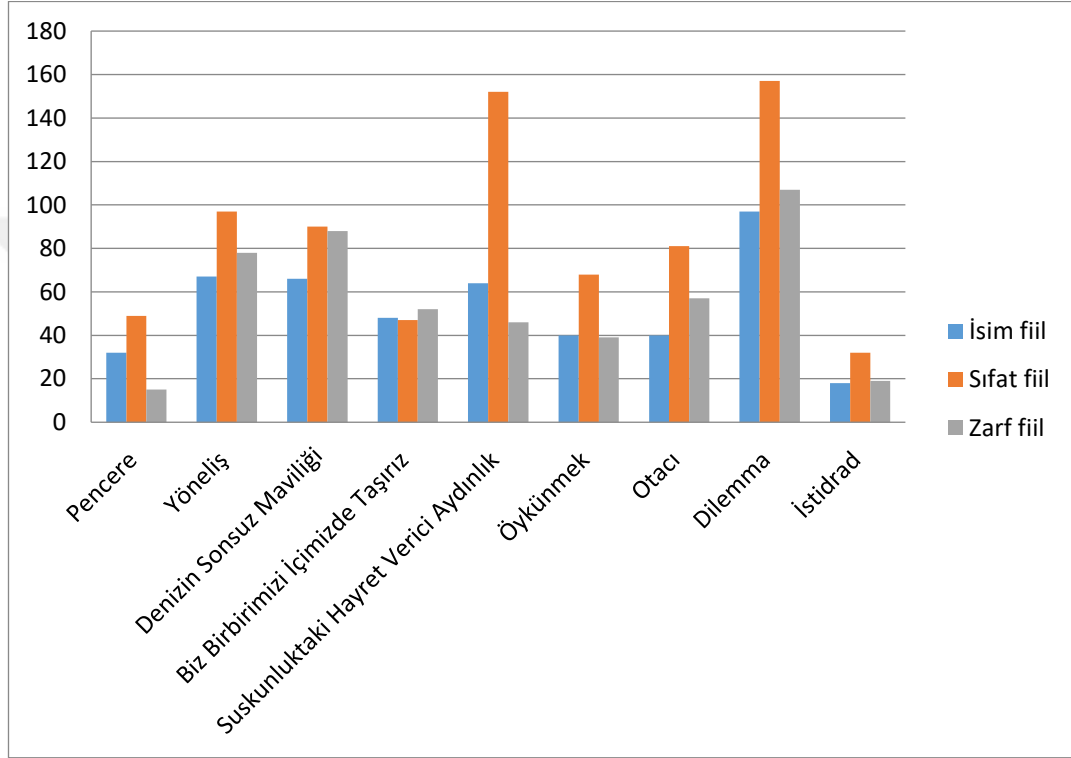
“Eğilmeden taşıyabilir miyim, onun emanetini” (Şakar, 2014b, s.38)?

4.2.5.4. Pencere adlı hikâye kitabında yer alan fiilimsiler

Pencere adlı hikâye kitabında toplam 1746 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 472 adedi isim fiil, 773 adedi sıfat fiil ve 501 adedi zarf fiildir. Aşağıdaki grafikte fiilimsilerin hikâyelere göre dağılımı gösterilmektedir:

Şekil 41

Pencere adlı hikâye kitabında fiilimsiler

Pencere adlı hikâyede toplam 96 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 32 adedi isim fiil, 49 adedi sıfat fiil ve 15 adedi zarf fiildir. Yöneliş adlı hikâyede toplam 242 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 67 adedi isim fiil, 97 adedi sıfat fiil ve 78 adedi zarf fiildir. Denizin Sonsuz Maviliği adlı hikâyede toplam 244 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 66 adedi isim fiil, 90 adedi sıfat fiil ve 88 adedi zarf fiildir. Biz Birbirimizi İçimizde Taşırız adlı hikâyede toplam 147 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 48 adedi isim fiil, 47 adedi sıfat fiil ve 52 adedi zarf fiildir. Suskunluktaki Hayret Verici Aydınlık adlı hikâyede toplam 262 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 64 adedi isim fiil, 152 adedi sıfat fiil ve 46 adedi zarf fiildir. Öykünmek adlı hikâyede toplam 147 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 40 adedi isim fiil, 68 adedi sıfat fiil ve 39 adedi zarf fiildir. Otacı adlı hikâyede toplam 178 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 40 adedi isim fiil, 81 adedi sıfat fiil ve 57 adedi zarf fiildir.

Dilemma adlı hikâyede toplam 361 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 97 adedi isim fiil, 157 adedi sıfat fiil ve 107 adedi zarf fiildir. İstidrad adlı hikâyede toplam 69 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 18 adedi isim fiil, 32 adedi sıfat fiil ve 19 adedi zarf fiildir. Aşağıda hikâyelerde bulunan fiilimsilere dair birkaç örnek verilmiştir:

İsim fiil:

“Şimdiyse korkar oldun bir başına, ıpssız kalmaktan” (Şakar, 2017b, s.113).

“Hiç sevmezdin rüzgarlı havada sigara içmeyi; dumanların eğilip bükülüp kıvrılıp yükselmesini göremiyordun çünkü” (Şakar, 2017b, s.113).

“Açık duran pencereden gece kuşlarının ötüşleri geliyordu” (Şakar, 2017b, s.84).

Sıfat fiil:

“Büyük bardaklarda sıra ikram eden oğlu sandalyeye oturmak için kendisinden izin ister gibiydi” (Şakar, 2017b, s.66).

“Demek ki hiçbir şey eskimemiş; sararmış yapraklar, silik yazılar hepsi birden daha dün gibiymişçesine seninle birlikte çıkıp geldiler” (Şakar, 2017b, s.67).

“Bu ilk ânı savuşturacak birkaç kelime” (Şakar, 2017b, s.52).

Zarf fiil:

“Siniyi yatağın yanındaki divana bırakıp söze karışmadan suçlu gibi hemen odadan çıkarken, kocasının öfkesinden nasibini aldı” (Şakar, 2017b, s.56).

“Ben dağınık, savruk biri olarak görünmek istemiyorum diye söylendi” (Şakar, 2017b, s.36).

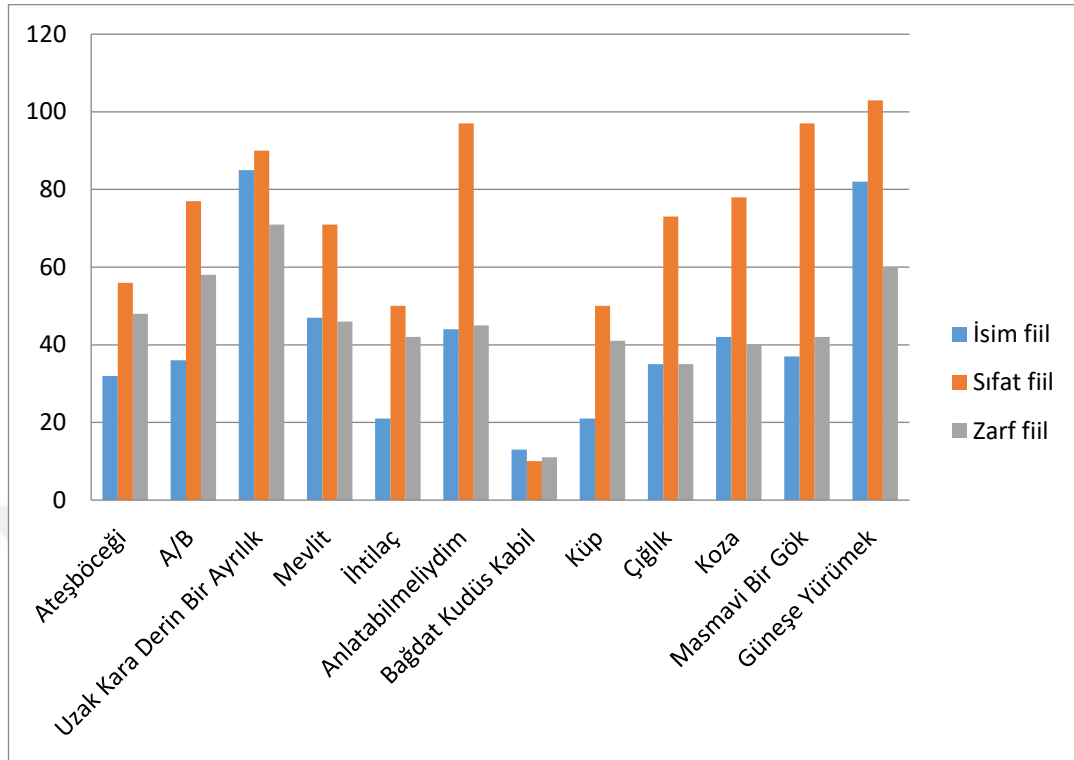
“Ben çocukların, evin, kısacası hayatımızın üzerine titredikçe o sürekli boş ver bu işleri diye karşı çıktı” (Şakar, 2017b, s.36).

4.2.5.5. Hayalperdesi adlı hikâye kitabında yer alan fiilimsiler

Hayalperdesi adlı hikâye kitabında toplam 1886 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 495 adedi isim fiil, 852 adedi sıfat fiil ve 539 adedi zarf fiildir. Aşağıdaki grafikte fiilimsilerin hikâyelere göre dağılımı gösterilmektedir:

Şekil 42

Hayalperdesi adlı hikâye kitabında fiilimsiler

Ateşböceği adlı hikâyede toplam 136 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 32 adedi isim fiil, 56 adedi sıfat fiil ve 48 adedi zarf fiildir. A/B adlı hikâyede toplam 171 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 36 adedi isim fiil, 77 adedi sıfat fiil ve 58 adedi zarf fiildir. Uzak Kara Derin Bir Ayrılık adlı hikâyede toplam 246 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 85 adedi isim fiil, 90 adedi sıfat fiil ve 71 adedi zarf fiildir. Mevlit adlı hikâyede toplam 164 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 47 adedi isim fiil, 71 adedi sıfat fiil ve 46 adedi zarf fiildir. İhtilaç adlı hikâyede toplam 113 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 21 adedi isim fiil, 50 adedi sıfat fiil ve 42 adedi zarf fiildir. Anlatabilmeliydim adlı hikâyede toplam 186 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 44 adedi isim fiil, 97 adedi sıfat fiil ve 45 adedi zarf fiildir. Bağdat Kudüs Kabil adlı hikâyede toplam 34 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 13 adedi isim fiil, 10 adedi sıfat fiil ve 11 adedi zarf fiildir. Küp adlı hikâyede toplam 112 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 21 adedi isim fiil, 50 adedi sıfat fiil ve 41 adedi zarf fiildir. Çılgık adlı hikâyede toplam 143 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 35 adedi isim fiil, 73 adedi sıfat fiil ve 35 adedi zarf fiildir. Koza adlı hikâyede toplam 160 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 42 adedi isim fiil, 78 adedi sıfat fiil ve 40 adedi zarf fiildir. Masmavi Bir Gök adlı hikâyede toplam 176 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 37 adedi isim fiil, 97 adedi sıfat fiil ve 42 adedi zarf fiildir. Güneşe

Yürümek adlı hikâyede toplam 245 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 82 adedi isim fiil, 103 adedi sıfat fiil ve 60 adedi zarf fiildir. Aşağıda hikâyelerde bulunan fiilimsilere dair birkaç örnek verilmiştir:

İsim fiil:

“Ancak, yakınlaşmamız ortak bir seminer programı hazırlarken başladı” (Şakar, 2015, s.101).

“Tuhaf bir şekilde, bahaneler uydurup birbirimizi arar olduk; notlarımızı göstermek; kitap takası yapmak; sıkça başvurduklarımızdı” (Şakar, 2015, s.101).

“İşsiz kalma korkusundan daha derin şeyler vardı ağlayışında” (Şakar, 2015, s.109).

Sıfat fiil:

“Ben sadece, babanın zenginliğine inanılabilir bir gerçeklik arıyorum” (Şakar, 2015, s.97).

“Yoksa muhayyilende uçuşan hikayelerle nereye kadar” (Şakar, 2015, s.97)...

“Hikayenin orta yerinde kahveye girmiş, koyu sessizliği, insanların size yönelmiş dikkatini dağıtmamak için hemencecik bir köşeye sinmişim” (Şakar, 2015, s.98).

Zarf fiil:

“Fotoğraf sana neler anımsattı da söküp attın” (Şakar, 2015, s.88).

“Ondandır belki de, her geldiğimde dünyanın altüst oluvermesi” (Şakar, 2015, s.89).

“Buraya gelirken, buraya otururken hiç de böyle şeyler düşünmemişlerdi” (Şakar, 2015, s.89).

4.2.5.6. Hikayat adlı hikâye kitabında yer alan fiilimsiler

Hikayat adlı hikâye kitabında toplam 788 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 165 adedi isim fiil, 394 adedi sıfat fiil ve 229 adedi zarf fiildir. Hikayat adlı hikâye kitabında hikâye sayısının 64 olmasından dolayı bulunan fiilimsiler grafik halinde sunulamamıştır.

Tezahür adlı hikâyede toplam 9 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 2 adedi isim fiil, 6 adedi sıfat fiil ve 1 adedi zarf fiildir. İstiğna adlı hikâyede toplam 10 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 1 adedi isim fiil, 6 adedi sıfat fiil ve 3 adedi zarf fiildir. Misak adlı hikâyede toplam 9 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 2 adedi isim

fiil, 7 adedi sıfat fiildir. Zarf fiile rastlanmamıştır. Sâika adlı hikâyede toplam 8 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 2 adedi isim fiil, 3 adedi sıfat fiil ve 3 adedi zarf fiildir. Tevbe adlı hikâyede toplam 23 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 4 adedi isim fiil, 13 adedi sıfat fiil ve 6 adedi zarf fiildir. Dönüş adlı hikâyede toplam 17 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 1 adedi isim fiil, 8 adedi sıfat fiil ve 8 adedi zarf fiildir. Örtü adlı hikâyede toplam 7 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 4 adedi isim fiil, 1 adedi sıfat fiil ve 2 adedi zarf fiildir. İp adlı hikâyede toplam 14 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 2 adedi isim fiil, 6 adedi sıfat fiil ve 6 adedi zarf fiildir. Diriliş adlı hikâyede toplam 13 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 3 adedi isim fiil, 9 adedi sıfat fiil ve 1 adedi zarf fiildir. Sâmirî adlı hikâyede toplam 18 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 3 adedi isim fiil, 9 adedi sıfat fiil ve 6 adedi zarf fiildir. Körlük adlı hikâyede toplam 9 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 1 adedi isim fiil, 6 adedi sıfat fiil ve 2 adedi zarf fiildir. İftah adlı hikâyede toplam 22 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 6 adedi isim fiil, 7 adedi sıfat fiil ve 9 adedi zarf fiildir. Ahkaf adlı hikâyede toplam 11 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 3 adedi isim fiil, 4 adedi sıfat fiil ve 4 adedi zarf fiildir. Yakîn adlı hikâyede toplam 9 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 2 adedi isim fiil, 4 adedi sıfat fiil ve 3 adedi zarf fiildir. Arim adlı hikâyede toplam 8 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 1 adedi isim fiil, 6 adedi sıfat fiil ve 1 adedi zarf fiildir. Şek adlı hikâyede toplam 8 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 1 adedi isim fiil, 1 adedi sıfat fiil ve 6 adedi zarf fiildir. Sayha adlı hikâyede toplam 15 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 2 adedi isim fiil, 10 adedi sıfat fiil ve 3 adedi zarf fiildir. Ahzap adlı hikâyede toplam 19 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 8 adedi isim fiil, 8 adedi sıfat fiil ve 3 adedi zarf fiildir. Haman adlı hikâyede toplam 24 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 7 adedi isim fiil, 11 adedi sıfat fiil ve 6 adedi zarf fiildir. Tubbe adlı hikâyede toplam 19 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 3 adedi isim fiil, 9 adedi sıfat fiil ve 7 adedi zarf fiildir. Habeta adlı hikâyede toplam 15 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 1 adedi isim fiil, 12 adedi sıfat fiil ve 2 adedi zarf fiildir. Na'ka adlı hikâyede toplam 18 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 6 adedi isim fiil, 9 adedi sıfat fiil ve 3 adedi zarf fiildir. Râina adlı hikâyede toplam 17 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 5 adedi isim fiil, 6 adedi sıfat fiil ve 6 adedi zarf fiildir. Hecera adlı hikâyede toplam 12 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 4 adedi isim fiil, 3 adedi sıfat fiil ve 5 adedi zarf fiildir. İnâs adlı hikâyede toplam 13 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 3 adedi isim fiil, 5 adedi sıfat fiil ve 5 adedi zarf fiildir. Şüreka adlı hikâyede toplam 24 adet fiilimsi

bulunmuştur. Bunların 7 adedi isim fiil, 9 adedi sıfat fiil ve 8 adedi zarf fiildir. Şeyâtîn adlı hikâyede toplam 17 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 13 adedi sıfat fiil ve 4 adedi zarf fiildir. İsim fiile rastlanmamıştır. Şerik adlı hikâyede toplam 13 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 2 adedi isim fiil, 9 adedi sıfat fiil ve 2 adedi zarf fiildir. Yankı adlı hikâyede toplam 31 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 5 adedi isim fiil, 17 adedi sıfat fiil ve 9 adedi zarf fiildir. Mekk adlı hikâyede toplam 17 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 2 adedi isim fiil, 9 adedi sıfat fiil ve 6 adedi zarf fiildir. Vehim adlı hikâyede toplam 40 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 6 adedi isim fiil, 27 adedi sıfat fiil ve 7 adedi zarf fiildir. Perde adlı hikâyede toplam 18 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 2 adedi isim fiil, 11 adedi sıfat fiil ve 5 adedi zarf fiildir. Mülk adlı hikâyede toplam 20 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 5 adedi isim fiil, 10 adedi sıfat fiil ve 5 adedi zarf fiildir. Zulüm adlı hikâyede toplam 10 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 1 adedi isim fiil, 7 adedi sıfat fiil ve 2 adedi zarf fiildir. Gaflet adlı hikâyede toplam 18 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 3 adedi isim fiil, 10 adedi sıfat fiil ve 5 adedi zarf fiildir. Handek adlı hikâyede toplam 15 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 4 adedi isim fiil, 9 adedi sıfat fiil ve 2 adedi zarf fiildir. Yolcu adlı hikâyede toplam 10 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 1 adedi isim fiil, 5 adedi sıfat fiil ve 4 adedi zarf fiildir. Av adlı hikâyede toplam 8 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 4 adedi isim fiil, 3 adedi sıfat fiil ve 1 adedi zarf fiildir. Hiç adlı hikâyede toplam 3 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 3 adedi de sıfat fiildir. Lamba adlı hikâyede toplam 6 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 3 adedi sıfat fiil, 3 adedi zarf fiildir. Menzil adlı hikâyede toplam 9 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 4 adedi isim fiil, 2 adedi sıfat fiil ve 3 adedi zarf fiildir. Tezhip adlı hikâyede toplam 9 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 4 adedi isim fiil, 2 adedi sıfat fiil ve 3 adedi zarf fiildir. Zenginlik adlı hikâyede toplam 16 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 2 adedi isim fiil, 8 adedi sıfat fiil ve 6 adedi zarf fiildir. Minnet adlı hikâyede toplam 12 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 2 adedi isim fiil, 6 adedi sıfat fiil ve 4 adedi zarf fiildir. Hicap adlı hikâyede toplam 2 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 2 adedi de zarf fiildir. Müjde adlı hikâyede toplam 4 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 1 adedi isim fiil, 1 adedi sıfat fiil ve 2 adedi zarf fiildir. Kavuşma adlı hikâyede toplam 10 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 2 adedi isim fiil, 4 adedi sıfat fiil ve 4 adedi zarf fiildir. Okul adlı hikâyede toplam 1 adet fiilimsi bulunmuştur. Bulunan 1 adet fiilimsi zarf fiildir. Gül adlı hikâyede toplam 7 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 1 adedi isim fiil, 4 adedi sıfat fiil ve 2 adedi zarf

fiildir. Dua adlı hikâyede toplam 15 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 5 adedi isim fiil, 6 adedi sıfat fiil ve 4 adedi zarf fiildir. Toz adlı hikâyede toplam 8 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 3 adedi isim fiil, 3 adedi sıfat fiil ve 2 adedi zarf fiildir. Şiir adlı hikâyede toplam 9 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 1 adedi isim fiil, 3 adedi sıfat fiil ve 5 adedi zarf fiildir. Dönüş adlı hikâyede toplam 8 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 2 adedi isim fiil, 3 adedi sıfat fiil ve 3 adedi zarf fiildir. Bağlanma adlı hikâyede toplam 5 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 3 adedi isim fiil, 1 adedi sıfat fiil ve 1 adedi zarf fiildir. Cevap adlı hikâyede toplam 2 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 1 adedi sıfat fiil ve 1 adedi zarf fiildir. Ateş adlı hikâyede toplam 7 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 2 adedi isim fiil, 4 adedi sıfat fiil ve 1 adedi zarf fiildir. Kuyu adlı hikâyede toplam 25 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 4 adedi isim fiil, 7 adedi sıfat fiil ve 14 adedi zarf fiildir. Hikaye adlı hikâyede toplam 8 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 2 adedi isim fiil, 4 adedi sıfat fiil ve 2 adedi zarf fiildir. Kuşlar adlı hikâyede toplam 6 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 5 adedi sıfat fiil ve 1 adedi zarf fiildir. Su adlı hikâyede toplam 12 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 3 adedi isim fiil, 6 adedi sıfat fiil ve 3 adedi zarf fiildir. Bozkır adlı hikâyede toplam 16 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 5 adedi isim fiil, 10 adedi sıfat fiil ve 1 adedi zarf fiildir. Televizyon adlı hikâyede toplam 6 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 3 adedi isim fiil, 2 adedi sıfat fiil ve 1 adedi zarf fiildir. Denk adlı hikâyede toplam 10 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 3 adedi isim fiil, 1 adedi sıfat fiil ve 6 adedi zarf fiildir. Kar adlı hikâyede toplam 5 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 2 adedi isim fiil, 2 adedi sıfat fiil ve 1 adedi zarf fiildir. Aşağıda hikâyelerde bulunan fiilimsilere dair birkaç örnek verilmiştir:

İsim fiil:

“Gözlerini bir şeyler görebilmek umuduyla bir dağlara, bir ovalara çeviriyor: Kendi bakışlarında kayboluyor” (Şakar, 2016, s.85).

“Hele çocuk ölümlerini izlemeye yüreğim hiç dayanmıyor” (Şakar, 2016, s.83).

“Kaçtığı, geride bırakmak istediği bir şeyler yoktu” (Şakar, 2016, s.82).

Sıfat fiil:

“Günlerdir gölün durgun, kıpırtısız suyuna bakıp ağlayan adamın yanına gittiler” (Şakar, 2016, s.81).

“Oturduğu taşta çölün bin yıllık sıcaklığını duyumsadı” (Şakar, 2016, s.80).

“Kaldığı satırı aradı yorgun gözleri sararmış kitapta” (Şakar, 2016, s.80).

Zarf fiil:

“Yazmaya çalıştığı hikâyenin bir yerinde tıkanıp kalmıştı”(Şakar, 2016, s.79).

“Tıkanıklığını açacak bir sözcüğün, imgenin peşinde koşarken, okuduğu kitaptaki bir cümleyle irkildi” (Şakar, 2016, s.79).

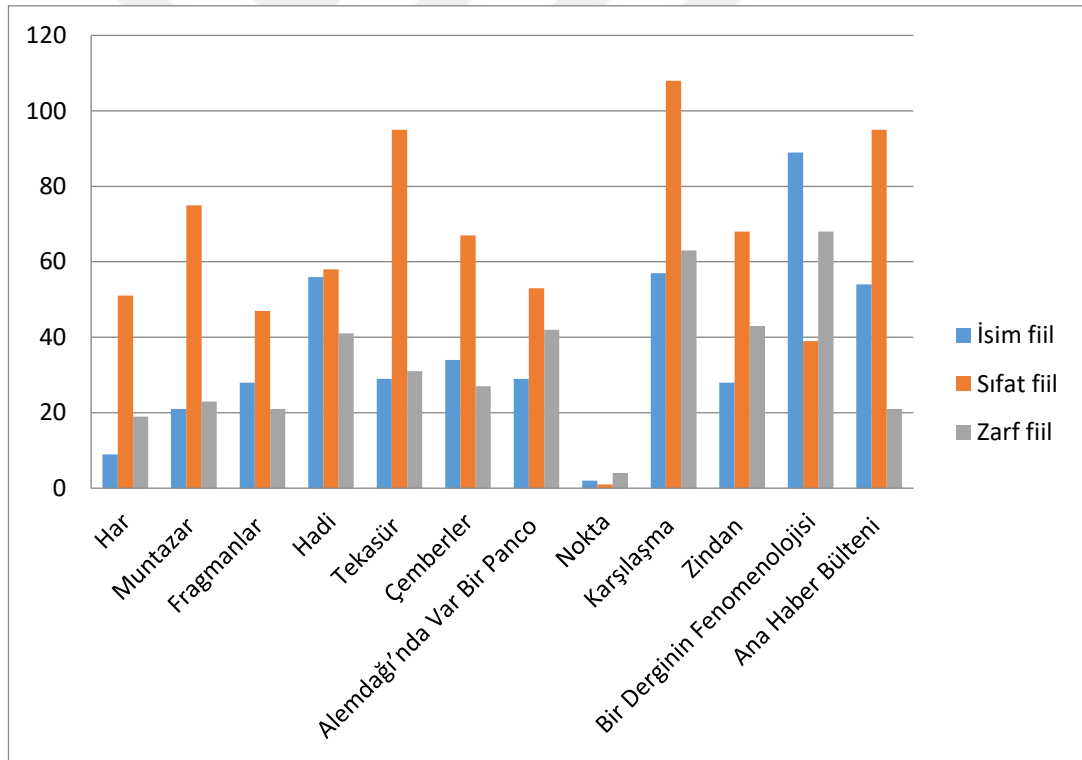
“Hatırla sabah yola çıkmadan önce kana kana içtiğimiz suyu” (Şakar, 2016, s.78).

4.2.5.7. Sular Tutuştuğunda adlı hikâye kitabında yer alan fiilimsiler

Sular Tutuştuğunda adlı hikâye kitabında toplam 1596 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 436 adedi isim fiil, 757 adedi sıfat fiil ve 403 adedi zarf fiildir. Aşağıdaki grafikte fiilimsilerin hikâyelere göre dağılımı gösterilmektedir:

Şekil 43

Sular Tutuştuğunda adlı hikâye kitabında fiilimsiler

Har adlı hikâyede toplam 79 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 9 adedi isim fiil, 51 adedi sıfat fiil ve 19 adedi zarf fiildir. Muntazar adlı hikâyede toplam 119 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 21 adedi isim fiil, 75 adedi sıfat fiil ve 23 adedi zarf fiildir. Fragmanlar adlı hikâyede toplam 96 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 28 adedi isim fiil, 47 adedi sıfat fiil ve 21 adedi zarf fiildir. Hadi adlı hikâyede toplam 155 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 56 adedi isim fiil, 58 adedi sıfat fiil

ve 41 adedi zarf fiildir. Tekasür adlı hikâyede toplam 155 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 29 adedi isim fiil, 95 adedi sıfat fiil ve 31 adedi zarf fiildir. Çemberler adlı hikâyede toplam 128 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 34 adedi isim fiil, 67 adedi sıfat fiil ve 27 adedi zarf fiildir. Alemdağı'nda Var Bir Panco adlı hikâyede toplam 124 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 29 adedi isim fiil, 53 adedi sıfat fiil ve 42 adedi zarf fiildir. Nokta adlı hikâyede toplam 7 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 2 adedi isim fiil, 1 adedi sıfat fiil ve 4 adedi zarf fiildir. Karşılaşma adlı hikâyede toplam 228 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 57 adedi isim fiil, 108 adedi sıfat fiil ve 63 adedi zarf fiildir. Zindan adlı hikâyede toplam 139 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 28 adedi isim fiil, 68 adedi sıfat fiil ve 43 adedi zarf fiildir. Bir Derginin Fenomenolojisi adlı hikâyede toplam 196 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 89 adedi isim fiil, 39 adedi sıfat fiil ve 68 adedi zarf fiildir. Ana Haber Bülteni adlı hikâyede toplam 170 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 54 adedi isim fiil, 95 adedi sıfat fiil ve 21 adedi zarf fiildir. Aşağıda hikâyelerde bulunan fiilimsilere dair birkaç örnek verilmiştir:

İsim fiil:

“Önemli olan buna cüret edilmiş olması” (Şakar, 2017c, s.98).

“Ben şimdi Gazze'deki gelişmeler için konuğumuza dönmek istiyorum” (Şakar, 2017c, s.101).

“Önceleri yazdıkları dergiden kopuşlarına ilişkin duyduklarına dair tek bir şey söylememişlerdi” (Şakar, 2017c, s.91).

Sıfat fiil:

“Bir kapı mı, dönülmez kapılar” (Şakar, 2017c, s.75)...

“Akşam yemeği yiyecek hali yoktu” (Şakar, 2017c, s.75).

“Düşündü, belki de düşledi: son zamanlarda sıkça gördüğü rüyayı hatırlamaya çalıştı” (Şakar, 2017c, s.76).

Zarf fiil:

“Döndüğümde kitap faslı bitmiş olacak, dedi” (Şakar, 2017c, s.68).

“Anlatmıştım, birçoğundan nasıl uzak tutulduğumu; biraz da Kur'an okuyalım dediğim için birkaç yerden, nasıl kolumdan tutularak kap dışarı edildiğimi” (Şakar, 2017c, s.68).

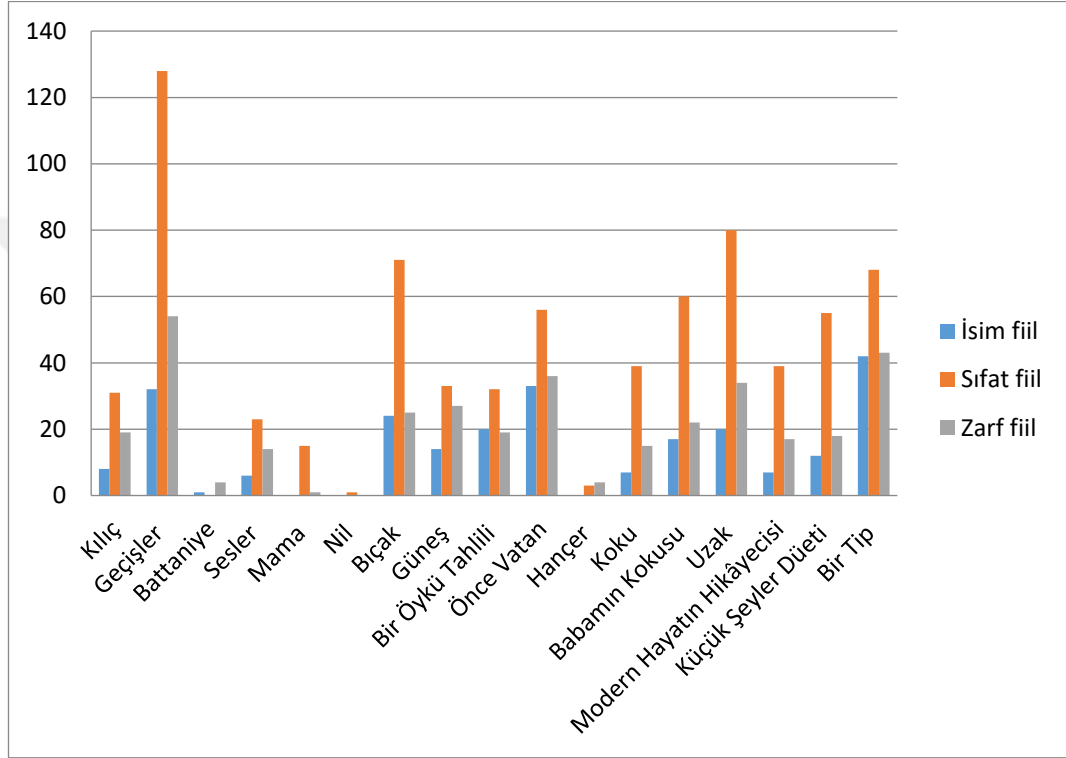
“Ondan belâ gelmeyeceğini anlayınca, cesaretini toplayan biri: Bu kitap, demiş, diğer arkadaşının elinde duran kitabı alıp ona uzatarak, sizi anlatıyor” (Şakar, 2017c, s.70).

4.2.5.8. Mürekkep adlı hikâye kitabında yer alan fiilimsiler

Mürekkep adlı hikâye kitabında toplam 1329 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 242 adedi isim fiil, 735 adedi sıfat fiil ve 352 adedi zarf fiildir. Aşağıdaki grafikte fiilimsilerin hikâyelere göre dağılımı gösterilmektedir:

Şekil 44

Mürekkep adlı hikâye kitabında fiilimsiler

Kılıç adlı hikâyede toplam 58 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 8 adedi isim fiil, 31 adedi sıfat fiil ve 19 adedi zarf fiildir. Geçişler adlı hikâyede toplam 214 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 32 adedi isim fiil, 128 adedi sıfat fiil ve 54 adedi zarf fiildir. Battaniye adlı hikâyede toplam 5 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 1 adedi sıfat fiil ve 4 adedi zarf fiildir. Sesler adlı hikâyede toplam 43 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 6 adedi isim fiil, 23 adedi sıfat fiil ve 14 adedi zarf fiildir. Mama adlı hikâyede toplam 16 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 15 adedi sıfat fiil ve 1 adedi zarf fiildir. Nil adlı hikâyede toplam 1 adet fiilimsi bulunmuştur. Bulunan fiilimsi sıfat fiildir. Bıçak adlı hikâyede toplam 120 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 24 adedi isim fiil, 71 adedi sıfat fiil ve 25 adedi zarf fiildir. Güneş adlı hikâyede toplam 74 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 14 adedi isim fiil, 33 adedi sıfat fiil ve 27 adedi zarf fiildir. Bir Öykü Tahlili adlı hikâyede toplam 71 adet

fiilimsi bulunmuştur. Bunların 20 adedi isim fiil, 32 adedi sıfat fiil ve 19 adedi zarf fiildir. Önce Vatan adlı hikâyede toplam 125 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 33 adedi isim fiil, 56 adedi sıfat fiil ve 36 adedi zarf fiildir. Hançer adlı hikâyede toplam 7 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 3 adedi sıfat fiil ve 4 adedi zarf fiildir. Koku adlı hikâyede toplam 61 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 7 adedi isim fiil, 39 adedi sıfat fiil ve 15 adedi zarf fiildir. Babamın Kokusu adlı hikâyede toplam 99 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 17 adedi isim fiil, 60 adedi sıfat fiil ve 22 adedi zarf fiildir. Uzak adlı hikâyede toplam 134 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 20 adedi isim fiil, 80 adedi sıfat fiil ve 34 adedi zarf fiildir. Modern Hayatın Hikayecisi adlı hikâyede toplam 63 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 7 adedi isim fiil, 39 adedi sıfat fiil ve 17 adedi zarf fiildir. Küçük Şeyler Düeti adlı hikâyede toplam 85 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 12 adedi isim fiil, 55 adedi sıfat fiil ve 18 adedi zarf fiildir. Bir Tip adlı hikâyede toplam 153 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 42 adedi isim fiil, 68 adedi sıfat fiil ve 43 adedi zarf fiildir. Aşağıda hikâyelerde bulunan fiilimsilere dair birkaç örnek verilmiştir:

İsim fiil:

“Gerekli yerlere, hayati dokunuşlar yaptı” (Şakar, 2017d, s.100).

“Yine su içmek zorunda; 2. 125 cc” (Şakar, 2017d, s.100).

“Köfteyi 2'ye düşürmeye karar verdi” (Şakar, 2017d, s.100).

Sıfat fiil:

“Bataklıklarda büyüyen şeylerden ne haberiniz olacak” (Şakar, 2017d, s.83)!

“Sırt döndüğün çocuk, sattığı mendil kadar” (Şakar, 2017d, s.84).

“Kaldırımlara dizilmiş, merdivenlere oturmuş kadınların işveli kahkahaları çınlıyor taşlıklarda” (Şakar, 2017d, s.79).

Zarf fiil:

“Yere yığılırcasına bıraktı kendini” (Şakar, 2017d, s.73).

“Görevliler geldiğinde nedense anlaşılır bir sesle konuşamaz olmuşlardı; fis fis, hatta kaş göz işaretleriyle” (Şakar, 2017d, s.73)...

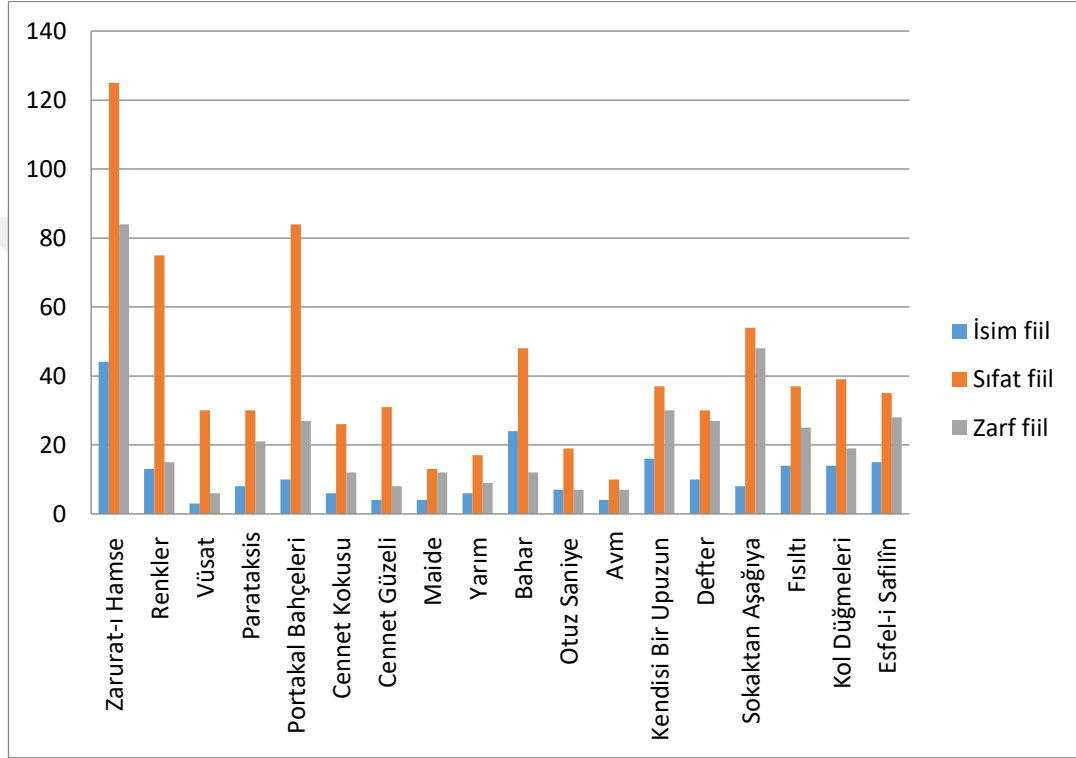
“Geri dönememek, geri dönememenin cehenneminde, bugünün avuntuları, yarının umutları yanıp küle dönmekteydi” (Şakar, 2017d, s.74).

4.2.5.9. Portakal Bahçeleri adlı hikâye kitabında yer alan fiilimsiler

Portakal Bahçeleri adlı hikâye kitabında toplam 1347 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 210 adedi isim fiil, 740 adedi sıfat fiil ve 397 adedi zarf fiildir. Aşağıdaki grafikte fiilimsilerin hikâyelere göre dağılımı gösterilmektedir:

Şekil 45

Portakal Bahçeleri adlı hikâye kitabında fiilimsiler

Zarurat-ı Hamse adlı hikâyede toplam 253 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 44 adedi isim fiil, 125 adedi sıfat fiil ve 84 adedi zarf fiildir. Renkler adlı hikâyede toplam 103 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 13 adedi isim fiil, 75 adedi sıfat fiil ve 15 adedi zarf fiildir. Vüsat adlı hikâyede toplam 39 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 3 adedi isim fiil, 30 adedi sıfat fiil ve 6 adedi zarf fiildir. Parataksis adlı hikâyede toplam 59 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 8 adedi isim fiil, 30 adedi sıfat fiil ve 21 adedi zarf fiildir. Portakal Bahçeleri adlı hikâyede toplam 121 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 10 adedi isim fiil, 84 adedi sıfat fiil ve 27 adedi zarf fiildir. Cennet Kokusu adlı hikâyede toplam 44 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 6 adedi isim fiil, 26 adedi sıfat fiil ve 12 adedi zarf fiildir. Cennet Güzeli adlı hikâyede toplam 43 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 4 adedi isim fiil, 31 adedi sıfat fiil ve 8 adedi zarf fiildir. Maide adlı hikâyede toplam 29 adet fiilimsi

bulunmuştur. Bunların 4 adedi isim fiil, 13 adedi sıfat fiil ve 12 adedi zarf fiildir. Yarım adlı hikâyede toplam 32 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 6 adedi isim fiil, 17 adedi sıfat fiil ve 9 adedi zarf fiildir. Bahar adlı hikâyede toplam 84 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 24 adedi isim fiil, 48 adedi sıfat fiil ve 12 adedi zarf fiildir. Otuz Saniye adlı hikâyede toplam 33 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 7 adedi isim fiil, 19 adedi sıfat fiil ve 7 adedi zarf fiildir. Avm adlı hikâyede toplam 21 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 4 adedi isim fiil, 10 adedi sıfat fiil ve 7 adedi zarf fiildir. Kendisi Bir Upuzun adlı hikâyede toplam 83 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 16 adedi isim fiil, 37 adedi sıfat fiil ve 30 adedi zarf fiildir. Defter adlı hikâyede toplam 67 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 10 adedi isim fiil, 30 adedi sıfat fiil ve 27 adedi zarf fiildir. Sokaktan Aşağıya adlı hikâyede toplam 110 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 8 adedi isim fiil, 54 adedi sıfat fiil ve 48 adedi zarf fiildir. Fısıltı adlı hikâyede toplam 76 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 14 adedi isim fiil, 37 adedi sıfat fiil ve 25 adedi zarf fiildir. Kol Düğmeleri adlı hikâyede toplam 72 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 14 adedi isim fiil, 39 adedi sıfat fiil ve 19 adedi zarf fiildir. Esfel-i Safilin adlı hikâyede toplam 78 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 15 adedi isim fiil, 35 adedi sıfat fiil ve 28 adedi zarf fiildir. Aşağıda hikâyelerde bulunan fiilimsilere dair birkaç örnek verilmiştir:

İsim fiil:

“Şimdi sizi üç kümeye ayıracağım ve bazı kelimeler verip bunlarla öykü yazmanızı isteyeceğim” (Şakar, 2019, s.94).

“Umutsuzluğa kapılmak yok” (Şakar, 2019, s.97).

“Kadın bilemeyişler arasında yerlere bakıyor, göklere dönüyor” (Şakar, 2019, s.82).

Sıfat fiil:

“Mukavva kutusuna sığmış bir dünya bakışlarını kalabalıktan dışarıya doğru kaydırınca iki tane daha çöp arabası gördü” (Şakar, 2019, s.78).

“Aman boş ver, bu gece söylenen sözlerin bi” (Şakar, 2019, s.79)...

“Yutulduğu koyu karanlığın içinde bedenini arıyor, ona temas etmek istiyordu” (Şakar, 2019, s.68).

Zarf fiil:

“Şimdi ranzadan düşüp öleceğim” (Şakar, 2019, s.61).

“Böyle el ele olunca kalbine doğru bir sıcaklık yayılıyor” (Şakar, 2019, s.61).

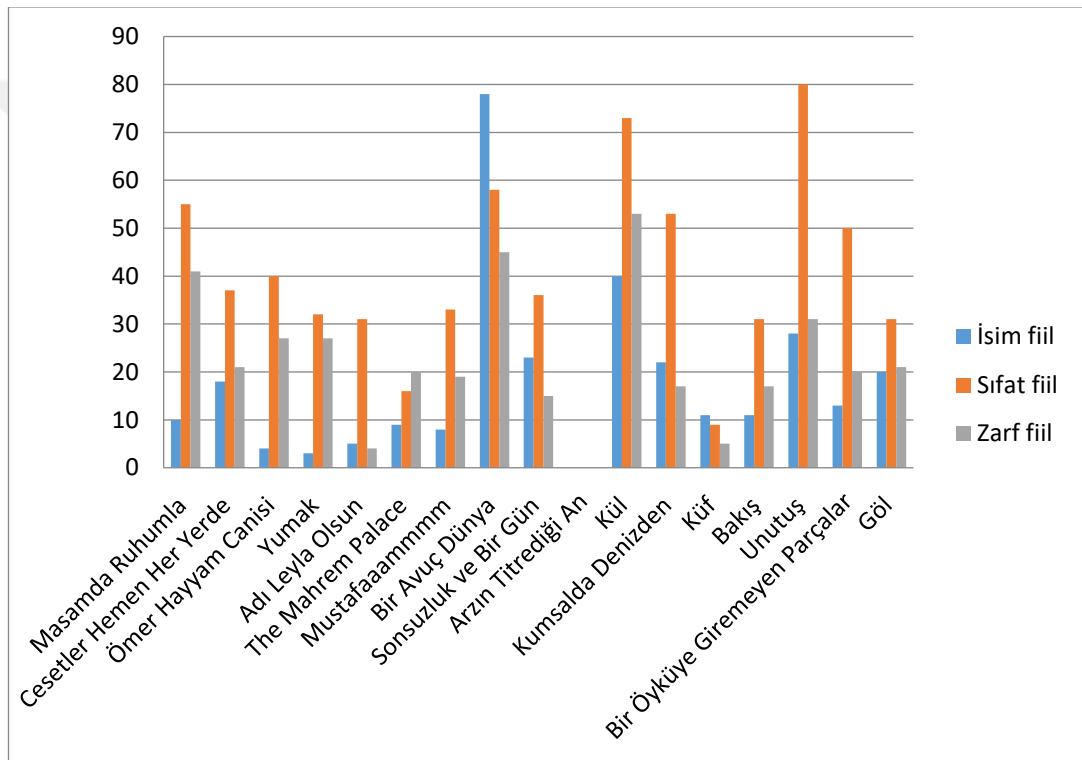
“Saklanmak için koşarken, sokağın başındaki direğin yanında düşüyor”
(Şakar, 2019, s.62).

4.2.5.10. Kara adlı hikâye kitabında yer alan fiilimsiler

Kara adlı hikâye kitabında toplam 1351 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 303 adedi isim fiil, 665 adedi sıfat fiil ve 383 adedi zarf fiildir. Aşağıdaki grafikte fiilimsilerin hikâyelere göre dağılımı gösterilmektedir:

Şekil 46

Kara adlı hikâye kitabında fiilimsiler

Masamda Ruhumla adlı hikâyede toplam 106 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 10 adedi isim fiil, 55 adedi sıfat fiil ve 41 adedi zarf fiildir. Cesetler Hemen Her Yerde adlı hikâyede toplam 76 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 18 adedi isim fiil, 37 adedi sıfat fiil ve 21 adedi zarf fiildir. Ömer Hayyam Canisi adlı hikâyede toplam 71 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 4 adedi isim fiil, 40 adedi sıfat fiil ve 27 adedi zarf fiildir. Yumak adlı hikâyede toplam 62 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 3 adedi isim fiil, 32 adedi sıfat fiil ve 27 adedi zarf fiildir. Adı Leyla Olsun adlı hikâyede toplam 40 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 5 adedi isim fiil, 31 adedi sıfat fiil ve 4 adedi zarf fiildir. The Mahrem Palace adlı hikâyede toplam 45 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 9 adedi isim fiil, 16 adedi sıfat fiil ve 20 adedi

zarf fiildir. Mustafaaammmmm adlı hikâyede toplam 60 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 8 adedi isim fiil, 33 adedi sıfat fiil ve 19 adedi zarf fiildir. Bir Avuç Dünya adlı hikâyede toplam 181 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 78 adedi isim fiil, 58 adedi sıfat fiil ve 45 adedi zarf fiildir. Sonsuzluk ve Bir Gün adlı hikâyede toplam 74 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 23 adedi isim fiil, 36 adedi sıfat fiil ve 15 adedi zarf fiildir. Arzın Titrediği An adlı hikâyede hiçbir fiilimsi türüne rastlanmamıştır. Kül adlı hikâyede toplam 166 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 40 adedi isim fiil, 73 adedi sıfat fiil ve 53 adedi zarf fiildir. Kumsalda Denizden adlı hikâyede toplam 92 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 22 adedi isim fiil, 53 adedi sıfat fiil ve 17 adedi zarf fiildir. Küf adlı hikâyede toplam 25 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 11 adedi isim fiil, 9 adedi sıfat fiil ve 5 adedi zarf fiildir. Bakış adlı hikâyede toplam 59 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 11 adedi isim fiil, 31 adedi sıfat fiil ve 17 adedi zarf fiildir. Unutuş adlı hikâyede toplam 139 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 28 adedi isim fiil, 80 adedi sıfat fiil ve 31 adedi zarf fiildir. Bir Öyküye Giremeyen Parçalar adlı hikâyede toplam 83 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 13 adedi isim fiil, 50 adedi sıfat fiil ve 20 adedi zarf fiildir. Göl adlı hikâyede toplam 72 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 20 adedi isim fiil, 31 adedi sıfat fiil ve 21 adedi zarf fiildir. Aşağıda hikâyelerde bulunan fiilimsilere dair birkaç örnek verilmiştir:

İsim fiil:

“Bakmamak, görmemek istedi” (Şakar, 2017e, s.132).

“Göğe yükseldikçe bir daralma, bir soluk soluğa” (Şakar, 2017e, s.133).

“Koca bir hayat ufaldıkça, büyüyen ışıklar içinde kayboluşlara doğru yürüyorlardı” (Şakar, 2017e, s.118).

Sıfat fiil:

“Ali’yi teselli edecek sözler arıyorum” (Şakar, 2017e, s.107).

“İnsanların en karanlık yerlerinden çıkan sesler” (Şakar, 2017e, s.113).

“Esas sana sormalı, dedi Ömer, n’oluyor, nefes alamaz oldun, boğuluyordun, derin, karanlık, anlaşılmaz sesler çıkarıyordun, korkuttun beni”(Şakar, 2017e, s.113).

Zarf fiil:

“İnsanlar barikat kuramasın diye inşa edilmiş Paris bulvarlarında sıkışıp kalmıştık” (Şakar, 2017e, s.98).

“Jetler kalktıkça kazanıyoruz” (Şakar, 2017e, s.99).

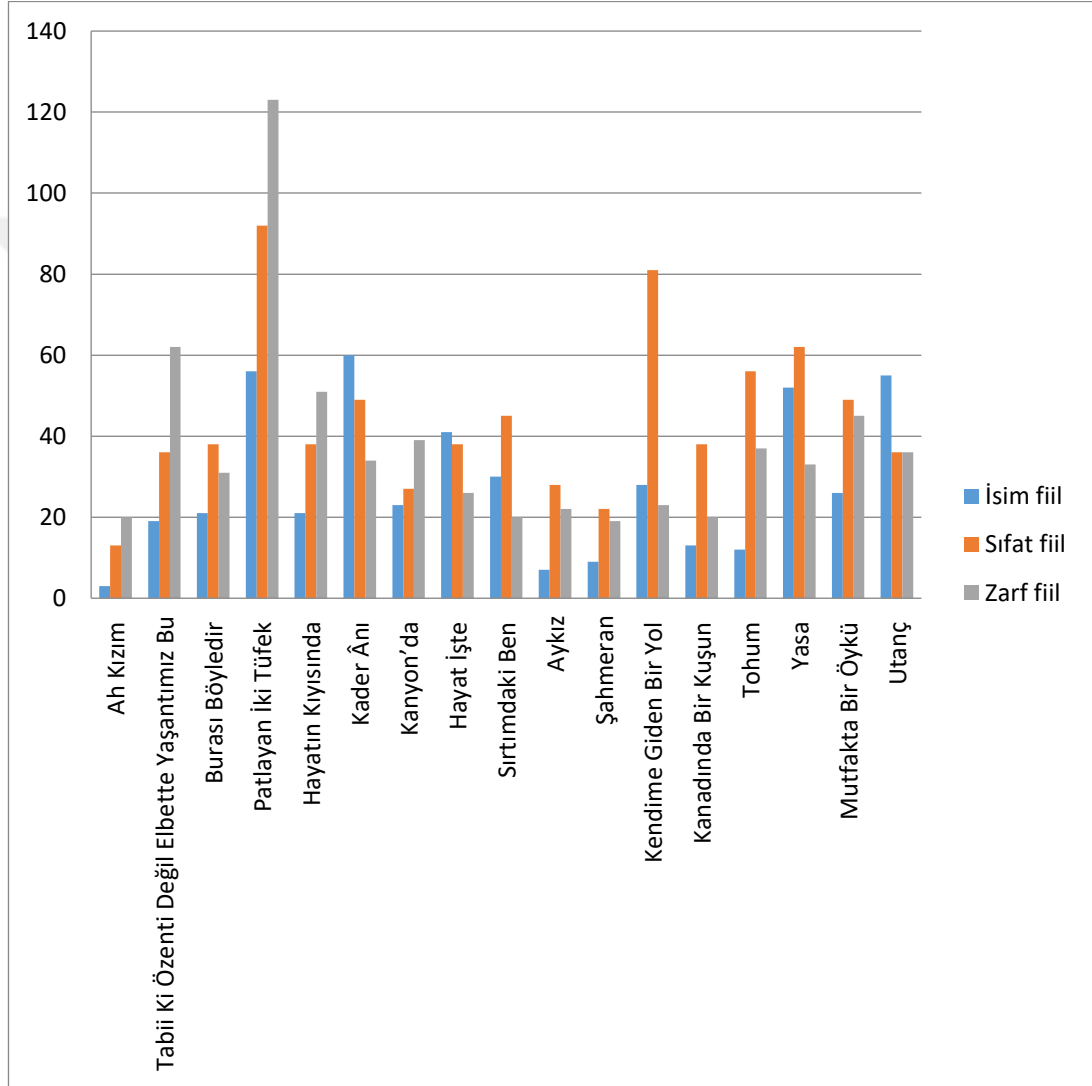
“Cipin etrafında coşkuyla dans eden askerleri, sivilleri görünce kazanıyoruz dedim” (Şakar, 2017e, s.99).

4.2.5.11. Adı Leyla Olsun adlı hikâye kitabında yer alan fiilimsiler

Adı Leyla Olsun adlı hikâye kitabında toplam 1865 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 476 adedi isim fiil, 748 adedi sıfat fiil ve 641 adedi zarf fiildir. Aşağıdaki grafikte fiilimsilerin hikâyelere göre dağılımı gösterilmektedir:

Şekil 47

Adı Leyla Olsun adlı hikâye kitabında fiilimsiler

Ah Kızım adlı hikâyede toplam 36 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 3 adedi isim fiil, 13 adedi sıfat fiil ve 20 adedi zarf fiildir. Tabii Ki Özentisi Değil Elbette Yaşantımız Bu adlı hikâyede toplam 117 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 19 adedi isim fiil, 36 adedi sıfat fiil ve 62 adedi zarf fiildir. Burası Böyledir adlı hikâyede toplam 90 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 21 adedi isim fiil, 38 adedi sıfat fiil ve 31 adedi zarf fiildir. Patlayan İki Tüfek adlı hikâyede toplam 271 adet

fiilimsi bulunmuştur. Bunların 56 adedi isim fiil, 92 adedi sıfat fiil ve 123 adedi zarf fiildir. Hayatın Kıyısında adlı hikâyede toplam 110 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 21 adedi isim fiil, 38 adedi sıfat fiil ve 51 adedi zarf fiildir. Kader Ânı adlı hikâyede toplam 143 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 60 adedi isim fiil, 49 adedi sıfat fiil ve 34 adedi zarf fiildir. Kanyon'da adlı hikâyede toplam 89 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 23 adedi isim fiil, 27 adedi sıfat fiil ve 39 adedi zarf fiildir. Hayat İşte adlı hikâyede toplam 105 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 41 adedi isim fiil, 38 adedi sıfat fiil ve 26 adedi zarf fiildir. Sırtımdaki Ben adlı hikâyede toplam 95 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 30 adedi isim fiil, 45 adedi sıfat fiil ve 20 adedi zarf fiildir. Aykız adlı hikâyede toplam 57 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 7 adedi isim fiil, 28 adedi sıfat fiil ve 22 adedi zarf fiildir. Şahmeran adlı hikâyede toplam 50 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 9 adedi isim fiil, 22 adedi sıfat fiil ve 19 adedi zarf fiildir. Kendime Giden Bir Yol adlı hikâyede toplam 132 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 28 adedi isim fiil, 81 adedi sıfat fiil ve 23 adedi zarf fiildir. Kanadında Bir Kuşun adlı hikâyede toplam 71 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 13 adedi isim fiil, 38 adedi sıfat fiil ve 20 adedi zarf fiildir. Tohum adlı hikâyede toplam 105 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 12 adedi isim fiil, 56 adedi sıfat fiil ve 37 adedi zarf fiildir. Yasa adlı hikâyede toplam 147 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 52 adedi isim fiil, 62 adedi sıfat fiil ve 33 adedi zarf fiildir. Mutfakta Bir Öykü adlı hikâyede toplam 120 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 26 adedi isim fiil, 49 adedi sıfat fiil ve 45 adedi zarf fiildir. Utanç adlı hikâyede toplam 127 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 55 adedi isim fiil, 36 adedi sıfat fiil ve 36 adedi zarf fiildir. Aşağıda hikâyelerde bulunan fiilimsilere dair birkaç örnek verilmiştir:

İsim fiil:

“Yüzükoyun sahile uzanıp kalmasıyla Hanzala'nın sırt dönüşü arasında kurduğün benzeşim çok hoşuma gitti” (Şakar, 2018, s.129).

“Nereye gidiyorsun diye anlatmak istediğim tam da bu; hep daha fazla” (Şakar, 2018, s.130)...

“Böylece Necla'nın bir karanlığa doğru sürüklenişi daha belirgin hale gelir; hem de başta gördüğü karanlık'la sürüklendiği karanlık arasında bir koşutluk kurulur” (Şakar, 2018, s.126).

Sıfat fiil:

“Sokaktan sokağa yayılan bütün hikâyeler unutulmuştu” (Şakar, 2018, s.116).

“Kimseden bir şey beklenecek günler geçmişti” (Şakar, 2018, s.117).

“Korkuyla çakıldı olduğu yere” (Şakar, 2018, s.118).

Zarf fiil:

“Yürüdükçe güneşin altında, yüzü biraz daha kararıyordu” (Şakar, 2018, s.107).

“Ey yolcu diye bağırıyordu insanlar, o, şehirlerden geçerken; cüzzamlılar, körler, sağırlar, ölüler ey büyücü, ey şaman bize şifa diyorlardı”(Şakar, 2018, s.109)!

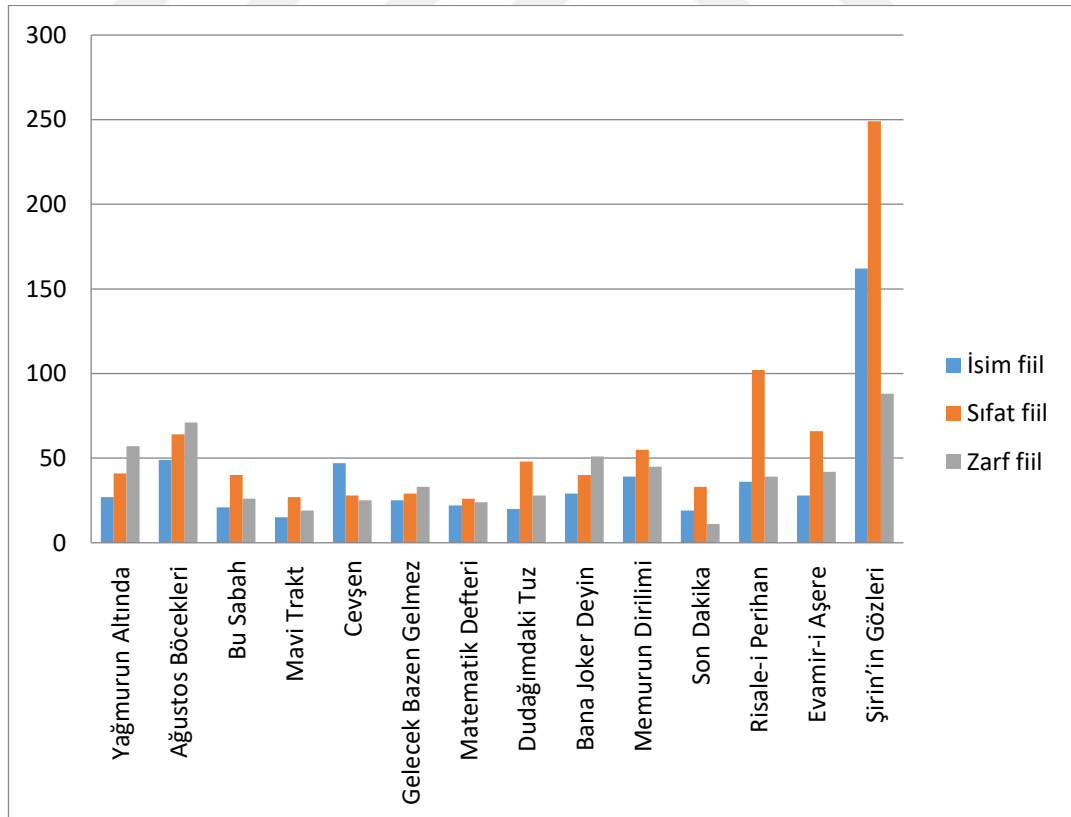
“Biliyordu: bir avuç insanla gelip kendi payına düşen zeytin ağacının altına oturdu” (Şakar, 2018, s.110).

4.2.5.12. Utanç adlı hikâye kitabında yer alan fiilimsiler

Utanç adlı hikâye kitabında toplam 1946 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 539 adedi isim fiil, 848 adedi sıfat fiil ve 559 adedi zarf fiildir. Aşağıdaki grafikte fiilimsilerin hikâyelere göre dağılımı gösterilmektedir:

Şekil 48

Utanç adlı hikâye kitabında fiilimsiler

Yağmurun Altında adlı hikâyede toplam 125 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 27 adedi isim fiil, 41 adedi sıfat fiil ve 57 adedi zarf fiildir. Ağustos

Böcekleri adlı hikâyede toplam 184 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 49 adedi isim fiil, 64 adedi sıfat fiil ve 71 adedi zarf fiildir. Bu Sabah adlı hikâyede toplam 87 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 21 adedi isim fiil, 40 adedi sıfat fiil ve 26 adedi zarf fiildir. Mavi Trakt adlı hikâyede toplam 61 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 15 adedi isim fiil, 27 adedi sıfat fiil ve 19 adedi zarf fiildir. Cevşen adlı hikâyede toplam 100 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 47 adedi isim fiil, 28 adedi sıfat fiil ve 25 adedi zarf fiildir. Gelecek Bazen Gelmez adlı hikâyede toplam 87 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 25 adedi isim fiil, 29 adedi sıfat fiil ve 33 adedi zarf fiildir. Matematik Defteri adlı hikâyede toplam 72 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 22 adedi isim fiil, 26 adedi sıfat fiil ve 24 adedi zarf fiildir. Dudağımdaki Tuz adlı hikâyede toplam 96 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 20 adedi isim fiil, 48 adedi sıfat fiil ve 28 adedi zarf fiildir. Bana Joker Deyin adlı hikâyede toplam 120 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 29 adedi isim fiil, 40 adedi sıfat fiil ve 51 adedi zarf fiildir. Memurun Dirilimi adlı hikâyede toplam 139 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 39 adedi isim fiil, 55 adedi sıfat fiil ve 45 adedi zarf fiildir. Son Dakika adlı hikâyede toplam 63 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 19 adedi isim fiil, 33 adedi sıfat fiil ve 11 adedi zarf fiildir. Risale-i Perihan adlı hikâyede toplam 177 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 36 adedi isim fiil, 102 adedi sıfat fiil ve 39 adedi zarf fiildir. Evamir-i Aşere adlı hikâyede toplam 136 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 28 adedi isim fiil, 66 adedi sıfat fiil ve 42 adedi zarf fiildir. Şirin'in Gözleri adlı hikâyede toplam 499 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 162 adedi isim fiil, 249 adedi sıfat fiil ve 88 adedi zarf fiildir. Aşağıda hikâyelerde bulunan fiilimsilere dair birkaç örnek verilmiştir:

İsim fiil:

“Olmakta olan oluyordu ve her oluş bir tazelenmeydi, canlanma, arınma, yeniden başlama fırsatı” (Şakar, 2020, s.107).

“İnsanlar ve eşya nedensiz bir akış içindeydi, kuralsız bir oynaşmaydı yaşanan” (Şakar, 2020, s.109).

“Bilmek yetmiyordu” (Şakar, 2020, s.112).

Sıfat fiil:

“İtekleyen, sürükleyen, lanetleyen eller” (Şakar, 2020, s.89).

“Yürü yürü bitmez koridor, artan karanlık, açılmaz kapılar” (Şakar, 2020, s.89).

“Yine yüzlerce tır geldi, sarı tozlara bulanmış tırların bir kısmı A’ların yaşadığı A kasabasında durdu” (Şakar, 2020, s.92).

Zarf fiil:

“Traktör kâh çukurlardan kaçarak kâh çukurlara dalıp çıkararak ilerlerken, iyi haberler gelmesi duasıyla grup da köye doğru yollandı” (Şakar, 2020, s.83).

“Onlar yürüdükçe gök yere iniyor, yer de yarılıyordu” (Şakar, 2020, s.85).

“İnsan ve tabiat kendini tutamayınca böyle olurmuş” (Şakar, 2020, s.86).

4.2.6. Cemal Şakar’ın hikâyelerinde yer alan geçiş ve bağlantı ifadeleri

Cemal Şakar’ın hikâyelerinde 2019 TDÖP 8. sınıf söz varlığı kazanımları arasında yer alan 6 adet geçiş ve bağlantı ifadesinden “oysaki”, “başka bir deyişle”, “ilk olarak” ve “son olarak” ifadelerine ratlanmamıştır. “özellikle”, “böylece” ve “kısaca” ifadelerinin geçtiği cümleler aşağıda sıralanmıştır. “özellikle” ifadesine 7 cümlede ratlanmıştır:

İşte neyse dolaşan o şey aralarında, o şey büyüü bozuyor, kara bir büyüü çoğaltıyordu; özellikle bizim oğlanda; diğerinde bir korku, insanı boğan, kötü bir şey olacak dedirten cinsten can sıkıntısı olarak nefes aldırmiyordu, karanlık bir gök gelip böğrüne çöküyordu: Allah'ım diyordu, kötü bir şey olmasın artık, bunca şeyden sonra, dayanmam (Şakar, 2018, s.23)!

“Askeri birliklerin olduğu birçok yerde, dağların özellikle yoldan görünen kısımlarına taşlarla yazıldığını; görünürlüğü artırmak için taşların kireçle boyandığını da ver” (Şakar, 2017d, s.53).

“Belinde sanki silah varmış gibi, sağ eli sola göre biraz daha açık vaziyette. Özellikle toplum içindeyken ya da birileriyle beraberken” (Şakar, 2017d, s.56).

“Hadi şimdi felçli, zamanında İstanbul'a, Ankara'ya giderken kaç kez yalvarırdım, beni de oralara götür diye. Özellikle İstanbul'daki camileri, yatırıları ne kadar görmek istemiştin” (Şakar, 2017b, s.37).

“Fırtınalı havalarda özellikle yangınlara dikkat edilmelidir; fırtına, yangınları çabucak büyütebilir” (Şakar, 2019, s.67).

“Aslında beni sokakta görse tanımazdı; ama şimdi oturup konuştukça; bazı anıların eşliğinde görüntüm muhayyilesinde canlanıyordu. Özellikle dergiye ilk

kimlerle geldiğimi, o dönemki ev arkadaşlarımı anlattıkça kim olduğum hafızasında daha da berraklaşıyordu” (Şakar, 2017c, s.79).

“Kötülerle mücadele edeceklermiş, özellikle mültecilerle” (Şakar, 2020, s.62).

“Kısaca” ifadesine 1 cümlede rastlanmıştır:

Çok önceleri gördüğüm çoktan unuttuğum rüyamın içindeyim: Bir metro treninin yeraltından çıktıktan sonra saplandığı sonsuz ufuklu bir bataкта, az ötede çökmüş duran ve beni beklediğini hissettiğim, yüzü örtülü kısa kollu harmanili binicisi olan bir devenin tergisine binerek, saat, gün, ay, kısaca zaman kavramını yitirecek kadar uzun bir yolculuk sonunda, yakmayan fakat kör edici parlaklıktaki bir beyaz ışığa vardığımı görmüş ve tasvir edilemez ahenkteki bir sesin: Burası Batının en uç şehri, dediğini işitmişim (Şakar, 2017c, s.44).

“Böylece” ifadesine 17 cümlede rastlanmıştır:

“Kendi aralarındaki işbirliğini biraz daha arttırdılar, böylece mağlup olmayacaklarını düşünüyorlardı” (Şakar, 2016, s.45).

“-Bana haşmetli bir kule inşa edin, belki böylece göklere yaklaşmanın uygun araçlarına sahip olabilir ve iddiamın doğruluğunu ispat edebilirim” (Şakar, 2016, s.47).

“Böylece, yaptığı bütün kötülükler ve yanlışlar ona güzel görünüyordu” (Şakar, 2016, s.48).

“Mustafa'nın aklına geldi fazla tabancayı satıp yerine iki tüfek daha almak. Böylece sayı tamamlanacaktı” (Şakar, 2018, s.29).

“Anlatıcı kadın, dedi, her şey kadına göre şekilleniyor, o görüyor, gördüğünü söylüyor, böylece de okurun akşam olduğundan haberi oluyor” (Şakar, 2018, s.121).

“Ayrıca bu bölümü istersen finalin bir öncesine koy. Böylece Necla'nın bir karanlığa doğru sürüklenişi daha belirgin hale gelir; hem de başta gördüğü karanlık'la sürüklendiği karanlık arasında bir koşutluk kurulur” (Şakar, 2018, s.126).

“Kent tuğla tuğla yükselirken insanlar ruhlarını da yapıya katıp eşya ile aralarındaki perdeleri kaldırıyorlardı. Böylece kent ile aralarında bir denklik kurarak yapının ahengini bozan her şeyi surların dışına atıyorlardı” (Şakar, 2014b, s.27).

“Konuyu ayırdıkları noktalara değil de, ortak yanlarına doğru çekmeyi düşündü, erkek. Böylece daha rahat konuşabilirlerdi” (Şakar, 2014b, s.51).

“Belki böyle üç-beş anıyla, sözcükle kendini tanımlıyor olmak iyiydi. Böylece hayatın uçsuz bucaksızlığından kaynaklanan baş dönmelerine kapılmıyordu” (Şakar, 2015, s.28).

“Ekran koruyucuyu on dakikaya ayarlamıştı (böylece düşünme aralıklarını hesaplayabilecekti): fareyi tıkladı, beyaz ekrandaki word belgesi hemen belirdi” (Şakar, 2015, s.58).

“Bunca zaman sonra, bunca sular akmışken, neyin, ne kadar önemi kalmıştır, diye düşündüler. Önemli olan bunca zaman sonra, bunca sular akmışken yeniden bir araya gelmiş olmamız, yenilenmemiz belki de. Böylece; yüreklerine su serptiler” (Şakar, 2015, s.84).

“-Tamam işte; kumar borcunu ödeyemez; onlar da adamı bodrum katına indirip kapıyı kilitlerler ve güzelce sopa atarlar.

-Kir ve adam da belli oldu böylece” (Şakar, 2019, s.95).

“Koliyi özenle ek yerlerinden ayırıp buzların üzerine serdim Buzların üzerine serdim ve böylece namazımın daha makbul olacağına dair bir kanaatle yüreğim genişledi” (Şakar, 2017c, s.42).

“Derginin son iki yılında benim de şiirlerim yayınlanmıştı, hatırlarsınız. Böylece aramızdaki güveni pekiştirmiş oldum” (Şakar, 2017c, s.80).

“Her şey sadeydi, basitti, açıktı. Önemli olan yolunda olmaktı. Böylece her şey kendine yol açıyordu” (Şakar, 2020, s.96).

“Tanımak, anlamak, kavramak için kendinden yola çıktı, tanıdığı, anladığı, kavradığı cirmi kadardı. Ama buna razıydı, eşyanın kendini aşan boyutunu görmüyor, duymuyordu. Böylece her şey küçüldü, dürüldü, görüldüğünden ibaret kaldı” (Şakar, 2020, s.111).

“Döngüye dayanamaz oldu. Çünkü onun için yürümek, ileriye doğru adım atmak demekti ve çıktı döngüsellikten ve ileriye doğru attı adımlarını. Böylece zamanı başlattı ve tarihi” (Şakar, 2020, s.111).

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Cemal Şakar hakkında şimdiye kadar beş adet tez yazılmıştır. Yazılan bu tezlerin hepsi edebiyat alanındadır. Edebiyatımıza hikayeleriyle büyük katkılar sunan Şakar, yapılan çalışmalarda yazarlık yönüyle anlatılmıştır. Cemal Şakar ile ilgili eğitim alanında bir çalışma yapılmaması bir eksiklik olarak görülmüştür. Bu araştırma Cemal Şakar ile ilgili eğitim alanında yapılan bir çalışma olması açısından önemlidir. Erbakar (2019)'a göre de Şakar'ın en önde gelen özelliklerinin yenilikçilik ve dinamizm olması onu bir adım öne çıkarmaktadır. Edebiyat yaşamı süresince postmodern çizgiyi sürdüren yazarın yapı ve tema bakımından çeşitliliği Şakar'ı incelenmesi gereken yazarlar arasına almıştır.

Her edebi eser, yazarının başkalarına aktarmak istediği iletilerle doludur. Bu iletilerin bir kısmı doğrudan bir kısmı ise dolaylı olarak okuyucuya verilir. Cemal Şakar'ın hikâyelerinde tespit edilen iletilerin çoğunlukla okuyucuya doğrudan sunulduğu görülmektedir. Şakar'ın hikâyelerindeki iletilerin çoğunluğunu okuyucunun kendini geliştirmesine katkı sağlayan eğitsel iletiler oluşturmaktadır. Cemal Şakar'ın hikâyelerinin eğitsel iletiler açısından incelemesi sonucu kişisel gelişimi destekleyen 51 farklı ileti tespit edilmiştir. Toplumsal düşüncenin gelişimini destekleyen 12 farklı ileti, ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen 5 farklı ileti, evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen ise 9 farklı ileti tespit edilmiştir. Hikâyelerde en çok kişisel gelişimi destekleyen iletilere rastlanmıştır. En az bulunan eğitsel iletiler ise ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen iletilerdir. Araştırma sonucunda Şakar'ın hikâyelerinin eğitsel iletiler açısından oldukça zengin olduğu sonucuna varılmıştır.

Türkçe derslerinde metin seçimi yapılırken öğrencilere kazandırılmak istenen davranış biçimlerinin ilgili olduğu eğitsel iletiler ve bu iletilerin yer aldığı hikâyeler dikkate alınmalıdır. Şakar'ın hikâyeleri eğitsel iletiler açısından zengindir. Bu nedenle metin seçiminde bu hikâyelerden yararlanılabilir.

Cemal Şakar'ın hikâyeleri 2019 TDÖP 8. Sınıf söz varlığı kazanımlarına göre 6 kazanım için 6 farklı başlık altında incelenmiştir. Hikâyeler ilk olarak kelimelerine göre incelenmiş ve 8. sınıf seviyesine göre anlamı bilinemeyebilecek olan ve bilinmesi gereken kelimeler tespit edilmiştir. Cemal Şakar'ın hikâyelerinde bulunan, anlamı bilinemeyebilecek ve 8. sınıf öğrencilerine öğretilebilecek toplam 1300 adet kelime ve kelime grubu tespit edilmiştir. Bu kelime ve kelime gruplarının 103 adedi Gidenler Gidenler, 134 adedi Yol Düşleri, 154 adedi Esenlik Zamanları, 128 adedi Pencere, 154 adedi Hayalperdesi, 126 adedi Hikâyat, 121 adedi Sular Tutuştuğunda, 84 adedi Mürekkep, 80 adedi Portakal Bahçeleri, 62 adedi Kara, 79 adedi Adı Leyla Olsun ve 75 adedi Utanç adlı hikâye kitaplarında tespit edilmiştir. Cemal Şakar'ın hikâyeleri 8. sınıf öğrencilerinin kelime hazinesinin geliştirilmesi açısından oldukça zengin kaynaklar olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkçe derslerinde sözlük kullanımı ile birlikte birçok yeni sözcük öğrencilerin kelime hazinesini zenginleştirecektir.

Cemal Şakar'ın hikâyeleri deyimler, atasözleri ve özdeyişler açısından incelendiğinde ise hikâyelerde toplam 1012 adet deyim tespit edilmiştir. Bu deyimlerin 98 adedi Gidenler Gidenler, 48 adedi Yol Düşleri, 50 adedi Esenlik Zamanları, 93 adedi Pencere, 77 adedi Hayalperdesi, 60 adedi Hikâyat, 97 adedi Sular Tutuştuğunda, 69 adedi Mürekkep, 46 adedi Portakal Bahçeleri, 68 adedi Kara, 171 adedi Adı Leyla Olsun ve 135 adedi Utanç adlı hikâye kitaplarında tespit edilmiştir. Şakar'ın hikâyeleri deyimler açısından oldukça zengindir. Atasözleri ve özdeyişler açısından incelendiğinde ise hikâyelerde sadece 3 adet atasözü tespit edilmiş, özdeyiş ise hiç tespit edilememiştir.

Deyimlerin anlatılmak istenen düşünceleri somutlaştırma özellikleri vardır. Anlatılmak istenen düşüncelerin deyimlerle ifade edilmesi onun anlaşılmasını kolaylaştırmaktadır. Deyimler öğretilirken edebi eserlerden sıkça yararlanılır. Şakar'ın hikâyelerinde oldukça fazla deyim kullanılmıştır, bu sebeple bu hikâyeler deyim öğretiminde kullanılabilir.

Şakar'ın hikâyelerini 2019 TDÖP 8. Sınıf söz varlığı kazanımlarında yer alan söz sanatlarına (benzetme, kişileştirme, konuşurma, karşıtlık, abartma) göre incelediğimizde hikâyelerde en çok benzetme ve kişileştirme sanatlarına rastlanmıştır. En az bulunan söz sanatı ise konuşurmadır. 12 hikâye kitabında toplam 931 adet söz sanatı tespit edilmiştir. Söz sanatları tespit edilirken sadece 2019 TDÖP 8. sınıf söz varlığı kazanımları arasında yer alan benzetme, kişileştirme, konuşurma, karşıtlık ve abartma sanatları dikkate alınmıştır. Hikâyelerde 567 adet benzetme

sanatına, 209 adet kişileştirme sanatına, 4 adet konuşurma sanatına, 151 adet karşıtlık sanatına, 55 adet abartma sanatına rastlanmıştır. Cemal Şakar'ın hikâyelerinin benzetme, kişileştirme ve karşıtlık sanatları açısından oldukça zengin olduğu görülmektedir. Konuşurma sanatı ise hikâyelerde çok az sayıda kullanılmıştır.

Cemal Şakar'ın hikâyeleri dil bilgisel anlatım bozuklukları açısından incelendiğinde hikâyelerde genel olarak anlatım bozukluğunun bulunmadığı tespit edilmiştir. Yalnızca 4 cümlede anlatım bozukluğuyla karşılaşmıştır. Anlatım bozukluklarının iki tanesi ek yanlışlığı, bir tanesi deyim yanlış kullanılması ve bir tanesinin ise nesne eksikliğinden kaynaklandığı görülmüştür.

Türkçemizde birden fazla yargıyı fiilimsiler sayesinde tek bir cümle olarak ifade edebilmekteyiz. Bu sayede anlatılmak istenen düşünceler ayrı ayrı ve kopuk cümleler yerine bir cümle ile kısa yoldan ifade edilebilmektedir. Cemal Şakar'ın hikâyeleri fiilimsiler açısından incelendiğinde hikâyelerin fiilimsi türleri açısından oldukça zengin kaynaklar olduğu tespit edilmiştir. Cemal Şakar'a ait 12 hikâye kitabında toplam 17546 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 4380 adedi isim fiil, 8078 adedi sıfat fiil ve 5089 adedi zarf fiildir. Hikâyelerde en fazla sıfat fiillere en az ise isim fiillere rastlanmıştır.

Dil bilgisi öğretiminde metinlerden yararlanılmaktadır. Fiilimsiler de metinlere dayalı olarak öğretildiğinde kavranması daha kolay olmaktadır. Eklerin ezberletilmesi yerine metinde geçen eklerin bulunması ve bu eklerin farklı cümlelerde tekrar kullanılması fiilimsi öğretiminin kalıcı olmasına katkı sağlayacaktır. Metin seçiminde de fiilimsi türleri açısından zengin edebi eserlerin seçilmesi konunun anlaşılmasını kolaylaştıracaktır. Şakar'ın hikâyeleri zengin fiilimsi çeşitliliği sebebiyle fiilimsi öğretiminde kullanılabilecek metinler arasında yer alabilir.

Cemal Şakar'ın hikâyeleri, 2019 TDÖP 8. sınıf söz varlığı kazanımları arasında yer alan 6 adet geçiş ve bağlantı ifadesine göre incelendiğinde “oysaki”, “başka bir deyişle”, “ilk olarak” ve “son olarak” ifadelerine rastlanmamıştır. Hikâyelerde geçiş ve bağlantı ifadelerinden “özellikle” ifadesi 7 adet cümlede, “kısaca” ifadesi 1 adet cümlede, “böylece” ifadesi ise 17 adet cümlede bulunmaktadır. Hikâyelerde 2019 TDÖP 8. sınıf söz varlığı kazanımları arasında yer alan 6 adet geçiş ve bağlantı ifadesinin oldukça az sayıda kullanıldığı ya da hiç kullanılmadığı tespit edilmiştir.

Araştırmamızın ilk bölümünü oluşturan ve Şakar'ın hikayelerindeki eğitsel iletileri tespit ettiğimiz kısmın sonuçlarını diğer araştırmalarla karşılaştırdığımızda bu alanda yapılan araştırmalara benzer sonuçlara ulaştığımız görülecektir. Acele'nin (2021) yaptığı İbrahim Örs'ün Çocuklara Yönelik Eserlerinin Eğitsel İletiler Açısından İncelenmesi adlı çalışmada eğitsel iletiler; kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletiler, toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel iletiler, ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen eğitsel iletiler, çevre bilinci gelişimini destekleyen eğitsel iletiler, evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen eğitsel iletiler olarak gruplandırılmış ve en çok kişisel gelişimi destekleyen iletilere rastlanmıştır. E. Öztürk'ün (2021) yaptığı Erol Büyükmeriç'in Çocuk Kitaplarının Eğitsel İletiler Açısından İncelenmesi adlı çalışmada, eserlerin eğitsel iletiler açısından zengin olduğu ve eserlerde en çok kişisel gelişimi destekleyen iletilere yer verildiği görülmüştür. Daştan'ın (2019) yaptığı, Refik Halit Karay'ın Roman ve Hikayelerindeki Eğitsel İletiler adlı çalışmada incelenen eserlerin eğitsel iletiler açısından zengin olduğu sonucuna varılmıştır. Ulusu (2019), Mustafa Orakçı'nın Çocuk Kitaplarındaki Eğitsel İletiler Üzerine Bir İnceleme adlı çalışmasında Orakçı'nın eserlerinin eğitsel iletiler açısından zengin olduğu sonucuna varmıştır. Önder'in (2019), Sulhi Dölek'in Çocuklara Yönelik Hikâye ve Romanlarındaki Eğitsel İletiler adlı çalışmasında vardığı sonuç Dölek'in eserlerinin eğitsel iletiler açısından zengin olduğunu göstermektedir. Sözü edilen çalışmaların sonuçları, araştırmamızın bu yöndeki sonuçlarını desteklemektedir. Her ne kadar Cemal Şakar bir çocuk edebiyatı yazarı olmasa da Şakar'ın hikayelerinde de diğer yazarların eserlerinde bulunan eğitsel iletilere benzer iletilerin bulunduğu söylenebilir.

Araştırmamızın ikinci bölümünü oluşturan ve Cemal Şakar'ın hikayelerini 2019 TDÖP söz varlığı kazanımlarına göre incelediğimiz kısma benzer bir çalışmaya ise rastlanmamıştır. Araştırmamızda Şakar'ın hikayelerinde yer alan ve 8. sınıf öğrencilerinin anlamını bilemeyebilecekleri sözcükler tespit edilmiş, hikayelerdeki deyimler, atasözleri ve özdeyişler, söz sanatları, geçiş ve bağlantı ifadeleri, dil bilgisel anlatım bozuklukları ve fiilimsiler tespit edilmiştir. Söz varlığı ile ilgili yapılan diğer araştırmalar ise eserlerdeki söz varlığı unsurlarını tespit etmeye yöneliktir. T. Öztürk (2021) Reşat Nuri Güntekin'in Acımak Adlı Romanının Söz Varlığı adlı çalışmasında “Acımak” adlı eserin söz varlığını; temel söz varlığı, atasözleri, deyimler, terimler, ikilemeler, argo, yabancı sözcükler, kalıp sözler şeklinde incelemiştir. İnceleme sonucunda eserin yazıldığı dönemi ve toplumu

yansıttığı sonucuna varmıştır. Sert (2021)'in yaptığı Rasim Özdenerören'in "Hastalar ve Işıklar" İle "Uyumsuzlar" Adlı Hikâye Kitaplarında Söz Varlığı adlı çalışmasında yazarın hikayelerinin söz varlığı açısından zengin olduğu ve hikâyelerinde söz varlığı unsurlarından en çok deyimlere yer verdiği sonucuna varmıştır. Çalışmamızın sonucunda da bu çalışmaya benzer bir şekilde Şakar'ın hikayelerinin deyimler açısından oldukça zengin olduğu sonucuna varılmıştır. İkinci (2021), Türkçe Eğitimi Açısından Eyyüp Akyüz'e Ait Masal Kitaplarının Söz Varlığı ve İletileri adlı çalışmasında yazarın masallarındaki söz varlığı öğelerini; deyimler, atasözleri, ikilemeler, kalıp sözler, yansıma sözcükler, tekerlemeler şeklinde tespit etmiştir. İnceleme sonucunda incelenen masalların deyim, ikileme ve kalıp sözler bakımından zengin olduğunu fakat diğer söz varlığı unsurları açısından zengin olmadığını tespit etmiştir. Keskin'in (2020) Mavisel Yener'e ait Mavi Zamanlar adlı eserdeki fiilimsileri incelediği çalışmasında 221 sayfada toplam 2285 adet fiilimsi tespit etmiştir. Çalışma sonucunda eserin fiilimsi yönünden oldukça zengin olduğunu tespit etmiştir. Yaptığımız çalışmanın sonucu da bu çalışmanın sonucuna benzer şekilde Şakar'ın hikayelerinin fiilimsiler açısından oldukça zengin olduğunu göstermektedir. Yaptığımız çalışmada Cemal Şakar'ın hikâyelerini söz varlığı kazanımları açısından incelediğimiz için bu çalışma, söz varlığı alanında yapılan diğer çalışmalardan farklıdır. Araştırmamız sonucunda elde edilen bulgulardan hareketle aşağıdaki önerilerde bulunulabilir.

Öğretmenlere yönelik öneriler:

Cemal Şakar'ın hikâyeleri eğitsel iletiler açısından zengin eserlerdir. Hikâyelerde en çok kişisel gelişimi destekleyen iletiler yer almaktadır. Toplumsal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler, ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler ve evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler ise daha az sayıda yer almaktadır. Bu hikâyelerden eğitsel iletilerin verilmesi amacıyla yararlanılabilir.

Cemal Şakar'ın hikâyelerinde 8. Sınıf öğrencilerine öğretilebilecek toplam 1300 adet kelime ve kelime grubu tespit edilmiştir. Hikâyeler sözcük türleri açısından zengindir. Bu hikâyelerden kelime öğretiminde faydalanılabilir.

Cemal Şakar'ın hikâyelerinde 1012 adet deyim tespit edilmiştir. Deyim öğretiminde edebi eserler sıkça kullanılır. Deyimler açısından oldukça zengin olan bu hikâyelerden deyim öğretiminde yararlanılabilir.

Cemal Şakar'a ait 12 hikâye kitabında toplam 17546 adet fiilimsi bulunmuştur. Bunların 4380 adedi isim fiil, 8078 adedi sıfat fiil ve 5089 adedi zarf fiildir. Fiilimsi öğretiminde bu hikâyeler örnek metin olarak kullanılabilir.

Öğrenci ve velilere yönelik öneriler:

Hikâye türü öğrenciler arasında en çok tercih edilen türlerden biridir. Cemal Şakar'ın hikâyeleri barındırdığı eğitsel iletilerle okurken insana bir şeyler kazandırmayı da amaçlamaktadır. Bu nedenle okuma listelerimizde bu eserlerin yer alması öğrenciler için yararlı olacaktır. Eserler içerdiği evrensel değerlerle, okuyucuların olumlu davranış geliştirmelerine katkı sağlayacaktır. Anne babalar çocuklarına kitap alacakları zaman onlar için yararlı olacak onları farklı yönlerden olumlu etkileyebilecek eserleri tercih ederler. İçerdiği iletiler nedeniyle ebeveynler bu hikâyelerden bir seçki yapabilirler.

Araştırmacılara, yetkili kurum ve kuruluşlara yönelik öneriler:

Cemal Şakar'ın hikâyelerinin genel olarak 8. Sınıf seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir ancak öğrencilere okutulacak hikayeler için bir seçki yapılmalı, kimi hikayelerinde de sadeleştirmelere gidilmelidir. Hikayelerden ortaokul Türkçe ders kitaplarında yararlanılabilir. İncelenen hikayelerin her biri farklı bir araştırmaya konu olacak niteliktedir. Eserler derinlemesine incelenebilir.

KAYNAKÇA

- Acele, M. (2021). *İbrahim Örs'ün çocuklara yönelik eserlerinin eğitsel iletiler açısından incelenmesi* (Tez No. 562992) [Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Akkuş, M. (2019). *Seza Kutlar Aksoy'un öykülerinde söz varlığı* (Tez No. 583569) [Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Aksan, D. (2006). *Türkçenin sözvarlığı*. Engin Yayınevi.
- Arslan Kutlu, H. (2006). *MEB ilköğretim 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin söz varlığı açısından değerlendirilmesi* (Tez No. 191640) [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Bulut, S. (2019). *Cemal Şakar'ın öykülerinde yapı ve tema* (Tez No. 586254) [Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Ciravoğlu, Ö. (2000). *Çocuk edebiyatı*. Esin Yayınevi.
- Çotuksöken, Y. (1989). *Bir dilin sözvarlığı*. Varlık Yayınevi.
- Daştan, E. N. (2019). *Refik Halid Karay'ın roman ve hikâyelerinde eğitsel iletiler* (Tez No. 582859) [Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Demirel, S., Uludağ, M. E., Tozlu, N., Sever, S. ve Çeçen, M. A. (2011). *Edebi metinlerle çocuk edebiyatı*. Pegem Yayıncılık.
- Derhem, E. G. (2017). *Cemal Şakar'ın öykücülüğü ve öyküleri üzerine tematik bir inceleme* (Tez No. 477510) [Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Dilidüzgün, S. (1996). *Çağdaş çocuk yazını*. Yapı Kredi Yayınları.
- Durdu, S. (2019). *Halit Ziya Uşaklıgil'in Kırk Yıl adlı eserinde eğitsel iletiler* (Tez No. 562303) [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Ekinci, B. (2021). *Türkçe eğitimi açısından Eyyüp Akyüz'e ait masal kitaplarının söz varlığı ve iletileri* (Tez No. 693969) [Yüksek Lisans Tezi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Erbakar, O. (2019). *Cemal Şakar'ın öykücülüğü* (Tez No. 590263) [Yüksek Lisans Tezi, Bolu İzzet Baysal Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.

- Erdi, A. (2008). Türkiye'de 1980-1985 ve 2000-2005 yılları arasındaki çocuk kitaplarında eğitsel iletiler-karşılaştırmalı bir çalışma (Tez No. 231777) [Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Esen, Ş. (2016). *Memduh Şevket Esendal'ın hikâyelerinin söz varlığı ve değerler eğitimi açısından incelenmesi* (Tez No. 436958) [Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Güdek, O. (2014). Aykırı bir yolculuk, Cemal Şakar'ın öykücülüğüne genel bir bakış ve yolculuk öyküsünün tahlili. N. Tonga, *Yaşayan hikâyemiz, Günümüz Türk hikâyesi üzerine incelemeler* (s.243-262). Kesit Yayınları.
- Güleryüz, H. (2006). *Yaratıcı çocuk edebiyatı*. Pegem A Yayınları.
- Jakobson, R. (1973). *Essai de linguistique générale*. Edition de Minuit
- Kavak, S. (2018). *Koray Avcı Çakman'ın hikâyelerindeki eğitsel iletiler üzerine bir araştırma* (Tez No. 534592) [Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Kaya, A. (2018). *İletişime giriş: temel kavramlar ve süreçler*. Pegem Akademi Yayıncılık. <https://doi.org/10.14527/9786053640646.01>
- Kayaoglu, İ. (2018). *Birey ve toplum ilişkileri ekseninde Cemal Şakar'ın hikâyeleri ve hikâyeciliği* (Tez No. 513263) [Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Keskin, V. (2020). *Mavisel Yener'in "Mavi Zamanlar" adlı eserinde yer alan fiilimsilerin tespiti ve Türkçe öğretimi bakımından değerlendirilmesi* (Tez No. 640102) [Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Korkmaz, Z. (1992). *Gramer terimleri sözlüğü*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Küçük, E. E. (2005). *İlköğretim 6, 7 ve 8. sınıflarda okutulan Türkçe kitaplarındaki düz yazı metinlerinin çocuğa görelilik ilkesine ve metinlerin içerdiği eğitsel iletilere göre incelenmesi* (Tez No. 188406) [Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Mevzuat. (2022, Mayıs 31). Milli eğitim temel kanunu. Mayıs 31, 2022 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739.pdf> adresinden erişilmiştir.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2006). *İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı ve kılavuzu (6-8. Sınıflar)*. Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.

- Önder, G. (2019). *Sulhi Dölek'in çocuklara yönelik hikâye ve romanlarındaki eğitsel iletiler* (Tez No. 553804) [Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Özdemir, E. (1983). *Yazı ve yazınsal türler*. Varlık Yayınları.
- Özdemir, E. (2000). *Eleştirel okuma*. Bilgi Yayınları.
- Özlek, E. (2014). *Kırk Vezir Hikâyelerinde eğitici değerler ve söz varlığı* (Tez No. 370129) [Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Öztürk, E. (2021). *Erol Büyükmeriç'in çocuk kitaplarının eğitsel iletiler açısından incelenmesi* (Tez No. 681822) [Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Öztürk, T. (2021). *Reşat Nuri Güntekin'in Acımak adlı romanının söz varlığı* (Tez No. 665984) [Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Parlatır, İ. (2007). *Atasözleri ve deyimler (Cilt 1)*. Yargı Yayınevi.
- Püsküllüoğlu, A. (2000). *Türkçe sözlük*. Arkadaş Yayınları.
- Sert, A. (2021). *Rasim Özdenören'in "Hastalar ve Işıklar" ile "Uyumsuzlar" adlı hikâye kitaplarında söz varlığı* (Tez No. 677786) [Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Sever, S. (2003). *Çocuk ve edebiyat*. Kök Yayıncılık.
- Sever, S. (2019). *Çocuk edebiyatı ve okuma kültürü*. Tudem Yayıncılık.
- Sozluk. (2022, Mayıs 30) <https://sozluk.gov.tr/> Mayıs 30, 2022 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden erişilmiştir.
- Şakar, C. (2014a). *Gidenler gidenler*. İz Yayıncılık.
- Şakar, C. (2014b). *Esenlik zamanları*. İz Yayıncılık.
- Şakar, C. (2015). *Hayalperdesi*. İz Yayıncılık.
- Şakar, C. (2016). *Hikayat*. İz Yayıncılık.
- Şakar, C. (2017a). *Yol düşleri*. İz Yayıncılık.
- Şakar, C. (2017b). *Pencere*. İz Yayıncılık.
- Şakar, C. (2017c). *Sular tutuştuğunda*. İz Yayıncılık.
- Şakar, C. (2017d). *Mürekkep*. İz Yayıncılık.
- Şakar, C. (2017e). *Kara*. İz Yayıncılık.
- Şakar, C. (2017f). *Dile kolay*. İz Yayıncılık.
- Şakar, C. (2018). *Adı Leyla olsun*. İz Yayıncılık.
- Şakar, C. (2019). *Portakal bahçeleri*. İz Yayıncılık.
- Şakar, C. (2020). *Utanç*. İz Yayıncılık.

- Şakar, C. (2022, Haziran 1). *Hakkında*. <http://www.cemalsakar.com/hakkinda/>
- Tosun, N. (2015). *Günümüz öyküsü*. Dedalus Yayınları.
- Turhan, H. (2010). *8.sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin söz varlığı açısından incelenmesi* (Tez No. 274442) [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Ulus, B. (2020). *Mustafa Orakçı'nın çocuk kitaplarındaki eğitsel iletiler üzerine bir inceleme* (Tez No. 616296) [Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Yalçın, A. ve Aytaş, G. (2003). *Çocuk edebiyatı (2. Baskı)*. Akçağ Yayınları.
- Yalçın, S. K. (2005). *İlköğretim 1. ve 5. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki söz varlığı unsurlarının eğitsel açıdan değerlendirilmesi* (Tez No. 160482) [Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı:	Kadir Filiz
Uyruğu:	T.C.

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Tarihi
Yüksek Lisans		
Lisans	Dokuz Eylül Üniversitesi	2011
Lise	Boğazlıyan Anadolu Lisesi	2007

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görev
2021- Devam ediyor	Londra Eğitim Müşavirliği	Türkçe Öğretmeni
2017-2021	Çömlekçi Ortaokulu	Türkçe Öğretmeni
2013-2017	Baydığın İmam Hatip Ortaokulu	Türkçe Öğretmeni
2011-2013	Asarlık 75. Yıl Ortaokulu	Türkçe Öğretmeni

YABANCI DİL

İngilizce (92,5)

YAYINLAR

-